Grefwe Lewenhaupt, Claës, yrkade åfwenledes derpå, att Ridderſkapet och Adeln måtte förblifwa wid ſitt redan fattade Beſlut; hwilken tanka åfwen af Högloſl Ridderſkapet och Adeln på gjord propoſition af Herr vice Landtmarſkalken biföllS.

Herr vice Landtmarſkalken berättade för Högloſl. Ridderſkapet och Adeln, att då Deputationen med tackſägelſen för Hans Kongl. Maj:ts förſwar af Rikets gränſor haft företräde, hade förefallit, hwad det inför Kongl. Maj:t hållne Protocoll innefattar, hwilket nu uppläſtes och här bilagt finnes.

Herr vice Landtmarſkalken anmälte, att rörande Hans Kongl. Höghet Kron-Prinſens Examen lära Ridderſkapets och Adelns Herrar Deputerade så wäl ſom de Ledamöter, hwilka ſig deßutom inſtällt, med honom för Ridderſkapet och Adeln, med innerligaſte fägnad kunna wittna om Hans Kongl. Höghets oförmodade och undranswärda framſteg i ſina ſtudier; Att Bonde-Ståndet genom Protocolls-Utdrag af den 2 innewarande föreſlagit, att i aſſeende på denna hugneſamma öfwertygelſe genom en ſtor Deputation af alla 4 Ståndden, hos Hans Kongl. Maj:t och Hennes Maj:t Drottningen aſlägga Rikſens Ståndders underdåniga tackſägelſe för Deras Kongl. Majeſtäters, för Hans Kongl Höghets uppfoſtran anwända ömma och faderliga omſorg.

Herr Bilang, J. J., hade häremot ingen ting att inwända; men ſom Hans Kongl. Maj:t, enligt hwad nyligen uppläſt blifwit, behagat förklara ſin nådiga benägenhet för Ridderſkapet och Adeln, så hemſtällte han, om man icke borde profitera af detta tillfälle för att tillika uppdraga wåra Deputerade, att nämna om wåra arreſterade Medbröder.

Grefwe Lewenhaupt, Claës, inſtämde härmed och att wåra Deputerade wid Tackſägelſens aſläggande ej böra underlåta denna underdåniga framſtällning.

Herr vice Landtmarſkalken frågade, om icke Ridderſkapet och Adeln innan de i dag åtſkildes, ſkulle täckas utſe Ledamöter till en Tackſägelſe-Deputation.

Friherre Duwall frågade, om Deputationen ſkulle haſwa till ärende, tackſägelſes aſläggande, eller att i underdånighet andraga om wåra fångſlade Medbröder, eller ock begge deßa föremål.

Herr vice Landtmarſkalken upprepade anledningen och erindrade, att nödigt wore, det han förſt af Hans Kongl. Maj:t inhämtade, om och när Hans Kongl. Maj:t behagade emottaga någon Deputation från Rikſens Ständer, hwarefter han så om det ena ſom om det andra ſkulle underrätta Högloſl. Ridderſkapet och Adeln.

Herr vice Landtmarſkalken berättade, att ledd af ſin pligt så wäl för ſitt Stånd, ſom mot ſig ſjelf och hwar redlig Medborgare, hade han funnit tillfälle att för Hans Kongl. Maj:t yppa Ridderſkapets och Adelns oro öfwer den i Fahlun af tryckt utkomne Smädeſkriften; han hade med ytterſta tillfredsſtällelſe funnit Hans Kongl. Maj:t redan underrättad om denna laſtfulla Auctors Skrift och fått emottaga det ſwar, att Hans Kongl. Maj:t behagat anbe-

anbefalla Juſtitiä-Cantzlers-Embetet låta ſtälla Författaren under laga Ranſakning och Dom. Hans Kongl. Maj:ts Nådiga Befallning härom till Riks-Drotſen af den 3:dje April, hwaraf Herr vice Landtmarſkalken fått emottaga en Afſkrift, blef uppläſt ſå lydande:

Till Herr Riks-Rådet och Riks-Drotſen!

GUSTAF ꝛc. ꝛc. ꝛc. Ifrån Tryckeriet i Fahlun har nyligen utkommit ett Tal till Menige Allmogen i Stora Tuna under allmän Socknestämma den 8:de ſiſtledne Mars, hållit af Eric Adolph Windahl. Wi hafwa anſedt detſamma innehålla ſådane ordaſätt, ſom ej annat kunna än ſåra Ridderſkapets och Adelns heder, då hela detta förſta Ståndet i Riket beſkyllas för att wara ſålde till Rikets fiender. Och ſom wi icke allenaſt ſådant Författarens uttryck med mißhag erfarit, utan ock alldrig kunna tillåta att Rikets förſta Ståndſkulle ſakna den aktning detſamma tillkommer, ſamt ett helt Riksſtånd blottſtällas för ohemula tillmälen; ſå wele Wi Eder härmed uppdraga, att igenom Juſtitiä-Cantzlers-Embetet låta ſtälla Författaren under Laga tilltal, ſamt att Laglig Domſtol må efter behörig pröfning fälla den Dom, Lag och Författningar föreſkrifwa. Wi befalle ꝛc. ꝛc. Stockholms Slott den 3 April 1789.

GUSTAF.

E. Schröderheim.

Friherre Duwall igenkände häruti Kongl. Maj:ts Nåd, Mildhet och Rättwiſa, ſamt föreſlog, att Herr vice Landtmarſkalken wid förſta lägenhet, då

då han uppwaktar Hans Kongl. Maj:t, derföwer frambär Ridderſkapets och Adelns underdåniga erkänſla och wördnad ſamt anhållan, att denna nu uppläſte Nådiga Skrifwelſe måtte i de utkommande Dagblad få införas.

Ridderſkapet och Adeln yttrade enahanda tanka, häruti och Herr vice Landtmarſkalken frågade, om Ridderſkapet och Adeln tillåter, att han i underdånighet wid förſta tillfälle anhåller, att denna Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifwelſe af Trycket får utgå.

Beſwarades med allmänt Ja.

Herr Nordenſtolpe, Anders, påminte om de andre Pasquillanternes anſwar.

Herr vice Landtmarſkalkan gaf wid handen, att han talt wid Talemännen och att de lära wara i full fonction att öfwerwäga Ridderſkapets och Adelns begäran, angående de andre Ståndens inſtämmande till en gemenſam underdånig föreſtällnings görande.

Friherre Wachtmeiſter, ſom wid Seſſionens början anmält ſig att få tala, anförde:

Ridderſkapet och Adeln lärer åſwen ſom jag hördt omtalas, det wår Landtmarſkalk, Hans Excellence Gref Lewenhaupt, underſkrifwit Säkerhets-Acten; för att förwißa mig härom, war jag ſjelf med ett par utaf mina wänner hos Hans Excellence Landtmarſkalken och frågade, om ſå wore, att han ſkrifwit under, hwartill han ſwarade, att han underſkrifwit på Ridderſkapets och Adelns wägnar ſom Landtmarſkalk. Det är ſåledes en ſanning mina Herrar och intet ett ryckte, att Landtmarſkalken underſkrif-

ſkriſwit. Jag hemſtäller derföre Högloſl. Ridderſkapet och Adeln om icke wi här till Protocollet böra anföra wår proteſt emot en underſkrift, ſom Ridderſkapet och Adeln, ſå mycket mindre kunna gilla och godkänna, ſom han är ſtridande twåremot Ridderſkapets och Adelns Beſlut, enligt deß juſterade Expedition och wåra i Privilegierne förwarade rättigheter, ſåledes olaglig. Detta är hwad jag wågar hemſtälla Högloſl. Ridderſkapet och Adeln, öfwerlygad att de härutinnan med mig inſtämma.

Ridderſkapet och Adeln förenade ſig härmed genom ett ſtarkt Ja.

Friherre Bielke, att utom det att underſkriften ſtrider mot Ridderſkapets och Adelns Beſlut, wore ſåſom den ſtörſta olagligheten att anmärka, det ſådant ſkedt utan Ståndets wettſkap.

Begärtes med häftighet att få Propoſition.

Herr vice Landtmarſkalken. Högloſl. Ridderſkapet och Adeln torde befalla en ſärſkildt ſtund att deliberera öfwer detta Ärende.

Någon hördes begära faken på bordet; men deröfwer uppſtod en ſärdeles oro och mißnöje.

Friherre Duwall, trodde ej mera än en tanka häröfwer kunna uppſtå, åtminſtone måſte oändeligen få kunna wara deremot; Ingen lärer ſåledes wilja göra detta till ett deliberations-ämne. Det kan ej nekas att reſervera ſig till Protocolle, och att deröfwer få propoſition.

Herr vice Landtmarſkalken. Det är ej ſwårt att igenkänna Högloſl. Ridderſkapets och Adelns ömtålighet ſå ſnart de tro ſig förfördelade; den wärma hwarmed detta ärende upptages tolkar ſanningen; med mera kallſinnighet kommer Ridderſkapet och Adeln wißare till ändamålet. Högloſl. Ridderſkapet och Adeln hade i Herr vice Landtmarſkalkens tanke nog tillräckeligen proteſterat i den expedition, ſom Herr vice Landtmarſkalken några timmar efter det den blifwit faſtſtäld, i Kongl. Maj:ts händer öfwerlemnat; Protocollerne bewara för öfrigt ett ojäfagtigt och oföränderligt wittnesbörd om Ridderſkapets och Adelns tanka. Det ſynes ej obilligt än ytterligare göra ſig förſäkrade, hwar och en har rättighet att i Protocollet reſervera ſig; men genom en propoſition wore det ſå mycket ſwårare, ſom Herr vice Landtmarſkalken ännu ej ſedt Hans Excellence Herr Landtmarſkalkens underſkrift; finge han ſe den, ſkulle han närmare kunna utlåta ſig.

Friherre Wachtmeiſter wille till denna Herr vice Landtmarſkalkens oſäkerhet om underſkriften hafwa beſwarat, det han till undwikande af allt mißtroende, brukat den förſigtigheten att, ſåſom han redan anförd, wid ſitt beſök hos Hans Excellence Landtmarſkalken wara åtföljd af twenne Riddersmän, af hwilka den ena wore Friherre Lantingshauſen. Skulle ej någon propoſition följa, kunde Ridderſkapet och Adeln i Protocollet reſervera ſin proteſt, hwilken utwäg åfwen ſtod öppen i fall någon wore af annan tanka eller kunde hafwa att deremot inwända.

Ropades allmänt Ja.

Friherre Duwall. Wi begära med en röſt ſamteligen detta till Protocollet: ſkulle någon wara deremot, kunde den åfwen teckna ſig.

Ridder-

Ridderſkapet och Adeln åſkade att få höra, huru Friherre Wachtmeiſters ord wore till Protocollet fattade. Riddarehus Secreteraren gaf med Herr vice Landtmarſkalkens tillſtånd tillkänna, att om Höglof. Ridderſkapet och Adeln befaller att höra, hwad nu till Protocollet wore fattat, torde det ej utan ſtapplande kunna uppläſas, emedan omöjligt wore att kunna i pennan författa lika ſkyndeſamt ſom ett munteligt anförande.

Friherre Wachtmeiſter öfwerlämnade då, till mera tydlighets winnande uti Protocollet, ſkrifteligen författat, hwad han munteligen anfört, hwarwid Friherre Wachtmeiſter näſt framför de orden: **ſåledes olaglig** tillade **utan Ridderſkapets och Adelns wettſkap**; och ſom i Protocollet influtit, att Ridderſkapet och Adeln ſamfällt tyckts inſtämma med Friherrar Wachtmeiſter och Bielke, fannt Ridderſkapet och Adeln för godt, att i det ſtälle ſkulle poſitive införas, att Ridderſkapet och Adeln ſamfällt inſtämde med Friherre Wachtmeiſter.

Friherre Wachtmeiſters ord, jemte denna ſenare mening blefwo på Ridderſkapets och Adelns befallning å nyo uppläſte och Protocollet för juſterat af Höglof. Ridderſkapet och Adeln förklarat.

Friherre Wachtmeiſter, ſå ſnart Protocollet ſålunda är juſterat, är proteſten Ridderſkapets och Adelns tanka.

Det begärtes att i Protocollet ſkulle anmärkas, att ingen anmält ſig wara af annan tanka.

Friherre Pheiff, Fredric anmärkte, att det wore en ny wäg att genom reſervation i Protocollet ſtadga

ſtadga ett Beſlut: han yrkade deröfwer propoſition ifrån Herr Landtmarſkalken.

Friherre Düben. Reſervation till Protocollet med allas bifall är tillräckelig. Men ſom han ej tydeligen hördt hwart och ett ord, blef Friherre Wachtmeiſters anförande å nyo uppläſt.

Herr Nordenſtolpe, Anders, påminte att det blifwit förbehållit att i Protocollet ſkulle intagas om någon wore af ſtridig tanka, men att ingen ſig anmält.

Uppläſtes Bewillnings- och Krigsgårds-Utſkottets betänkande och project till Bewillning med ſärſkilta Vota ꝛc. ꝛc.

Lades på Bordet.

Herr Tigerſtedt, Guſtaf Adolph. Då jag wid min uppkomſt på Riddarehuſet förſpordt, att Bewillnings- och Krigsgårds-Utſkottets Betänkande med ſine Allegater är på bordet lagt, nödgas jag, ſom långeſedan warit ſinnad begifwa mig till hemorten, af ſkäl att ej mägta afbida blotta löften om Plenidagars undfående utan någon werkſtällighet, anmärka följande: Jag har i flere dagar afwaktat det ögonblick, ſom ryckt ſagt, att blifwa arreſterad jemte flere med mig lika tänkte från detta wördnadswärda Riddarehus. Nu är dagen inne, då man ſagt, att det ſkulle hända, men lyckligtwis har ryckt det denna gången fört en oſanning: och då jag intet will i detta menföret exponera mig för lika dryg koſtnad ſom wid hitkomſten eller reſa 230 mil i ſtäljet för 60, medan Hafwet ligger, ſå är jag i båda

hänseenden ursäktad. Jag har en betydande fordran af Fält-Commissariatet i Finland för giord Lefwerants till Armeen, den har jag af Kongl. Utrednings-Commissionen hårstädes welat uppbåra, man har wist mig tillbakars till Commißariatet och sagt, att större Remißer dit wore öfwerstyrde; deruppå har jag fått swar, att de afskickade medel knappt liquiderat en fjerdedel af hwad Armeen haft att fordra. Jag nödgas således lika fattig resa hådan; men förklarar tillika att så länge min fordran blir obetalt, jag hwarken bewiljar, Recrüterar, Remonterar, för Ordinarie- eller Wariering-Nummer, eller utgör det minsta Onus; ty jag har ingen ting. Wåld har mig händt igenom Herr Öfwerste Kammar-Junkaren Baron Armfeldts anstalter med Troß-Kuskars borttagande af mitt Lagstadda folk, och hwaröfwer jag fördt klagan hos Konungens Befallningshafwande i orten, som alldrig blifwit hördt; ty förklarar jag ännu en gång, att alla Contributioner på mig och min Egendom blifwa Restantier; helst enligt mina Bref från Finland, smittosamma sjukdommar liknande pesten utbreda sig och ödelägga det ringa antal Tjenstefolk jag har qwar. Och följaktligen mitt Landtbruk.

Häraf utbeder jag mig med Herr vice Landtmarskalkens och Höglofl. Ridderskapets och Adelns tillstånd undfå ett Extractum Protocolli af Herr Riddarehus-Secreteraren ordenteligen vidimerat till min framdeles säkerhet.

Önskades lycksam resa af Herr vice Landtmarskalken.

Herr General Duwall frågade om Extractum Protocolli till de andra Ständen med Ridderskapets

pets och Adelns swar om Säkerhets-Acten wore expedierat.

Herr vice Landtmarskalken berättade, att han detsamma till Talemännen aflämnat. Föredragandet i Ständen berodde ej af honom.

Bifölls att Riddarehus-Salen nästa Långfredag får nyttjas till den wanliga Frimurare-Concerten.

Den wid öfwerläggningens början bifallne Deputation war af Fiscalen anteknad och blef uppropad.

Uppå föreställning af Herr Majoren Danckwardt Lilljeström, gjorde Ridderskapet och Adeln en friwillig Insamling till understöd för deß arresterade Ledamot Lieutenanten Johan Almfelts behöfwande Hustru och sem Barn, hwilken räknades och fannts wara 214 R:dr, 2 Ducater, 21 ß., som tillställdes Riddarehus-Fiscalen att till Fru Almfelt öfwerlämna.

Ridderskapet och Adeln åtskildes.

In Fidem,
Bungencrona.

Afskrift.

Justerat på Stockholms Slott den 25 Mars 1-89.
GUSTAF.

Bilaga.

Stockholms Slott den 23 Mars 1789.

I anledning af Riksens Ständers wederbörligen anmälte underdåniga anhållan, behagade Kongl. Maj:t

Maj:t klockan 4 eftermiddagen uti Sångkammaren på Öfra Wäningen af Kongl. Slottet, emottaga Riksens Ständers Deputerade, 50 af Ridderskapet och Adeln samt 24 ifrån hwarje af de öfrige Stånden, anförde af Herr Grefwen och Landtmarskalken samt Talemännen.

Kongl. Maj:t stod wid ingången af Skranket, som omgifwer Sången, och wid Kongl. Maj:ts högra sida Hans Kongl. Höghet Kron-Prinsen.

Kongl. Maj:t war uppwagtad af Deß Öfwerste-Kammarherre, Riddaren och Commendeuren af Kongl. Maj:ts Orden Herr Grefwe Nils Posse, Öfwerste Kammar-Junkaren, General-Majoren, Riddaren och Commendeuren af Kongl. Maj:ts Orden, Herr Friherre Ewert Taube, Capitaine-Lieutenanten af Lif-Drabante-Corpsen, Grefwe Adam Ludvig Lewenhaupt och Capitainen wid Lätta Dragonerne af Kongl. Maj:ts Lif- och Hus-Troupper, Grefwe Jacob De la Gardie.

Hans Kongl. Höghet Kron-Prinsen war uppwaktad af twenne Deß Cavaillerer, Friherre Mörner och Friherre Boije.

Protocollet fördes af Stats Secreteraren Schröderhejm, under ledigheten af Hof-Cancellers-Embetet.

Deputerade emottogos och infördes af Hof-Marskalken, Öfwersten och Riddaren Friherre Strömfelt med Hof-Staten.

Herr Grefwen och Landtmarskalken uppläste och öfwerlämnade i Kongl. Maj:ts händer den här följande Riksens Ständers underdåniga Skrifwelse:

Stor-

Stormägtigste Allernådigste Konung!

Riksens Ständer iakttaga med innerlig glädje och tillfredsställelse alla tillfällen, då de inför sin Nådiga Konung kunna frambära försäkran om deras oswikeliga underdåniga trohet och undergifwenhet. De äro skyldige att hembära en hjertelig tacksägelse till den högsta Försynen, som under krigets hotande faror, bewarat Sin Smorda, och som ifrån Eders Kongl. Maj:ts dyra Person afwändt de olycks-händelser, som krigslågan wanligen åtföljа.

De äro skyldige att nedlägga den lifligaste erkänsla för Eders Kongl. Maj:t, som ingen möda haft ospard, och intet Beswär undwikit för att frälsa Riket, bibehålla deß sjelfständighet, rädda deß Gränsor och Landskap, samt derifrån afhålla främmande Härsmagt.

Men Allernådigste Konung! Ju warmare hjertan Eders Kongl. Maj:ts undersåtare hysa för Eder Kongl. Maj:t, ju ömmare är deras oro öfwer den wåda, hwaruti krigets äfwentyr kunna föra Eders Kongl. Maj:t och Riket, och ju ifrigare blifwer deras önskan att se de öfwer Sweriges Himmel sammandragne måln genom en snar och lycklig fred skingrade. De äro derföre beredde att hwar i sitt kall, uppoffra allt, för att med förenade krafter kunna möta Fienden; att, like deras gamle Förfäder, på manligt sätt till sista blodsdroppan förswara sin Konung och Fosterland; att upprätthålla Rikets sjelfständighet och Swenska Folkets urgamla heder, samt att dymedelst sätta Eders Kongl. Maj:t i tillstånd att förskaffa Riket en ärofull, säker och waraktig Fred, den Riksens Ständer underdånigst an-

 hålla

hålla att Eders Kongl. Maj:t af ömhet för Sine Undersåtare nådigst täcktes bereda, emottaga och stadga, så fort en sådan bjudes och erhållas kan, på det de får och refwor krigslågan förorsakar, måge under fredens och lugnets återfående, kunna botas och helas, och den idoge Medborgaren i stillhet åter få skörda Fredens sålla frukter, som hittills gjort Eders Kongl. Maj:ts Regering lycklig, och i alla tider, skall göra Eders Kongl. Maj:ts Namn wälsignat bland Swea Barn och Inwånare.

Riksens Ständer framhärda med djup undersåtelig wördnad.

Stormägtigste Allernådigste Konung!

Eder Kongl. Maj:ts

Allerunderdånigste och Tropligtigste Tjenare och Undersåtare.

På Ridderskapets och Adelns wägnar	På Preste-Ståndets wägnar
C. E. Lewenhaupt. h. t. Landtmarskalk.	Uno von Troil.
På Borgare-Ståndets wägnar	På Bonde-Ståndets wägnar
And. Liedbergh.	Anders Anderslon.

Hwarå Kongl. Maj:t lämnade följande Nådiga Swar:

Med mycken tillfredsställelse har Jag emottagit Riksens Ständers förklarade erkänsla för de trogna omsorger hwarmed Jag wårdat Rikets heder och förswar. Jag känner lisligen den åran att styra och anföra

anföra ett tappert och trogit Folk, hwars kärlek och förtroende uppmuntrar mig under alla bekymmer.

Ibland de första af Mina önskningar, är wisserligen att winna en Fred, ärofull i sina wilkor, säker i sitt bestånd. Jag har försäkrat Riksens Ständer att icke dertill försumma något tillfälle, och Jag förnyar med nöje ett löfte, grundat i Min egen böjelse och deras önskan. Emedlertid skola Min Person, Mitt Lif och Blod wara osparde för Mitt Fädernesland, och då Riksens Ständer understödja Mitt bemödande, kunna de wara försäkrade om den Kongl. Nåd och Ynnest, hwarmed Jag förblifwer Dem städse wälbewågen.

Herr Grefwen och Landtmarskalken samt Talemännen och Deputerade undfingo den Nåden att kyßa Konungens hand, hwarefter de afträdde, då Kongl. Maj:t genom Öfwerste Kammarherren Herr Grefwe Posse, åter inkallade Herr Grefwen och Landtmarskalken med Adelns Deputerade och tillsade dem:

Jag har låtit Ridderskapet och Adelns Deputerade komma tillbaka, ty då Jag emottog Deras tacksägelse, kände Jag å nyo hos Mig upplifwas den fägnad, hwarmed Jag alltid emottagit Ridderskapet och Adeln.

Enskilta saker böra alldrig blandas med allmänna. Jag har alltid i Mitt hjerta förenat det nöje att belöna förtjenster, med den tillfredsställelse att glömma oförrätter.

Riket är i krig. Min Adel äger det yppersta tillfälle att på sina Förfäders sätt förtjena ära. Mina Undersåtare äga 18 års erfarenhet af Mitt

hjertelag både för höga och låga, och i synnerhet för det första Ståndet i Mitt Rike. Om de stadd med lika uppriktigt nit söka att det förtjena, som Min böjelse är sann att det bibehålla, så skola deras gärningar rättfärdiga deras tänkesätt, och Jag, wid en annalkande ålderdom, njuta den trösten, att alltid kunna omfamna Ridderskapet och Adeln med den Kongl. Nåd och Ynnest, hwarmed Jag förblifwer Dem samt och synnerligen wälbewågen.

Herr Greswen och Landtmarskalken samt Deputerade fingo den nåden att kyßa Konungens hand och afträdde.

C. E. Lewenhaupt,
h. t. Landtmarskalk.

Enligheten med Originalet,
E. Schröderhejm.

Onsdagen den 8 April.

Plenum klockan 8.

Ordförande Herr vice Landtmarskalken.

Upläsles Riddarehus-Utskottets Betänkande öfwer Riddarehus-Ärenderne.

Lades på bordet.

Upläsles Riddarehus-Utskottets Betänkande om Adeliga Jungfru-Stiftet.

Lades på bordet.

Herr vice Landtmarskalken gaf tillkänna, att Hans Kongl. Maj:t med särdeles nåd upptagit Riksens Ständers underdåniga anhållan, att hos Kongl. Maj:t få förklara sin underdåniga erkänsla för

för Hans Kongl. Maj:ts wid Hans Kongl. Höghet Kron-Prinsens uppfostran anwände outtröttelig möda och omsorg; Att Hans Kongl. Maj:t behagat tillåta en Deputations emottagande i morgon, hwartill tiden och stunden genom Anslag komme att tillkännagifwas.

Herr vice Landtmarskalken hade wid detta tillfälle fördristat sig att göra en underdånig påminnelse, angående det Ridderskapet och Adeln så högt ömande ärendet, sina arresterade Medbröder; Och att det swar han undfått gåfwo honom mera anledning till fångnad än mißtröstan, men närmare wore honom ej tillständigt att explicera sig.

Friherre Duwall. I anledning af den hugnad detta Herr vice Landtmarskalkens tillkännagifwande uppwäcker, hemställte han, om icke den af Herrar Landtmarskalkarne, som komma att anföra Deputation, täcktes paßa tillfället att andraga wår innerliga längtan, att åter få se wåra Arresterade Medbröder, såsom den ömaste sak hwilken ligger oß på hjertat.

Herr vice Landtmarskalken. Hwad han tillkännagifwit wore grundat på den kunnoghet och närmare anledningar han trodde sig kunna äga om sakens ställning; men han trodde derjemte, att man säkrare nalkas ändamålet då tystnaden bewarades, försäkrandes att förhållandet så wore som han det nu uppgifwit.

Herr Bilang, Jacob tillstyrkte, att blott i allmänna ordasätt nämna om Kongl. Maj:ts nåd för sitt Ridderskap och Adel.

Friherre Duwall trodde, att tjenligaste kunde wara att det öfwerlämnas till Ordföranden af Deputationen, att afpaßa omständigheterne och inrätta sitt förhållande efter hwad kunde sonderas om den nådiga Disposition hwaruti Hans Kongl. Maj:t kunde sig befinna, och hwaröfwer Ordföranden torde åga tillförlåteligaste kundskapen.

Friherre Mannerheim. I den händelse Höglofl. Ridderskapet och Adeln får widtaga den så länge efterlängtade utwäg, att genom en Deputation i underdånighet anhålla om wåra fångne Medbröders frihet, önskade jag för min del att densamma af Herr vice Landtmarskalken blefwe anförd. I de Termer, hwaruti Ridderskapet och Adeln sig nu befinner med hans Excellence Herr Grefwen och Landtmarskalken, tror jag ej att han hwarken för Ridderskapet och Adeln eller de fångne Ledamöterne wid ett sådant tillfälle kan wara ett angenämt redskap.

Ridderskapet och Adeln tycktes instämma i denna tanka.

Herr vice Landtmarskalken. Ridderskapets och Adelns förtroende wore för honom så smickrande, att honom felte ord att det erkänna. I fall ej Hans Excellences Grefwe Lewenhaupts hälsa tillåter, torde det förmodeligen blifwa han som finge den åran anföra Deputationen.

———

Uppläſtes Hemliga Utſkottets Betänkande af den 24 Mars angående Garantien af Riksgäld jemte Bilagorne, och sedan de Herrar som sig att tala anmält, hade blifwit upptecknade, yttrade sig:

Fri-

Friherre Duwall. Det han trodde, att Bewillningsfrågan bort föregå i anseende till sin nära gemenskap med Garantien, ty en Garantie utan bewis på tillgång till deß uppfyllande wore betänkelig, och denna tillgång kunde ej utrönas utan genom wißheten att Bewillnings-Summan utgår. Friherre Duwall uppläste derefter sina tankar dem han stristeligen författat:

Då nu den betymmersammaste öfwerläggning hos Ridderskapet och Adeln förekommer, och man skall stadga sitt Beslut uti ett mål, som deciderar om samtidas och efterkommandes öde och wäl, i anseende till den Skatt och Bewillning, som Rikets iråkade gäldbundna och wådeliga tillstånd gör för Riksens Ständer oundwikelig att sig åtaga, så bekänner jag, det jag med häpnad frambär mina tankar, af frugtan att med bästa och renaste uppsåt ändå kunna begå mißtag. Hwad Hemliga Utskottets Extractum Protocolli af den 24 Mars sistlidne innebär är nödigt att upprepa. Det hufwudsakligaste deraf ankommer deruppå att Riksens Ständer skola åtaga sig att Garantera eller answara, för en Gäld-Summa af något mer än 21 Millioner R:dr Specie eller Ett tusende Twåhundrade Sexliotwå Tunnor Guld och 3492 R:dr Specie, hwarunder begripes förut gjord Gäld, och hwad till det iråkade Krigets utförande för innewarande års Fälttågs utförande erfordras. Att hwarje Swensk Inbyggare känner inom sig en brinnande håg att frälsa Riket ifrån en så tryckande börda, ehuru det måste med kännbar saknad af sin förmögenhet, är alldeles otwifwelaktigt, men då det årliga Intereßet af 21 Millioner R:dr utgör efter Hemliga Utskottets Betänkande och Uppgift en Summa

ma af 70 Tunnor Guld, utom den hittills åtagne årliga och wid detta års slut till ända löpande Bewillningen af circa 12 Tunnor Guld, oberäknat gamla Riksgälds-Fonden af 9 Tunnor Guld, samt Manufactur- och Fiskeri-Fonden, som torde till 3 Tunnor Guld kunna beräknas, hwartill borde upptagas Slottshjelp och Medicinal-Fonden, hwars belopp jag ej noga känner, och går dem således uti Calculation förbi; men hwartill i stället bör läggas den af Landet årligen utgående Bränwins-Arrende-Afgiften, som lärer till 18 Tunnor Guld sig beläpa, så uppstår en förskräckande Summa af blotta Bewillningar. (Utom all annan Ordinarie Skatt), till en Summa af 112 Tunnor Guld, som af detta fattiga Rike måste årligen utgå, utom att för hwarje år mer än en obetydlig afbetalning på Capitalet af 21 Millioner R:dr skall ståatt förmoda. Härwid bör anmärkas, att då en Bewillning föreslås och på papperet uppgifwes till belopp af 82 Tunnor Guld, borde den rätteligen innefatta en ännu högre Summa i anseende till flere förefallande afkortningar, som man under Uppbörden och wid Betalningarnes indrifwande måste bereda sig uppå. Att utpräßa allt detta af wårt Land, förefaller mig såsom den största omöjlighet, ehuru Projectet kan wara mindre swårt att formera. Det låter troligen sig icke göra ett år, och än mindre de påföljande; och likwäl fordras en märkelig längd af tid, som denna Extra Bewillning bör fortfara, för att afbörda denna Gäld. Den som på den sanfärdiga sidan känner Landets tillstånd, huru Landtbrukaren är med utgifter betungad, och huru flere års mißwäxt uti åtskilliga orter och en klen åring på andra ställen i Riket medtagit deß krafter, jemte de tryckande kostnader i anseende till täta Recrü-

Recrüteringar, Durchmarcher, med mera, som ett brinnande krig medförer, så är ej underligt, om man hißnar för ett förestående öde, som hotar med undergång så wäl Landtbrukaren, som andra Handteringar och de Rörelser, hwarifrån betalningen skall hämtas. Konung och Fädernesland måste dock bispringas, räddas och hjelpas, och deremot kan ej något wara att inwända så långt möjligheten det medgifwer; men då alla blifwa utblottade af beskattningar, som kroßa dem, hwarifrån Reßourcen skall komma: och då wälmågan måste årligen mer och mer aftyna, hwar blifwer då Rikets sjelfständighet? Toma ord bidraga dertill allsintet och utarmade Inwånare uti ett Rike äro alltid försatte i den farliga belägenhet att förlora densamma. Man bör dock ej fälla modet, och efter min tanka, är en trogen Undersåtes och redelig Medborgares owilkorliga skyldighet att uppgifwa det råd han efter sitt bästa begrepp anser i så brydsamma omständigheter wara tjenligast att widtaga. Gälden är förfärlig och hotande, men synes blifwa minst tryckande, om följande Systeme, som har till föremål att göra bördan drägelig och minst betungande, warder gillad och antagen. Riket är nu i krig inwekladt; följakteligen måste det med heder utföras, wårt Land från förödelse frälsas, och en skyndesam samt anständig fred eftersträfwas. Alla andra betänkeligheter måste för denna skyldigheten wika. Om derföre Ridderskapet och Adeln det täcktes gilla, tyckes mig med Rikets krafter och någorlunda bestånd bäst kunna förenas, att af de utaf Secrete Utskottet uppgifne 21 Millioner R:dr, Riksens Ständer åtaga sig answarigheten för 7 Millioner R:dr Specie, som till krigets utförande må uppnegocieras af den Man, hwilken Konungen

ningen dertill i Nåder behagar utse, och att densamma, förmodeligen Kongl. Maj:ts Finance-Minister, bemödar sig att deßa Millioner erhålla emot förmånligaste wilkor, som i anseende till tid och Intereßen kunna betingas, med widhäftat åliggande att för Riksens Ständer eller deß Deputerade, enligt hwad Hemliga Utskottet föreslagit behörig redo göra; så att i fall en lycklig fred snart erhålles och benämde Summa ej till krigets utförande helt och hållit utgådt, öfwerskottet då warder deraf anwåndt till gamla Gäldens afbetalning. Bewillningen som (i anledning af fordna tiders praxis, och hwilket bestyrkes genom flere exempel före 1680-talet, borde efter min tanka endast för 2 år antagas, att derefter bättre kunna jemka Bewillnings-tyngden, sedan erfarenheten upptäckt hwad hwarje handtering förmått att bära eller ej): blefwe på detta sätt mera drägelig, och lemnade hopp att kunna utgå; Ty 6 pro Cent af 7 Millioner R:dr gör circa 25 Tunnor Guld; och den wid detta årets slut upphörande Bewillningen härtill lägges, som gör ungefärligen 12 Tunnor Guld, skulle hela Bewillnings-Summan blifwa 37 Tunnor Guld. Enahanda fundament som Hemliga Utskottet föreslagit till någon obetydlig årlig afbetalning uppå Capitalet, tror jag wara härwid bäst att följa. Att med flere proCents årlig afbetalning wilja fortskynda Capitalets dödande, skulle jag anse för ganska godt, om det ej tillika krossade Landtmannen, Näringar och alla Rörelser. Lägg om så behagas, ännu härtill uti Bewillningen 3 Tunnor Guld årligen till Gäldens skyndesamma afbetalning, så blifwer Bewillnings-Summan årligen 40 Tunnor Guld, som efter mitt omdöme utgör allt hwad möjeligen skall kunna utgå, hwilket dock utan

tryckande

tryckande swårigheter ej lärer ske, och hwarom framtiden lärer bära wittnesbörd. Att garantera den öfriga Summan som gör ännu 14 Millioner, anser jag för min del omöjeligt, då Riksens Ständer, som ej äga annan tillgång än hwad genom Bewillning måste anskaffas, icke äro i stånd att utan Landets totala ruine ingå uti större Contributioner; ty en Bewillning af 82 Tunnor Guld, sådan som Secrete Utskottet föreslår och utgör 42 Tunnor Guld om året mera än jag proponerat, lärer tydeligen utwisa hwad hiskelig werkan den måste medföra. Andra utwägar till mera Penningar eller Gälds betalning måste således efter en lycklig erhållen fred påtänkas, hwarom Hans Kongl. Maj:t i sin wishet af faderlig ömhet för sina trogna Undersåtares räddning ifrån undergång lärer i Nåder pröfwa nödigt och finna för godt, att med sina trogna Ständers samråd reglera; nog är lätt sagt, att garantera; men det innebär en besynnerlighet, att åtaga sig answarighet, då man på intet sätt är i stånd att en slik Garantie uppfylla, och om några och 80 Tunnor Gulds Bewillning af Swea Rike skall utgå, så befarar jag att det inom få år lärer mera likna en öken, än ett florerande Rike. Gifwe Gud att jag häruti må bedraga mig. För Konung och Fosterland bör man wißerligen då hjelp tarfwas göra det yttersta som möjligen åstadkommas kan; men wiljan, ehuru god den wara må, qwäfwes af wanmagt, då alla medel till deß utförande saknas. De långifware, som utomdeß förträckt Penninge-Lån, hwilka förmodeligen uppå flere år icke blifwa förfallne och som icke förbehållit sig Riksens Ständers garantie, då lånen blifwit gjorde, kunna ej gärna falla uppå den tankan att den nu begära; men till att lätta och facilitera

cilitera skyndesam uppläning af medel till krigets utförande, anser jag för nödwändigt att Riksens Ständer de förutnämde 7 Millioner med sin Garantie understödjer. Sju Millioner R:dr är för Swerige en ganska stor Summa, som uppswäljer mera än hälften af Rikets hela Penningestock, hwilken omständighet torde förtjena att betraktas.

Deßa mina wälmenta tankar wågar jag ödmjukeligen Höglofl. Ridderskapets och Adelns mogna omprösfwande underkasta, och i fall de anses förtjena bifall, utbeder jag mig att de såsom rörande den allmänna Bewillningen, hwilken af Riksens Ständer kommer att utgöras, och som nödwändigt fordrar deras samråd, måtte med de öfrige Respective Ständen communiceras. Uti mina ideer är jag för öfrigt intet kär. Fäderneslandets och Medborgares wäl, förknippat med all den nit en redelig Undersåte bör för sin Konung hysa, är enda driffjädren som föranlåtit mig att dem uppgifwa. Prösfwas mitt Förslag af wåra Medständer för gagneligt och såsom (enligt min affigt): dertill ledande att i närwarande belägenhet göra den allmänna börden det låttaste, som möjeligt wara kan, så blifwer min önskan uppfylld och tillika lätt att proportionaliter för hwarje Stånd förminska Bewillnings-Summan. Men deremot, om de öfrige Ständen finna ingen betänklighet, utan för sig och Riket möjeligt att ingå uti hela den föreslagne Bewillningen af 82 Tunnor Guld, så wågar jag ödmjukeligen tillstyrka, att Höglofliga Ridderskapet och Adeln, som alldrig gifwit de andra Ständen efter, att af alla krafter understödja Riket, ej underläter att, oaktat alla ofwannämde betydande skäl, ingå uti allt hwad på dem ankommer till hela den

den föreslagne Bewillningens utgörande på 2:ne år med hwad enligt Secrete Utskottets Extractum Protocolli derutinnan har gemenskap. Det går oß ej wärre än wåra Medbröder. Låtom oß derföre med förenade krafter söka att upprätthålla ett gemensamt kärt Fäderneland, som alldrig kan öfwergifwas, och det minst uti nödens stund. I öfrigt förbehåller mig att uti de flere delar Secrete Utskottets Extractum Protocolli innehåller, få under öfwerläggningen der yttra mina tankar.

Herr Stierngranat, Carl, Öfwer de wigtiga ämnen, som nu äro till Ridderskapets och Adelns öfwerläggning uppgifne, dels igenom Riksens Ständers Hemliga Utskotts Protocolls Utdrag af den 24 sistledne, dels medelst Bewillnings-Utskottets Förslag på en Bewillning, hwars belopp skulle utgöra en årlig Summa af 82 Tunnor Guld, har jag ansedt min Medborgeliga och Riksdagsmanna-pligt fordra mitt utlåtande, grundat på wälmening och nit för Kongl. Maj:t och Riket; och uppå hwad jag efter mitt enfaldiga begrepp anser till begges gemensamma wäl ledande.

Den första frågan af Secrete Utskottets Betänkande, huruwida Riksens Ständer måge garantera den nuwarande Rikets Gäld, antingen till hela deß uppgifne belopp eller till någon del, beror helt och hållit uti min tanka af Riksens Ständers Beslut, huru långt de mågta sträcka sin bewillning; ty att åtaga sig Garantie, det will säga skyldighet att betala, förutsätter, att man bör äga eller utfinna en Fond, swarande emot den garanterade Summan. Kan denna Fond ej finnas igenom Riksens Ständers särskilta sammanskott, utan tillhjelp af

Statsmedlen eller andra tillgångar, det är: kunna Riksens Ständer, utom den gamla Bewillningen, 12 Tunnor Guld, åtaga sig en ny Bewillning till 70 Tunnor Guld, hwilken är den Summa Hemliga Utskottet uppgifwit såsom tillräckelig till Intereßen och någon Capitals-ProCents afbetalning för hela Gälden 21 Millioner R:dr, och kunna Riksens Ständer tilltro sig att utgöra en sådan Bewillning årligen i så många år, som till Capitalets dödande uppgår, så sinner jag ingen swårighet att Riksens Ständer åtaga sig betalningen af hela Gäld-Summan; ty, ehwad den af Riksens Ständer garanteras eller ej, blifwer den alltid Riket widhäftande, till deß hon är betald, hwilket af Rikets eller de för Rikets skuld tillkommande medel nödwändigt måste ske.

Men skulle Riksens Ständer icke tilltro sig, att igenom en Extraordinarie Bewillning kunna uppnå den erfordrade Summan af 70 Tunnor Guld årligen till hela Gäldens afbetalning, så wore det ett ord utan werkan och emot god tro stridande att garantera lika stor Summa på en otillräckelig Fond, utan följer då af sig sjelf, att Riksens Ständer ej kunna garantera eller till betalning sig åtaga större del af denna Riksgäld, än till det belopp, som swarar emot den Bewillning de sig åtaga. Det som då af Gälden skulle komma att återstå, lärer Kongl. Maj:t, som bäst känner sina trogna Undersåtares nit, att af yttersta krafter gripa sig ann till Rikets hjelp och deras närwarande knappa och magtlösa tillstånd, nådigst draga försorg, att det antingen igenom en lycklig freds erhållande, hwarigenom behofwen förminskas, eller af Statswärkets och andra utwägar,

wägar, som Kongl. Maj:t af sin wishet finner lämpeligast, warder utan Rikets betungande bestridt. Denna fråga om Gäldens garanterande hel och hällen eller till någon del, ankommer alltså på Höglofl. Ridderskapets och Adelns yttrande öfwer det Förslag till Bewillning, som dem är förelagt. Jag har, såsom hedrad med Ridderskapets och Adelns förtroende, att wara Ledamot af Bewillnings-Utskottet, sökt för min del uppnå den Bewillnings-Summa, som Secreta Utskottet ansedt nödig. Mitt föremål har härwid warit, att, så wida ske kunnat, tillse, det bördan fallit lika på alla i den proportion, som Näringarnes beskaffenhet och deras mer eller mindre inflytande på Rikets allmänna wäl det fordrat.

Men huruwida hela lyngden blifwer öfwer allt större än Riket och Undersåtarne hwar i sitt stånd kunna tåla, det ankommer på Ridderskapets och Adelns med de öfrige Respective Ståndens egen pröfning; och efter det Beslut de fatta, bör, efter min tanka, Gäldens garantering endast determineras. Utom denna fråga innehåller Secrete Utskottets Betänkande, jemte ett Riksens Ständers egit Contoirs inrättande och deß instruerande, hwilket med frågan om Gäldens garanterande har gemenskap och deraf beror, 2:ne andra omständigheter ej mindre hufwudsakeliga för Riket och Undersåtares wäl, och öfwer hwilka jag således anser min pligt fordra, att mitt bekymmer icke dölja. Det första är, att Riksens Ständers Contoir skulle authoriseras att utgifwa Förskrifningar med derå löpande Ränta, att på bestämd tid betala. Att göra ett inrikes Lån emot Penningars erhållande i Contant till bestridande af Statens behof, när nöden det fordrar; att sådant ej

öfwerskrider utwägarne till betalning, utan Undersåtarnes alltför stora känning, är i slikt nödfall åfwenså wäl för Riket handlat, som det wore emot alla förnuftiga Finance- och Hushållnings-Principer stridande att förwandla en stående inrikes Riksgäld till en utrikes; ty wid förra händelsen är Staten sig sjelf skyldig, årliga Intereßen blifwa inom Landet och draga ej Rikets förmögenhet i Utländningens händer; men wid det sednare twärtom.

Om ett sådant Inrikes Lån är här icke fråga; utan här angår det, att Riksens Ständers Contoir utgifwer Sedlar, dem Staten skall nyttja till bestridande af sina behofwer. Sådane Sedlar hafwa den werkan, att när Kronan i stället för Contante Penningar med dem betalar waror och upphandlingar till deß behof, blifwa sådane Waror upphöjde i priset, långt öfwer hwad en laglig Ränta kan swara, och Kronan behöfwer således ett långt större Capital än till samma warors upphandling för Contante Penningar skulle erfordras, och de påräknande Summor till behofwens bestridande, som jag föreställer mig med all hushållning åro uträknade blifwa då otillräckelige, hwarigenom Kronan råkar i förlägenhet och Rikets Gäld ökas. Anwåndes deßa Sedlar till Armeens och Embetsmäns aflöning, så blifwer wäl icke Kronan lidande directe, men hon sätter sine Löntagande Embetsmän uti ett oskyldigt lidande, hwilka till sina nödtorfter ej kunna anwända deßa Sedlar utan att falla uti ockrares händer och förlora större eller mindre del af den Lön, som de med wägande af lif och blod samt trogen tjenst bordt oafkortadt utbekomma. Deßa olägenheter åro alltid högst betydande, också med den minsta utelöpande och på detta sätt anwånd Summa; men de blifwa i högsta måtto förderfweliga och kunna förordsaka Näringarnes fullkomliga undergång och oskyldiga Medborgares oundwikeliga förderf och fattigdom, om de öfwerskrida den alldramest inskränkta och nogast afpaßade gränts. I det fallet skulle de bortaga utur rörelsen efter hand allt redbart Mynt och sluteligen åfwen Banquens Sedlar. De skulle allena blifwa synliga i rörelsen, warors och arbetslöners wärde skulle blifwa uppjagadt utom all proportion, och nästan utan jemförelse eller måttstock; Nöden skulle frambringa en Lag till stadgande af deras gångbarhet, och samma öde öka deras mångd, till deß Riket funne sig utur stånd att dem infria, då de fingo samma öde som slike Stats-Reßourcer haft hos oß 1719, och i Frankrike genom den rycktbara Lavs Systeme. Ho kan utan häpnad se de olyckor, som för Näringar och Rikets wäl häraf skulle uppkomma och det omkullkastande, som skulle förordsakas deraf uti Undersåtares lycka och wälfärd. En Winglare, en Agioteur, som förstodo att nyttja oordningarne uti allmänna Penninge-wäsendet, blefwe uppbragt till ofantelig förmögenhet, då den redelige, den idoge och nyttige Medborgaren skulle mista sin egendom utan förwållande och nästan utan att kunna det förekomma. Med allt det förtroende jag hyser och bör hysa för Hemliga Utskottet och den Instruction de för det tillkommande Riksens Ständers Contoir utfärda, wågar jag likwäl i ett så grannlaga mål, hwarpå ej mindre än hela Rikets och närwarande samt tillkommande slägters hela wäl beror, att tillstyrka Höglofl. Riddersskapet och Adeln, det, i fall deßa Sedlars utgifwande icke helt och hållit kan undwikas, en wiß Summa

ma högst 3 a 400,000 R:dr må utsättas, hwaröfwer slika Sedlar ej af Riksens Ständers Contoir må utgifwas och att sådant blifwer samma Contoir wid hårdaste answar föreskrifwit. Det andra, som i Secreta Utskottets Betänkande förefallit mig ej utan swårighet kunna bifallas, är det tillstyrkande, att ett Credetiv för tillkommande wådeliga händelser måtte af Riksens Ständer på Riksgälds-Contoiret garanterat utfärdas. Summans storlek af ett sådant Creditiv är wäl icke uppgifwen. Men då Riksens Ständers Contoir ej kan få större Fond till förwaltande än den, som af en större eller mindre Bewillnings-Summa inflyter, och denna blifwer i det nogaste uträknad till Intereßes och någon Capital-ProCents afbetalning för ett deremot swarande af Riksens Ständer garanterat Gäld-Capital; så finner jag ej af hwad medel ett sådant Contoir skulle bestrida Intereßens betalande af ett igenom Creditivets nyttjande uppkommit lån utan att brista i fullgörande af sitt ändamål med den till den förut garanterade Gäldens afbördande anslagne Bewillnings-Fond. Utomdeß lärer afsigten med den af Riksens Ständer nu åskade Garantie för all Rikets Gäld wara, att då Statswärket derifrån befrias, Riket icke widare skulle med tillökning deraf kunna belastas. Men då Riksgälds-Contoiret ej har medel till ett sådant Creditivs honorerande med Contant, så måste det ske med nya Lån på deß Sedlar, och således Gäldmaßan till så stor Summa blifwa förökt och således ändamålet af Garantien förswunnit. Den högstas försyn beware detta fattiga Land från flere wådeliga och olyckeliga tillfällen. Men då med deß nådiga bistånd den lyckliga händelse snart torde inträffa, då efter Regerings-Formens 45 §. Kongl. Maj:t

Maj:t torde finna i Råder för godt att åter se sina trogna Stånder; hoppas jag för min del, att ett sådant Credetive, som medförer förutnämde betydande swårigheter, torde kunna alldeles undwikas. Jag hemställer det ena och andra Höglofl. Ridderskapets och Adelns mognare omprösfwande, nöjd att för min del hafwa fredat mitt samwete och framburit, hwad jag af innersta wälmening efter mitt begrepp ansedt wara för mitt Fäderneslands nyttigt.

Herr Ridderstorm, Carl Fred. Hemliga Utskottets Betänkande innefattar ämnen af yttersta wigt; hwem will, hwem bör ej rädda Fäderneslandet, det kan ej aflöpa utan kostnad. Sådant tänkesätt hafwa Förfäder hyst, att annorlunda nu göra skulle kasta på oß mißtanka om kallsinnighet för det allmänna. Riket, och i och med detsamma wår Egendom, är i wåda, och ej kan räddas utan wår hjelpsamhet, dertill äro wi som det första Ståndet skyldige all handräkning.

Grefwe Ribbing, Adolph Ludvig. I den wådeliga belägenhet wårt olyckeliga, men alltid kära Fäderneslands utan wårt förwällande så plötsligen råkat, är det wißerligen wärdigt det första Riksståndet att lämna det kraftigaste biträde, men öfwer möjlighetens gräns kan det ej sträckas, utan blifwer i sjelfwa werket fåfängt; wid stadgandet af sina tankar erkände Grefwe Ribbing, att han följdt en mognare Mans handledning och författat sin mening skrifteligen, så lydande: Ju mer en trogen Undersåte upplifwas af rättskaffens warm kärlek för Konung, Medborgare och Fosterland, ju ömare känslor måste den erfara wid underrättelsen af Secreta Utskottets

skottets Protocolls-Utdrag om den ofanteliga Gäld af 21 Millioner R:dr eller 1262 Tunnor Guld, hwarföre Riksens Ständers Betalnings-Answar och Garantie åskas, och ju mer bekymmersfull och warsam måste omtankan blifwa, att få kunna utse de sanna medel och utwägar, att icke, i stället för Rikets och Medborgares förkofran och sjelfständighet, grund måtte läggas till Rikets swigtande, jemte samtida och tillkommande slägters wanmagt och obestånd. Ämnet är af högsta wigt; ett mindre öfwerwägat och moget Beslut, kan bereda Millioner Menniskors fall, och att genast wara färdig med Ja wittnar mer om obekymmersamhet, än trohet och nit, snarare om egne affigter och båtnad än Rikets. Utan att ingå i den wigtiga undersökning, hwad werkan en Gäld-Maßa af 21 Millioner R:dr med deß Intereßens årliga utgående utur Riket, måtte ofelbart göra på handelswägen och deß underwigt, Inrikes Rörelsen, Specie-Myntets förswinnande och deraf orsakad ore-da i Penninge-wäsendet, jemte de obehageliga följder, som Riket innan Realisation fått widkännas, uppkomma flere andra, ej mindre wigtiga betänklig-heter.

1:o Den, som känner wår lilla Folkmängd, ringa Rörelse och Industrie, allmänna fattigdom, mißcredit och deraf penningebrist, kan det säkert icke undfalla, att en åtagen Garantie och Betalnings Answar för 21 Millioner R:dr eller 1262 Tunnor Guld, af Riksens Ständer, är helt och hållit omöj-lig att någon tid genom Bewillningar kunna upp-fylla och afbörda, ej en gång till det årliga Inter-esset derföre, hwartill a 6 proCent behöfwes 75 Tunnor Guld om året. Inom få år skulle blotta

Intereßets clarerande undergräfwa alla gagnande Näringar och så tillstoppa källan till all förmögen-het, att större delen af Rikets Inbyggare bragtes till tiggarestafwen. Ändamålet, i stället att befrämjas, skulle blifwa motwerket af medlen. Garantien af en så stor Summa kunde ej annat än werka och påskyn-da Creditens förfall, samt lägga starka hinder för Utrikes Län. Att lofwa det, som i wärkställigheten wore omöjligt att hålla, innebär således fåkunnoghet, men ej klokhet, känslolöshet, men ej redeligt uppsåt att wilja räcka en hjelpsam hand åt ett beträngt Fosterland. Följderne wisa sig i klarasie dag, men Förslaget i mörker och tjocka måln.

2:o Wore denna Garantie högst wådelig för Nationens öfriga frihet att få beskatta sig sjelfwe efter råd och lägenhet: ty när Garantien alldrig nå-gon tid kunde uppfyllas, så blefwe ock Bewillningen derföre, såsom derifrån städse oskiljaktig, lika ewig, och efterkommande slägter skulle i alla tider få bära ett trådoms-ok, hwarifrån de alldrig kunna befrias. Beskattnings friheten wore ett blott namn utan att någonsin frukten deraf finge skördas. Och månne icke en sådan borgen kunde någon tid, icke utan an-ledning medföra den påföljd, att den förmögnare finge erlägga det, som hos Tiggaren bruste till deß den förre blefwe lik den sednare. På Ridderskapet och Adeln, såsom det mest upplysta Stånd, skulle om-sider kastas skulden till Rikets wanmägtighet; och det wore ej eller wärdigt för det första Ståndet, att ingå förbindelser, som alldrig kunde fullgöras, åf-wensså litet som att icke i tid afböjt en för Stän-derne åfwen så oundwikelig som wanhedrande Ban-

queroute, och det för en Gäld, den de förut ej kändt, beredt eller gjordt.

3:o Är den åskade Garantin icke nödwändig och kan icke för större delen af den uppgifne Gälden äga rum. Någon rimlig supposition kan icke wara, att Krono-Lånen, som utgöra största Gälden, ej wore stälde på korrtare och längre betalnings-tider. Hwartill tjente då en i förtid avancerad Garantie? Långifwarne hafwa icke begärt eller kunna den åska, och med sådant förord äro Lånen icke belingade. Man skulle således i förwäg, obuden agera Advocat för Creditorerne, uppwäcka hos dem mißtankar om wår solidité, och i förtid smida åt oß bojor, som wi alldrig kunde mista, utan något wåsänteligt ändamåls winnande, ej en gång det, att framdeles undgå wederhäftighet för ytterligare behöfwande Krono-Lån. Secrete Utskottets Betänkande frikänner från answar af nya Lån endast för nu och närwarande; men ej för alla tider. Deßutom har Statswärket inom sig och i sitt skjöte så stora och tillräckeliga tillgångar, att det med sparsam och försigtig hushållning kan liquidera Kronans Gäld, hwilket wore lätt att bewisa och faller gent i ögonen, ej mindre deraf, att Statswärket efter Realisation fått en ansenlig och högst betydande iillökning af inkomster, än att det warit i tillstånd de förflutne åren göra de största efforts och bestrida snart sagt omätteliga utgifter på Flottan och andra oräkneliga Objects, hwadan ock hädanefter, när sådane utgifter ej i den grad tarfwas mera, och stor del kunna undgås, Statswärket ej kan sakna utwägar att efter hand afbörda Gälden, utan att dermed behöfwa gravera Nation med Bewillningar till deß och Rikets afmattande. Utan för-

förgripelse kunde man icke ens låta tankan falla på den bakwända Finance-Operation, att med Garantien uppnegocera penningar, för hända nu emot 5 a 6 proCent, för att antingen i förtid betala icke ännu förfallne Lån, som löpa för 4 proCent eller ock låta de lånta Capitaler ligga i beredskap utan Ränta, till deß förfallotiden infaller. Men detta bestyrker, hurut litet en förtida Garantie i afseende på de redan gjorde Krono-Lånen kan wara nödwändig.

4:o Det förbehållne Creditivet tyckes fordra någon närmare utweckling, innan man kan fatta ett fullständigt begrepp om deß beskaffenhet: Att ställa Creditiv på en Fond, bestående endast i en Bewillning, otillräckelig till Intereßets årliga betalning, tyckes ej bära ihop. Men ett lofwadt Creditiv, efter hwad förr warit wanligt, och utan determinerad Summa, torde för Banquen kunna blifwa en oförmodad och betydande utgift. Riksens Ständer, såsom Garantie för Banquen och tillika för Gäldmaßan och Creditivet, om de bewiljades och utfåstes, kunde såsom samma Löftesmän till åfwentyrs icke undgå, då ena sättet bruste, att få widtaga det andra, och till uppfyllande af sin pligt biträda med den Summa, som förra Creditiver innehållit och warit wanligt. Betänkligheten dermed tolkar sig sjelf. Likligast tyckes dermed påsyftas de penningar, som Ståndernes Contoir böra wara skyldige att hålla så i beredskap för sine utgifne Obligationer, att betalningen ej måtte brista.

5:o Men som Rikets beträngda tillstånd för det närwarande endast leder sin upprinnelse från det olyckeliga kriget; så tyckes första och angelägnaste föremålet hos Riksens Ständer böra gå derpå ut, att

att gripa Konungen under armarne med en tillräckelig Krigsgård, för att rädda Riket från fiendens härjande wapen, och att kunna bereda en säker och anständig fred. Under 6 Millioner Riksdaler, torde detta högst wigtiga ändamål ej kunna winnas; men större Summa tål icke Nationens kända fattigdom, om den ej aldeles skall blifwa utmärglad. I det afseende och till denna nödiga Krigsgård lårer Riksens Ständers Garantie icke kunna undwikas, samt Ridderskapet och Adeln åfwen wara så beredwilliga, som någotdera af de andra Stånden, att åtaga sig så stor Bewillning, möjeligen med Rikets och deß Inbyggares upprätthållande kan stå tillsammans; Men som Menskligheten jemt åtföljer brister och ofullkomlighet, för att kunna inse följderne ofta af de bäst sig föreställte utrakningar, så torde denna stora Bewillning ej böra räcka längre än twå år och då af sig sjelf upphöra, på det Riksens Stånder af Effecterne, och i fall den ena Näringen blifwit mera tryckt än en annan, måte wid en då görande ny Bewillning för den återstående Krigsgården kunna hafwa tillfälle att rätta mißtagen, som nu ej kunnat förutses, och då jemka och afpaßa sistnämde Krigsgårds-Bewillning, som med ändamålet och Rikets Näringar kan förenas. Många förändringar hafwa deßförinnan kunnat sig tilldraga och Politiska ställningen wara en annan. För Riksens Ständer är då öppet och tids nog att sträcka sin omsorg till den öfrige Krono-Gälden, om det betarfwas, hwilken, ehwad Författning och Utwäg nu kunde uttänkas, ändock icke till minsta del kan stoppas eller förminskas genom Ständers åtgärd denna gång, följakteligen wore all tanka och företag i det afseendet nu utan werkan och ändamål; men deremot kunde

de ett förtida nu tagit Beslut derom lägga sådane band, som till åfwentyrs alldrig kunde upploßas, och för Nationens wälfärd och öfriga lilla frihet, samt Rikets bestånd wara högst wädeligt. Trenne Rikets Stånds redan yttrade wilkorliga Beslut om Garantien kunde wäl tyckas på ena sidan hafwa till föremål, att få bära Ridderskapet och Adeln för sig och dermed twå sina händer wid afslag; men i annat afseende innebar det fast mera ett förwäntadt moget, wäl öfwerlagt, och med Rikets och deß Inbyggares trefnad förwarat yttrande; om detta yttrande utfölle med Garantiens antagande för hela Gäld-Maßan 21 Millioner, så skulle alla wädeliga följderne deraf endast och allenast falla på Ridderskapet och Adeln, som hade decision i sin hand, men samma olyckeliga följder icke afböjt. Ridderskapet och Adeln skulle af samtida och efterkommande derigenom utarmade slägter få uppbära en rättmätig klagan och förbannelser, i stället att aktning och wälsignelser komma att åtföljа det af Ridderskapet och Adeln wisa och wärdiga Beslut, som räddar Fosterland och Medborgare från wanmagt och undergång, så widt möjeligt warit i närwarande critiska ställning; Nationen har ett drygt mått och händerna mer än fulla i deß torftighet att genom Bewillningar uppfylla Garantien af 6 Millioner till Krigsgården. En stor mängd af år förbigår, innan den kan afbördas. Tiuföttte mißwäxt-år, krig och andra förut derunder oförsedde händelser kan göra den wacklande, så att ett än större wägspel wore så litet betänksamt, som det icke kunde ursäktas. Ingen consideration, af hwad art den wara må, kan uppwäga allt det onda och den förödelse, som med Garantien af 21 Millioner wore förknippad. Wi äro skyldige wåra Medbröder

bröder rättwisa och billighet, och wi hafwa ej magt att betunga dem öfwer höfwan och nedsänka dem i uselhet och elände. Ed, sammwete, christligt medlidande, ömhet och dyrt answar för högsta Majestätet, i annat fall bör leda wåra gärningar; men icke godtycke och feghet. När man gör allt hwad som är i ens förmåga, äger man ett fredat sammwete att hafwa uppfyllt sin skyldighet, och ingen förbindelse kan wara derutöfwer. Tappar man för mycket bloden ur kroppen, blir den swag, oduglig till sina förrättningar, faller i twinsot och i förtid dör. Så är det ock med Rikskroppen, om den belastas med större börder än den förmår draga. Låtom oß derföre med all möjelig frikostighet denna gången frambära wåra häfwor till en Krigsgård, för att kunna slacka den eld och dämpa de stormar oß närmast hotar. Hos Ridderskapet och Adeln har alldrig nit och trohet för Konung och Fosterland kolnat. Derpå lära de alldrig upphöra att gifwa sannskyldiga wedermålen och nästa gång lika ömsinte och redeliga Undersåtare gå Konung och Riket till mötes. Emedlertid, låtom de döda begrafwa sina döda. Statswärket har wida större krafter att utpläna sin Statsgäld. Deß skyldighet tyckes det och wara, när deß resourcer dertill hämtas från Landets Inbyggare, att dermed så hushållas med sparsamhet och försigtig uträkning, att de till ändamålet kunna blifwa tillräckelige. Hwarföre, om Garantien för hela Gäldmaßan skulle kunna äga rum, tyckes oförgripeligen; det wilkor efter all billighet bordt oundwikeligen dermed förenas, att dertill af Statswärkets inkomster så stor del bordt anslås, som till räntans årliga betalning erfordrats; då först kunde blifwa möjeligt, fastän för en lång framtid, med Riksens Ständers Bewillningar efter hand förminska hufwudstolen, och omsider döda en för Riket så tärande Gäld. Att till werkställigheten befordra Garantien af 6 Millioner R:dr för Krigsgården lårer 48 a 50 Tunnor Guld om året icke kunna undwikas i 2:ne år till en ny Bewillning, ehuru tryckande den blefwe för Landet, så framt jemte årliga Intereßet något på Capitalet skall kunna afbördas, hwarmed dock ej widare än 500,000 R:dr om året, och ifrån begge 1,000,000 eller 6 Tunnor Guld på hufwudstolen stode att amortera, hwilket deraf skönjes, att när första året, som sagt är 500,000 R:dr betalas på hufwudstolen, jemte ett års Intereße för 6 Millioner R:dr eller 48 Tunnor Guld, och för andra året likaledes 500,000 på Capitalet jemte ett års Intereße för den dåwarande Krigsgårdens återstod 5,500,000 R:dr a 5 proCent 275,000 R:dr eller 46 Tunnor Guld. Deße efter sammwete och öfwertygelse i wälmening författade tankar, som jag för Gudi och Mannom will förswara, underkastas Höglofl. Ridderskapets och Adelns ömsinta och noggranna omprödwande, med hemställande och anhållan, att de öfrige respective Ständen kunde få häraf del, till hwilka jag också torde få benägit tillstånd att mig wända.

Herr Tigerhielm, Seved Gustaf. Min Riksdagsmanna-pligt ålägger mig att icke wara stum, då ett mål af så mycken wigt är under öfwerläggning. Jag är min Kung, mitt Fosterland och mine Medborgare för min röst answarig; Ursägten, mine Herrar, mina ofullkomliga insigter; ty min nit, och min wilja äro alltid helgade till allmänt wäl. Jag rådfrågar endast min underdånigaste wördnad för min Konung och min ömma tillgifwenhet för mine

mine Medborgares rättigheter och wälstånd, hwilka uti ett oupplöseligt samband alltid böra förenas, och finner mig beredwillig att åga lif och egendom ospard för att förswara ett kärt Fosterland och derigenom bereda Samhället en säker och hederlig Fred, till hwilket ändamål jag anser för en glad pligt att för Thronen få nedlägga den dryga Bewillning, som nu kan erfordras till förewarande Fälttåg och öfriga Statens behofwer; Men för öfrigt, ledd af dessa grundsatser, anser jag det icke instämma med dem att för det närwarande garantera den betydande Riksgäld, som Hemliga Utskottet uppgifwit, mindre att öka den genom Creditiver till nya lån. Då wi skilja Statsskulden ifrån Statswerket, så öppna wi ingen annan wåg till deß gäldande än Bewillningar, de äro nog tryckand för Jordbruket och näringarne, och kunna knappast utan deras totala undergång ökas, alldraminst stadgas för den längd af tider, som erfordras att betala så dryga årliga räntor och en så betydande hufwudstohl; andra medel måste nödwändigt således uppsökas, och dertill torde fredslugnet fordras. Flere af wåra nuwarande samtida Regenter i Europa har funnit utwägar att utan Undersåtarenas tunga kunna öka sina Stats-Caßor. Den odödliga FREDRIC den stora i Preußen, som icke lånte sin Högahet af lysande pragt utan i representation af sine Undersåtares Far, besparade stora Summor genom en inskränkt Hofhållning. Den wälgörande Kejsar JOSEPH har wid Krigets början indragit onödige Spectakler för att lätta sitt Folks Krigsbördor, och den gode LUDVIG XVI, som sig sjelf lämnad, återgifwit förtjente Medborgare sin frihet och Samhället sina rättigheter, har inskränkt sin betjening och sina nöjen blott för att minska Statens skulder.

Det

Det är wida skildt från mitt tänkesätt att föreslå sådane utwägar, de wittna endast, att andra medel än beskattningar gifwas. Wår milde Konung har under sin Regementstid ansenligen förökat Statens Inkomster, såsom genom fördubblingen af all gammal i penningar utgående Utlagor, nya Octroijen, förhöjd Tull- och Postporto. Kongl. Numer-Lotterie- och Bränwins-Accisen, af hwilket det sistnämde endast efter Hans Maj:ts Egen Nådiga uppgift wid sista Riksmöte har lämnat Kronan en årlig winst af 30 tunnor Guld. Sedan nu Armeen blifwit bewärad, Örlogsflottan ansenligen ökad, Rikets Fästningar satte i fullkomligt förswarsstånd, Myntet realiserat, åtskillige wackra Byggnader, så wäl wid Kongl. Lust-Slotten som här i Residencet, till Hans Maj:ts nöje och Rikets heder fullbordade, månne trogna Undersåtare, då icke åga anledning att smickra sig med det glada hopp, att Statswerket wid ett fredslugn till en del sjelft bör kunna göra afbetalningar på Riksskulden. Förnämligast ankommer allt på Krigets utgång och i hwad skick Örlogsflottan, Rikets Armee och Fästningar sig då befinna, det blir således, efter min tanka, en förtida pröfning att nu stadga utwägar att betala en Rikgäld, som under fredslugnet tillkommit. Såsom trogne Undersåtare och redlige Medborgare torde wi fullt uppfylla wår Undersåteliga pligt och wåra Medbröders önskan, då wi nu med yttersta eftertryck lämnar en mild och om sitt folk ömm Regent, en Bewillning, hwarigenom ett kärt Fosterland kan wärjas och uppskjuta öfwerläggningen om Riksskuldens gäldande, till deß wi få hugna oß af ett önskeligt Freds-Lugn. Wi följa då den wåg, som odödelige Förfäder banat och wärdige Engelsmän trogit följa.

Friherre Düben, Henric Jacob. Hemliga Utskottets Extractum Protocolli af den 24 sistlidne Mars innefattar egenteligen; först en uppgifwen Kongl. Maj:ts och Rikets Gäld, stor 21 Millioner 37,826 R:dr 2 ß 4 r:st., inberäknad den, som för Kriget är gjord och den som än widare bör uppnegocieras. För det andra: en ny föreslagen årlig Bewillning af 70 Tunnor Guld (utom den nu till ändagångne Extra Ordinaire Bewillning), och sådant till Rikets Gälds Intereßens och Krigsgärds betalande. För det tredje: förslag till ett beständigt Ständers Werk, som kommer att bestrida de till Riksgäldens förestående hörande ärender. För det fjerde: förslag till ett Creditiv på Riksgälds-Contoret, som wid högst trängande behof må kunna nyttjas. Här företer sig först således en bekymrande underrättelse af en Gäld, större än man bord sig skäligen förwänta. Ju större olyckor, som nu hota detta kära Fäderneslandet, deß wärdigare af Riksens Ständer är det lugn, det nit, som utmärker en frimodig, men ömtålig, en tapper, men försigtig, en sparsam men tillika frikostig Nation, då Konungens ära och Fäderneslandets räddning fordrar uppoffrandet af eget wäl. Wi weta, att Riket ägde Gäld efter Revolutionen 1772, samma års Secreta Utskott uppgaf en omständelig tryckt berättelse i den delen. Hwad som häraf sedan den tiden blifwit, som god betalning afskrifwit, är detsamma, som om det blifwit betalt; men kan ej påföras, som utgifne penningar. Wi wete af 1779 års Riksdags Beslut, att 4 och en half Millioner äro betalte till Banquen, ungefärligen emellan 1772 och år 1776, af hwilka klarligen äruppdagat, att Tre Millioner i Silfwer och Wäxlar icke på annat sätt kunnat inkomma än genom Utrikes skuld. Riket war utomdeß skyldig i Genua och Amsterdam 700,000 R:dr, samt något öfwer 1 och en half Million inom Riket, utom Banquens fordran, som enligt förutnämde Riksdags-Beslut war liquiderad. Om Riket utomdeß warit något mer skyldigt, så har det icke warit betydligt. Men i händelse att, af till betalning anslagne Fonder, ingen ting dertill blifwit anwändt, så kunde Rikets skuld ändock icke wara år 1778 större än högst 8 Millioner. Sedan den tiden har Kongl. Maj:ts och Rikets inkomster så ansenligen ökas och således åtminstone Intereßen icke å nyo behöft lånas. Tullmedlen endast hafwa igenom förändrat skick och indragning till Statswerket gjort en winst och tilldökning af inkomst till 24 a 30 Tunnor Guld årligen, genom inlösen af Kronans hypothequerade stora Sjö-Tulls- och Koppar-Räntan, m. m. Bränwins-inrättningarne måtte hafwa gifwit ansenligen mer än de 10 T:r Guld, som allenast gått till Staten och många smärre inkomster, som: Numer-Lotteriet, m. m. Persedelräntorne må ej räknas, emedan de skulle uppfylla de fördubblade Löner. Subsidierna i de förra ombyteliga tider woro 15 Tunnor Guld. De hafwa efter all liknelse icke kunnat blifwa minskade under en så stadgad Regering, de borde då, sedan 1772, utgöra minst 4 millioner. Det är otwifwelaktigt, att Subsidier i alla tider gifwas till lättnad af Pålagor för ett Land, och Nation, som dem emottager, afpaßade efter omständigheter och Regentens höga wishet. Om således Staten icke blifwit så ansenligen ökad och afbetalningar blifwit gjorde, så wore helt wißt Gälden ringa. Men wi weta nu på en annan sida, att Kongl. Maj:t ansenligen påkostat Flottan; som jag menar till 15 Rangskepp och 10 Fre-

Fregatter. Den kostnaden är lätt uträknad; äfwen-
så till nödige Material- och Tyg hus i Carlscrona.
Man räknar 100,000 R:dr till ett Rangskepp och
60,000 till en Fregatt. Det torde kanske öfwerstig-
it denna Calcul; men ju större kostnader, deß an-
gelägnare redogörelser. Wi se och känna oändeligen
store och prydlige byggnader, samt i flere år gjorde
lysande depenser. Om nu de till Gälds afbetalning
anslagne Fonder till ändamålet icke anwände blifwit,
så wisar sig lätt hela Gäldställningen. Mitt Votum
skall aldrig blifwa att göra så kallade Subdivisioner
af Gälds natur, sedan den olyckligtwis är gjord.
Min uppmärksamhet fästes mäst wid den tillgöran-
de. Min önskan är, att i ett så ordentligt samband,
som tiden i fredslugn medgifwer, Kongl. Maj:t i
Råder med Ständer efter deß Egit höga omprö-
wande wille öfwerenskomma om Statswerkets och
hela förra Gäldens reglerande på ett möjeligt och med
Riksens Ständers Credits bewarande förenat sätt.
Jag önskar uppriktigt, att redogörelsen i en framtid
för de nu tillgörande Lånen och deras anwändande,
som ej med Ordinarie Staten äger gemenskap, kun-
de fullkomligen till Riksens Ständers projecterade
Contoir remitteras samt allt hwad dermed och med
den förra Gäldens reglerande äfwen gemensamhet å-
ger likaledes. Stats-Contoiret känner ingen ting
häraf, Råd-Kammaren ännu mindre. Kongl. Maj:t
kan ej skänka sin dyra tid till kännandet af Ziffran.
Allt beror således af den person eller Embetsman,
som förestår Finance-Ministerns göromål. Är denne
Embetsmannen icke redlig, så kostar det den skattdra-
gandes tårar; är han okunnig och tilltagsen, så gäl-
ler det Rikets wäl. De minsta felsteg werka på
Millioner menniskors wälfärd för det närwarande
och

och i en framtid på hela Rikets styrka eller wan-
magt, då Regenten saknar upplysning i en lång ked-
ja af år, som kunde winnas genom fleres kunskaper
och answar. Jag förklarar offenteligen och på det
alldrasolennaste sätt, att jag icke will kasta den min-
sta skugga på de 2:ne Stats-Ministrar, som warit.
Den förres nit, ärlighet och kunskaper äro af mig
personligen och af hela Allmänheten bekante. Den
sednares goda wilja och redlighet, kanske skicklighet,
försäkrar jag äfwen helt och hållet, att jag ej eller mißtän-
ker. Gud i himmelen beware gode Medborgare ifrån
den nedrigheten att mißtro redliga Män. Det är
ofta afwundsfoster. Men detta Embetet, okändt i Re-
geringsformen till sin serskilta befattning, kunde en
gång blifwa farligt till och med för sjelfwa Regen-
ten. Men jag föres från mitt ämne. Då den re-
dan nu subsisterande Gälden, huru stor han ock må
wara, ej kan öfwerstiga 11 a 12 Millioner, enligt
Utskottets yttrande, **att Kongl. Maj:t snarare be-
främjat minskningen**, så torde man med skäl stad-
na i den tankan, att en Bewillning och Garantie
till en tillgörande Gäld- och Penninge-Negociation af
återstoden i den uppgifne Gäldsumman, 21 Millio-
ner 37,826 R:dr 2 ß. 4 r., torde wara i förtid nog
tilltagen, i fall fred inom 2 eller 3 år ernås; än
mer, om det kan ske snarligen. Swerige kan emed-
lertid icke göra omöjliga ting. Jag förenar mig så-
ledes med hemliga Utskottets tankar, att denna Gäl-
den enkannerligen icke kan ifrån Riket skiljas. Men
jag är äfwen öfwertygad, att sedan Hemliga Utskot-
tet nu närmare inhämtadt alla de swårigheter, som
den tillämnade Bewillningen af 70 tunnor Guld, o-
beräknadt den till ända gångne af 12 ungefärligen
och som äfwen för Staten å nyo behöfwes, orsakat,
och

och som efter mångas öfwertygelse aldrig kan utgå. Hemliga Utskottet så wäl som Ridderskapet och Adeln torde inse nödwändigheten, att de medel, som till krigets alfwarliga utförande fordras samt till en snar och hederlig freds ernående må genast skiljas ifrån den stora föreslagne Gäldsumman af 21 Millioner, m. m., och sådant på efrerföljande grunder: då en fri Nation åtager sig en Beskattning, antingen för 1, 2 eller år, så wida öfwerstigande deß werkliga förmåga, med den bedröfliga utsigt, att densamma, sedan Riksdag från Riksdag, erfordras till werldenes sednaste tid, kanske minskad, kanske ökad, för det närwarande kanske med äfwentyr af lif och egendom och alla krigets fasor, utan att ens fråga, huru en en så förskräckande ställning åkommit, så tyckes deß rätt å en annan sida wara att känna anwändandet af deß gåfwa, och deraf, i händelse af krigets fortfarande, kanske i flere år dömma, hwad man mågtar ånwidare åstadkomma. Man swarar, att Fienderne ej böra känna wåra Resourser. Statskunskapen är numera så känd i hela Europa, att Rikens och deras Inwånares förmögenhet och resourcer ej äro mer hemliga än deras styrka till lands och watten, till och med kanonernes antal på Skepp och Fregatter; men hwad som icke är kändt och som beror af omständigheter, är hjeltemodets och förtwiflans utbrott, som gör ett enigt Folks krafter outräkneliga, så wäl som deras Bewillningar till Sjelfständighetens förswar. Om Riksens Ständer genast och ifrån denna dag bewilja och garantera ett nytt Lån till 7 Millioner, så äro deßa Summor så ansenliga, att Swerige ännu aldrig ägt så stora Capitaler på en gång i sin disposition, det är, 420 tunnor Guld. Om freden ernås, förrän man wågar för-

förmoda, så blifwer en ansenlig och betyglig besparning till förra Gäldens afbetalning. Skulle åter kriget fortfara emot hwar wältänkande Undersåtares önskan, och det flere år, så lärer Ridderskapet och Adeln, så wäl som de då af Kongl. Maj:t i nåder kallade Riksens Ständer, göra sig en ytterligare pligt att bewilja, allt hwad bewiljas kan. De föreslagne 7 Millioner behöfwa wißt icke uppnegocieras till hela Summan och alldraminst af Utlänningen. — Till upplånande af meranämde 7 Millioner erfordras i Sweriges närwarande belägenhet den bästa möjeliga Credit, som de krigiska och andra omständigheter medgifwa; den winnes, då Riksens Ständers Garantie densamma åtföljer, grundad på en Interesse- och Betalnings-Fond, som för 2 a 3 år till en början stöder sig på den af 70 tunnor Guld tillämnade Bewillning. En hwar, som äger Rörelse-Capitaler inomlands, kunna med förtroende emot denna fria och otwungna Garantie, som försäkrar Creditorerne framför alla andra tillkommande Garantie till Interessens och betalnings ernående, samma Capitaler i detta Werk ganska wäl anwända. I stället för att om Ständers Garantie skulle extenderas till ett så stort Capital som 21 Millioner, m. m., så wore det först att förswaga deras Credit till ernående af deßa, kanske oumgängeliga lån i närwarande stund af 7 Millioner, och ännmera i fall samma Garantie behöfwer widare tillitas, i händelse af krigets fortfarande. Härtill får jag lägga ett uppriktigt och ömt yttrande: att så alfwarligen Riksens Ständer önska med alla krafter Kongl. Maj:t och Riket till en god freds ernående bispringa; så olyckligt blefwe det för dem och riket, om Konungens hjeltemod skulle löpa samma bane, som Europas största Hjelte, K. CARL XII, det

det Gud nådeligen afwände! En Garantie af 21 Millioners gjord eller tillgörande skuld öpnar ett fält till nya Lån i en habil Finance-Ministers hand. Den rösten, som sedan wiskade: wi hafwa trodt, att Kongl. Maj:t eller deß Efterträdare på Thronen, enligt Hemliga Utskottets Extractum Protocolli af d. 24 Mars 1789 **med Låns upptagande å Rikets wägnar sig icke mera befattar**, lärer wäl icke kunna undandraga Ständerne, att i en framtid, utur samma grund som nu, betala sådan Gäld, som kanske warit oundwikelig. Det torde blifwa oförswarligt, kanske orimmeligt att det neka. Jag önskar, att af deßa 7 Millioner genast inhemska Lån kunde till en Million upptagas, om det ock wore med 6 proCents Ränta, för att göra dem så mycket mer antagelige och skyndesammare. Den ena proCenten öfwer 5 gjorde Kronan på ett år en förlust af 10,000 R:daler, i fall densamma negocierades utom Riket till 5 proCent, och ingen provision derföre gifwas skulle, som likwäl är wanligt; men allt det Lån, som behåller Intereßet inom Riket och icke werkar på Coursen, torde blifwa förmånligast; det farligaste blir, om inhemska Lån upptages efter R:daler Banco; ty det gifwer wapen i hand för Wäxelwinglare att höja Coursen på samma sätt, som efter Pomerska Kriget; och i samma stund får Realisation sin bana, och på hwilket ämne jag knappt wågar tänka. Det är wäl icke sagt af Hemliga Utskottet, om Riksens Ständers Contoir bör uppnegociera de nödige Lånen till Kriget. Orden äro: **Att Fullmägtige komma att bestrida de till Riksgäldens förestående hörande ärender.** Jag önskar äfwen härutinnan, att det må widtagas, som Kongl. Maj:t hälst täcks anbefalla, allenast en fullkom-

komlig redogörelse sker för deras anwändande till Kriget, samt för återstoden, i fall Fred blifwer, till full afbetalning uppå Kongl. Maj:ts och Rikets nu till Hemliga Utskottet uppgifne skuld, samt till Intereßens undwikande ej mer hårå uppnegocieras, än behofwet tyckes medföra. Om den stora Bewillningen af 70 Tunnor Guld utgår i 2 eller 3 år, så skulle, sedan Intereßet och Riksens Ständers Contoirs omkostnader enligt Stat wara afdragne, öfwerstoden anwändas till afbetalning på deßa sju Millioners garanterade Lån. Då efter deßa åren Riksens Ständer finge anslå den Bewillning, som Landet mågtade till deras sluteliga betalande, utan någon hjelp af Stats-Medel, eller de i Hemliga Utskottets Betänkande omrörde och af Kongl. Maj:t lofwade Fonder, som hittills warit förra Riksgälds-Contoiret anslagne, hälst deßa Fonder lära nog behöfwas oförryckte till gamla Riksgälden, och som således ej borde ökas. Då Ridderskapet och Adeln på detta sätt, så wäl som de öfrige Ständen, för godt finna att ingå i en sådan Bewillning och deremot förenad disposition; så lärer wißt Kongl. Maj:t med Nåde anse Riksens Ständers samfälte underdåniga nit, att med de mäst tryckande Utlagor för sig och kanske efterkommande, åstadkomma en så betydelig Krigsgård, wida öfwer hwad man möjligen kunnat förmoda. Beträffande åter den gamla Gälden, som återstår af de 21,037,826 R:daler 2 ß. 4 r:st.; så lärer wäl icke Ridderskapet och Adeln, under all den oro af Krig och andra bekymrande omständigheter, hwarken kunna förswaga Crediten genom en widsträcktare Garantie eller ock tills widare åtaga sig Intereßen genom Bewillning, omöjlig till sin natur, och äfwen mindre nödig, då de andra

dra till Riksgälden anslagne Fonder böra tills widare desamma bestrida. De återstående 14 Millioner 37,826 R:daler 2 ß. 4 r:st torde ej heller kunna wara fulleligen någon redan gjord Gäld, utan så mycket mindre i den måhn, som mer eller mindre deraf till uppläning kunde wara ämnat, och som förut är anmärkt. Det wore önskeligt, att efter Fredens ernående och till Förswars-Werkets och Flottans åter iståndsättande, efter föregången underdånig öfwerenskommelse med Kongl. Maj:t, hela Gäldmaßan, såsom den nu werkeligen är, så wäl som sådan den war wid slutet af 1787, enligt Hemliga Utskottets project, då till Riksens Ständers Contoirs förforg öfwerlämnas, kunde ock till äfwentyrs på samma grunder som de, hwilka emellan Kongl. Maj:t och Utskottet nu i Nåder warit föreslagne: hwilket likwäl ankomme på Kongl. Maj:t och de tillkommande Ständer. Då i fall Kongl. Maj:t sådant i Nåder för godt fant, den nu i fråga warande werkeliga Gälden med de underrättelser och än flere, som till Utskottets kunskap warit öfwerlämnade, kunde i förtid Riksens Ständers tilwäljande Fullmägtige ad Notitiam Nådigst öfwerlämnas, hälst de äfwen komma att blifwa under Tysthets-Ed, i fall sådant anbefalles; då en sådan Plan kunde till Stats-Werkets bestånd i stillhet utarbetas, som med Kongl. Maj:ts höga åstundan och Rikets tillgångar förenas kunde. Det wore då Kongl. Maj:t en gång för alla Sig Nådigst förklarade, som orden lyda: **Med Låns upptagande å Rikets wägnar Sig icke mer befatta**: jemte anslåendet af sådane Fonder, som hittills bordt gå till nuwarande Riksgälds-Fond, och som tydeligen utnämnes, nemligen: Lön- och Betalnings-Afgifter; hwad

hwad af Bränwins-Bewillningen Staten umbära kan. Subsidierne, de som äro, eller blifwa kunna: hwilka som sagt är, alltid både i Sverige och andra Länder äro afpaßade till lättnad af pålagor för den emottagande Nation. Då en sådan Plan till Riksgäldens underlättande wid samma tillfälle företagas kunde med tillgångar, som Staten kunde umbära genom de högst nödige indragningar, dock på ett sätt, att ingen, eho han wara må, kan förlora, twärt emot Fides Publica, en Lön, Pension eller förmon, hwaraf han en gång genom Konungens Nåd kommit i åtnjutande. Sådane indragningar till större delen kunna endast ske wid dödsfall eller befordringar; så måste sådant ske i samband med ofwannämnde wilkor, och hwaröfwer Kongl. Maj:t då torde täckas i Nåder befalla och förordna. Näst de redan anförde skäl om omöjligheten, att under närwarande krigsbuller bewilja Garantie för de öfrige In- och Utrikes Skulder, utbeder jag mig ödmjukeligen att få anföra ännu flere. Det är redan sagt att Crediten till de tillgörande 7 Millioners Lån blir alldeles, så utomlands som till och med innomlands, försämrad genom Riksens Ständers så widt extenderade Garantie till 21 Millioner 37,826 R:daler, och det under krigslågan. Det är bewist, att denna Garantie, då den ej så långt extenderar, tillskyndar god Credit, i fall den bättre fram behöfdes.

Deßa förut gjorde Lån äro gjorde utan Garantie. Långifwaren kan alltså icke wara befogad till bättre rätt än de wilkor, hwarmed de äro gjorde, och alldraminst under ett Krig, som är den minst tjenlige tidepunkt att göra widlöftigare Penninge-

Rego-

Negociationer, än dem Kriget fordrat. Då Fred blifwer och kanske Lån omsättas eller nya göras till betalning af gamla, så torde, efter en så lycklig Fred, sådane Lån med Ständers Garantie ärnås genom denna nya säkerheten för långt mindre Penningar och Provision. Allt sådant är oemotsägeligt, till och med kunna längre betalnings-terminer ernås. Det bör ej wara ett hastwerk att i den ordning, som fordras, upprätta en så stor Finance, som innefattar 3 gånger hela Sweriges Sedelstock. I deß ställe, att genom mitt förslag af 7 Millioners Lån-Bewillning med de 70 Tunnor Guld's Afbetalnings-Fond, så behöfwer Kongl. Maj:t för ingen del widröra alla de Resourcer eller Fonder, som till gamla Gäldens styrsel till Intereßen och afbetalning äro anslagne. Kongl. Maj:t behöfwer ej eller röra Stats-Medlen; allt går i sin jemna gång. De Utländske Lånen äro ej eller förfallne, somlige ej på flere år. Och om några af dem snarligen förfalla, så kunna Långifwarne ej skäligen klaga, då de Fonder, hwarpå de äro grundade, ej störas genom Kriget; och om till och med ett års Intereße skulle studsa, så är det mer än wanligt för Magter, som äro i krig, kanske till och med nyttigt, i fall Coursen under Kriget skulle stiga, i anseende till Flottans behofwer från Utlänningen, samt Provisionering till äfwentyrs så wäl som för Armeen, jemte flere ordsaker. Hemliga Utskottet nämner wäl ingen ting om Subsidier till Kriget från Kongl. Maj:ts Allierade: om ej sådane wore komne, så böra wi wäl med fullt skäl dem förwänta. Och när wi sjelfwe anslå 7 Millioner, så måste wi med tämmelig anledning åtminstone förwänta lika mycket af Allierade, som Kongl. Maj:t så högt förbundit, och i samma

mähn

mähn blir Garantie af Rikets gamla Skulder öfwerflödig. Kan således Kongl. Maj:t och Riket under deßa krigs-oroligheter umbära en så farlig och widsträckt Garantie, som den af 21 Millioner 37,826 R:daler, och densamma leder till mißcredit, hälst wåra Fiender kunna anse den för ett non plus ultra, och Sweriges sista Resourcer; så styrkes jag så mycket mer i nödwändigheten att i underdånighet denna Garantie tills widare afslå, under det att wi i öfrigt genom 7 Millioners Bewillning, fast åtföljd med bedröfliga utsigter för framtiden, ådagalägga warmaste hjertan för Konung och Fädernesland. Beträffande för det andra den i Hemliga Utskottets Extractum Protocolli föreslagne Bewillningen eller 70 Tunnor Guld, utom den nu subsisterande eller till ända löpande extra ordinarie Bewillningen af ungefärligen 12 Tunnor Guld; så tror jag, att försigtigheten fordrar att till en början densamma allenast för 2:ne år utsätta, hwilket likwäl Ridderskapets och Adelns godtfinnande äfwenwäl ödmjukeligen underkastas. Hwad deß anwändande beträffar, så åberopar jag mig ödmjukeligen, hwad i den delen redan sagt är, nemligen: att den förblifwer en Intereßes- och god Afbetalnings-Fond på de projecterade 7 Millioners Lån. För det tredje: beträffande det af Utskottet föreslagne Ständers Werk, som kommer att bestrida de till Riksgäldens förestående hörande Ärender; så önskar jag äfwen, att det måste winna bifall, fast det till en början ej kommer att bestrida mer än hwad de 7 Millioner widkommer. För det fjerde, angående det Creditiv på Riksens Ständers Contoir, som Hemliga Utskottet, i anseende till de anförde grunder tillstyrkt, är min oförgripeliga tanka, att som ett infallande

Krig

Krig gemenligen warit det förnämsta af de olycks-händelser, som förriga Riksens Ständer åsyftat wid förordnandet af sådant Creditiv, och att nuwarande Krig, som mest werkeligen intager Riksens Ständers omsorg och bekymmer; och Creditiv i allmänhet endast äger rum i bristande Bewillning, så kan jag wäl icke inse deß ändamål. Föregående tankar äro widlöftigare afhandlade än jag gerna önskat; ämnet är af största wigt: jag wågar lika som hysa den tankan, att Kongl. Maj:t i anseende till anförde skäl om bättre Credit till de tillhörande Lån af 7 Millioner, hälst inom Riket, kunde blifwa af den tankan, att man borde uppskjuta med en extenderad Ständers Garantie, Credit, och wågar således föreslå, att wi söka med de andra respective Ståndden öfwerenskomma om en Garantie- och Lån-Bewillning af meranämnde 7 Millioner eller 420 Tunnor Guld, till underlättande af det iråkade Kriget, med förutnämnde wiltor, i afräknande på den återstående werkeliga skulden. Jag önskar Ridderskapet och Adeln täcktes detta bifalla och sådant genast de öfrige respective Ståndden communicera, med wänlig begäran, att de härutinnan med Oß ingå, såsom det rätta medlet till Kongl. Maj:ts och Rikets mäst werkande kraftiga undsättning i närwarande Rikets belägenhet, och som till samma stora ändamåls winnande mäst ledande, hälst i sanning en widsträcktare Garantie wid bristande betalning för Medel, som nu ej hwarken åstundas eller erfordras, kunde en gång i en olycklig ställning, om ej förr, efter 50 år leda till en hel Provinces afsöndring, som den då Regerande Konungens, Riksens Ständers och hela Nations mäst förenade krafter alldrig kunde afwärja. Om jag haft den åran att wara en Medlem af

af det Hemliga Utskottet, så hade jag genast lagt deßa mina tankar i underdånighet för min Konungs fötter. Det är mennisko-begreppets lott att icke alltid äga samma öfwertygelser. Som en redlig och trogen Swensk Man och Undersåte har jag nu här sagt mina tankar. Ju mer jag nalkas min ålderdom och min graf, ju mer mitt hus ökas med Barn och efterkommande, mitt sista offer till Konung och Fädernesland, ju mer min Fosterbygd hotas med faror; deß mer bör jag till sista andedrägten frimodigt säga allt det, som min öfwertygelse och mitt hjerta tolkar.

Friherre Rappe, Wilhelm. Den utmärkta heder Ridderskapet och Adeln behagat wisa mig genom kallelsen till Ledamot uti det Hemliga Utskottet har warit för mig så smickrande, att den lätteligen kunnat föra mig utöfwer den gräns, som en anständig Modestie föreskrifwer. Jag hoppas dock, att den ej haft en sådan werkan. En fullkomlig känsla af min oförmögenhet att wärdigt swara emot Ridderskapets och Adelns förtroende har warit mig en ständig påminnelse till upphöjande af Ridderskapets och Adelns ynnest, till undertryckande af min sjelfkärlek. Det är ock i ett sådant sinne, som jag nu tager mig den friheten utbedja mig att få sybelsätta Ridderskapets och Adelns uppmärksamhet på en liten stund, för att uti den i frågawarande saken få anföra några ord, ej för att upplysa det Höglofliga Ridderskapet och Adeln, ej för att wederlägga de Herrar Ledamöter, som redan häröfwer yttrat sig; ej för att derföre soutinera det Hemliga Utskottets mening, att jag deruti haft någon del: sådane orsaker skulle alltförmycket motsäja den tankan, som jag önskar

skar, att Ridderskapet och Adeln måtte om mig hysa. Men för att uppgifwa några skäl, på hwilka jag stadgat mitt tillstyrkande af Riks-Gäldens garanterande utaf Riksens Ständer, och för att på det sättet wisa den enda förtjenst jag kan anföra till Ridderskapets och Adelns mig gifne förtroende, den nemligen: att om jag i mitt omdömme felat, jag då felat af bästa wilja och öfwertygelse. Höglofliga Ridderskapet och Adeln har sig genom Utskottets betänkande bekant så wäl Summan af Rikets Gäld, som att denna härrörer, dels af gammal och före Kongl. Maj:ts anträde till Regeringen. Kronans warande skuld, dels af Fästningsmerkens och Flottornes iståndsättande, dels af de kostnader, som förledit års fälttåg medfört, dels af de omkostnader, som detta års fälttåg förestå. Och då af de räkningar, som Kongl. Maj:t allernådigst behagat för Utskottet låta uppwisa, ingen den ringaste anledning finnes, att Penningarne till annat än förenämde behof blifwit anwände, Riket ej lärer kunna undgå kostnaden, som af Embetsmännen blifwit föreslagen till nästa Campagne; så har jag ej heller sunnit den minsta anledning till twifwelsmål, att Riket för den redan gjorde och till Campagnen förestående Gälden kommer att häft. Det Höglofliga Ridderskapet och Adeln lärer wara af lika tanka. I fråga om någon Garantie af Riksens Ständer för samma Gäld finner jag olika meningar. Mina skäl för tillstyrkande af Garantien wore deßa: att Riket äger en gammal Gäld, som efter hand förfaller, utan att äga tillgångar till Capitalernes betalande: att det är i Krig, att det till Krigets förande behöfwes wida större Summor än inom Riket är en möjlighet att erhålla: att deßa Penningar ej kunna fås Utrikes utan emot Stän-

Ständers Garantie. Om efter min önskan någon Negociation till Fredens erhållande hade kunnat göras utan nya tillrustningar, och följakteligen det nya Penningebehofwet förswunnit, eller ock, om, med eller utan Ständers samfälte Garantie, den till Krigets förande erforderliga Summan inom Riket stått att lyfta; så hade jag sedt en möjlighet uti att undgå Garantien af de äldre Lånen hos Utländningarne, hwilka då kunnat åtnöja sig med de säkerheter, emot hwilka de lemnat samma Lån. Men om förhållandet wore sådant. — Jag säger ej att så är; men statuerar att så wore: att flere Millioner af den redan gjorde Gälden ofördröjligen böra betalas: att ingen Fond till återbetalning finnes; att Längifwarena ej tillåta Lånens qwarstående och deras omsättning i anseende till de förestående och Utrikes kände behof af Penningar till Kriget, ej eller kan werkställas utan en föregången Ständers Garantie: om den nya Summan måste resas på de orter, der de gamla Lånen äro tagne; då ser jag alltför mycken swårighet uti, att äfwen med Ständers Garantie för den tillärnade Gälden få Credit för densamma, om ej en dylik Säkerhet lemnas såsom ett bewis, att Riksens Ständer äfwen wille uppfylla Rikets äldre förbindelser. Jag erkänner styrkan af de förde Raisonnements, att då möjligheten af Bewillningens utgående är säkerheten för Garantiens fullgörande, så måste Summan, som garanteras, dependera af den till utgående möjliga Bewillnings-Summan. Det Höglofliga Ridderskapet och Adeln lärer upplyst finna, att det Hemliga Utskottets göromål ej kunnat sträcka sig till någon öfwerläggning om större eller mindre möjlighet till Bewillningens utgående. Detta

kan endaſt af Riksens Höglofliga Ständer ſjelfwa kännas.

Utſkottet har endaſt ſedt Behofwen, och derefter uppgifwit de erforderliga möjligheter till deras fullande. Jag har nu ſedt Projectet till Bewillningen, och att dömma efter de Articlar, ſom jag känner, mäſte jag bekänna, att ſwårigheten af deras betalande preſenterar ſig för mig lik en omöjlighet. Blifwer det då en werkeligen afgjord ſak, att hela Bewillnings-Summan ej kan utgå, och detta åfwen ſtadgas och beſlutas; ſå blifwer det wäl också lika ſå ſäkert, att all förbindelſe till betalning af Utrikes Lån mäſte inſkränkas inom den Summa, ſom ſwarar emot den till utgående möjliga Bewillningen. Kunde man då reſa den till Kriget erforderliga nya Summan på ett ſådant ſätt, ſå wore det wäl en utwäg, men i fall det ſlår felt, utan en arrangement för de gamla ſkullderna; ſå ſer jag inket annat alternativ, än antingen genaſt taga en ſådan Fred, ſom man kan få, eller att blifwa utur ſtånd att ſätta ſig till motwärn mot risque att få åtnöjas med de Fredswilkor, ſom Fienderna föreſkrifwa, eller ock att uti Banquen och andra Inrikes Caſſor, mot Ständers gemenſamma Garantie, ſöka uppbringa de Summor, ſom finnas tillräckliga att twinga Fienden till den hederliga och för Riket anſtändiga Freden. Men då deſſa alternativer blifwit anſedde dels för wådelige, dels wanhederlige; ſå har jag fäſtat mitt beſlut om möjligheten af uppfyllandet af Rikets behof wid den föreſlagne Garantien af all Gäld.

Friherre Pheiff, Daniel. Då jag nu åtnjuter den hedren att inför Höglofliga Ridderſkapet och Adeln

Adeln få anföra mina tankar, utbeder jag mig deß wanliga ynneſt att med lika benägit tålamod, nu ſom förr, afhöra mitt enfaldiga och okonſtlade Tal. Den föreſlagne Bewillningen gifwer mig ämnet, och tillika ett ypperligt tillfälle, att med ſanningens och anſtändighetens rena färgor få göra en ſådan målning af wår nuwarande ſtällning, att inga drag ſkola mißhaga och inga ſaknas. Wi ſe, wärda Herrar och Ledamöter, ett kärt Foſterland i Krig med en mägtig Granne, och kanſke ſnart med twenne. Wi ſe en Riks Gäld trycka wårt Land, ſom ofta tryckes af mißwäxt och ofruktſamma år. Wi ſe, en älſkad Konung efter ſjutton år, af alla wälſignad Regering, bekymrad och bedröfwad öfwer den olycka liga ſkiljaktighet, ſom alltifrån Ofredens början wiſat ſig emellan Honom och Deß yppersta Stånd. Wi ſe de ſwåra följder denna ſkiljaktighet redan alſtrat. Wi ſe en Förenings- och Säkerhets-Act, gillad af 3:ne Stånd, och alldeles afſlagen af det fjerde. Wi ſe en Regerings-Form efter 17 års lycklig Regering undergå ſin förwandling. Wi ſe alla Rikets ſtora behof ſtöta tillſammans, då likwäl efter 10 weckors Riksdag ingen Bewillning är afſlutad; men wi ſe intet de Medel den Allsmägtige har i Sin hand att wända allt detta till ett ſådant ſlut, ſom förenar Konungens och Rikets ära med alla Underſåtares glädje. Utan att det minſta gå in i de höga föremål, ſom föranlåtit närwarande Krig, utan att tala ſom Miniſter, kan jag ſom Medborgare ſäga, att utan jemnwigt förgås allt hwad i Naturen finnes; ty allt ting har inom ſig ſå wäl en förſtörande ſom underhållande kraft: åfwenſå med Samhällen, om ej jemnwigten emellan Styrande och Lydande widmagthålles: lika

ſå förhåller det ſig med Riken, om ej jemnwigten dem emellan hindrar de ſtora att förſtöra de ſmårre. Denna jemnwigt, lika oſynlig i allmänheten, ſom oumgängelig för alla Riken, har i alla tider medtagit Millioner Folk och Pengar. Alla wälbeſtälta Stater hafwa, utan att wiſa ſitt egenteliga föremål, alltid deltagit i denſamma efter ſin lägenhet och fara, för att genom en liten miſtning i tid förekomma en långt större; härwid torde mången ſäga: hwarföre ſkall man ofreda en granne, ſom ej öfwerfaller, och Fred är bättre än Krig. Detta äger alldeles ſin riktighet, när alla Riken kommit öfwerens om denna wigtiga ſanning, och alltid efterlefwa denſamma. Då hade hwarken Dannemark eller Ryßland bordt bryta denna billiga Lag under Konung CARL den XII:tes minderårighet, ſom ännu med flere Provincers förluſt kan påminna oß wåra Grannars trohet. Man kan med lika ſkäl ſäga, att Fred är wärre än Krig; ty om jag alltid är fredlig med en tilltagſen och trätgirig Granne, tager han ſnart min Egendom. När wid alla deßa ſkäl tillägges, att wårt Krig med Ryßland blifwit af wåra Ständer gillat och ſamtyckt, följer af ſig ſjelf, att deß fortſättning ej bör wara någon emot, då blotta affigten dermed är att befordra Konungen och Riket till en ſtadig och hederlig Fred. Den Riksgäld ſom trycker wårt Land och wäcker wåra bekymmer, kan med ſkäl anſes wara odrägelig för ett Folk, ſom tillbringar ſin måſta tid i bara ſnö. 21 Millioner R:daler förſkräcka, när de betraktas tillſamman; men åtſkilde och fördelade emellan alla dem uti Riket, ſom äga Jord, Hus, Capitaler, Löner, Boſtällen, Penſioner och Näringar, blir Lotten på deßa Perſoner fördelt uti 3:ne Claßer, ſå

ſå ringa, att på Tjugu År kunde denna Summan utan mycken känning (NB. med flit och måttlighet) alldeles förſwinna utan att på minſta ſätt blifwa en börda för dem, ſom ej äga mer än det nödwändiga. Jag will icke uppehålla Ridderſkapet och Adeln med den ſärſkildta plan jag i detta ämnet författat, ſom med redighet och lätthet kunde göra detta ſtorwerk till långt obetydligare än man ſig föreſtäller. Den ſtunden tyckes nu icke wara inne, att under warande koſtſamt krig åtaga ſig Krigsgäldens betalande, då med den Högſtes biſtånd och erhållen fred denna ſak kunde mycket lätt winna ſin fullbordan och på en gång befria oß ifrån en börda, ſom trenne förflutne krig och ſednare ſamlade ſkulder ådragit oß; men jag kommer nu till den ömaſte delen af mina anförda hufwudämnen och önſkar, att ſamma ſinneslugn och ſtillhet, hwarmed detta respectabla Stånd behagar hedra min ringa Stämma, nu ej måtte ſaknas. En Konung bekymrad och bedröfwad öfwer den olyckliga ſkiljaktighet, ſom wiſat ſig emellan Honom och deß yppersta Stånd, och Rikets ſäkraſte pelare, blir alltid ett obehagligt ämne. Denna ſkiljaktighet wiſade ſig alldraförſt wid wår Armee, juſt då fältläget öppnades, och lade i ſamma ſtund förſta grunden till Förenings- och Säkerhets-Acten, då wår Nådige Konung ej hade andra alternativer än öka Sin Magt, i ſynnerhet uti de delar ſom rörde Militairen och Tjenſter, eller att antaga de fredswilkor, ſom kunnat blifwa Honom förelagde. Jag har alldrig hafwit den åran att wara Militaire, men jag lemnar till mogna Militairers omprö̊fwande, hwad tanka wåra Allierade kunde göra ſig om en Konung i Sverige, näſtan utan Armee, eller hwad biträde han i en ſådan ſtällning kunde förwänta ſig: och jag

lemnar till hwar Medborgares omdöme, huru länge ett Samhälle kan åga bestånd, då jemnwigten emellan Styrande och Lydande upphörer. Oaktat allt detta kunde ett rent uppsåt och wälmening att förekomma en stor olycka warit ordsaken till denna olyckliga skiljaktighet; men jag får bekänna min swaghet och okunnighet åfwen i denna delen, som alldrig har kunnat inse denna förmenta stora fara, då Fienden ej hade 8000 man på Gränsen. Wärdaste Herrar och Medbröder! unnen mig den oskattbara hedren, att med min swaga pensel få göra ett enda drag. När wår Nådiga Konungs Regering ifrån sin första början wid alla wåra Riksdagar blifwit gillad, wälsignad samt med undersåtelig wördnad och tacksamhet erkänd för god och wis; när åfwen wid detta bullersamma Riksmöte fyra samfälte Stånd wid Thronen aflagt sin underdåniga tacksamhet och wördnad för Konungens wisa anstalter; är då icke allt detta ojäfaktiga bewis, att Hans Regering är ganska god? hwar finnes wäl inom Swea gränsor den, som kan jäfwa detta skål? är det möjligt att anse för smicker, hwad fyra Stånd samfält hembära? detta kunde kanske åga rum med ett eller twenne; men fyra Stånds enige yttrande inför Thronen gäller alltid för hela Rikets röst. Förlåten mig, mine Herrar! om jag säger, att hela Europa tager saken på samma sätt. Men hwar finnes wäl den Regering, der alla äro nöjda? Menskligheten medgifwer icke sådant; kanske uti någon annan Planet denna lyckan torde finnas; men så länge Jordens Konungar tages ibland Menniskor, finnes ingen Regering utan fel, saken beror endast deruppå, om det hela är ansedt och gillat för godt, då kan alldrig några delar deraf ändra sakens natur. — Rikets stora behofwer, som nu alla stöta till-

tillsamman, då Fiendernas anfall hota, och Riket på twenne sidor måste skyddas, då Armée måste klädas och lönas, då Flottan måste så utrustas, att hon kan bibehålla sin förfäcktade heder, då tusende andra utgifter fordras att befrämja Werket och en hederlig Fred, då blir frågan om Bewillningen till alla deßa omkostnader, den betydeligaste af alla. Det Hemliga Utskottet har uppgifwit detta Fälttogets behof till 70 Tunnor Guld. Låt oß för en liten stund medgifwa, att af deßa skulle 30 komma på Adelns enskildta del, betraktad som ett Stånd. Låt oß åfwen betrakta alla de onödiga utgifter, som i detta Stånd, så wäl för manliga som qwinliga könet årligen utgå; det lärer ingen kunna neka, att icke denna Summa torde gå till 30 Tunnor Guld om året. Nämligen sådane utgifter, hwilkas indragning på intet sätt kunde minska det nödwändiga, och Ridderskapet och Adeln lika wäl bibehålla sitt wärde och sin aktning. Om man allenast wille sammanlägga de odrägeliga utgifter för Win, Bränwin, Tobak, Caffé, Thé, Socker, Siden, Flor och Band, som alla kunna umbäras, torde deßa Artiklar allena kunna gifwa den antagna Summan af 30 Tunnor Guld för Adelns ensamma del, som då på ett sådant ädelt sätt kunde bidraga till en hederlig Fred, utan att på det minsta öka sina årliga utgifter. Skulle nu Ridderskapet och Adeln åfwen behaga göra indragningar wid sina Bord, Meubler, Stat, Equipager och kostsamma Boningar, så kunde lika lätt en annan Summa af 30 Tunnor Guld årligen besparas. Härutaf kan nu hwar och en se möjligheten af Bewillningen, utan att Ridderskapet och Adeln behöfwer åtaga sig någon ny utgift. Detta låter nästan som en gåta; men när alla hjelpa till ett storwerk, blir

blir det ej annat än et litet werk. Wårt ädla och täcka Kön, som attid warit berättigadt att behaga, finner nu ett sällsamt tillfälle att behaga än mera med mindre omkostnad. Har en Polsk Dame kunnat umbära sina Jouveler för att skänka sitt Fädernesland 10,000 Gewär; har en Prins af Wallis indragit hela sin Stat samt åkit uti hyrwagn för att betala sin skuld, så kan man åfwen i Swerige förwänta samma ädelmod. Sedan jag nu åtnjutit Höglofl. Ridderskapets och Adelns gunst till denna stund, utber jag mig deß benägna samtycke att få wända om Medaillen på andra sidan, på det de höga föremål och wackra bilder, som der finnes tecknade, måtte åfwen komma i sin fulla dager och winna detta respectabla Ståndets ynnest och bifall. Öfwertygad om min swaghet, och som den ringaste ibland Eder, borde jag genast sluta mitt tal; men de Anor, som omgifwa mig, den ädla eld med ädelt blod, som Börden lämnat eder; det höga tänkesätt, som endast utmärker det högsta Ståndet, gifwa mig hopp om ett lyckligt slut, och jag tager dristigt larfwen af. Kriget, som med skyndsamma steg nalkas wåra gränsor, må anses, huru man hälst behagar offensivt, denfensivt, med Regeringsform, mot Regeringsform, så ser jag uti detsamma ej annat än ett himlens straff, som bådar oß ett långt större, om wi ej med ödmjukhet buga oß ned för Allmagtens wreda arm. Alla tider wittna och öfwertyga oß, att Folkslag altid gå till sin undergång, så snart en öfwerdrifwen lefnad drager dem utom den gräns Försynen åt dem utstakat. Wi kunna stundom ostraffade bryta emot werldsliga Lagar, men aldrig emot Allmagtens. Den som känner wårt Swea land, måste medge, att wi bebo ett hårdt climat, att wi hafwa merendels 8 månaders winter och ganska liten matjord; men den som med kunskap betraktar wår lefnad i allmänhet ifrån den första till den sista, måste åfwen medge, att den är aldeles, som wi hade 8 månader sommar med ganska djup matjord. Denna uppenbara stridighet emellan wår lefnad och wårt climat kan aldrig ursäktas, förrän wi flyttat wårt Swea land under en blidare sol. Många års fred och lugn har till en stor del helat de djupa refwor, som enwäldet lämnade oß, och wälmågan har småningom utbredt sig öfwer hela landet, som tydligen kan bewisas genom den öfwerflödiga lefnad, som allmänt tilltagit och de mångfalldigt onyttiga utgifter, som från alla hus utgå. Fåfängt må man säga, att skuld och fattigdom trycker hela landet, så länge samma lefnad underhålles; och mången tror sig wara fattig, då han ej kan öka sin omåtteliga lefnad och lefwa som andra. Wisserligen finnes många fattiga, men merendels sådane, som spelt ut sin rôle: då deremot slit och måttelighet altid fördrifwa fattigdom ifrån alla hus: så skenbarligt det är, att wi i allmänhet anwända all wår förmögenhet till wår egen heder, wällust och goda dagar, så tydeligt blir det åfwen, att wi genom ett sådant mißbruk af wårt goda, göra oß densamma owärdig och ådraga oß Försynens hämd. Om jag wågade nu förena wår helgade Läras gudomliga röst med min swaga stämma, torde sanningens strålar än bättre öfwertyga. En lära, grundad på kärlek till andra, men ej på kärlek till sig sjelf; en lära, som bjuder slit och måttlighet, som yrkar att göra sig låg; en lära, som bjuder att gifwa Gudi, det Gudi tillhörer, och Konungen, det Konungen tillhörer, kan ej annat än befrämja wårt Swea Rike till en snar och beständig wälmåga, om hon uppriktigt efterlefwes. Hafwe wi nu

både wår lefnad och wår dyra Religion till domare emot oß, huru kunna wi då än långre trotsa det straffet wi se öfwer wåra hufwuden och uppskjuta än långre att blidka en wredgad men försonlig Gud? Det sidsta hufwudämne jag i början af mitt tal hade den åran att nämna för Höglofl. Ridderskapet och Adeln, blir tillika det wigtigaste. Wi se intet, sade jag, de medel, den Allsmägtige har i sin hand att wända allt detta till ett sådant slut, som förenar sitt wälbehag, Konungen och Rikets ära med alla Undersåtares glädje. Detta medel har Försynen lemnat detta Stånd, att såsom det yppersta i Riket, wisa Riket den yppersta tjenst. Hwad kan wäl wara wärdigare, du ädla Flock! som här föreställer Ridderskap och Adel, än hjelpa sitt Fädernesland uti nöden, förwandla en del af sitt öfwerflöd till Rikets behof emot sina fiender; med sin förening trösta en bedröfwad Konung; uppfylla hela Riket med glädje; blidka Försynen; afböja en större olycka; wisa, hwad ett förenat Swerige kan göra; förtjena Efterwerldens wördnad; resa en odödlig ärestod till sitt ädelmod, som uppoffrat allt enskilt till det Allmännas wäl; twinga fienden till en hederlig och säker fred; winna hela Europas aktning och jemwäl sina fienders. Menniskokärleken, som satt sin stämpel på detta tidehwarf, som räknar detta sällskap bland sina dyrkare, har lämnat på wår lott detta storwerk att nu genom wår inbördes förening återwinna wår förra glans, då Wi till Rikets räddning antager den föreslagne Bewillningen. Herr Öfwerste och vice Landtmarskalk samt Höglofl. Riddarskapet och Adeln tagen emot min wördsamma erkänsla för edert tålamod och benägna ynnest, och tillåten mig sluta detta Tal med allas wår glädje; men

men ju närmare jag nalkas detta slut samt deß stora föremål, ju mera känner jag min swaghet och ofullkomlighet att befrämja detsamma. Sänd derföre ned, du Kärleksgud! en gnistra af din ädla eld, som fördrifwer all wår oenighet. Låt åter knytas wåra förra wänskapsband så, att wi nu Dig till ära och försoning, Konungen till tröst och hugnad, samt hela Riket till glädje träda upp till Honom att hembära Honom wåra Hjertan till underpant af trohet och gifwa af det öfwerflöd Du oß förlänt hafwer till Rikets hjelp och förswar. Förena Oß åter med en älskad Herre och Konung, den Du så rikeligen utrustat med råd, wisdom och kärlek, så att wi med all tillförsigt förwänta af Hans mildhet, så wäl hwad Förenings- och Säkerhets-Acten beträffar, som ock wår Regeringsform och fängslade Riksdags-Medbröder ett sådant slut, som ibland ditt Swea Folk ännmera befäster Hans mildhet: och gifwer detta Riksmötet, som alla föregående, en wälsignad och glädjefull ända.

Herr af Malmstén, Olof. Af opaßlighet hindrad att i detta ärende inhämta all underrättelse, torde han hwarken med styrka eller redighet kunna utlåta sig i detta wigtiga ärende, hälst då de uppläste Dictamina innehöllo så hufwudsakliga skiljaktigheter. Med både oro och glädje finge han sig i denna saken yttra. Med oro öfwer Rikets skuld och den ställning, hwaruti Fäderneslandet sig nu befinner, med glädje att detta ärende ännu får af Riksens Stånder och Ridderskapets och Adelns Ledamöter skärskådas. Hwad skulden angår lämpade han hit det wanliga Ordspråket: **Gör din Räkning, annars gör hon sig sjelf.** Att den uppgifne

gifne ſkulden 1262 Tunnor Guld wore Rikets, derom kunde ej twekas. De Calculer han hört öfwer Gäldens urſprung, deß belopp år 1772, enligt då warande Secrete Utſkottets Extractum Protocolli, ökandet af Kronans inkomſter, m. m., torde ej wara så alldeles bewiſande; han erindrade ſig, att Statsbriſten wid alla fordna Riksmöten alltid ſyßelſatt Riksens Ständers oro och att den enſamt steg till 50 tunnor Guld årligen. Krigen wore till störſta delen betalte af Banquen, och den tiden war det ganska lätt att der igenkaſta ſpåren. Hade Banquen deßutom rig'igt uppfyllt ſina förbindelſer, ho wet, om ej Gäldſumman warit annorlunda? Om wißa Kronans inkåkter blifwit förökade, borde deremot åfwen räknas på ökade utgifter, Embetsmäns fördubblade Löner, eftergifningar, med mera Han wille ej uppehålla ſig att wiſa ſkuldens origine eller någon jemförelſe i hushållningen, utan inſtämde så mycket hårdre med Friherre Rappe, ſom han hyſte till Hemliga Utſkottets Ledamöter det förtroende, att bättre eller annan utwäg än de föreſlagit lärer ej kunna påhittas.

Herr Sanderſkjöld, Pehr Olof. De Herrar och Män, ſom i förewarande ämne redan talt och ſine tankar till Protocollet anfört, hafwa med den noggrannhet ſökt utreda detta angelägna ärende, att föga kan wara öfrigt att tillägga. De af dem uppdragne mångfalldiga Conſiderationer hafwa hos mig wäckt en bekymmerſam omtanka och willrådighet för det Beſlut jag för egen del till fullgörande af min Riksdagsmanna plikt härutinnan bör taga, ſkulle ſnart pålägga mig tyſtnad, om den för Riket ſig nu företeende ſwåra och ſnart ſagt wådeliga belägenhet,

het, ej fordrade hwarje redelig Medborgares nitſulla bemödande. Jag har under de nu förefallne ſamtal ſå wäl ſom af de ſkriftetigen författade och uppläſte Memorialer med en bekymrande uppmärkſamhet afhört de mångfalldiga ſwårigheter, ſom ſkola möta utgörandet af de Utlagor, hwilka till uppfyllande och werkſtällande af det Hemliga Utſkottets betänkande och deri gjorde tillſtyrkande erfordras. Men det har ock tillika härwid icke undfallit min billigaſte och nödwändigaſte eftertanka, den teckning Hemliga Utſkottet gifwit på Rikets nuwarande ſtällning; de behof, ſom till deß räddande erfordras och de utwägar, ſom Hemliga Utſkottet till winnande deraf föreſlagit. En uppenbar och på hwarje emot Konung och Foſterland rättſinnigt tänkande Medlem och Underſåte meſt werkande nödwändighet kräfwer ett Beſlut, ſom med åſidoſättjande af alla ſig wiſande ſwårigheter, alla betänkligheter leder till det ſtora ändamålet, Konungs och Rikets räddning och frälsning. Jag medgifwer öppenhjertigt, att jag icke äger nog kännedom af Rikets hushållning och deß Financewerk; jag blygs ej ej eller att öppenhjertigt tillſtå, det jag, blottſtäld på ſådan kännedom, ſaknar den ſäkerhet i mina öfwerläggningar inom mig ſjelf, ſom borde utgjöra den meſt faſta, den meſt pålitliga grund för mitt utlåtande, för den Röſt jag för mig och min Ätt härwid bör afgifwa. Men denna wankelmodighet i tankar, denna för närwarande ſtund ſkadliga twehugſan i beſlut förſwinner och lättas, då jag till min ſäkraſte ledſwän ny tjar, det af Hemliga Utſkottet författade tillſtyrkande. En grundwal för min Decition ſå mycket mer ſäker, ſom detta Utſkott warit ſammanſatt af Herrar och Män ifrån wårt Stånd, hwilka ägt Ridderſkapets och Adelns ypperliga förtroende,

de, kände för mogen kunskap och insigt och de der haf den närmaste tillgång till de tillförligaste, de mest upplysande Handlingar och Källor, hwarutur en mogen pålitlig och oswiklig kunskap om Rikets ställning och Financewerk är att hämta. Om något förhastande, om något mißtag af dem, såsom menniskor, härwid kunde wara begångit, hwilket jag dock, då en af samma Utskotts wärda Ledamöter, Friherre Rappe, nu ytterligare inför Höglofl. Riddarskapet och Adeln genom deß uppläste anförande till Protocollet lemnat en närmare upplysning, tyckes mig ej hafwa skälig anledning att befara; så will jag häldre sela med sådane Män, då jag under tillstyrkande af bifall till hemliga Utskottets betänkande fullgör en för mig nu oundwiklig Riksdagsmanna-skyldighet med mitt utlåtande, än om jag under en twifwelagtig willädighet widtager ett derifrån afwikande beslut, som kunde försätta Konung och Riket i den mest farliga förlägenhet. Han förenade sig således med Friheherre Rappe.

Herr von Schulzenheim, David, yttrade sig, att det wore betänkeligt tala utan att hafwa sina tankar på papper författade, sedan flere Ledamöter uppläst sina med så mycken redighet och styrka skrefna Dictamina, och af hwilka i synnerhet 5 a 6 stycken ansågos innehålla så mycken kännedom och werklig wishet, att de i en framtid åfwen skola göra 1789-åratalet märkwärdigt. Det förmodas hafwa warit för Ridderskapet och Adeln en synnerlig satisfaction, om med Kongl. Maj:ts nådigste tillstånd Hemliga Utskottet behagt, i likhet med Secreta Utskottet af år 1772, lämna till Riksens Ständers Plena ett summariskt Statsförslag, som wisade Ordinarie

dinarie och Extra-Ordinarie Staterne med Rikets nu uppgifna totala skuld. Då Kongl. Maj:ts nådigsta affigt, så denna som de bägge föregående Riksdagar, warit att, enligt Regeringsformens 50 §., låta Riksens Ständer inhämta, att penningarne blifwit brukade till Rikets gagn och bästa, så torde en Prospectus i Siffror hafwa werkat en klarare och forfare öfwertygelse, än en i ord detaillerad berättelse. Ridderskapets och Adelns underdånigsta förtroende till en högst uplyst Konung lärer wara lika oinskränkt som Kongl. Maj:ts Nåd för sina trogna Undersåtare, Riksens Ständer, att icke af dem åska andra yttranden och underdåniga tillstyrkanden, än sådane, som efter deras yttersta begrepp äro till Rikets sanskyldiga wälfärd ländande. Det omnämde Secrete Utskottets Sammandrag öfwer Statswerkets tillstånd wisar Rikets gamla skuld. — Detta tryckta Document har af 2:ne Herrar Ledamöter blifwit omrördt, ehuru deraf nog olike slutsatser äro dragne — Efter de olycklige ej mindre Konung CARL XII:s än de förra Finska och Pomerska krigen war skulden wid 1764 års slut icke större än Daler silfwermynt 55,782,289 eller R:dr specie 9,297,048. — Efter 5 års förlopp eller wid 1769 års slut woro wäl genom Riksens Ständers försorg 8,833,707 Daler silfwermynt afbetalte och Skuldsumman nedsatt till Daler silfwermynt 46,948,582 eller R:dr specie 7,824,263; — men den bekante oredan i penningewerket, nya graverande fordringar på Riksgäldsfonden, bestigande sig till Daler silfwermynt 2,077,313 och upplupne Banco-Interessen till ej mindre än 5,109,209 Daler silfwermynt (hwilka dock de sednare åren ej lära blifwit betalte), m. m., hade åter förhöjt Kronoskulden till D:r silfwermynt 60,309,738, utgörande

utan

utan förhöjning på RiksdalersSumman 10,051,623 R:dr specie wid 1771 års början, då ock Swea Rike snart efteråt förlorade sin nådiga Konung, höstfalige Hans Maj:t ADOLPH FREDRIC. Wid den genom krigen åsamlade Gälden war dock en lycka, att ganska litet war utlänsk skuld. Både med och utan Banquens Accept stego utrikes Lånen uti Hollänsk Courant och Hamburger Banco blott till 2,733,533 R:dr, som utgör i wår R:dr specie 2,619,635. — Af berörde sammandrag synes ytterligare beloppet af så publique som privata Inrikes fordringar hos Kronan. Han kunde icke med den wårda Ledamoten instämma, som förmodade, att krigskostnaden tillförne lätt kunde döljas i Banquen samt att Gälden icke nu warit så tryckande, om Banquen uppfyllt sina skyldigheter. Det är twärtom med den oswikeligaste sanning öfwerensstämmande, att Banquen å ena sidan uppgifwit all sin hos Kronan ägande fordran till Capital och Ränta, som ock utaf det tryckta Extractet inhämtas kan, samt å andra sidan, att Banquen icke allenast uppfyllt alla sina förbindelser, utan ock låtit afskrifwa öfwer hälften af sin fordran, eller, som en högst wärdig Ledamot just nu behagade anföra, 4,750,000 R:dr Specie. Glad att återfå sina Accepter på Kronans Utrikes skuld. — Som beloppet af skulden uti R:dr Specie endast blifwit beräknat i den åberopade Secreta Utskottets Calcul till 3 Daler Silfwermynt per R:dr, så bör differencen i Cours efter deß närwarande förhållande dertill läggas å diverse Riksdalers Summor bestigande sig till R:dr 4,562,710, då Total-Summan kommer ännu att förökas med 13,004,808 Daler Silfwermynt eller R:dr Specie 2,167.462 på det hela, då åter det andra godtgöres nyßnämde Kongl.

afskrifningar, så torde efter all min öfwertygelse Kongl. Maj:t hafwa blifwit beswärad med en för deß anträde till Regeringen tillkommen Riksgäld af 7,469,091 R:dr Specie eller nära 7 och en half Million R:dr, hwilket allt af ofwannämde Stats-Förslag och 1779 års Riksdags-Beslut af hwar man nu tydeligen inhämtas kan. Det hade warit indiscret att i dy mål göra några förfrågningar hos Hemliga Utskottets Herrar Ledamöter, då man bör wara öfwertygad att en wärdig Menniskja åfwen i Minutier alldrig brytar sina edeliga förbindelser. Denna gamla Gälden, uti hwilken Kongl. Maj:t ingen del haft, lärer wäl under fredslugnet och wid de i sednare tider förökte tillgångar märkeligen hafwa blifwit förminskad, som uti Riksdags-Beslutet af år 1779, 10 §. läses: "Rikets Dråtselwerks bibehållande wid deß nödiga styrka med flere wigtiga omständigheter hafwa gjort wißa betinganden å Kongl. Maj:ts och Kronans sida nödwändiga, hwarunder förberörde af Kongl. Maj:t gjorda inbetalningar på Statswerkets skuld blifwit werkställde, och hwaruti Banco-Utskottet funnit sig föranlätit att ingå, såsom öfwerensstämmande med både Rikets och Banquens sannskyldiga nytta, samt med wår i thetta afseende redan förut förklarade tanka och begrep, på thet att åfwen all anledning måtte undwikas till den tanka, att Rikets Undersåtare skulle kunna blifwa under Kongl. Maj:ts Regering tillitade om Fond till betalning för en Statens skuld, som innan Kongl. Maj:ts Regerings tillträde blifwit under en tid af 70 år, samt under ett i flere år föränderligt mynt åsamkad; samt widare i 11 §.": "thet Kongl. Maj:t bragt Statswerket i sådan ordning, hwaruti det förut på 50 års tid icke warit. I 1786 års Riksdags-

Besluts 9 §. läses ock; af Stats-Utskottets Berättelse om Statswerkens tillstånd hafwa wi intagit att erforderlige Penninge-Summor blifwit anslagne till de i Staten uppförde behof, samt att anledning är att förmoda, thet sådane utwägar blifwit nyttjade, att Riket icke blifwit belastat med ny och oß icke wederlig Gäld; Wi finna oß åfwen böra med underdånig wördnad och tacksamhet erkänna Kongl. Maj:ts landsfaderliga ömhet om sina trogna Undersåtare att icke wilja beswära them med utgifter, som öfwerstiga theras förmåga. Kongl. Maj:ts nådiga ömhet kan Ridderskapet och Adeln icke nånsin mißkänna, ehuru Statswerket sedan fått ett wida olika utseende. Om de publique Inkomsterne de sednare åren blifwit förmerade, så lärer det ingalunda hafwa skedt i proporsion emot utgifterne. Rikets Löntagare på gamla Staten erkänna med underdånig tacksamhet Kongl. Maj:ts nådigsta omwårdnad i anseende till deras Löners förbättring; men som Kronans åldre penningeräntor i detsamma blefwo fördubblade, så kunde han icke eller i dy mål med en wärd Ledamot öfwerensstämma, att berörde Tjenstemän förökt Kronans utgifter. Defensions- och Krigs-anstalter, och i synnerhet werkelige Krigsutbrott hafwa här, som i alla Länder warit de mest kostsamma. De i 1772 års Stats-Förslag till Flottans och Defensions-Werkets behof anslagne medel lära förmodeligen icke långt kunna förslå; i 1786 års Riksdags-Beslut läses härom: wid Riksdagens öppnande tåcktes Kongl. Maj:t i Nåder underrätta oß om flerehanda wigtiga anstalter, them Kongl. Maj:t funnit sig föranlåten att taga till bewarande af Rikets säkerhet, till bibehållande af theß heder och anseende, och till befordran af thes werkeliga nytta. Theribland förekommer

mer förnemligast then kostnad, som uppgått och widare behöfwes att försätta Förswarswerket och i synnerhet ÖrlogsFlottan i ett så ansenligt tillstånd, som Rikets säkerhet kräfwer;" — Hemliga Utskottets Extractum Protocolli bestyrker ytterligare, att Statens behof i anseende till ÖrlogsFlottans och Armeens i ståndsättande warit större, än Rikets tillgång förmått fylla, samt sluteligen att Riksgälden jemte the kostnader, hwilka dels förledit års Fälttåg, dels detta år i lika afseende föreslå, blifwit af then betydenhet, att densamma bestiger sig till R:dr 21 037,826 specie eller 1,262 Tunnor Guld. Då K:gl. Maj:t alldrig kan skilja sitt egit wäl ifrån Rikets och till följe af deß landsfaderliga ömhet om sina trogna Undersåtare icke will beswära them med utgifter som öfwerstiga theras förmåga, så kan derom ingen fråga wara, att Kongl. Maj:t möjeligen kunnat minska eller för sina fattiga Undersåtare undwika deßa Utgifter; men denna höga Landsfader, som Swea Barn så länge och så uppriktigt för deß medfödda mildhet prisat, kan icke taga det onådigt att de häpna för en Riksgäldssumma, som wida öfwerstigande allt hwad man här i Landet warit wan att höra, åfwen wid 30 och 20-åra Krig. Gifwe Gud! det stode i förmågan så wißt alla med gladt hjerta skulle deruti instämma, att på en gång, för hwar lefwande menniska, större och mindre, frambära en Koppskatt af 8 till 9 R:dr Specie för att dermed tillfullo lösa sig ifrån så åldre som nyare gäld; men fruktanswärdt är, att som större delen af Gälden lärer wara utländsk, hwar silfwernagel i enskilta hus inräknad, föga till hälftens clarerande förslå skulle. En upplyst Ledamot har redan anfört, att denna skuldsumma 3:ne gånger öfwerstiger Banquens Se-

 del-

delstock; Utländningen widkännes utomdeß icke annat än det redbara. Om någon tror sig kunna **med lätthet göra detta storwerk till långt obetydligare än man sig föreställer**, så will det åtminstone **låta nästan som en gåta** för Höglofliga Ridderskapets och Adelns Banco Deputerade, huru det årliga Intereßet med Realisations bestånd, förutan ett kraftigt biträde af utländska Subsidier, må utgå kunna, och en ännu större **gåta**: att genom besparning, ehuru alltid och allestädes nyttig, ett wida större LåneCapital af Undersåtare betalas kunde, än hela Rörelse-Capitalet och tillgången är i sedlar, myntadt och omgutat silfwer sammanräknade. Stående eller rättare långwarige Lån lära då för Riket blifwa ett nödwändigt ondt; men om det rika England fruktat att swigta under bördan af sin nationella skuld, huru mycket uti proportion lärer densamma icke i Swerige blifwa efterkännande, och det i synnerhet, om den hos oß lika fort som i England skulle tilltaga. Den derstädes så kallade systeme of Funderig är icke heller i det Landet gammal. Den tog sin början wid förra Seculi slut och befanns wid Ryßwikiska Freden år 1697 wara 21 millioner pund Sterling: efter Urechtska Freden år 1714 war densamma uppstigen till 53 millioner: efter den Akiska Freden år 1748 till 78 millioner, efter Fredsslutet år 1764 till 140 millioner. Den så kallade Stamp-Acten, hwarmedelst i synnerhet de Norr-Americanske Staterne funno sina rättigheter förnärgångna, blef sedan Engelska Regeringen en ganska dyr Act: den funderade Gälden war nemligen efter det Americanska Kriget avancerad till 226 millioner. Hela Nationella Gälden inberäknad den så kallade Funded ad un funded Debt har nu stigit öfwer 240 Millioner pund Sterling och har den

samma således inom mindre än ett Seculum genom de många och långwariga krigen, samt sjelfwa skuldens Reaction blifwit öfwer 11 gånger ökad eller fördubblad. — Skulle Swerige föra så många och långwariga krig, som i det förra och detta Seculo, och alla krig blefwo så dyrbara som detta nyß började Finska, så blefwe Gäld-Summan wißerligen förökad öfwer 11 gånger eller öfwersligande 231 Millioner R:dr, hwilken Summa åter så mycket mera surpaßerade Sweriges krafter, som detsamma ej har lönande ultra Marina Poßeßioner, eller Asiatiska skatter, att föröka Landets egna inkomster med. Detta Rikes 80,000 Hemman a 1000 R:dr hwardera, kunna blott, med sin dragande Skatt aktas wärde 80 Millioner R:dr Specie. I förra tider uppbragtes alltid i England såsom i Swerige krigsförnödenheter genom Taxor och Gårder, hwilka upphörde då krigsfåren blifwit lakte. — Konungen i England äger wäl rättighet att förklara krig, men kan icke under någon slags Titul uppbringa en Penning utan Nationens eller deß Representanters bifall. Den ordinaira Staten har der, som annorstädes, warit så tillskuren, att den knappt i fred till wanliga och extra Statsbehofwen warit tillräckelig. Densamma har således icke kunnat förslå i örlig, hälst krig efter allmän förfarenhet gemenligen fordra 3 till 4 gånger så stor tillgång som de ordinaira Intraderne. I det rikaste Land kunna Bewillningar och Taxor ej genast indrifwas, och som krigsfaran ej lika långsamt tilltager, som de inflytande Gårder, utan twärtom alla utrustningar i hast måste forceras, så hafwa uti det till exempel tagne England Lån blifwit den genaste utwäg att fylla behofwen. — Som ock både Ministère och Parlamenter

menter funnit tjenligt att menagera en ömtålig menighet, så har Lån-Systemen blifwit allt mer och mer rådande. Krigstyngden har dymedelst blifwit mindre märkelig, eller icke så hastigt tryckande; utan har man fast snarare kommit att glädja sig åt krig, hwilka alltid i början öka rörelser, och komma att occupera en hop syßellöst folk. Man smickrar sig utomdeß länge med hoppet af nya eröfringar och segrar. Tillgång till förskotter har en Nation, som drifwa Handel och Manufacturer, mindre kommit att sakna inom sig sjelf, emedan densamma till sina rörelsers drifwande alltid har stora Penninge-Summor i sina händer. Densamma Handlande, Manufacturist eller Penningeman, som kunnat lämna sig och sin Egendom under en rättwis och stadgad Regeringswård, förtror ock gärna åt samma Regering wid en utbruten Krigslåga frukten af deß Egendom. Regeringens goda Credit gör, att deß Obligation är lika god, och ibland bättre än penningar, så att Negocianten wid förefallande behof icke saknar reßourcer, utan twärtom ett förökt renderande Capital; ja, ibland har Ministèren welat göra Lån-wilkoren så behagliga, att der fordrats mycken faveur att åfwen få förstrácka Låne Capitaler. Man har både i England och Frankrike uppbragt stående Lån, wid hwilka Capitalen alldrig kunna återkräfwas både genom Subskriptioner och Lotterien. Lån under namn af Annuities och Fontinu, ställde på determinerade år, på en eller flere sammantagne personers lifstid, hafwa på begge ställen warit i gång; dock hafwa de sistnämde i Frankrike warit de mest brukelige, så att för några år sedan sades sådane Lån derstädes stiga till 300 Millioner Livres, samt utgöra en åttondedel af alla publique Skulder. Hos en Handlande Nation

tion kunde Annuitier på lifstid mindre omlyckas, som sådana förskrifningar ej kunna gå såsom penningar, mycket mindre med winning om några år förgyttras. I Swerige torde ewärdeliga stående Kronu-Lån och LifsRänte Capitaler föga uppbringas kunna, och blefwo utomdeß för äfwentyrliga ting för Ständers Deputerade att befatta sig med. Man tyckte i början mycket om Lån-systemet i England. Man hör ock ännu mången Stock Jobber säga, att det blott är att flytta penningen ur den högra handen i den wänstra, eller att winningen går ifrån den ena Medborgaren till den andra; men denna Finance och Handelssophisme will den mera tänkande delen af Nationen icke mera anse för giltig. Då Holländare, Italienare, med flere Nationer, hafwa penningar i de publique Fonderne, så går ju Capitalet en gång till ur Landet genom blotta Intereßet inom 20 till 25 års tid, allt efter wilkornes betingande. Enligt den Engelska Annuel Register tyngdes år 1786, utom den wanliga Staten, Näringarne och Arbetares Industrie med 9,275,769 Pund Sterling uti årliga Intereßen med flere omgälder. Om Jordbrukarne och Capitalisten kunna sägas hafwa olika Intereßen, och den förstnämde finge den första dryga känningen, så har efter hand den Engelska Manufacturisten, Köpmannen och Penningemannen funnit, att sådane plågor werkat per Circulum. Om de förre Krigsgärder mycket tryckt under ett påstående eller straxt efter ett Krig, så hafwa desamma tillika gjordt Krigen mera sällsynte och mindre långwarige; och har dermot nu wäntan af den hiskeliga Nationella skulden kommit att beswära Landtmannen och NäringsIdkaren med en ewärdelig plåga, wida större än de gamla Taxorne

wid de mest olyckliga Krigen. Det af den milde Skaparen med så många Naturliga förmoner och resourcer wälsignade Frankrike befinner sig nu ej mindre enerverat genom sin Nationella skuld, hwaruti Krig, så kallad Politique, och tilltagande öfwerflödsbehof störtat det Landet. Bör det af Naturen mindre favoriserade Swerige, som inom sig sjelf skall fylla alla sina förnödenheter, någonsin kunna hoppas, att lättare bära sina börder, än deße lyckligt belägne Länder, hwilka tillika riktas af Indiernes outöseliga hofwor? Är Intereßet på ett Utländskt Lån lägre, så gör det så mycket wärre impreßion på det representiva Myntet och på handelswägen. Då Swenska Lånen icke äro stående, utan ofta skola omsättas, så öka de märkeligen Kronans utgifter, wid det de rikta wiße Syßlomåns sportel-inkomster. Kunde möjeligen allt wårt Lån wara inhemskt, så försloge i 6 proCents Ränta icke de sednare årens wanliga Bewillning a 12 Tunnor Guld 6 gånger fördubblad. En respectabel Ledamot har redan wist, att med tilläggning af Bränwins-Afgiften, m. m., som med Bewillningen gemenskap äger, den årliga extra Beskattningen stiger till 112 Tunnor Guld, det är öfwer en fjerdedel af Banquens Sedelstock. Månne det är detta Rikets höfwa, att utom de ordinarie Utskylderna, länge kunna bära en sådan extra Börda? Eftersinnes, huru det i detta Land längre tillbaka gått till i krigstider, så rustade af älder wåra Swear i likhet med de gamla Grekiske och Republicains sig sjelfwe helt och hållit bewäpnade till strids, och blef krigs-kostnaden, i synnerhet så länge sköfling war i bruk, föga betydlig. Härar samlades som fårskockar, men de slagtades åfwen ofta som sådane. Så snart mera kundskap än kropps-

styrka

styrka fordrades till lyckliga Krigs utförande, så blefwo, så här som annorstädes, stående Arméer nödwändige, ehuru utgörande Statens mest tryckande tyngd. Antalet af sådane Troppar kan och bör alldrig öfwerstiga Landets förmögenhet, att underhålla dem. Man har tagit ibland Statskunnige i det civiliserade Europa som en Axiome, att antalet af wärfwade Soldater blott kunde sträcka sig till hwar 100:de person, barn i waggan af bägge könen inberäknade, eller som är det samma, blott till hwar 24:de eller 25:te manbar Karl imellan 20 a 60 år; men wid en indelt Armée, sådan som ännu till större delen den Swenska är, synes klarligen, oaktadt Landet icke är rikt, att det tål dubbelt upp, det är hwar 50:de menniska eller hwar 12:te Karl; om man eljest räknar att hafwa här i Landet 50,000 enrollerade och 2 och en half Million Menniskor, eller wid paß 600,000 Karlar om nyßnämnde ålder. Ingen minskning af Kronans kostnad å Arméen är således möjlig, som inga Troppar i Fred för ringare pris underhållas kunna, än de Swenska indelte Soldater, hwilka derjemte med sina arbetande armar öka detta Rikets tillgångar, och peuplera detsamma med lika nyttiga Inwånare efter sig. — Men det torde wara tid att komma närmare till öfwerläggnings-ämnet. Wid ett Riksmöte i fredslugn kunde möjligen af det nu anförde mera nyttiga följder dragas. Höglofl. Ridderskapet och Adeln känner både den äldre och nyare Gåldens upprinnelse: Swärdet är nu dragit, och en årorik Fred kan icke annorlunda än med en wäpnad arm erhållas. Den närwarande wädeliga ställningen kräfwer de kraftigaste biträden, och owärdig den, som icke i det afseendet gör sitt ytterstа. Denna första omsorg

tål

tål icke heller något uppskof; kan nu ändamålet eller en snar penninge-tillgång bättre winnas genom ett Riksens Ständers Contoir, så må ett sådant ju förr deß häldre inrättas. — Ej äro detta Landets Inbyggare rike, men så äro de icke eller ännu utblottade; ty Kongl. Maj:t har under sin Regements-tid länge bewarat fredslugnet. Man ser, att Låne-Banco-Sedlar a 4 och 4 och en half proCent betalas med uppgäld; att Penningar ännu krypa fram till Discont-Contoir; och åfwen för några år sedan till öfwerflöd a 6 proCent till Kongl. Stats-Contoiret; blott och allenast Crediten är i sin fulla helgd. Det lemnas imedlertid derhän, huruwida en mycket långt utsträckt Credit kommer att göra ett sådant Riksens Ständers Contoir wäl accrediteradt; det torde i dy mål förhålla sig ganska lika med den enskilta Crediten: man kan emottaga en behållen Mans Garantie på 1000 R:daler; man blifwer tweksam på 10,000 dito; men godkänner densamma alldeles icke på 50,000 R:daler. Åfwen så lånar man på en årlig Mans blotta namn, så länge han anses för dageligen eller uppå sigt Solvable; men när deß Credit börjar falla, begäres af honom inteckning och swårare wilkor. På samma sätt har man ock sett med Riken tillgå; först lånas, ja täflas iblaud om att få låna uppå Statens Credit-Sedlar; men uppå första mißtanka eller bristande honorering på förfallo-dagen uppsäges Lån, eller åstas Hypothequer uppå wißa Fonder och Intrader, om ej Provincer. — Både Inländska och Utländska förtroendet dependerar på Rikets wetterliga Hushållsställning, och i synnerhet på deß fredslugn. En Particulier, som will efter gamla ordspråket Manger son bled en herbe, och en Krona, som förytrar

yttrar till högt pris Monopolier, som ingår uti onereusa Förpaktningar för att winna Uppbörds-Förskotter eller eljest företager sig åfwentyrliga Planer, kan icke pretendera mycket förtroende. Mycken hemlighet förderfwar icke minst Crediten. Englands förfarenhet i den wägen gifwer mycken upplysning. Underhuset låter årligen trycka utförliga berättelser om Stats-Werkets tillstånd, och tyckes en sådan Politique ej wara mindre wärdig än nyttig. De så kallade Commißioners måla derwid ofta utsikten föga smickrande; men denna uppriktighet stadgar gemenligen mera, än den minskar Medborgares förtroende till Publicum. Skall det föreslagne Riksens Ständers Contoir kunna undwika en wådelig penninge-rörelse, och en dermed förknippad behållsamhet, så tyckes detta Werk, åtminstone till en början icke böra chargeras med en Penninge-Negoce, öfwerskridande de af flere wärda Ledamöter till Garantie föreslagna 7,000,000 R:daler. En Bewillning i proportion derefter till Intereßen! godtgörande och någon Amortisement eller Sinking-Fonds inrättning anses för werkeligen möjelig; men en större Beskattning blifwer fruktanswärd i detta Land ej mindre förstörande än i längden impracticable. En och annan Ledamot har wäl behagat påminna, att en del af Gälden wore gammal: att wid K:gl. Maj:ts anträde till Regeringen en Statsbrist funnits af 50 Tunnor Guld; att de sednare kostnaderne skedt för Rikets skuld, och att följakteligen all Gälden i sådan egenskap erkännas och garanteras borde. Ridderskapet och Adeln torde wäl allmänneligen med Hemliga Utskottet anse, att denna skuld åfwen så litet lärer kunna från Riket skiljas, som Rikets i all underdånighet wördade Hufwud från hela

hela Rikskroppen; men såwida redan gjorda Lån blifwit alldeles förutan Garantie lemnade, så tyckes en likasom påtrugad Borgen, innan Lånen äro förfallne, wara både öfwerflödig och i denna stunden för Riksens Ständer åfwentyrlig, hwilka icke känna Kongl. Maj:ts inkomster, eller uppå hwilka Fonder deßa upptagne Lån äro fotade. Efter hwad Ridderskapet och Adeln af så enskildta som Banquens tillgångar sluta kan, så äro, enligt redan anförde Bewis, desamma näppeligen swarande emot hälften af Garantieus belopp. Det gamla Latinska ordspråket: Ultra posse nulla obligatio, eller: ingen förbindelse kan sträcka sig öfwer förmågan, måste i alla tider blifwa gällande. Af de förut andragne orden i 1779 och 1786 års Riksdags-Beslut, såsom ock af Kongl. Maj:ts eftergift i Deß nådigaste Afskeds-Tal wid sistledne Riksdag af ett års Bewillning till sine trogne Undersåtare, hwilka såsom **tryckte af hårda år behöfde the goda återtaga krafter**, och hwartill Kongl. Maj:t nådigst wille bidraga, emedan då icke syntes **sådane omständigheter på lång tid sig förente, som kunde åska Riksens Ständers sammankomst.** Tycker en hwar hafwa kunnat göra sig det underdåniga hopp, att den gamla Gälden wore gulden, eller åtminstone icke beswärande; men som densamma imedlertid af 1772 års Ständer redan offenteligen blifwit erkänd, så synes en ny Act i dy mål wara mindre nödig. — Hwad åter den af 1772 års Secreta Utskott omnämnda Statsbristen af 50 Tunnor Guld beträffar, så torde den wärda Ledamot, som nu derom nämnt, utaf det citerade Extractum Protocolli tillika behaga inhämta, att in debito äro upptagne öfwer 4 Millioner förfallna Lån-Capitaler, samt

samt att utomdeß i Statsförslaget för extra Utgifter till Sjö-Excercice, Skepps- Dock- och Fästnings-Byggnad, samt Ammunition finnas debiterade Daler 1,618,529 Silfwermynt. Deße sistnämnde stora extra Utgifter oaktade, geck uti Statsförslaget Debit och Credit mycket nära ihop; ty till alla Rikets Ordinarie och Extra-Ordinarie Stater och Utgifter behöfdes för år 1772 provisionella uträkning Daler Silfwermynt 11,466,125, och Kronans inkomster bestego sig då till 11,089,122 Daler Silfwermynt. Af Hemliga Utskottet föreslås uppå anförde skäl, att all Rikes Gäld, både den som redan gjord är, och den som till kostnaden för detta års Fälttåg blifwer nödig, skulle flyttas från Kongl. Maj:ts omedelbara förseg, och öfwerlemnas till Riksens Ständers förwaltning, under ett Riksens Ständers egit Werk, som answarar dem ensamme; då ock Kongl. Maj:t med Låns upptagande, å Rikets wägnar sig icke mera befattar. Men fruktanswärdt är, att answaret för Riksens Ständer blifwer deßa fullmägtige nästan för drygt. Hwart skulle ock wid så fatta omständigheter Sweriges fria Beskattningsrätt taga wägen, om, nemligen utan minsta förbehåll eller kännedom af reßourtser, Riksens Ständer ensamme sig till hela denna stora skuldsummans godtgörande engagera skulle? Intereßet skulle till det minsta åtfölja Capitalet, såsom skuggan kroppen, och det öfwerstege ju flere gånger de wanligen gjorda Bewillningar? Fredslugnet tyckes rimmeligen böra föregå ett så widsträckt företagande. Mycket nyttigt torde till besparing och winning föreslås kunna, då blott rådrum till öfwerläggning bewiljas, och är wisserligen att förhoppas, det alldrig en upplyst och nådig Konung försmår trogne och tänkande Undersåtares

res råd. Som detta långt upp i Norden belägna Rike omöjligen i längden förmår bära så stora Riksgälds-Summor, till hwilkas godtgörande wid förfallodagen nya utwägar sökas skulle, så måste till skuldens dödande, på ett eller annat sätt, de kraftigaste medel påtänkas. Om den så kallade Kronans inkomster ökas, utan att tillika Rikets, eller rättare Inwånares inkomster tilltaga, så blir det allmänna förderfwet oundwikligt; det torde således wara rådligt att litet beskåda detta wigtiga Financemål en perspective. Sweriges Penningestock har aldrig warit stor och blifwer aldrig större, så länge warumängden är liten. Då man ock för få år sedan wille öka Penninge-tillgången, öfwer Handels-Balancens och reela Fondens tillsägelse, med ett representerande Pappers-Mynt, så jagade allenast en sådan konstig operation bort den hårda Silfwer- och Koppar-penningen. Ej torde den Swenska Monarchien kunna hoppas någon winning af sådana speculationer, som gjort små Republiquer och fria Städer förmögna. En Krona torde ock wara föga lyckligare Landtman än Köpman. Man känner af den gamla wördade Konunga-Balken, så wäl som af sednare Författningar, att Upsala öde, Kronans Gods, och så kallade Kungsgårdar ej finge förminskas eller abalieneras; men då Grundlagar tåla förbättringar och ändringar, så lärer Oeconomie Författningar ej kunna anses för mera helige. Den inhemska skulden torde snart kunna godtgöras, om alla sådane Kongl. Maj:ts och Kronans Egendomar, de Kongl. Lustslotten allenast undantagne, således till Skatte: Deße skulle många gånger högre betalas än med den wanliga skattelösen, a 6 års Ränta och dock Kronan derwid behålla lika stor årlig in-

inkomst, som af de nuwarande Arrenden. Den första nödwändighetswaran, som är säden, skulle snart märkeligen ökas, då sjelfrådande Jordbrukare komma att odla deßa dyrbara Egendommar, hwilka flerestädes ej mindre wanwårdas än Kronans och Häraders Allmänningar. — Waru-mängden, som utgör Rikens enda styrka, skulle icke heller litet tilltaga om wid det, eljest med så mycket skäl heligt hållna Indelnings-werket, alla Officers, eller åtminstone till en början, alla Subaltern Officers-Bostellen finge sättas på 50 till 100 års Arrenden, om icke till Skatte förytiras. Den wärde indelte Officeraren skulle derwid ej mindre winna än Handels-Balancen: Densamma nedtynges ej litet af 400,000 Tunnor Spannemål, som kanske per medium i denna period blifwit årligen infördrefne, och uppwäges den icke i proportion mot förra tider af wår i detta Seculi förökta Jerntillwerkning. Till den Utländska skuldens betalande torde ock ett eller annat tjenligt medel uppgifwas kunna; ehuru kanske för det närwarande icke här tillständigt att omtala. Sjelfwa ämnets widd och grannlagenhet tyckes nogsamt wisa, att wid ett Riksmöte, då fienden är nära för portarne, är en öfwerläggning om Riksgäldens Garantie och betalning föga paßande: och ännu mindre rådligt synes det blifwa att genast utan all granskning beswara en sådan högmålsfråga med Ja eller Nej. I anseende till det föreslagne Creditivet, som uteldpande Riksgälds eller Riksens Ständers Contoirs-Sedlar, ej olike de annorstädes kände Billets d'Etats, har en upplyst Ledamot redan gjort nödiga warningar, och man hoppas, att detta Seculi Myntteckens Fides Publica samt Myntteckens Sedlar ännu må wara i friskt minne. Men det torde kanske ej heller tillkomma

komma Riksens Ständers Plena att instruera detta sitt så kallade egna Contoir. Swerige har alltid sökt att redligt betala sin och sina Konungars skuld till Utlänningen; men en laggran omtanka om möjligheten att denna gången sådant kunna fullgöra, tyckes wara Ridderskapet och Adeln wärdig. En hwar är willig att till detta ändamålet, och till en årorik freds winnande, i det ytterstа biträda med sin Egendom. Och hwad som mera är, många af detta lústra Samhälle äro färdige att oförtöfwat äfwentyra sina lif i Kongl. Maj:ts och Kronans tjenst: Äldre Måns tårar skola blifwa mindre bittre, om deras älskade Söners blod skulle wid detta wådeliga krig komma att rinna, då de blifwa öfwertygade, att det utgjutes för en mild Konung, för ett fritt och sjelfständigt Fädernesland.

Herr Stierncreutz, Samuel. Känslofull af mina pligter, eldad af nit för Konung och Fosterland, kan jag, skild från alla låga föremål och drifwen af den renaste högaktning för detta wördade Stånd, Swea Rikets Ridderskap och Adel, ej underlåta yttra mina tankar i en sak af ytterstа och lika wigt både för Konung och Fädernesland. En märkeligare tidepunkt än denna torde Häfdatecknaren hafwa swårt i Swenska Historien uppleta. Minnet af deß hwälfning blir således af desto större betydlighet; utgången på detta Riksmöte skall bära wittne om de kraftiga mått och steg till Rikets räddning och försvar Riksens Ständer tagit, och följakteligen lemna ett rikt fällt för samtidens erkänsla och efterkommandes beundran. Med sådan öfwertygelse skulle min tystlåtenhet billigt förordsaka förebråelse, den icke ens tidens längd skulle kunna utpläna. Föremålet för wår öfwerläggning är egenteligen för det närwarande Hemliga Utskottets Betänkande, angående Riksgäldens erkännande, antagande till betalning och Garantie derföre. Om det wore under fredens lugn wi yppadt för Ut- och Inlänningen denna wär belägenhet med Financerne, skulle det wara mindre farligt förklara, att Riket är banquerotte och att Riksens Ständer, Representanterne af Riket hwarken wilja eller kunna erkänna eller garantera den; ty wåra dageliga behofwer kunde nu som förr, palliativement underhjelpas, hjelpas och skuld på skuld ökas till det hela brast af sig sjelf. Men nu då krigslågan är tänd, Riket omgifwit af Utländska fiender; då sjelfwa årstiden är så för handen, att om ej Guds underbara försyn till wårt försvar emot wanligheten förlängt wintren, hade fienderne under det wi delibererade om Riksgäldens antagande med hårsmagt kunnat gjort sig betalte både för ny och gammal skuld; då i sådan Crisis Rikets gäld och behofwer på en gång blottas, bör wäl wid detta tillfälle någon fråga kunna uppstå om deß godkännande och Garantie, för att i och med detsamma gifwa både Inländsk och Utländsk Credit den sidsta stöten, för att derigenom ställa Riket i mera wåda än det werkeligen är? Nej, Mine Herrar! mera försigtighet, mera grannlagenhet wäntas af det första Stånd i Riket; på den åtgärd wi lemna detta mål, hwilar Ridderskapets och Adelns både aktning och förtroende. Wäre tre Medständer hafwa redan enhälligt afgjort denna sak; de hafwa hwar för sig ställt utom all fråga att bifalla Hemliga Utskottets Betänkande NB så framt de öfrige Riksständen deruti ingå. Hwilket wilkor? Hwilket betydeligit wilkor? Jag will hwarken tro, att man wån-

wäntat sig någon motsägelse, något hinder i detta Stånd, eller att någon snara härigenom är utlagd. Dock är synbart, att i samma ögnablick Ridderskapet och Adeln skulle kasta minsta hinder i wägen för wärkställigheten af Hemliga Utskottets tillstyrkande, i samma Moment kunde wåra Medstånder ändra sina willorliga Beslut, och på hwilken annan än Ridderskapet och Adeln drabbade skulden? Wåra Medstånder hafwa i förlitande på Konungens öma och i samråd med samtelige Ståndernes Representanter widtagne och föreslagne medel, ansedt Rikets räddning bero på ett Riksens Ständers gemensamma bifall af Hemliga Utskottets Betänkande; de hafwa, torde hända, med full öfwerläggning ej welat underkasta denna sak följderne af 1786 års Riksdags-Beslut, angående wärkan af tre Stånds Beslut; de hafwa således ej trädt wår rätt för nära, utan twärtom dermed utställt Oß för den farliga Crisis, att ensamt hafwa förordsakat de wädeliga följder, ett afslag på det Hemliga Utskottets Betänkande ifrån detta Stånd skulle kunna medföra. Kasta wi nu ögonen på deße följder, icke så mycket i afseende på hela Publiquens Ut- och Inlänningens omdöme om wårt Stånd, utan fast mer i anseende till Konungens ställning med Rikets bekymmersamma belägenhet, frågas billigt: är här tid, att å nyo med en eller flere weckors pröfning gifwa sakerna et nytt lopp, ny anledning till utdrägt, då fienden anseende till wårens annalkande, är så godt, som utanför portarne af Rikets gränsor? Jag frågar Guds Namn, är det en tid att slå Rikets Credit för hufwudet, då den som mest behöfwes, då Rikets Gäld i en så farlig tidepunct blifwit uppad? Wi hafwa ju haft Ledamöter i Hemliga Utskottet, wår

dige wärt fulla förtroende, så mycket mer grundat, som de en för alla och alla för en äro kände lika förmögne, som wältänkande och skarpsinte! Wi kunna således ej mißkänna deras uppriktiga och wälmenta råd för Konung och Fosterland? Skola wi ensamt ej honorera deras löften att för Konungens och Rikets hjelp wåga det yttersta, då Rikets saunskyldiga ställning blifwit uppgifwen? Nej, Mina Herrar! Låtom Oß ej wika så långt på sidan af ärans rätta bane. Hafwa de lofwat, skola wi hålla; hafwa de tillstyrkt, böra wi antaga. Och hwad gör wi derigenom? Ej annat än wår skyldighet. Har Riket gäld, bör den erkännas, antagas till betalning och Riksens Stånder, såsom Rikets Representanter betalningen Garantera. I England, der Summan af hela wår Riksgäld ej swarar emot en åttondedel af Intereßet på deras Riksskuld; huru länge har icke oppositionen twistat om sättet till deß betalning; men sådant har skedt under deras lagrar och i fridens skjöte. Wi hafwa deremot wäckt denna sak, då Riket är på brädden af sitt fall, om ej snar hjelp mellankommer; och böra wi wäl då tweka att qwäfwa det onda på ett sätt, som Konung och wåra egna Medlemmar nyttigast pröfwat? I öfrigt anser jag, att Ridderskapet och Adeln ej kan hafwa mer än de öfrige Riks-Ständen att anmärka emot sättet af Rikets Gälds betalning, då det blifwer under wåra egna Fullmägtigas inseende, answar och wård. Göres för wår säkerhet mera behof? Jag wågar derföre i anseende till sådant allt, ödmjukeligen både anhålla och yrka, att Hemliga Utskottets Betänkande i allo warder tillstyrkt, och jag anmanar, Eder gode Herrar, af wårt Stånd, som deltagit i Hemliga Utskottets öfwerläggningar

och beslut, och som således känner widden af denna saks angelägenhet, att så widt Eder Tysthets-Ed det tillåter, upplysa nödwändigheten och befordra fortgången af ett godt Beslut. Så har tillgådt i de andra Ständen. Tiden är inne då denoijementen af allt skall ske; då ställningen antingen skall brista eller bära sig.

Herr Spaldencreutz, Johan Adolph. I detta brydsamma ämne kunde han ej, i egenskap af Ledamot af Hemliga Utskottet yttra sig från sin bänk; men hwad han med upprigtighet kunde wid handen gifwa, skiljt från alla fördomar, wore att Hemliga Utskottet ej funnit annan utwäg än den föreslagne Garantien. Huswudfrågan är, om icke Gälden bör wara och är Rikets. Ingen Rike kan slippa betala den Gäld, som högsta Magten gjordt. Skillnaden emellan Gälden och Krigsomkostnaderne har Secrete Utskottet ej kunnat uppgifwa; den måste han äfwen förtiga under Tysthets-Ed. En del af Gälden, är sedan förra tider och allt sedan Konung CARL den XII. En del är skedd under Riksens Ständers egen tillsyn och förwaltning, af dem dels ökad, afbetald eller omsatt, deraf hafwa Riksens Ständer således redan gådt i Garantie. Gjord af Riksens Ständer sjelfwe, behöfde eller åstade icke Borgenärerne Ständernes Garantie; det följde af sig sjelf. Skulle man nu falla på den tanka att blott garantera, hwad som till krigets utförande tarfwas, huru skulle man wäl kunna få låna med Ständers Garantie på samma ställe, der gammal Gäld står utan Garantie, om ej den tillika garanteras. Krig är för handen, Riket bör förswaras, det tarfwar skyndesam åtgärd. När Gälden på hans sam-

sammwete och hans öfwertygelse är Rikets, är det ju så godt att kännas derwid i dag som i morgon, och bäst att den, som nu föreslagit är, får komma under Riksens Ständers förwaltning. Till redighets winnande föreslog Herr Spaldencreutz, att först kunde utredas, om icke Ridderskapet och Adeln genom bifall å Utskottets Betänkande inginge i hela Garantien; men i widrigt fall Friherre Duwalls project tagas under öfwerläggning: skulle de andra Ständen sträcka sin Garantie till hela Summan, äger Ridderskapet och Adeln öppet att widare häröfwer deliberera. Här wore nämt om Subsidier: såsom Ledamot i Secrete Utskottet kunde han, utan att bryta sin Ed, berätta, att Hans Kongl. Maj:t flere gångor förklarat och äfwen med sin underskrift lärer bestyrkt, att om fred wunnes, utan att den till krigets utförande påräknade Summan utgår, eller om årsättning för krigets omkostnader winnes, skulle sådant komma Contoiret till godo.

Herr Ehrenmalm, Samuel. Detta wigtiga mål förtjenar wißerligen Ridderskapets och Adelns mognaste öfwerläggning, det angår Rikets och hwar och en enskilts framtida wäl. Hos Ridderskapet och Adeln har ej något twifwelsmål uppkommit öfwer rigtigheten af Hemliga Utskottets Uppgift om grunden till Rikets nuwarande skuld, samt att den för Rikets behof är tillkommen. Den enda frågan, som warit under Ridderskapets och Adelns öfwerläggning, är, om deßa uppgifna 21 millionner R:dr hel och hällen, enligt Utskottets Betänkande, eller ock blott till en tredjedel eller 7 millioner böra garanteras. För min del anser jag enligt Utskottets uppgift, som ej är bestridd, för gifwit, att denna gäld tillhör

Riket; när nu så är, så finner jag ej med hwad skäl blott en tredjedel deraf antages och garanteras; deraf kan ju lätteligen hända, att de som äro fordringsägare till de öfrige ogaranterade 14 Millioner, skilde ifrån den säkerhet, som 7 Millioner blifwit lemnad, åska snart betalning; det måste så gå till i den allmänna som enskilta hushållning, att då ej säkerhet för Långifwaren är, så förswinner förtroende, deraf kunde hända, att då ej en annan tillgång är, så måste deßa garanterade 7 Millioner anwändas till otåliga Creditorers förnöjande och således alla de behof, som af deßa medel äro anslagne till Rikets förswar, i det fälttåg, som snart emot Rikets fiender förestår, brista, och Riket ställt i olyckligaste belägenhet, utan räddning. Jag anser derföre Garantien å hela Summan oumgängelig, ehuru tungt den också faller i synnerhet på dem, som äga något: och af sådan grund är det, som jag förenar mig med Hemliga Utskottets uppgifne Betänkande, samt hwad en wärd Ledamot i denna omständighet nyß för mig talt. Jag hyser för öfrigt för Ridderskapets och Adelns utsedde Ledamöter i detta Utskott fullkomligaste förtroende, förwißad, att ingen annan utwäg till Rikets hjelp är möjelig än den de uppgifwit, hwartill jag för min del willigt bifaller.

Friherre Bjelke, Thure. Till en begynnelse får jag den äran utbedja mig Ridderskapets och Adelns tålamod, att afhöra mycket, som flere wärda Herrar och Ledamöter, bättre än jag, kan det göra redan anfört, och nödgas tillika på det ömaste anhålla, det de Herrar och Ledamöter icke illa anse, att jag i ett eller annat afseende stadnar uti, med deras, olika tankar. Min wördnad, min aktning, min

min wänskap för de wärda Herrarne hoppas jag aldrig kan sättas i fråga. Jag wäntar derföre af deras billighet och ädelmod, att då mitt uppsåt är så brinnande, som någons för Fäderneslandet, den öfwertygelse, som olika begrepp hos mig stadgat, icke mißkännas eller mißtydes. Jag anser det Hemliga Utskottets Extractum Protocolli och den föreslagne Bewillningen såsom oskiljaktige, af den grund, att det förra warit en orsak till den sednare, hwarföre den sistnämde bör såsom en werkan åtfölja det förra såsom sitt ursprung. Ingen, som känner detta fattiga Lands tillstånd, lärer utan rysning tänka uppå det Hemliga Utskottets uppgift utaf 1262 Tunnor Guld, dels Gåld, dels behofwer till utförandet af ett olyckligtwis uppkommit och tärande krig. Af lika orsak lärer också hos största delen af Ridderskapet och Adeln uppstigit den tankan, att Gåld och Krigsgård, så wida skilde till sin natur också nu böra utgöra twenne särskilte frågor. Beträffande först Krigsgården, så är den af aldra största nödwändighet. Jag förklarar till en begynnelse, att jag ej anser den wara wärd namn af Medborgare, som icke med ytterstа kraster understödjer ett i wåda statt Fäderneslandet, och kan derföre ej nog tillstyrka den hjelp af 420 Tunnor Guld, som flere wärde Ledamöter föreslagit. Jag instämmer desto heldre deruti, som jag har starkaste anledning att tro, det den Summan mycket öfwerstiger kostnaderne af en Campagne, och Ridderskapet och Adeln följakteligen just derigenom får ett desto önskeligare tillfälle att ädagalägga deras nit för Konung och Fosterland. Dernäst följer den under namn af Gåld utaf det Hemliga Utskottet uppgifne Summan, wid hwilken flere anmärkningar torde wara att göras. Det lärer icke

 und-

undfalla Ridderſkapet och Adeln, huru glädjefull Credit Kongl. Maj:t ägt, då ſå anſenliga Lån kunnat göras; huru Dräthſelwerket med hittills warande Riksgälds-Fond kunnat bära en ſådan börda; och huru änteligen (åtminſtone icke wetterligen) någon Creditor begärt Rikſens Ständers Garantie, ſåſom något det der kunde behöfwas till en ſäkerhet, hwarom han eller de icke haft minſta anledning att twifla. På ſå ſäker grund lårer kunna ſlutas, att en ſådan Rikſens Ständers Garantie wore af ſamma goda orſak onödig nu, ſom när Lånen gjordes, och kunde derföre med giltiga ſkäl finnas betänkelig; men ännu en större wädelighet torde gifwas derwid. Ingen dödelig kan weta utgången af nu brinnande krig. Olyckor kunna tilſtöta, dem hwar och en Swenſk Man är ſå pligtig ſom willig att bota, hwilket åter wore omöjligt utan nya penninge-tillſkott eller råttare ſagt Lån; hwem kan anſwara, att ej flere Rikets delar kunna af fienderne, om ej borttagas, åtminſtone köpas? Hwar ſtadnade då ſäkerheten och möjeligheten uti wärkſtälligheten utaf Rikſens Ständers Garantie? Följakteligen, om Rikſens Ständer nu garanterade 1262 Tunnor Guld (en Summa, ſom i ſanning är öfwer Landets förmåga), huru ſkulle wäl de i nödens tid åga Credit att kunna uppnegociera nya Summor, om och enär ſå behöfwes? En ſå enkel, men billig omtanka för en möjeligen ſnart föreſtående framtid pålägger mig, efter all min öfwertygelſe, ſåſom en ſkyldighet, att på det högſta tillſtyrka Ridderſkapet och Adeln, att för det närwarande icke garantera större Summor än de 420 Tunnor Guld, ſom till krigets utförande tarfwas. Då en lugnare tid infaller, kan en ſådan Garantie, om den någonſin blefwe nödwändig, hwar-

hwarom jag dock driſtar twifla, ſättas i fråga; men enär Rikſens Ständer tyckas ſå lätt kunna komma i den belägenhet, att Riket till deß räddning kan behöfwa all för Rikſens Ständer möjelig Credits nyttjande, lårer wäl denna tiden wara den minſt lämpeliga till ingående af Garantie för andra, än de nödwändigaſte och genaſt erforderlige Summor. Emedlertid lårer Ridderſkapet och Adeln icke draga uti twifwelsmål, det ju med hittills anſlagne Riksgälds-Fond, ſamt de Resourcer, ſom kan hända, torde fås genom Subſidier, m. m. Intereßen å de gjorde Lånen kunna lika wäl hädanefter ſom hittills beſtridas. Hwad föreſtående inrättning af ett Riksgälds-Contoir angår, hyſer jag för de wärde Herrar och Ledamöter af wårt Ständ uti det Hemliga Utſkottet det billiga och oinſkränkta förtroende, att de fotat Förſlaget till denſamma på de bäſta möjeliga grunder, hwarom jag är lika öfwertygad utan att känna dem, ſom om de lades mig för ögonen. Det enda ſom torde göra någon ändring uti den planens widd, wore om Ridderſkapet och Adeln biföllo mitt ödmjuka hemſtällande, att af de uppgifne 1262 Tunnor Guld ej garantera mera än 420 Tunnor Guld, i hwilken händelſe Riksgälds-Contoiret ej finge widlöftigare beſattning, än att beſörja Intereßen och afbetalning på de ſiſtnämde, jemte förwaltning af nu åtagande Bewillning. Dernäſt kan jag för min del icke ſtyrka till lämnande af något Credetiv på Riksgälds-Contoiret. Utom det att ett dylikt warit ganſka drygt för Banquen, ſkulle tyckas att det genom en ſå rundeligen tilltagen Krigsgärd ſkulle bliſwa mindre nödigt, likaſom ett ſådant, då Riksgälds-Contoiret icke utan nya Lån kunde det beſtrida, icke allenaſt utgjorde en tillökning af Gäld, utan också lätteligen

kunde bringa hela den Inrättningen på obestånd. Yterst får jag den åran anföra mina tankar, rörande den föreslagne Bewillningen; derwid torde wara att anmärka, först tiden och sedan storleken deraf. Rikets swaga tillstånd kan ej döljas för wåra ögon. Ingen är ibland oß, som icke wet, att Krono-Utlagor blifwit innestående alla de förflutne åren, ehuru under Fredslugn och måtteligare Beskattning. Enär densamma genom alla Krigets tyngder och påföljder ännu mindre kunde utgå detta och nästa år, huru mycket större afkortningar måste ej förestå wid en mångdubbelt större Skattläggning? Det kan icke blifwa något förnuftigt ändamål, hwarken att förwandla i en hast ett för detta blomstrande Land till en Ödemark eller att anse för en winst, att Kronans Böcker och Räkenskaper uppfylles med ett långt Credit af ziffror och fordringar hos en förstörd Menighet, hwilka alldrig kunna betalas, och ännu mindre lärer någon wåga påstå, att den afsigt, som är möjlig i år, blir det också ett eller flere år hädanefter. Jag dristar derföre anse den Bewillning, som nu föreslås, endast såsom på försök, om densamma kan blifwa werkställelig eller ej; och som deß sortfarande ofelbart kunde medtaga Landets hela märg och den fattigas sidsta brödbeta, instämmer jag med de wärda Herrar och Ledamöter, hwilka föreslagit nu i fråga warande Bewillningstid till twå år, hälst jag anser deß sträckande deröfwer wara lika wädeligt som förgäfwes. Hwad åter storleken af förestående Bewillning beträffar, synes mig, att så snart Riksens Ständers Garantie ej går längre, än för 420 Tunnor Guld, tyckes följden naturligtwis blifwa den, att icke mera än 40 Tunnor Guld's Bewillning wore nödwändig, hwar-

af

af i sådan händelse 28 Tunnor Guld till Intereßen och afbetalning å deremot swarande, och ofwannämnde Capital komma att utgöra Riksgälds-Contoirets enda förwaltning. Bewillnings Summans storlek duskade jag dock måtte öfwerlemnas till de öfrige respective Ståndens yttrande, innan Ridderskapet och Adeln sig derom utlåter, hälst 82 Tunnor Guld's Bewillning blir en lika naturlig följd af Garantie utaf 260 Tunnor Guld, som 40 Tunnor Guld's utaf Garantien för 420 Tunnor Guld's Krigsgärd. Om wåra Medständer skulle finna en större Bewillning nyttig, så wore det Ridderskapet och Adeln owärdigt, att icke med lika brinnande kärlek för Fäderneslandet, som något annat Stånd, deruti deltaga. För att fluteligen samla mina tankar uti ett korrt sammandrag är min ödmjuka hemställan, att Ridderskapet och Adeln, 1:o ingår uti Garantie för 420 Tunnor Guld's Krigsgärd. 2:o På ofwan anförde grunder, för närwarande afslår deß Garantie å den af det Hemliga Utskottet för öfrigt uppgifne Summan. 3:o Likaledes afslår det på Riksgälds-Contoiret föreslagne Creditivet, och 4:o lemnar de öfrige respective Ständen wänlig del, så wäl af Ridderskapet och Adelns Beslut i ofwannämnde Puncter, som också den deraf följande möjlighet att minska Bewillningen från 82 till 40 Tunnor Guld; men tillika angående deß blifwande storlek, wänligen begära wåra Medständers yttrande, med försäkran, att Ridderskapet och Adeln icke underlåter, att i kärlek för ett gemensamt Fäderneesland, gå lika långt som något annat Stånd, samt förbehåll, att om de andra Medstånden skulle finna sig wid att minska Bewillningens Summa under hwad Bewillnings-Utskottet densamma föreslagit, en sådan

minsk-

minſkning också måtte proportionaliter komma Ridderſkapet och Adeln till godo, samt 5:o Att alla i denna sak ingifne Dictamina måtte, såſom wittnande, så wäl om Ridderſkapets och Adelns i allmänhet, som hwarje Författares tankesätt och nit för Fäderneslandets räddning, med det snaraste af Trycket utgifwas.

Friherre Wachtmeister conformerade sig till alla delar med Friherre Duwall, och uti den ordning han följt, att bewisa en Garantie wara orimmelig, som ej kan uppfyllas. Följden är naturlig, att högre ej kan garanteras, än hwartill Medel kan inflyta, och 82 Tunnor Guld kunna af Landet årligen ej utgå; om Bewillningen ej möjligen kan sträckas öfwer 40 Tunnor Guld, hwad betyder Garantien för en högre Summa; han conformerade sig äfwen med Herr Stierngranats tillägg, angående Contoirets Credit-Sedlar och Creditivet; och i fall frågorna komma att skiljas, trodde han Bewillningen böra blifwa den första.

Herr Danckwardt Lilljeström conformerade sig med Friherrar Duwall och Wachtmeister.

Grefwe Lewenhaupt, Claës. Finance-studium har wißerligen aldrig medtagit för mig någon tid, och wore det ej i wårt Land, jag trodde kunna finna de glädjefullaste upplysningar i denna wettenskap; men, mine Herrar! sunda förnuftet ensamt öfwertygar mig i detta ämne. Här begäres Garantie af 21 Millioners Skuld. 80,000 Hemman, å hwilken Nummer hela wår Rikes Jord är delt, äro på långt när med sitt rätta wärde, om de ock kunde alla förytttras, ej swarande emot denna Summans stor-

storlek. Det är Jorden i wårt Land, som är det wäsendteligaste wi påräkna i beskattningswägen; i wårt Land, säger jag, der Handels-Balancen sällan eller alldrig utslagit till wår förmån. Bewillningen af blotta Intereßet, efter min tanka, kommer alldrig till twåtredjedelar, att af Landet och endast det första året kunna uppbåras. Hwad betyder det, att jag lofwar betala en skuld, då jag med detsamma måste tillstå min oförmögenhet i hela deß widd. Kongl. Maj:t har tills dato, med de mycket betydelige Medel Staten medgifwer, Sjelf bestridt Riksgälden. Att den nu, efter en enda Campagne, wuxit till en så oerhörd Skuldsumma, att hwarken hela Rikets Egendom ej swarar emot Hufwudstolen, och deß till det högsta uppdrifne Beskattning ej mågtar utgöra Intereßet, är högst beklageligt och för mig obegripeligt, då jag af trowärde Män hört sägas, att Pommerska Kriget, som warade flere år, endast kostat wårt Land emellan 3 a 400 Tunnor Guld, utöfwer Statens dåwarande oändeligen mindre wanlige inkomster. Af deße och de flere skäl, som jag här nu hört, är jag fullkomligen öfwertygad, och förenar mig således med de wärda Ledamöter, som med nekande af hela Gäldens garanterande föreslagit en efter min tanka fullkomlig och tillräckelig Summa, till bestridande af så wäl föregångne, som den tillkommande Campagne, nemligen en för Riksens Ständers Contoir öfwerlemnad magt och tillstånd, att under hela Rikets answarande upplåna en Summa af 7 Millioner Rdaler. Detta gör för 2 Campagner 420 Tunnor Guld. Jemförom denna Utgift med den för Pommerska Kriget.

Herr Ferrner, Bengt, instämde med Herr Spaldencreutz.

Herr

Herr Jägerhorn till Spurila, Claës. En swag röst höjer sig, mine Herrar! I hören strax på mitt språk, att jag ej är en af de Aderton. Det är enkelt, enfaldigt och utan grannlåt och alla konstord, likt sanningen jag ärnar framföra. Jag ubeder mig mitt Sånds tålamod, deß bifall eller rättelse. Då jag wid nuwarande fråga om Bewillningen fäster några grundsattser, som finnes i alla uttänkte Lagar, men ännu mera i alla tänkande menniskors hjertan. Hwar enda Fäderneslandets Medlem är skyldig att tjena det. — Det är det heligaste altare, hwarpå han bör offra sin swett, sin möda och sitt blod; huru mycker snarare en del af sin Egendom? Men han bör känna, att han har ett Fäderneslandt; han skall weta sina rättigheter att lefwa trygg under Lagen, och att den Lagen han beswurit tillika med Regenten skall hafwa bestånd. Han skall äga oryggelig säkerhet för sin ära, sin frihet och sin person; hwilka namn, mine Herrar! hwarförutan Medborgaren wore en slaf och lifwet en börda. Alldrig skallar då ett Swenskt Riddarehus af nödwärn för skällsord och smånsten, slungade från en Hår af namnlöse smådare; alldrig skall det föra stumma dän af suckar och böner för att bryta stängslen och öppna olagliga fängelser. Låtom oß ej förtwifla, att ju den bästa Konung, lemnad till Sig Sjelf, rådförd af Sitt egit hjerta, åfwen förskonar oß, Sina trognaste Undersåtare, ifrån — — — att underskrifwa annan Säkerhets-Act, än den af år 1772, för dyrbar skänk af Majestätets Hand att någonsin wårdslösas, samt bewiljar att utöfwa Tryckfriheten ren och oskärad, sådan som wår Konung dicterade den i början af Sin Regering. Tör hända långt säkrare wärn än Tropparar och Fästningar för Konunga-Magten och Rikets sjelfständighet; uppgifwe någon ett mindre konstigt förswarssätt att plundra alla Krypskyttars och Banditers mordpennor. Att framför allt återfå i wåra armar och wårt sköte Riddarehusets Hjeltar, wår tids Aristider. Och, mine Herrar! efter detta (NB Lagarne i sin helgd och werkställighet, personliga säkerheten owilkorligen orubbad) frågar jag Eder, på Edra samweten, hwem skulle icke bewilja allt för Konung och Fäderneslandt?

Herr af Ugglas, Samuel. Af de discourser, som i dag hos Ridderskapet och Adeln förefallit öfwer det Hemliga Utskottets Extractum Protocolli, har jag märkt de fläste utgå på fyra särskilte ämnen, hwaröfwer jag utbeder mig få yttra mina tankar. — 1:o Angående Rikets Gäld. Wi känna ej, huru stor den är; ty i Hemliga Utskottets Extractum Protocolli är Gälden och allt hwad som hörer till förra årets Fälttåg, och hwad till hela detta årskall utgå, ihopaslagit uti en Summa af litet öfwer 21 Millioner R:daler; men när wi hafwa hört och weta, att det Förslag, som blifwit af Wederbörande uppgifwit, huru mycket Penningar fordras för detta års Campagne, utgör en Summa af minst 7 Millioner R:daler, och att hela förledit års Krigsomkostningar äro inbegripne i den af Utskottet uppgifne sammanslagne Summa, hwars belopp någorlunda kan slutas af hwad till detta årets Campagne requireras; så kunna wi snart igenfinna en Riksskuld, utom hwad till Kriget åtgått och åtgår, mindre än jag tror wi oß föreställt. När wi nu besinna, att i den Gälden insticker sig Stats-Cortoirets Obligationer, utgifne innan Kongl. Maj:ts all-

anträde till Regeringen, att wår Flotta och Fästningswerk de sednare åren i så synbar och betydelig grad blifwit tillökt och förbättrad, de ansenliga understöd af Spannemål Kongl. Maj:t lämnadt Allmogen i de swåra mißwäxt-år, som ännu till en del i Landet äro innestående och obetalte, utom hwad som blifwit för bristande tillgång afskrifwit, så lärer Ridderskapet och Adeln så mycket mer finna billigheten; ja, skyldigheten att den betala, som wårt wägrande wißerligen ej skulle godkännas af de främmande Magter, hwars Undersåtare på god tro lånat Swea Rike och deß Konung sina penningar: minst lära de befatta sig med nya Läns försträckande, som för det nya Ståndernes Contoir blifwer nödwändigt, om de annars skola kunna bestrida utgifterne för detta års Campagne. 2:o Hwad Krigsomkostningarne så för sista årets som för detta årets Campagne angår, så lärer Ridderskapet och Adeln, som första Riksståndet, hwilka med sine öfrige respective Medständer i deras underdåniga Adreße till Kongl. Maj:t, rörande kriget, förklarat sig beredde att twar i sitt fall uppoffra **Allt**, för att med förenade krafter kunna möta fienden och like wåra gamla Förfäder på manligt sätt till sista blodsdroppan förswara wår Konung och Fosterland, som orden i Adreßen innehålla, ej kunna widare sätta i fråga, att icke af wåra Egendomar tillskjuta, hwad dertill åtgått och för detta år åtgår. 3:o Rörande Creditivet, så är det efter min tanka, en oundwiklig följd af wåre Deputerades åtgärd i Hemliga Utskottet; ty sedan Kongl. Maj:t gått så wäl deras som wår önskan till mötes, att all Riksgäld blifwit uppgifwen, deß betalning och förwaltning öfwerlämnad till sådane Fullmägtige, som af oß wäljes och

skola

skola för sina göromål wara Ständer answarige, och som enligt den Instruction Hemliga Utskottet för dem projecterat, ej få öka Gälden, utan hafwa för ögonmärke deß årliga minskning, och Kongl. Maj:t deremot affagt sig all rättighet att göra ny Gäld, utan så hushålla med sina Intrader, att all Statsbrist skall undwikas; så måste en för sine Undersåtare wältänkt Konung hafwa något dertill lämpadt Creditiv eller Resource att tillgripa, om fienden i Landet hastigt inföllo, swåra och täta mißwäxt-år skulle förefalla, hwaraf följden, om den ej motas, alltid är hungersnöd, sjukdom, jämmer och elände. 4:o Hwad tiden angår, på hwilken den tillkommande Bewillningen skall utgå, då det blifwer wår oundwikeliga skyldighet att, enligt hwad förr berört är, söka betala skulden och hwad till detta års Campagne åtgår, och wi ej hafwa i wår magt, att utsätta tiden till Ståndens sammankomst, så lärer ej annan utwäg blifwa, än att den af oß öfwerenskommande Bewillning skall wara till nästa Riksdag. Dock att, så fort genom wåra Fullmägtiges kloka styrelse i Ståndernes Contoir afbetalningar skedt till wißa proCent, ex. gr. 10 a 12, de då må komma Landet till godo och afdrag på Bewillningen ske i lika proportion för alla. Af hwad jag således för min del haft åran anföra, lärer nog Herr Öfwersten och vice Landtmarskalken och Höglofliga Ridderskapet och Adeln finna, om det gifwes någon möjelighet att, sedan de öfrige Riksständen för sine delar bifallit Hemliga Utskottets betänkande till hela sin widd, det första Riksståndet skulle kunna wägra en sak, hwars wädeliga följder, i händelse af Afslag, Ridderskapet och Adeln äro för upplyste att jag behöfwer förespå. Jag hemställer derföre till

Ridderſkapet och Adeln: Hemliga Utſkottets Extractum Protocolli till bifall i hela ſin widd, med ſå mycket tryggare ſamwete, ſom jag enligt den af wåra Deputerade projecterade Bewillning, hwilken jag i går hörde uppläſas, får ſjelf känna tyngden af mina ord. Jag bör wara och är öfwertygad derom, att de Herrar, ſom wåre Electorer walt att å wåra wägnar med Kongl. Maj:t, enligt Regerings-Formens 47 §., afgöra målen i det Hemliga Utſkottet, aldrig kunnat ingå i hwad de tillſtyrkt, om det kunnat undwikas, icke eller att de så tillſtådat det Reglemente deras Extractum Protocolli åberopar, och hwilket med det mera de förklarat ſig ej kunna, enligt ſin Ed och åberopade 47 §:s ſtadgande lämna till wår kundſkap, att icke både utwägar och ſkyldigheter äro utſtakade, ſom ſkola widtagas, i händelſe Riket ej ſkulle mägta utgöra den Bewillning wi oß nu åtaga och hwarpå jag åfwen af hwad Lagman Spaldencreutz anfört i detta ämne tycker mig med fullt ſkäl kunna lita: Bemälte Herr Lagman har wäl föreſlagit den utwäg, att wi ſkulle få en ſärſkilt proposition om Garantie blott för 7 Millioner, i fall wi ej biföllo det hela; men af det han i Prämißerne af ſitt tal yttradt om omöjligheten att få låna deßa 7, om ej wi honorera den förra ſkulden, hwilken åfwen är ögonſkenlig, får jag ett nytt ſkäl att blifwa wid mitt wördſamma hemſtällande om bifall af Hemliga Utſkottets Extractum Protocolli i hela ſin widd.

Friherre Rappe, Wilhelm; då twenne wärda Ledamöter af Ridderſkapet och Adeln, hwilka jag med deras tillſtånd får nämna, Herr Malmſtén och Herr Sanderſchöld, åberopat ſig mitt yttrande ſå-

ſom

ſom det hwilket de bifallit, men jag af deras Diſcourſer funnit, att de ſig om min tanka deruti ſå wida mißtagit, att de trodt den wara ett aldeles owilkorligt tillſtyrkande af hela den uppgifne, gjorde och tillgörande Gäldens garanterande, är jag ſkyldig deße Herrar och mig ſjelf att närmare förklara, hwad jag ſagt: Jag har ſagt, att jag omöjeligen kan anſe den gjorda Gälden annorlunda än ſådan, att Riket denſamma måſte betala: Jag har ſagt, att om någon ny Gäld för krigets ſkull nödwändigt måſte utrikes göras, anſer jag omöjligt att dertill åga Credit om ingen Säkerhet för den gamla Gäldens betalande genom deß garanterande wiſas: Jag har ſagt, att det mig ſåſom Ledamot af det Hemliga Utſkottet icke tillhört att öfwerwäga möjeligheten af den Bewillnings utgående, på hwilken en ſådan förbindelſes fullgörande beror, och att jag i förmodan af en ſådan möjlighet tillſtyrkt Garantie af den Summa, ſom förmodats oundwikeligen nödwändig: Jag har ſagt, att den Summan, ſom garanteras, måſte nödwändigt determineras af den Summa, ſom till deß återbetalande möjeligen kan anwändas, och att, om det är och blir en afgjord omöjlighet att reſa Fond till Intereßen och Afbetalning för hela Summan, ſå är och blir det en omöjlighet att garantera hela Gälden: Jag har derföre med någon omwäg ſagt, hwad jag nu ſäger rent ut, och hwaruti jag ej wet, om Herr Malmſtén och Sanderſchöld med mig inſtämma: Att om kriget ej kan fortſättas annorlunda, än med en ſäker utſigt, att Riket derigenom ſättes utur ſtånd, att någon betala ſin Gäld, ſå wore det bättre att nu genaſt taga ehwad fred ſom kan fås, emedan jag ej

anser en fred, som medför en Banqueroute, för en hederlig fred.

Friherre Mannerheim. De många widrigheter, som mött Ridderskapet och Adeln under loppet af denna Riksdag, gifwa ett fördubblat wärde åt den nit och ömhet, hwarmed Ridderskapet och Adeln sådant oaktadt alltid låter sig wara ett i alla öden lika kärt Fäderneslandets bästa om hjertat. Den wisar sig ock nu, då den wigtiga och bekymmersamma frågan förekommit om Rikets iråkade Gäld. Huru den bör af Riksens Ständer anses, torde bäst af deß natur och beskaffenhet, af orsakerne hwarföre den tillkommit, kunna inhämtas. Enligt de uppgifter, som för Hemliga Utskottet blifwit lagde, består densamma, dels af gammal Gäld, gjord före Konungens tillträde till Regeringen, den tid då Ständerne hade öfwer Statswerket ett direct inseende. Den är då Rikets; dels af sådan som de på Flottan och Försvarswerkets iståndsättande anwände omkostningar förordsakat. Derunder berodde Rikets säkerhet och anseende, dels af sådan förledit års Fälttog medfört, och för innewarande års Campagne blir oundwikelig. Att Rikets närwarande belägenhet sådant kräfwer, derom tyckes Ridderskapet och Adeln aldeles wara ense. Häraf tror jag mig äga all anledning att anse hela den nu uppgifne Gälden för Rikets. Jag är derom för min del så öfwertygad, som det står fast, att Namn och Sigill aldrig kan förwandla en önskönt bewiltnad osanning till sanning; Att oskulden alltid har sitt sanna wärde, sin rena stämpel, om än alla hinder mötte deß offenteliga ådagaläggande; att säkerhet aldrig befrämjas genom personlig osäkerhet eller förening genom

nom söndring. Om Gälden ej nu arrangeras och deß förökande förekommes, kunde wådeliga följder i en framtid wara att befara, för Riket skadeliga Principiis obsta sero Medicina paratur. Om endast 7 Millioner garanteras, hwad betydelig skillnad uppkommer ej mellan säkerhelen för deßas Långifware och dem som stå i förskott för den öfrige Gälden. En naturlig omtanka torde sannolikt bringa dem att söka samma borgen, och i annat fall sine fordringar wid förfallotiden. Kanske densamma på somlige Lån är nära för handen, och hurudan blifwer då sakernes ställning. Jag är derföre beredd att för saken skull, utan att wara intagen af fördom för de göromål, dem ett åfwen så smickrande som bekymmersamt och answarigt förtroende mig ålagt, tillstyrka bifall på Hemliga Utskottets Betänkande. Jag får härwid gifwa wid handen, huruledes Hans Kongl. Maj:t, som nogsamt insedt, huru tryckande den föreslagne Bewillningen skulle blifwa, gifwit Hemliga Utskottet tillkänna och tillåtit deß Ledamöter att hos Riksens Ständer anmäla, att Hans Maj:ts alfwarliga föresats är, att genom honom bekante utwägar, om hwilkas wißhet Hans Maj:t äger bästa hopp, med något kraftigt tillskott årligen sublevera det till inrättande nya Riksgäldswerket. Men då de fleste af Ridderskapet och Adeln tyckas wara hugade att garantera 7 millioner och att åtaga sig en Bewillning, swarande emot belöpande Räntor för denna Summa, hemställer jag, om icke Ridderskapet och Adeln i den händelse så täckes ställa sitt Beslut, att det blifwer wilkorligen och på det sätt, att i fall de öfrige respective Ständen ej antaga den tankan, utan förblifwa derwid att garantera hela Gälden, Ridderskapet och Adeln förbehåller sig att utan afseende

seende på hwad nu kan blifwa afgjort, efter inhämtande af deras swar, må stå öppet att detta ämne under ventilation å nyo företaga. De öfrige Ståndens positiva yttrande gifwer saken ett annat utseende.

Herr af Malmstén, Olof, förklarade wäl ytterligare sin tanka, men det kunde ej med redighet höras till Protocollet.

Herr Leijonankar trodde Konung och Land wara i ett Bolag, som Man och Hustru. Hafwa Man och Hustru gjort Gäld, så de ock swara derföre. När det erkännes, att skulden gammal och ny är gjord för Rikets skuld, får Ridderskapet och Adeln och de andra Ständen den widkännas; när den sanning står fast, som Secrete Utskottet uppgifwit, hwarifrån denna saken, denna tunga saken sig härleder, lärer ej Garantien kunna undgås i det hela, när wi äro owiße, huru endast 7 Millioner kunna negocieras eller gifwa tillräckelig Credit och säkerhet. Herr Leijonankar styrkte till, att frågorne borde skiljas och kunde ej yttra sig innan deß, samt begärde proposition om 7 eller 21 Millioner skulle garanteras.

Herr von Engeström, Jacob. Under första åhörandet af Hemliga Utskottets Betänkade häpnade jag wid uppgiften af Rikets Gäld till 21 Millioner Riksdaler. Det tarfwas icke mycken kännedom af Rikets omständigheter, för att inse följderne för Riket af en så omättelig Gäld. Wid närmare påseende är jag likwäl något återkommen ifrån min första bestörtning, då jag af Utskottets förklarande tydeligen intagit, att werkelige Gälden för det

det närwarande icke kan öfwerstiga den Summa, hwartill den sig belopp 1772, nemligen 12 Millioner R:daler. Jag tror mig äga skäl till denna tanka uti Utskottets yttrande, att Kongl. Majst genom bästa hushållning snarare minskat än ökat denna Gäld; att jag styrkes häruti, när jag eftersinnar de ansenligen förökte tillgångar Stats-Caßan sedan 1772 uppburit. Här företer sig således en naturlig och wäl grundad skilnad emellan gammal och ny, eller tillgörande Gäld. Hemliga Utskottet har lagdt dem bägge tillsammans och föreslagit Riksens Ständers Garantie på hela Maßan, eller något öfwer 21 Millioner Riksdaler, samt grundat sitt tillstyrkande på en förhoppning om utgörande af en ny Extra Ordinarie Bewillning af 70 Tunnor Guld. En ganska enfaldig uträkning wisar, att deßa 70 Tunnor Guld icke fyllest utgöra Räntan af det uppgifne Capital, hwarmed skall då Capitalet en gång betalas? Låt wara, att de öfrige till Riksgäldens bestridande anslagne Fonder fylla bristen i Räntan, och tjena till 1 a 2 proCents afbetalning på Capitalet, så kan ju dock Gälden inom flere Secler icke betalas utan största äfwentyr och olägenhet, såsom styckande af Rikets besittningar eller dylikt. Fåfängt må man inbilla sig, att genom eröfringar kunna winna Millioner. Den är föga bewandrad i Tideböckerne, som icke känner, att krigande Magter wid ett Fredsslut sällan få sine Krigs omkostningar till fullo ersatte. Kan nu Räntan, som genom Bewillning skulle upptagas, icke gå ut af Landet, hwartill föga liknelse sig företer, så är förlägenheten för dörren. Jag kan icke finna mig uti den raisonnement, att jag skulle garantera en Gäld, utan att äga Fond till Capitalets betalande inom wiß drä-

drägelig tid, och blott wara förfedd med Medel till Räntans clarerande. Enskilt Man kan icke på sådant sätt åtaga sig en Gäld, och jag ser icke, att det är mera möjeligt för ett Rike. Är det nu emot naturen af saken å ena sidan, och å den andra detta wilkor icke förut häftat wid Lånet, då det erhöllts, så företer sig allt skäl, att för närwarande sätta Garantie-frågan å sido. En annan sak är, om fråga uppkommer, att Riksens Ständer skulle åtaga sig begörjandet om gamla Gäldens clarerande: jag kommer nedanföre att widröra den nya. Derwid ser jag för min del ingen betänkelighet, allenast de Medel och Fonder, som Riksens Ständer förmodat dertill skola anwändas af det Nationen till Rikets upprätthållande contribuerar, lemnas till Riksens Ständers disposition; det will säga: allt hwad icke till den wanliga och Extra Ordinarie Staten erfordras, Supsidier icke förglömde. Jag twiflar så mycket mindre, att ju Riksens Ständer kunde härmed komma ut, då man nogsamt känner att räntan för den gamla Gälden, så wäl som omsättningar, hittills dermed blifwit bestridde. Men det är wäl icke nu stunden uti Rikets närwarande belägenhet, att ingå uti den undersökning, som detta kunde fordra. Tid och rådrum dertill saknas äfwen i detta ögnablick. Ett lika wigtigt men mera skyndsamt åskande ämne bör sysselsätta närwarande Ständer. Tiden nalkas, då ett nytt Fälttog måste öpnas, antingen allenast å ena sidan af Rikets Gräns eller å flere. Jag wille önska, att andra mellankomne bekymmer icke medtagit någon del af den tid, som denna omsorg kräft. Skyndom oß att skrida till denna öfwerläggning, sedan wi ändteligen från Bewillnings-Utskottet erhållit nödig upplysning om utwägarne att af Landet upp-

uppbringa en Krigshjelp. Här kommer jag till den nya Gälden, som i och för Krigets skuld behöfwer göras; ty det är oumgängeligt, att Konungen måtte äga en någorlunda betydelig Summa att tillgå, när de redan ägande tillgångar till Krigets utförande icke förslå. Jag önskar denna Summa kunde blifwa så tillräcklig, som behofwen åska, samt i alla mätto swarande emot Ridderskapets och Adelns patriotiska och oskrymtade nit för Konung och Fädernesland, och deß brinnande åtrå att till Konungens ära samt Rikets heder, anseende och sjelfständighet wåga det yttersta, som med Rikets bestånd förenas kan. Men då jag betraktar Rikets nuwarande belägenhet, särdeles Inwånarenas omständigheter efter flere års dryga utlagor, mißwäxter och mera, som ifrån kriget är oskiljaktigt, ser jag mitt hopp icke kunna swara emot min önskan. Hwad Bewillnings-Utskottet uppgifwit är så wäl till Summan, som repartition i mitt oförgripeliga omdöme i det högsta tilltagit. Jag fruktar nogsamt att derigenom icke allenast något hwarje betages, hwad han till uppehålle nödwändigast tarfwar, utan ock att näringarne bekomma en stöt, som leder till deras aftynande. När den förmögne, den i större anseende framsatte Medborgaren nödgas för sin och de sinas bärgning inskränka sig inom det aldra nödwändigaste, hwar skall Närings-Idkaren och Arbetaren finna medel att sig försörja och tillika meddela åt Staten? Jag kan icke afhålla mig ifrån den Medborgerlige skyldighet att öma och tala för den närande delen af Rikets Inwånare. För Ridderskapet och Adeln wore ock mycket att säga, men jag går det förbi. Det anstår Ridderskapet och Adeln, såsom det första Ståndet i Riket, att förelysa andra uti ståndaktighet, uti nit och trohet emot Konung

och Fäderneslandt, uti beredwillighet att förswara Rikets gränsor och upprätthålla deß sjelfständighet. Är det, som blifwit föreslagit, att af Ridderskapet och Adeln erläggas, drygt och utöfwer wanlig proportion, får Ridderskapet och Adeln inrätta sin hushållning derefter. Det måste åsidosättas, hwad af dem hittills warit åskadt, att för Rikets anseende efter sitt Stånd mera depensera än annars nödigt wari, hwarigenom jemte den kostnad, som till Accorder och annars i tjenstwägen åtgätt, Ridderskapet och Adeln nu icke äger den emot deß wärdighet swarande förmögenhet. När det nu ingen motsägelse lider, hwad flere Herrar och Män redan föreställt om omöjligheten att af Landet uttaga en så dryg Bewillning som åskas; när en af Konungens Befallningshafwande Herr Landshöfdingen af Ugglas nyligen oß försäkrat, det af förra Spannemåls-understöd ännu hos Allmogen åtskilligt är innestående och mycket afskrifwit, så instämmer jag hälst med hwad Herr Generalen Friherre Duwall tillstyrkt om Bewillnings-Summans nedsättande, och finner ändå Bewillningen blifwa swår att bära. Den Summa, hwarom Ständen sig nu förena till utgörande af en ny extraordinarie Bewillning eller Krigshjelp, måtte nu blifwa större eller mindre, så måste den på lika sätt som Hemliga Utskottet föreslagit komma under Riksens Ständers egen förwaltning, genom ett till inrättande Riksens Ständers Contoir. Till detta Contoir bör medlen aflämnas och sedan af Contoiret anwändas till understöd för krigets utförande. Och då man icke bör låta angelägne wärf ankomma på slump, utan wara beredd på alla oförutsedde händelser, så böra Riksens Ständer uppdraga och genom särskilt Fullmagt autorisera detta Contoir,

toir att genast emot deß Sedlar upptaga ett Lån, hälst inrikes, till undwikande af penningarnes dragande utur Riket, eller om det ej kan ske, utrikes till 5 a 6 proCents Intereße, dock icke till högre Summa än 7 millioner R:dr, icke på en gång utan efter hand, dock rättande sig härutinnan efter omständigheterne. Hwad Herr vice Presidenten Stierngranat, i anseende till de af Contoiret till utgifwande Sedlar anmärkt, finner jag för min del på ganska goda skäl grundat. Hufwudsaken är, att medel icke måtte saknas till krigets utförande och dernäst, att Lånen så arrangeras att genom de inflytande medlen af Krigshjelpen, Intereßet och så mycket på Capitalet måtte kunna afskrifwas, som görligt är, hwarmedelst denna nya Gäld måtte kunna inom wiß, icke för långt aflägsen tid afbetalas och förswinna, Riket till lindring. Men då Riksens Ständer sig nu åtaga i och för kriget skull en så dryg Bewillning, att den wida öfwerstiger, hwad högst Landet någonsin gifwit, äfwen med längt lindrigare wanlige utlagor än nu, och då Landets wilkor wißerligen icke swara emot deß nit, samt således föga liknelse sig wisar, att denne Bewillning till fullo kan utgå, så nödgas Riksens Ständer i affigt att förekomma Undersåtares totala undergång inskränka denna dryga Bewillning blott inom 2:ne år. Den försigtighet, som råder till en så korrt tid för Bewillningen, hindrar icke Riksens Ständer att, efter den tiden, likawäl besörja om denna nya Gälds betalande; men förändrade omständigheter måste föranlåta förändring i Författningarne. Skulle betydande brist i den bewiljade Summan sig yppa, skulle det, som utgår, sätta Landet i wåda, skulle kriget fortfara, såsom Gud det nådeligen förbjude! så fordras sådane mätt i Be-

i Bewillningswägen, dem ingen annan än Riksens Ständer med Kongl. Maj:ts nådiga minne kunna taga. Skulle åter himlens wrede blidka sig och Landet hugnas med fred och lugn, hwartill Kongl. Maj:t af Landsfaderlig ömhet för sina trogne Undersåtare säkerligen lärer sträcka sin wisa omtanka, och hwarom Riksens Ständer lära ytterligare på det ömaste anhålla, wore tiden inne att genom lindring uti Bewillningen förhjelpa Undersåtarne att bota de skador, som de i och för krigets skull måste widkännas. Då kunde Riksens Ständer, under ro och stillhet, med Kongl. Maj:t widtaga kraftiga Författningar till den gamla och nya skuldens afbördande, på ett sätt som med Rikets förmåga och Näringarnes förkofran förenas kunde. Imedlertid om detta Förslag af Konungen och Riksens Ständer bifalles och antages, ser jag icke någon nödwändighet att utfärda något Creditiv. Den Fullmagt, som Ständernes Contoir erhåller att anskaffa ett Lån; den Instruction som för Contoiret utfärdas, att till krigets utförande understödja Konungen, synes wara tillräckelig när den afpaßas efter ofwannämnde grunder. Sluteligen hemställes, om icke det Beslut, hwaruti Ridderskapet och Adeln stadnar, måtte genast genom Deputation eller Utdrag af Protocollet, eller begge delarne, meddelas de öfrige Ständen, på det, ifall någon jemkning Ständen emellan skulle blifwa nödig, derom ju förr deß häldre måtte öfwerenskommas.

Herr Bergensköld, Zachris och Herr Didron, Carl Johan, instämde till tidens winnande med Herr Spaldencreutz och Friherre Mannerheim.

Herr

Herr Stierngranat, Carl. Ämnet är swårt och ömt, och innefattar flere frågor, som tarfwar upplysande och utredande. Gäldens upprinnande, deß härstammande, ända ifrån CARL XII:s tid, om den warit större ett Tidewarf än ett annat, eller nu, är icke tid och rådrum att här afgöra. Likaså frågan, om genom Garantie af en mindre Summa Crediten blefwe problematique och osäker; men det är säkert, att Gäld är gjord af Wederbörande, som haft Styrelsen om hand, och att den alldrig kan skiljas från Riket, den må garanteras eller ej. Det är owanligt, det är omöjligt att skilja Gälden från Statswerket, och att den genom andra resourcer kan betalas. Om Frankrike skilde 205 millioner Livres, som gör endast Intereßet för Frankrikes National-skuld från sitt Drätselwerk, skulle Frankrike med all sin styrka gå under. Basis för oß uti Garantiefrågan är, huru långt wi kunna gå med Bewillningen: Bewillningen har ett oskiljaktigt sammanhang med Garantien; ty kan Riksens Ständers krafter gå så långt, att de kunna utgöra 70 nya till de 12 gamla Tunnor Guld, är det ej underligt eller ur sin ordning, att de garantera 21 millioner R:dr. Men kunna de ej det, blir Garantien i och med detsamma såfång och förfaller. Han hemställte såsom kortast att få proposition uppå Friherre Duwalls tanka, då afgöres tillika att Bewillningen åtages till 40 Tunnor Guld's belopp, samt Garantien för en motswarande Summa; lägges dertill de anmärkningar Herr Stierngranat i sitt Dictamen gjort, så wore både Bewillningens och Hemliga Utskottets Betänkande på en gång afgjort.

Herr

Herr von Engeſtröm, Jonas. Så ſnart man är ſinnad att åtaga ſig en ſkuld eller derom uti rådplägning ingå, så anſer jag nödwändigt att förſt weta, hwad tillgångar jag äger för att derigenom föreſe, huru widt jag tilltror mig uti Borgen eller Betalning kunna ingå. De tillgångar Riksens Ständer äga, äro Statsmedel och Bewillningar. De förras belopp weta wi och den ſenares ankommer uppå den Summa, ſom Riksens Ständer nu anſe ſig mägtige att kunna utfåſta, men än icke haft tillfälle pröfwa. Så länge derom icke något Beſlut är ſtadgat, så känner ju Ridderſkapet och Adeln icke hwad derföre inflyter, och ſåledes icke eller huru ſtor Ränta dermed kan gäldas, ſamt huru ſtort Capital derföre kan lånas eller garanteras; Jag tillſtyrker derföre Ridderſkapet och Adeln, att, i anſeende till det nära ſammanhang förewarande ämne med Bewillningen äger, att förſt deröfwer ſtadga ſina tankar, innan de widtaga något Beſlut, ſom derå bör byggas.

Friherre Du Rietz, Rudolph. Alla hafwa yttrat ſin beredwillighet att gripa Kongl. Maj:t och Riket under armarne, men någon ſkiljaktighet är om ſättet. Tillgången bör nödwändigt förſt underſökas. Han önſkade att få Propoſition på Friherre Duwalls tanka med Herr Stierngranats tilläggning.

Herr von Bilang. Man behöfwer endaſt kaſta en flygtig blick på Rikets närwarande bekymmerſamma och gäldbundna belägenhet, ſamt någorlunda känna deß tillſtånd, för att genaſt finna omöjligheten af den projecterade årliga Bewillningen 70 Tunnor Guld. Hela Rikets Rörelſe-Capital är omkring 600 Tunnor Guld, och om minſt 50 a 60 Tunnor Guld årli-

årligen deraf utgå uti Intereßen, så är räkningen lätt giord, att wi inom 8 a 9 år icke mera äga någon ſtyfwer contante Penningar i Riket; alla reſourcer för Land man, handel och näringar afſtadna i ſamma mån ſom Penningeſtocken minſkas, och allt ſlutar ſig på detta ſättet uti den yttersta uſelhet och oreda; Imedlertid är dock ingen fråga, att icke Rikets ſkuld ſkall erkännas och betalas; Rikets allmänna Credit, deß heder och ſjelfbeſtånd är dermed oſkiljaktigt förenat, det ankommer ſåledes endaſt på rätta ſättet att det möjligen ſamt bäſt och lindrigaſt kunna werkſtälla. Utan att förſt tänka på utwägar till någon betydlig del af ſjelfwa Capitalets afbetalning, hwarigenom de förödande Intereßepengar beſpares och blifwa qwar i Riket, är all annan omtanka fåfäng, och ſom redan bewiſt är, alldeles omöjlig och impracticable; och denna utwäg åter icke möjlig, utan att widtaga någon betydande indragnings- och beſparings-principe, hwilket jag helt och hållit ſaknar uti det uppgifna betänkande; den widſträckta kännedom, tid och omtanka, ſådant fordras att rätteligen kunna uppgifwa, är wida öfwer min krets, i ſynnerhet på en ſå korrt moment ſom ſedan i går, då Betänkandet till wåra projecterade reſourcer upplåſtes. Jag förbehåller mig ſåledes, när ſjelfwa Bewillningsfrågan förekommer, att i detta högſt wigtiga och nödwändiga afſeende få inkomma med flere wälmenta förſlag till betydande afbetalningar på ſjelfwa Capitalet utan minſta känning för det Allmänna, och anhåller ödmjukaſt, att mina wärda Medſtånder, åfwen för deras del, wille wara betänkte på dylika utwägar, hwarförutan ſättet att uppfylla wår Garantie blir alldeles omöjlig, ſom jag tillräckeligen bewiſt i anſeende till en ſnar och ofelbar förluſt af

hela

hela wårt Rörelse-Capital, och i samma mån af alla wåra resourcer eller tillgångar. Den tröstefulla försäkran Hans Kongl. Maj:t skall hafwa lemnat det Hemliga Utskottet, att ej allenast wid en snar och lyckelig fred emplojera öfwerskottet efter behörig redo af Riksgälds-Contoiret till en Fond d'amortissement på Riksskulden, utan äfwen att hwad Kongl. Maj:t af andra Magter till ersättning för Kriget kunde erhålla, att på lika sätt anwända, styrker mig ännu mera i den glada förhoppning, till flere betydande utwägar att kunna göra stora afbetalningar på sjelfwa Capitalet, samt att endast på detta sättet se någon möjlighet till Riksgäldens betalande, och följaktligen nu emedlertid äfwen till deß garanterande, hwartill jag för min del instämmer uti Hr Lagman Spaldencreutz och Hr Generalen Baron Duwalls förenade slutmeningar.

Friherre Ehrensvärd, Fredric. Det Hemliga Utskottet har i deß Betänkande uppgifwit Rikets iråkade Gäld till en Summa af 1262 Tunnor Guld, hwarunder den gamla Kronoskulden tillika med nu tillärnade Krigsgärd äro innebegripne och sammanslagne. Den senare eller Krigsgälden är odeterminerad i samma betänkande; men likwäl efter ungefärlig calcul kan utsättas till 7 millioner R:dr. Som jag flere gånger både 1760 och 1772 års Riksdagar blifwit af Ridderskapet och Adeln utsedd att sitta i de dåwarande Secrete Utskott och Banquen, så är mig intet obekant, huru mycket berörde Gäld wid 1760 års Riksdag utgjorde: nemligen 500 Tunnor Guld, eller något litet deröfwer. Till denna Gälds afbetalande hade Ståndarne anslagit Fahlu-Kopparränta, Slag-skatten och hela Tullinkomsten,

som tillsammans utgjorde något öfwer 40 Tunnor Guld årligen, af hwilka medel Intereßet först skulle betalas till 4 proCent och det öfriga afskrifwas på Capitalet. Wid 1772 års Riksdag war denna Gäld naturligtwis ansenligen förminskad, så att wid 1778 års Riksdag, då wår Nådiga Konung realiserade Sedelmyntet, ofwanberörde skuld i Riksdags-Beslutet upptages till 420 Tunnor Guld. För mig är således en gåta, att sedan ifrån sistnämde tid Koppar-Räntan med Slagskatten och Tullinkomsten, som deßutom är förökt ifrån 30 till 60 Tunnor Guld i Stats-Caßan influtit jemte Riksgälds-Fonden 9 Tunnor Guld, Kronoskulden likafullt skulle hafwa ökat sig i så betydlig mån, då man af flere tillgångar snarare bordt wänta deß förminskning, i synnerhet som wår Nådiga Konung i 1772 års Regeringsform bibehållit 1696 års Stat, utan att den widare wilja tillöka, med mindre det skedde till Rikets stora nytta, och jag icke har mig bekant någon sådan Staten graverande tillökning. På deßa grunder saknar jag fullständigt besked om orsaken till samma Debet: håller ock före, att all nödig upplysning derom bör föregå betalning. Men hwad angår de 7 millioner R:dr i och för Krigets skuld, så bifaller jag för min del Hemliga Utskottets tillstyrkande derom, så hwad Summan som Garantien beträffar, under åberopande af den tilläggning Herr General-Lieutenanten Baron Duwall i sitt Dictamen föreslagit.

Herr von Schulzenheim. Höglofliga Ridderskapet och Adeln kan icke annat än bära det största förtroende för sina Herrar Deputerade i det Hemliga Utskottet, och bör derföre deras tillstyrkande till in-

ingåendet uti den åskade Garantien wara af mycken wigt; men om, jemte den noggranna uppgiften af Gåldens belopp tillika blifwit uppgifwit några medel till deß godtgörande, så hade öfwertygelsen blifwit mera klar. Om Kongl. Maj:t wid deß wigtiga omsorg för Riket tröttnar att omedelbart befatta sig med Gåldens utredande, utan will öfwerlemna det till ett Riksens Ständers Contoirs omsorg, så lårer detsamma icke möjligen ensamt kunna chargeras med utgifterne utan att erhålla någon tillgång af inkomsterne. Att hwarken Banquens eller enskilt förmögenhet till Capitalets och Räntans betalande förslår, är förut nogsamt bewist; Kongl. Maj:t lårer då Nådigst täckas bitråda detta Werk med förmodligen inflytande Utländska Subsidier samt med behållningen af Rikets medel, sedan de Ordinarie och nuwarande Extra-Ordinarie Staterne, samt derjemte hwad Kongl. Maj:t för sig Sjelf Nådigst täckes befalla, afgått. Då blott någon dag synes, så finnes ingen Medborgare och allraminst någon Ledamot bland Ridderskapet och Adeln, som icke med all förmåga wille bitråda Kongl. Maj:t både till Gåldens godtgörande såsom ock till underhållande af en Illustre Konungs Hof uti Sin erforderliga lustre.

Herr Spaldencreutz. De under discourserne anförde calculer och uträkningar af skulden äro på långt når ej accurate, allraminst kan någon slutsats dragas om tillståndet år 1772; Statsbristen har förändrat tillståndet, Flottans iståndsättande har kostat ansenliga Summor. Skulden war 1772 Inrikes, och ej belastad med hwarken så dryg Ränta eller omkostnad som nu. Penningar hafwa måst negocieras till Realisation, och åtskillige andra större Utgifts-Poster hafwa föresallit. På den fråga,

ga, huruwida Statsmedlen och Rikets tillgångar må komma Werket till goda, kan ej annat swaras, än att de dertill ej kunna gifwa apperance, sådant har ej warit under Utskottets öfwerläggning; det enda som utan kränkning af Ed kunde yppas, wore att alla Statens brister ej skulle komma oß till last.

Herr vice Landtmarskalken bad Ridderskapet och Adeln intaga sina ställen och anförde: Höglofliga Ridderskapet och Adeln har i discourserne upplyst ämnet och täflat i wanlig nit att komma till ändamålet. En del af Herrarne hafwa haft den tankan att styrka betänkandet och komma Riket till hjelp genom Garantien af ett Lån af 7 Millioner, en del att bifalla Betänkandet i hela sin widd; flere omständigheter äro uppkastade, åfwen frågan att intaga Bewillningen i proposition. Jag hade således föga hopp att kunna göra en proposition, samtelige Herrarne till nöjes, men när jag war stadd i begrepp derom, undfår jag en Kongl. Maj:ts Billet, hwilken uppläsites, så lydande:

"I fall Ridderskapet och Adeln under öfwer-
"läggningarne om Hemliga Utskottets Extractum
"Protocolli skulle wilja en del deraf bifalla och en
"del deraf afslå, tror jag högst nödigt att gifwa vi-
"ce Landtmarskalken tillkänna, att Hemliga Utskot-
"tets framställte arbete är en sådan kedja, som utan
"Rikets wåda ej kan skiljas; derföre tror jag mig
"af min Konungsliga pligt förbunden att gifwa vi-
"ce Landtmarskalken tillkänna, att ingen annan pro-
"position än på hela Extractum Protocollis bifall
"eller afslag göras må". Stockholms Slott, den 8 April 1789.

GUSTAF.

"De öfrige Ständen hafwa uppfyllt sina för-
"bindelser emot Mig och Riket. Det första Stän-
"det i Riket lårer ej underlåta att frålsa ett Fäder-
"nesland, som deras Förfäder både med lif och egen-
"dom förswarat och som med ett afslag kan gå för-
"lorat."

GUSTAF.

Herr vice Landtmarskalken fortfor:

Herrarne finna den krets hwarinom jag står, och jag måste göra en derefter conform proposition, och får således den åran tillägga, att den enda jag kan göra, är till bifall eller afslag å Betänkandet.

Uppläsandet af denna Nådiga Skrifwelse uppwäckte hos samtelige Ridderskapets och Adelns Ledamöter den största oro och bekymmer, så att en lång stund förlopp under en öfwerläggning, hwarom med sammanhang ej så fördeles till Protocollet kunde fattas. Dels önskade Ridderskapet och Adeln, att till nästa dag kunna winna uppskof, dels att Herr vice Landtmarskalken täcktes i underdånighet uppwakta Hans Kongl. Maj:t, för att inhämta deröfwer Deß widare Nådiga Befallning.

Herr von Schulzenheim. Sedan Kongl. Maj:t befallt Herr Öfwersten och vice Landtmarskalken, att ingen annan proposition göra, än uppå hela gåldens garanterande, och Ridderskapet och Adeln lårer önska, att i allt möjeligt gå Kongl. Maj:t underdånigst till mötes, så tyckes nu en snar underrättelse om medlen till ett sådant engagements fullgörande blifwa så mycket mera nödig. Om derföre efter några wårda Ledamöters åstundan icke uppskof med sakens afgörande till i morgon bewiljas kunde, så underställes wördsammast, om icke Herr vice Landtmarskalken kunde genast inhämta Kongl. Maj:ts Nådigsta yttrande om de Stats- och Subsidie-Medel, som Riksens Ständer eller deras Fullmägtige i Contoiret kunde göra sig hopp om att få åtnjuta till gåldens utredande och nedsättande. Ridderskapet och Adeln skulle finna sin wåntan på Herr vice Landtmarskalkens återkomst till öfwerflöd recompenserad, om af Kongl. Maj:t ett så nådigt swar erhållas kunde, som på en gång håfde alla de under ventilationen andragne betänkligheter.

Friherre Duwall. Sedan Billetten nyligen lagt band på wår wilja och wår tunga hafwa wi swårt att fatta ett wißt Beslut. Kongl. Maj:ts magt får wördas, men friheten i deliberation har förswunnit. När wi ej åga frihet i deliberation, i Beskattningar och Bewillningar, återstår blott omsorgen om wår existimation. Den är oß högre om hjertat än wår wälmåga, afslå wi detta Extractum Protocolli, låra wi få se alla Awisor fyllde, huru de tre Ständen gjort all möjelig effort, då Riket war hotat af fienden, då Ridderskapet och Adeln ensamt ej welat gripa Kongl. Maj:t med samma nit under armarne. Wi weta, huru oskyldigt wi förut blifwit tadlade. Kanske det wore bättre att noblement gå in i hwad som begåres och med uppoffrande af allt hwad wi åga bjuda till att bispringa. På Ridderskapets och Adelns begåran blef Billetten å nyo upplåst, och förklarade Herr vice Landtmarskalken på flere Herrar Ledamöters förfrågan, det Bewillningen icke i denna deliberation wore innebegripen, eller ehwad Beslut, som i nu förewarande ämne tages, der-

dermed kunde åga gemenskap. De andra Stånden, ehuruwäl de förehaft och afgjort Hemliga Utskottets Betänkande, hade ej heller widrört Bewillningen.

Herr Stierngranat, Carl; sedan Herr vice Landtmarskalken tydeligen underrättadt Ridderskapet och Adeln, att fråga ej är om Bewillningen samt hwad dermed directe gemenskap åger, äro händerne icke bundne att bewilja större eller mindre Summa på längre eller kortare tid. Hemliga Utskottets Betänkande och det deröfwer tilltagande Beslut blir således enda föremålet af denna öfwerläggning.

Under allt detta yrkades ofta om proposition, hwilken på åtskilligt sätt inråttad, begärtes; men Herr vice Landtmarskalken erindrade och åtskillige af Ridderskapets och Adelns Ledamöter anmärkte, att i sakens nuwarande tillstånd och i anseende till Kongl. Maj:ts nu ankomne Nådiga Billet ingen annan proposition än till Bifall eller Afslag på Secrete Utskottets Betänkande kunde åga rum. En del af Ridderskapet och Adeln påstod med häftighet votering.

Herr Wachslager, Gustaf, afstyrkte votering, uti hwilken han ej kunde taga del, såwida Riket i händelse af ett afslag, wore förklarat wara i wåda.

Friherre Wachtmeister. Han hade reserverat sin lagliga rätt, den ägde han ej mer, men han ägde ett Fädernesland, för hwilket han så wäl som hela Ridderskapet och Adeln hyste det warmaste hjerta. Ridderskapet och Adeln hade hela Riksdagen så wärdigt ömmat sina rättigheter, att de för ewig tid och så länge menniskor finnas på jorden, stadgat sin ära: de hafwa följt den principen, att ej strida mot wäld, och

och såwida Kongl. Maj:t förklarat, att Riket kunde gå förlorat, så wore det wißerligen bättre att uppoffra allt, än lämna Fäderneslandet i wåda, hwarföre Friherre Wachtmeister afsade sig all votering och förklarade sig, ehwad följden ock måtte blifwa, att bifalla Hemliga Utskottets Betänkande.

Friherre Duwall. När Kongl. Maj:t gjort den declaration, att de 3 Stånden uppfyllt sin förbindelse emot Honom och Riket, samt att Fädernes-landet utan wär sammanstämmighet skulle stå i wåda, åga wi ej längre frihet att rådfråga wår förmåga. Ordsaken till Rikets förderf skulle säkerligen kastas på Ridderskapet och Adeln, han förenade sig derföre med Friherre Wachtmeister.

Herr von Schulzenheim. Den öfwertygelsen att aldrig Riksens Stånder eller deras hemmawarande Medbröder af egen pung förmå godtgöra den stora Riksgälden, ja icke en gång flere år i rad den derå löpande Ränta, tyckes wara en så oswikelig Mathematisk sanning, att Ridderskapet och Adeln aldrig derifrån afgå. Men då Kongl. Maj:t i Deß Nådiga Billet till Herr vice Landtmarskalken täckts yttra sig, att Rikets undergång blefwe en oundwikelig följd, om Låne-Summan icke nu helt och hållen garanterades, så lärer Ridderskapet och Adeln wid all sin föregångne öfwertygelse icke kunna underkasta målet en votering. Wid en så deciderad Pluralitet blifwer ett godwilligt begifwande så mycket mer honorabelt, hwilket ock Kongl. Maj:t icke annorlunda än med synnerlig Nåd lärer anse kunna. Förfarne och patriotiskt sinnade Ledamöters upprigtiga tillstyrkande wid denna brydsamma händelse måste, som man hoppas, komma att stadga ett aldeles enigt Beslut.

Ridderſkapets och Adelns enda satisfaction blifwer, att åtminstone för det närwarande hafwa afböjdt en olycka för ett älskadt Fäderneslan d, såsom ock att hafwa belagit en förwillad Menighet den mißtankan, att detta första Riksstånd ej lika warmt, som deß Medstånder skulle hafwa det allmänna bästa om hjertat.

Grefwe Lewenhaupt, Claës, hade trodt, när han här ingeck, att kunna finna en medelwåg att frälsa både sin heder och sitt Fäderneslan d; men när Konungen säger Riket kunde gå förlorat och Fäderneslandet stå i wåda, hwaraf man ej får bewisa motsatsen, hwad bätar souvera sin Egendom. Han reserverade derföre till Protocollet, att han utan votering ingeck uti Secrete Utskottets Betänkande, endast på Kongl. Maj:ts ord, men ej med sin öfwertygelse.

Ridderskapet och Adeln förklarade sig till största delen wara af samma tanka med Grefwe Lewenhaupt.

Herr vice Landtmarskalken. Ridderskapet och Adeln har behagat taga en närmare wåg till ämnet; innan proposition göres wille han i anseende till sig sjelf, endast som Adelsman, icke som Ordförande, till Protocollet hafwa förklarat, att han ansåg som en särdeles åra och heder att instämma med de Herrar, hwilka så wärdigt yttrat sig i anledning af Kongl. Maj:ts Billet, och den wåda hwaruti Riket genom Ridderskapets och Adelns afslag kunde råka. Han skulle alltid wara färdig att tillbjuda så wäl lifwet, som sin ringa förmögenhet till Fäderneslandets tjenst; Herr vice Landtmarskalken frågade

gade derefter, om Ridderskapet och Adeln tillåt, att han feck göra proposition i jemlikhet med hwad de fleste af Herrarne förklarat.

Friherre Duwall förbehöll, att i propositionen måtte inflyta, att wi, enligt Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifwelse, bifalla Betänkandet, samt så wida Medstånden göra detsamma, hwilket är anledning att förmoda att de gjordt, utaf slutet af Kongl. Maj:ts Nådiga Billet.

Herr Stierngranat. Denna erindran är så mycket nödigare, som wi från de andra Stånden ej fått någon underrättelse om deras Beslut. De kunde åfwen ändra sig, och då lämna oß ensamma Garanter.

Herr vice Landtmarskalken gjorde följande proposition:

Bifaller Ridderskapet och Adeln enligt Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifwelse, Secrete Utskottets Extractum Protocolli, såwida de andra Stånden göra detsamma, och i anseende dertill att Kongl. Maj:t förklarat Riket i annor händelse stå i wåda?

Beswarades med allmänt enhälligt Ja.

Grefwe Lewenhaupt, Claës, förklarade å nyo, att han bifallit propositionen af den orsak, att Kongl. Maj:t sagt Riket stå i wåda.

Ridderskapet och Adeln älskildes.

In Fidem,
Bungencrona.

Bilagor.

Utdrag af Protocollet, hållit inför Kongl. Maj:t, uti Riksens Ständers Hemliga Utskott den 24 Mars 1789.

Uti det Utskott, som Kongl. Maj:t till följe af 47 §. uti Regeringsformen af den 21 Augusti 1772 i Nåder behagat af Riksens Ständer åska, har likmätigt deß 50 §. Statswerkets tillstånd för de till Hemliga Utskottet walda Ledamöter blifwit uppwist.

Kongl. Maj:t har derjemte Nådigst förekommit Utskottet i deß underdåniga önskan, då Kongl. Maj:t för detta Utskott låtit uppgifwa Rikets gåld, med de deröfwer i Riksgälds-Contoiret förde Räkenskaper och afslutade Hufwudböcker.

Utskottet har således i följe häraf och med Kongl. Maj:ts allernådigste bifall härom sökt inhämta en både noga och omständelig underrättelse, swarande emot Kongl. Maj:ts Utskottet i ofwanberörde måtto wisade Nådigste förtroende; hwarwid Utskottet med djupaste wördnad och lifligaste erkänsla, emot Kongl. Maj:ts omwårdnad för Riket, fått ersara, att, ehuru Statens behof, i anseende till de betydelige kostnader, hwilka på Örlogsflottan och Förswarswerket blifwit anwände, warit både flere och större än Rikets tillgångar förmått fylla, har likwäl icke något blifwit åsidosatt, som Rikets både heder och säkerhet kunnat kräfwa.

Det har derföre icke härwid kunnat undfalla Utskottet, att om å ena sidan en Riksgåld för ett Land,

Land och deß Innewånare alltid är tryckande, så blir det å andra sidan för trogna Undersåtare en hugnad och tillfredsställelse att winna upplysning och öfwertygelse, icke mindre hwad trängande ordsaker densamma wållat, än huru medlen till Rikets gagn och bästa blifwit anwände, samt att den wårkeligen så kallade Riksgälden ändå understigit, hwad man förmodat och sig föreställt.

Sådant oagtadt är likwäl denna Gåld, jemte de kostnader, hwilka dels förledit års Fälttåg förordsaka, och dels detta år uti lika afseende förestå, wid Rikets nuwarande ställning, af betydenhet, sig bestigande till 21,037,826 R:dr 2 ß. 4 r:st. eller Ett Tusende twåhundrade sextiotwå (1262) Tunnor Guld, Tretusende fyrahundrade nittiotwå R:dr trettiofyra ß. fyra runst. Specie. I anseende hwartill Utskottet, enligt deß den 14 i denna månad utfärdade Protocolls-Utdrag, icke eller kunnat till mindre belopp än 70 Tunnor Guld uppgifwa den årlige Bewillning och Krigshjelp, som oberäknadt hwad uti Bewillning redan erlägges, för Rikets högst angelägne behof, till utgörande från detta års början är oumgängelig.

Wid det Utskottet haft tillfälle inse tillståndet af Rikets Statswerk, har Utskottet icke utan omtanka kunnat lemna den brist, som uti Statens årliga behof sig wisat; men då Kongl. Maj:t af en städse ådagalagd ömhet för sine trogne Undersåtare, att i möjligaste måtto lindra deras beswär, i Nåder förklarat sig wilja så reglera och jemka Staten, att den, utan något nu erforderligt tillskott eller ny Gåld, kan sig bära; så har Utskottets omsorg i denna del förswunnit; och lära Riksens Ständer erkänna detta för-

förnyade wedermäle af Kongl. Maj:ts Landsfaderliga huldhet, med en både liflig och underdånig tacksamhet.

När Utskottet ytterligare eftersinnat upprinnelsen till den äldre Riket åsamkade Gäld, har Utskottet förekommit, att Kongl. Maj:t deruti icke något deltagande ägt, utan snarare befrämjat minskningen deraf; deräst icke en till Bancowerkets upprättelse och förkofran genom Kongl. Maj:ts Nådiga försorg anskaffad ansenlig redbar Fond, medfört drygare påkostnad och ränta, än Kronan widkändes på sin förutwarande betydliga inhemska skuld. Och när Utskottet derjemte betraktadt orsakerne, från hwilka Gäldens nu befintliga belopp sig härleder, och som igenfinnes uti de, till upprätthållande af Rikets heder och anseende, och i synnerhet Örlogsflottans iståndsättande och tillökning widtagne anstalter, tillika med de omständigheter, i afseende på hwilka den för Krigets skuld uti förlidet års Fälttåg redan tillkomne, och än widare tillgörande Gäld, blir oundwiklig för behofwen till detta års fälttåg, grundade efter uppwiste utrakningar och förslager, på den styrka uti Kongl. Maj:ts Armee till lands och sjöss, som Kongl. Maj:t ansett nödig, så wida deß Wapen skola kunna åstadkomma det ändamål, att förskaffa Riket en nyttig, säker och hederlig Fred; så har Utskottet för sin del icke annat kunnat, än anse all denna, både äldre och nyare Gäld för Rikets, och att den följaktligen i sådan egenskap får erkännas och antagas.

Då Utskottet nu på deße grunder ansett denna Gäld icke kunna från Riket skiljas, och hwaraf åfwen följer, att all förenämde Gäld, af Riksens Stånder med deras bifall garanteras, derå jemwäl den re-

redan nämde Bewillning och Krigshjelp systar; så har Utskottet tillika, med den granlagenhet och omtanka på framtida händelser, som ämnet, wigt och angelägenhet fordra, warit sorgfälligt, att utse de bästa medel och utwägar, icke allenast huru Riksens Stånder måge kunna med tillbörlig säkerhet föranstalta, om uppfyllandet af det med sådan Garantie förenade answar, utan åfwen huru det må blifwa möjligt bestrida de utgifter, som närwarande behof kräfwa, och något uppskof icke tåla.

Till deße ändamåls winnande, har Kongl. Maj:t med wanlig Kongl. Nåd och Mildhet täckts gå Utskottet till mötes, då Kongl. Maj:t uppå wiße med Utskottet utstakade och i Nåder antagne grunder, wilkor och förbehåll, dertill samtyckt, att all Rikets utgifna Gäld, både den som redan gjord är, och den som till kostnaderne för sistlidet och detta års Fälttåg blifwer nödig, flyttas ifrån Kongl. Maj:ts omedelbara försorg, och öfwerlemnas till Riksens Ständers förwaltning, under ett Riksens Ständers eget Werk, som, hägnadt och skyddadt af Kongl. Maj:t borde bestå af Riksens Ständers tillförordnade Fullmägtige, hwilka efter den Instruction dem meddelas, komma att bestrida de till Riksgäldens förestående, hörande ärender, och blifwa derföre Riksens Ständer allena redo skyldige.

Detta Riksens Ständers Riksgälds-Contoir skulle derjemte tillhöra, att icke allenast emottaga både de till Riksgäldsfonden förut anslagne medel, som ock den nya Bewillning och Krigshjelp, Riksens Ständer nu lära sig åtaga, på det Riksgälds-Contoiret må blifwa i stånd fullgöra hwad deß ändamål och åligganden fordra.

Och

Och som Rikets behof äro angelägne, samt med möjligaste skyndsamhet måste understödjas, men de utwägar härtill förnemligast böra nyttjas, som, jemte det de äro minst betungande till deras följder, åfwen kunna medföra winning för Riket i allmänhet, och deß Inbyggare särskillt; så har Utskottet, med Kongl. Maj:ts Nådigste bifall, funnit oumgänglighéten fordra, att Riksens Ständers Contoir, utgifwer Förskrifningar eller Sedlar, till en wiß inskränkt Summa, med derå löpande Ränta, att på bestämd tid betala, och Sedelns innehåll infria; hwarwid Utskottet icke eller uturaktlätit, att förese det inga widriga följder, uti Rikets allmänna Rörelse och Penningewerk, dymedelst måge uppstå, samt uti slik händelse stadgat de Föreskrifter, hwaraf all skadelig werkan häraf, om den förmärkas skulle, genast kan blifwa förekommen.

Antalet af de Fullmägtige, eller Ombud för hwarje Stånd, hwilka Riksens Ständer eller deras Electorer wid Riksdagar lära wälja, och det, till bibehållande af Werkets anseende och credit, af sådane Män, som icke, till Borgenärers förnöjande afstått sin Egendom, finner wäl Utskottet bero af Riksens Ständers eget godtfinnande. Men Utskottet har likwäl trott sig böra föreslå, om icke twenne Fullmägtige af hwarje Stånd må anses tillräckligt, och att så wida de ta antages, den swårighet, som för Ridderskapet och Adelen, i anseende till Riddarehusets claßification uppstår, att kunna färre än 3:ne Fullmägtige utnämna, derigenom afhjelpes att de öfrige Ständen ett sådant antal af Ridderskapet och Adeln medgifwa, hwilket Utskottet anser, icke kunna några widriga följder medföra, då intet twifwelsmål kan

kan uppkomma, med mindre alla Fullmägtige, med lika ömhet, trohet och nit wårda ett Werk, som kommer att äga en så wäsentlig del, både i det allmänna, och hwarje enskilt Medborgares bestånd och wälgång.

Wid timande dödsfall eller annan afgång ibland Riksens Ständers Fullmägtige, torde för Ridderskapet och Adeln Riddarehus-Directionen, för Prestestånd Consistorium i Upsala, och för Borgarestånd Magistraten med de femtio Äldste i Stockholm, kunna ledigheten besätta; och lärer Bondestånd, innan det nu åtskiljes, fastställa, huru för samma Stånd wid slika händelser kommer att förhållas.

Utom den Instruction, som för Riksens Ständers Fullmägtige, kommer att utfärdas, anser Utskottet åfwen nödigt, att deße Fullmägtige genom särskid Ed, så wäl till behörigt iakttagande och obrottslig efterlefnad af denne Instruction, som den tystnet, hwarunder deras förwaltning skötes, och ärenderne böra hållas, sig närmare förbundne göra. Och som Riksens Ständers Fullmägtige, i likhet med det, som wid Bancowerket iakttages, åfwen böra wara Revision af Riksens Ständers dertill utsedde Revisorer underkastade, då Riksens Ständer emellan Riksdagarne icke kunna Werket sjelfwe eftersе, samt för deße Revisorer särskild Instruction blifwer nödig, så har Utskottet för Fullmägtige Eds-Formulair, och för Revisorerne Instruction författat, hwilka, tillika med en af Utskottet föreslagen Stat för Werket, härwid fogade till Riksens Ständers widare fastställande öfwerlemnas. Men då Instruction för Riksens Ständers Fullmägtige måste innebära Fö-

re-

reskrifter om tillståndet och inre förwaltningen, lämpade efter det endast för Hemliga Utskottet kände förhållande, samt derjemte innefatta Werkets styrelsegrunder, hwilket allt är af den beskaffenhet, att hwarken Utskottet äger, eller det utan wådeliga följder kan eller bör allmänt göras; så fordrar sakens natur, att denne Instruction af Utskottet meddelt warder, och hwarpå Utskottet åfwen redan warit betänkt.

I öfrigit har Utskotten härwid icke bordt obemält lemna, att då å ena sidan för ett Rike flere händelser kunna inträffa, hwilka fordra en skyndesam och kraftig åtgärd, antingen till afwärjande af en hotande fara eller till deß afhjelpande, när den sig tilldragit, och sådant alltid är förknippadt med utgifter, hwilka i det årliga Statsbehöfwet icke kunna påräknas eller bestämmas; men å den andra sidan, medelst den om Riksgäldens förwaltning nu tillärnade Författning, Kongl. Maj:t med Låns upptagande, å Rikets wägnar, Sig icke mera befattar; så har Utskottet, till förekommande af den wåda, hwaruti Riket, i brist af erforderlige medel, lätteligen skulle kunna försättas, med Kongl. Maj:t ansett nödigt, att Kongl. Maj:t warder försedd med ett sådant af Riksens Ständer på Riksgälds-Contoiret garanteradt Creditiv, som både under förra och närwarande Regeringssätt warit wanligt, och wid högst trängande ordsaker, till Rikets räddning, må kunna nyttjas.

Sluteligen har Utskottet åfwen förklara skolat, att fastän de här förekomne ärenders beskaffenhet icke medgifwit, att Utskottet, emot Ed, och hwad 47 §. af Regeringsformen föreskrifwer, annorlunda än nu

nu skett, kunnat dem Riksens Ständer meddela; förmodar likwäl Utskottet, det Riksens Ständer lära wara förwißade derom, att Utskottet med yttersta sorgfällighet bemödat sig iakttaga allt det, som med Rikets bästa, närwarande tids omständighet och all möjelig försigtighet närmast stått att förena; och att Utskottet jemwäl, i stöd af den Nådiga wälwilja och benägenhet, hwarmed Kongl. Maj:t behagat Utskottet omfatta, för framtiden sökt befästa en tryggbet och förening, emellan Konung och Folk, i de ärender Utskottet omförmält, som Utskottet hoppas, skola gifwa bestånd åt de affattade Beslut och medföra de lyckligaste följder; och skulle detta allt genom Utdrag af Protocollet till Riksens Ständers kundskap, öfwerläggning och fastställande öfwerlemnas. Ut supra.

På Nådigste Befallning,
O. I. Lagerheim.

Eds-Formulaire för Fullmägtige wid Riksens Ständers Riksgälds-Contoir.

Jag N. N. lofwar och swär wid Gud och hans heliga Evangelium, att jag, som blifwit wald och utsedd till Fullmägtig wid Riksens Ständers Riksgälds-Contoir att förwalta den så kallade Riksgälds-Fonden och de flere inkomster, som dermed äro förenade, för att härmed besörja, det Rikets Gäld, så till Hufwudstol som Ränta, må efter hand och i den mån sig göra låter kunna betalas; så skall jag wid samma mig anförtrodde förrättning, på det sorgfälligaste ställa mig det härom utfärdade Reglemente och hwad framdeles kan blifwa förordnadt till behörig efterlefnad, samt hwad derwid förefaller, som tyst wara bör, dolt och förtegadt hålla

la och för ingen utom Kongl. Maj:t Sjelf och dem som Riksens Ständer till förwaltningens öfwerseende under och emellan Riksdagarne förordna, uppenbara eller uppenbara låta, utan i allt mig så förhålla, som en redelig Man wäl ägnar och anstår, och som jag det inför Gud, Kongl. Maj:t och Riksens Ständer tryggeligen will och kan till swars stända; så sant mig Gud hjelpe till lif och själ.

Riksens Ständers Riksgälds-Contoirs Ordinarie Stat.

	Specie. R:dr	ß.
9 Fullmägtige, som åtnjuta det arfwode Reglementet utsätter = = =	—	—
1 Secreterare, som tillika gör Notarietjenst	333	16.
1 Cancellist, Secreteraren till biträde =	150	—
1 Kammererare = = = =	450	—
1 Bokhållare = = = =	250	—
1 Caßeur = = = =	250	—
1 Kammarskrifware = = =	150	—
2:ne Dito a 120 R:dr = = =	240	—
1 Wagtmästare = = = = =	60	—
2:ne Kammardrängar a 45 R:dr = =	90	—

Instruction.

För de till öfwerseende af Förwaltningen uti Riksens Ständers Riksgälds-Contoir förordnade Revisorer.

1:o.

Riksens Ständers tillförordnade Revisorer öfwer Riksgälds-Contoirs Förwaltningen sammanträda här i Stockholm för första gången den 15 Januari 1792,

1792, samt derefter hwart tredje år wid samma tid eller den 15 Januari; och om Riksens Ständers sammankomst, efter utfärdad Riksdagskallelse, skulle så nära infalla uppå den nu utsatte Revisions-tiden, att Riksgäldswerkets öfwerseende af Riksens Ständer sjelfwe kan förrättas, kommer i sådan händelse de tillförordnade Revisorers förberörde förrättning att inställas.

2:o

Riksens Ständers Contoirs Fullmägtige åligger på lika sätt, som för Banco-Fullmägtige är stadgat, att så tidigt hos Kongl. Maj:t i underdånighet anmäla tiden till de förordnade Revisorers sammankomster, med underdånig anhållan, att den, igenom Konungens Befallningshafwande och Consistorium i den ort, der Revision är boende, må blifwa honom kundgjord, så att Fullmägtige, uppå erhållen underrättelse om någon Revisors antingen anmälte förfall till uteblifwande eller dödsfall, måge kunna foga anstalt, om en annan Revisors förordnande, i den uteblefne eller afgågnes ställe; hörande de, hwilka det, enligt, denne Författning, tillhörer att Revisorer wälja, lämna Fullmägtige en skriftelig Förteckning deröfwer till behörig underrättelse, hwilka såsom Revisorer komma till kallelse hos Kongl. Maj:t i underdånighet att anmälas.

3:o.

Sedan de tillförordnade Revisorer wid deras sammanträdens början lifligen aflagt den för dem fastställde Ed, och samma Ed jemwäl underskrifwit, kommer deras förrättning egentligen deruti att bestå: att Revisorerne inhämta en noga och behörig kun-

ſkap om detta Werkets Styrelſe och Förwaltning, och att Reviſorerne låta ſå wäl Fullmägtige ſom Betjeningen för ſig göra redo och beſked, för allt hwad dem, antingen till wärd och beförjande anförtrodt blifwit eller till efterlefnad ålegat. Wid detta redofordrande, följes till grund och rättesnöre det för Fullmägtige till efterrättelſe utfärdade Reglemente, och hwad widare kan blifwa till iakttagande stadgat och förordnadt; och deräst något uti Styrelſen eller Förwaltningen finnes förſummadt och efterlåtit, eller eljeſt fordrar rättelſe, hafwa Reviſorerne med all ſorgfällighet ſådant i behörig ſkick och ordning ſtällt, ſamt uti de mål och händelſer, hwaröfwer Fullmägtige hos de tillförordnade Reviſorer ſig kunna förfråga, gå med råd, underrättelſer och föreſkrifter tillhanda, ſom med de i Reglementet lagde och widare utſtakade grunder inſtämma, men ingalunda derifrån wika; hwilket Reviſorerne böra tillſe genaſt warder iakttagit och till werkſtällighet befordradt.

När förrättningen är fullåndad, ſom ſå fort ſke kan, bör till ſlut befordras, och icke hwarje gång längre påſtå, än högſt twå månader, låta de tillförordnade Reviſorer deröfwer författa en berättelſe, för tillkommande Riksens Stånders Deputerade, af hwilken berättelſe ett förſegladt Exemplar aſlämnas till Riddarehus-Direction och ett förwaras i Riksgälds-Contoiret.

4:o.

Med någon diſpoſition af Riksgälds-Fonden och de till detta Werk hörande medel, under hwad Titul och behof det wara må, måge Reviſorerne, ſåſom utom deras förrättnings-ämne, ſig icke befatta; äfwen ſom Reviſorerne ej äga att ingå uti någon tillökning af ſyßlor, löner eller penſioner, utan böra de faſt häldre tillſe, huruwida ſedan Werket kommit i gång, någon indragning af ſyßlor, efter innehafwarens afgång kan tillåtas, utan rubbning af den drift i göromålen och deras ſkyndeſamma expedierande, ſom wid detta Werk alltid bör befrämjas.

5:o.

Reviſorerne, ſom emellan Riksdagarne komma att efterſe Förwaltningen wid Riksgälds-Contoiret, bliſwa nio till antalet, hwaraf Ridderſkapet och Adeln utnämna trenne, en af hwarje Claß, ſamt Preſte- Borgare- och Bonde-Ståndenn hwardera twå.

De Reviſorer, ſom ifrån Landſorterne till denna förrättning bliſwa utſedde och walde, komma att åtnjuta Dag-Tractamente, efter 1 R:dr Specie om dagen, ifrån den dag förrättningen i Riksgälds-Contoiret tager ſin början, till och med den dag, denſamma upphör, ſamt deßutom reſepenningar, efter fyra häſtar ifrån och till deras hemwiſt.

6:o

Till Reviſorer nu för förſta gången, ſom den 15:de Januari 1792 kommer här i Stockholm till Riksgäldswerkets öfwerſeende att ſammanträda, hafwa Ridderſkapet och Adeln utſett = = = = =

Preſte-Ståndet = = = = =
Borgare-Ståndet = = = = =
Och Bonde-Ståndet = = = = =

Och kommer med Reviſorernes Wal, emellan Riksdagarne, för Ridderſkapet och Adeln, Preſte- och Borgare-Ståndenn framdeles att förhållas efter Kongl.

Maj:ts Nådiga kungörelse om Banco-Revisorers wäljande af den 19 Februari 1779 samt för Bonde-Ståndet. = = = = =

7:o.

Till hwarje förrättning böra nya Revisorer wäljas och utses, hwarwid en Revisor, som Riksgäldswerkets öfwerseende tillförne förrättat, ä nyo kan inwäljas, dock ej flere än twenne gånger.

Eds-Formulaire, för de till öfwerseende af Förwaltningen uti Riksens Ständers Riksgälds-Contoir förordnade Revisorer.

Jag N. N. utnämd och kallad att såsom Revisor öfwerse Förwaltningen uti Riksens Ständers Riksgälds-Contoir, samt tillståndet uti detta Werk och derwid tillse, att det som till ändamålet af denna inrättning leder, må warda styrkt och befrämjadt, förpligtar mig härmedelst, att jag allt det, som mig härutinnan anförtrodt är, redeligen och troligen efter mitt yttersta förstånd skall och will förrätta, utan att hafwa afseende på något annat, ehwad namn det hafwa må, än det som kan lända till Kongl. Maj:ts och Rikets, samt Riksens Ständers Riksgälds Contoirs tjenst och nytta, aldeles enligt de Reglemente, som för Riksens Ständers Fullmägtige wid 1789 års Riksdag blifwit utfärdat, samt den för mig och öfrige Revisorer stadfästade Instruction. Jag utlofwar ock, att det som, wid denne förrättning förefaller och tyst wara bör, dolt och förtegat hålla, samt för ingen något upptäcka, som kan förordsaka detta Werk någon skada och miß-credit; så sant mig Gud hjelpe till lif och själ.

Lör-

Lördagen den 11 April.

Plenum klockan half 11.

Upplästes Bonde-Ståndets Extractum Protocolli af d. 2 April, angående deß öfwer Hemliga Utskottets Betänkande, yttrade Beslut.

Friherre Duwall påminte, att ett Extractum Protocolli genom en Deputation till de andra Ständen måtte afsändas, rörande det Beslut wi i sista Plenum i denna sak tagit.

Herr vice Landtmarskalken. Höglofl. Ridderskapet och Adeln torde tillåta honom, innan han härföfwer yttrar sig, att få berätta, det han underrättat Hans Kongl. Maj:t öfwer utgången af Ridderskapets och Adelns öfwerläggning; att Kongl. Maj:t Nådigst yttrat Sig i de nådigaste ordasätt, och att Kongl. Maj:t hos Ridderskapet och Adeln igenkände samma anda och nit för Fäderneslandet, som från urminnes tider utmärkt det första Riks Ståndet.

Ridderskapet och Adeln, som nogsamt inser wigten, att Riksens Ständers Contoir ju förr deß hälmåtte komma i activitet, wore i dag sammankallade till wäljande af sine Fullmägtige, och berodde det på Ridderskapet och Adeln sjelfwe, antingen det skulle ske af Electorerne eller genom votering i Claßorne; hwad för öfrigt anginge det Extractum Protocolli, som Friherre Duwall omnämt, så wore wisserligen i sin ordning att igenom denna wanliga utwäg gifwa de andra Ständen del af hwad wi beslutit.

Friherre Duwall hade författat ett Project till ett sådant Extractum Protocolli, hwilket han upp-

uppläſte och Ridderſkapets och Adelns godtfinnande underſtällte.

Friherre Wachtmeiſter. Hwad Walet till Fullmägtige angeck, erindrade han, att det wore en surprice för Ridderſkapet och Adeln, att 1779 års Riksdags-praxis woro oß ſåſom Lag till efterföljande föreſkrifwen, att ſå wäl då ſom alla förra Riksdagar och åfwen den ſiſta, ſamt wid Electorswalet denna Riksdag genom anſlag å taflan blifwit kungjort, när Wal ſkulle ſke; ſamma Formalitets iakttagande förbehöllt ſig Friherre Wachtmeiſter åfwen denna gången.

Herr vice Landtmarſkalken. Ridderſkapet och Adeln wore wäl egenteligen ſammankallat i dag till förrättande af detta Wal; men Herr vice Landtmarſkalken kunde ej widkännas att någon Surprice dermed påſyſtades; det ſtode i Ridderſkapets och Adelns behag att antingen göra i eftermiddag eller ſedan Helgen wore förbi, genom Electorerne eller Claſſewis. Hwad Friherre Duwalls projecterade Protocolls-Utdrag angår, är det uppfyllt med wackra termer, men lärer böra gå den wanliga wägen genom Expeditions-Utſkottet.

Friherre Duwall. Det är ej förſta gången en Ledamot tagit ſig den friheten föreſlå ett Protocolls-Utdrag, det wore ej propria Auctoritate, det inſtämde med Ståndets Beſlut, och wore nu till Juſtering i Ståndet uppläſt.

Friherre Wachtmeiſter. Utaf hwem ſom hälſt ett ſådan Protocolls-Utdrag författas, och om det ginge till Expeditions-Utſkottet eller ej, ſå kunde det ej blifwa annorlunda eller innehålla annat än det nu projecterade.

Herr

Herr vice Landtmarſkalken. Efter han ſå nyligen hört talas om ſurprice, ſå bad han att ſå genomſe detta Extractum Protocolli.

Friherre Wachtmeiſter åberopade ſig 18 §. Riddarehusordningen, ſom bjuder, att Resolutionen ſtraxt ſkall författas och aflåſas.

Projectet blef å nyo uppläſt, och ſom Ridderſkapet och Adeln dertill yttrade ſitt bifall, frågade Herr vice Landtmarſkalken, om Ridderſkapet och Adeln ſå antoge detta Projectet, att han deröfwer finge göra Propoſition; och ſom dertill ſamtycktes, gjorde Herr vice Landtmarſkalken följande Propoſition:

Bifaller Ridderſkapet och Adeln det af Friherre Duwall projecterade Extractum Protocolli.

Beſwarades med enhälligt Ja.

Uppläſtes Banco-Utſkottets Protocolls-Utdrag af d. 9 April angående Gåfwan till Hertig CARL.

Lades på Bordet.

Uppläſtes ett Memorial af Herr Wallenſtråle, Fredric Ulric, angående Financen, ſom legat på bordet ſedan d. 16 Februari.

Hwilar till ett tjenligare tillfälle.

Uppläſtes ett Extractum Protocolli ifrån Borgare-Ståndet, jemte ett Memorial från Fahlu Bergslags Riksdagsman om widſträcktare rättighet till Diſcont-Lån i Banquen på Koppartillwerkning.

Lades på bordet.

Upplästes Borgare-Ståndets Protocolls-Utdrag i anledning af Riksdagsmannen Valey ifrån Gefle, Memorial om Lån i Banquen på Spanmål.

Lades på bordet.

Ibland Mål, som wilade på bordet, nämdes ifrån bankarne Ridderskapets och Adelns Justificationsskrift, i anledning hwaraf Grefwe Lewenhaupt, Claës, begärte att det måtte blifwa Plenum om Tisdag, och Justificationsskriften blifwa det första ämnet, som företogos, hwarefter sedermera Fullmägtige uti Ståndernes Contoir kunde wäljas.

Herr Stierngranat, Carl. Innan Ridderskapet och Adeln till någon del går in i werkställigheten af sitt Beslut, bör man weta huru, de andra Ständen afgjort saken. Innan Expedition deröfwer till Kongl. Maj:t är afgången, måste målet deßutan wara ansedt för oafgjordt; det är angelägit, att wi dröja till deß denna högst nödiga formalitet är iakttagen. Wi kunna ej gå särskilt, ty när Ständen äro enige i sitt Beslut, böra de gå gemensamt.

Friherre Wachtmeister och Duwall anmärkte, att det är enligt med praxis och naturen af saken, att wi afwagta de andra Ståndens utlåtande och Expeditionens författande och affändande, innan wi kunna gå i widare författning om werkställigheten.

Herr vice Lantmarskalken lofwade till nästa Plenum underrätta sig af Talemännen, huru de andra Ständen gjort.

Derefter återtogs öfwerläggningen om sättet att utwälja Fullmägtige och beslöts, att de komma att wäljas Claßewis.

Herr

Herr vice Landtmarskalken. Med Ridderskapets och Adelns tillstånd skulle han gå några steg tillbakars och erindra wid Justifications-Acten, att i fall icke wigtigare ärender mellankomma, skulle den företagas i Plenum efter det nästföljande.

Grefwe Lewenhaupt, Claës. Intet wigtigare ämne kan förekomma.

Friherre Duwall. Sedan Acten genom Deputerade är öfwersedd, lärer deliberation ej blifwa widlöftig, och ärendet är det alldrawigtigaste.

Herr Nordenstolpe, Anders, hade flere resor anmält sig att få uppläsa ett Dictamen, men som klockan nu war 12 och tiden således inne då, det Hemliga Utskottet skulle sig hos Kongl. Maj:t inställa, förklarade Herr vice Landtmarskalken, att Ridderskapet och Adeln ej längre kunde wara tillsammans.

Innan Ridderskapet och Adeln åtskildes, tillkännagaf Riddarehus-Fiscalen allt hwad som influtit för Fru Almfelt, utgjorde tillsammans 240 R:dr samt 3 Ducater; men hwilka medel han ännu ej till henne öfwerlemnat, i fall några af Riderskapets och Adelns Ledamöter skulle behaga öka Summan.

Ridderskapet och Adeln åtskildes.

In Fidem,
Bungencrona.

Bi-

Bilagor.

Utdrag af Protocollet, hållit in Pleno hos Ridderſkapet och Adeln d. 8 April 1789.

S. D. Förehades Hemliga Utſkottets Extractum Protocolli, angående Garantien af Rikets Gäld m. m. under öfwerläggning. Ridderſkapet och Adeln, ſom med belymmer intog, huruledes omſtändigheterne fordrade ſamtelige Rikets Inbyggares biträde, på ett ſätt ſom Ridderſkapet och Adeln fruktade öfwerſtiga deras förmåga, blef igenom en ankommen Nådig Skrifwelſe ifrån Hans Kongl. Maj:t underrättadt, det Hemliga Utſkottets framſtälte arbete wore en ſådan kedja, ſom utan Rikets wåda ej kunde ſkiljas, att detta Extractum Protocolli ſåledes, antingen helt och hållit bifallas eller afſlås måſte, att de 3 öfrige Stånden redan uppfyllt ſin förbindelſe emot Kongl. Maj:t och Riket, ſamt att Fäderneslandet genom Ridderſkapets och Adelns afſlag kunde gå förlorat. I ſå fatta omſtändigheter, fannt Ridderſkapet och Adeln, ſom alldrig twekar att med lif och blod ſamt all ſin egendom rädda ett Fäderneſland, ſom deras Förfäder på ſamma ſätt förſwarat, ſig föranlåtit att enhälligt, och ſå wida de andra respective Stånden göra detſamma, bifalla Hemliga Utſkottets Protocolls-Utdrag i hela ſin widd; och anſåg Ridderſkapet och Adeln tillika nödigt och inſtämmande med Riks-Ståndens aktning och förtroligheet med hwarannan, att icke uppſkjuta att om detta ſitt Beſlut lemna ſina Medſtånder wänlig del genom Utdrag af ſitt Protocoll. Ut Supra.

Utdrag

Utdrag af Protocollet hållit i Rikſens Ständers Banco-Utſkott den 9 April 1789.

S. D. I anledning af Rikſens Ständers Remiß har Banco-Utſkottet till öfwerwägande förehaft, om och under hwad wilkor Banquen ſkulle för Rikſens Ständers räkning kunna nu genaſt förſkjuta de 50 tuſende Riksdaler Specie, hwilka, ſåſom en Rikſens Ständers Gåfwa, komma till Hans Kongl. Höghet Hertig CARL att öfwerlemnas.

Och ehuruwäl Utſkottet, hwad den omſtändigheten angår: om Banquen en dylik Summa nu genaſt förſkjuta kan? icke finner ſig kunna något annat utlåtande deröfwer meddela, än att de denna Riksdag redan lemnade Banquens underſtöd till Rikets undſättning i det närmaſte medtagit, hwad Banquens nu warande förmåga uti ett dylikt afſeende medgifwer; likwäl, och ſom wißheten både om detta förſkotts återfående, och att detſamma wid påräknad tid kan till Banquen återgå, hufwudſakligen deciderar om möjligheten för Banquen, att, utan olägenhet, detſamma nu utgifwa: ſå ankommer ock Banquens förmåga att nu genaſt kunna meranämde Summa förſkjuta, egenteligen uppå den Fonds ſäkerhet och betalningsterminernes noghet, ſom för återbetalningen kan utſättas.

Uppå denna grund anſer Utſkottet Banquen kunna ingå uti mernämde förſkott, om Rikſens Ständer behaga anwiſa ſå ſäker och nöjaktig Fond, att återbetalningen deraf wid föreſkrifne terminer icke felar; ſamt att, om återbetalningen icke ſkulle kunna ſke på fem års tid, hwilket Banco-Utſkottet helſt önſkade, afbetalningen åtminſtone må determineras

wid

wid hwart halft års förlopp, efter 3 proCent årligen på ſjelfwa Capitalet, afbetalningen alltid räknad efter Capitalets förſta ſtorlek, ſamt efter 3 proCent årligt Intereße för den förſkutna Summan och hwad derå, efter de ſkedde afbetalningar, kan wara återſtående, hwilket, genom Utdrag af Protocollet, Riksens Ständer wördſammeligen föredragas ſkulle jemte Remißens återlemnande. År och dag, ſom förr ſkrifwit ſtår.

Efter befallning,
M. Helſingius.

Tisdagen den 14 April.

Plenum kl. half 12.

Höglof. Ridderſkapet och Adeln war i dag ſammankallat till förrättande af Walet utaf Fullmägtige och Reviſorer uti Riksens Ständers Contoir.

Sedan Preſte- Borgare- och Bonde-Ståndens Extracta Protocolli blifwit uppläſte, ſom innehöllo bemälte Ständs utlåtande och bifall till Hemliga Utſkottets Protocolls-Utdrag af den 24 Mars, företogs förſt walet till Fullmägtige och ſedan genom ſärſkilt votering till Reviſorer, och utföll, ſom de genaſt författade, juſterade och underſkrefne Voterings-Protocoller utwiſa.

Under Walet ankom en Deputation från det Wälloſl. Borgare-Ståndet, anförd af Juſtitiä-Borgmäſtaren Ekerman, ſom tillkännagaf, att Borgare-Ståndet till fångnadsbetygelſe öfwer de framſteg uti kunſkaper Hans Kongl. Höghet Kron-Prinſen wid deß Examen ådagalagt, ſamt i jemnlikhet med hwad Pre-

Preſte Ståndet Beſlutit och genom Extractum Protocolli Borgare-Ståndet communicerat, bifallit, att en Medaille i anledning deraf måtte ſlås, hwartill Borgare-Ståndet funnit koſtnaden böra af Riksens Ständers Banco beſtridas. Derjemte anmälte Herr Juſtitiä-Borgmäſtaren, det Borgare-Ståndet beſlutit anſe den för Hans Kongl. Höghet Hertig CARL bifallne Gåfwa ſåſom en Riksgåld, ſamt att denſamma borde af Riksens Ständers Banque förſkjutas, ſom af Riksgälds-Contoiret bör för ſamma förſkott åtnjuta 3 proCents årlig Ränta och för Hufwudſtolen godtgöras genom 3 proCent årlig afbetalning på Capitalet.

Hwarefter Deputation afträdde.

Efter voterningarnes ſlut åtſkildes Ridderſkapet och Adeln.

In fidem,
Bungencrona.

Bilaga.

Utdrag af Protocollet den 14 April 1789.

S. D. Walde Ridderſkapet och Adeln till Fullmägtige wid det nya Riksens Ständers Contoir följande Herrar af ſine Ledamöter:

General-Lieutenanten, Riddaren och Commendeuren af Kongl. Maj:ts Orden Friherre Johan Didric Duwall.

Öfwer-Stallmäſtaren wid Kongl. Artilleriet Herr Georg Boiſlaus Staël von Hollſtein.

Vice

Vice Presidenten och Riddaren af Kongl. Nordstjerne-Orden Herr Carl Stierngranat.

Samt till Revisorer, då granskningen af detta Werk enligt Hemliga Utskottets Betänkande kommer att granskas:

Hof-Marskalken och Riddaren af Kongl. Nordstjerne-Orden samt Polska Hwita Örns och S:t Stanislai-Orden Friherre Henric Jacob Düben.

Kammereraren i Kongl. Kammar-Collegio Hr Carl Fredric Stråle.

Professoren och Riddaren af Wasa-Orden Herr David Schulzenheim.

Hwarom de öfrige respective Medstånden genom Utdrag af Protocollet wänlig del lämnas skulle. Ut supra.

Måndagen den 20 April.

Plenum kl. 11.

Uppläsites Ridderskapets och Adelns sista Voterings-Protocoll till Directeurer och Revisorer uti Ståndernes Contoir.

Herr vice Landtmarskalken tillkännagaf, att under påstående votering en Deputation ifrån Borgare-Ståndet blifwit emottagen, som berättat, att Borgare-Ståndet instämt med Högwördige Preste-Ståndet, att på Banquens bekostnad en Medaille skulle slås öfwer Hans Kongl. Höghet Kron-Prinsens Examen, äfwenledes att Borgare-Ståndet beslutit att de 50,006 R:dr, hwilka såsom en Gåfwa till Hans Kongl. Höghet Hertig CARL blifwit samtyckte, af Banquen komme

komme att förskiutas och såsom en Riksgäld af Riksens Ständers Contoir godtgöras.

Uppläsites Banco-Utskottets Protocolls-Utdrag af den 9 April, angående de wilkor uppå hwilka Riksens Ständers Banque kunde gå i förskott af den bifallne Gåfwan till Hans Kongl. Höghet Hertig CARL.

Remitterades till Bewillnings- och Krigsgårds-Utskottet.

Uppläsites Preste-Ståndets Protocolls-Utdrag af den 16 April, rörande Ståndets tagne Beslut i anseende till Bewillningen, samt ett Förslag att hwarje 3:dje år, genom utsedde Deputerade af Riksens Ständer, jemka och efter omständigheterna nedsätta Bewillningen.

Häremot anmärktes, att ett sådant project så mycket mer strider emot Ridderskapets och Adelns Privilegier, som hwarje Ätt äger rättighet att sjelf beklåda sitt ställe, och således ej i detta mål genom något Utskott kunde förestållas; hwarföre begärtes att detta project måtte blifwa lagt ad Acta.

Herr vice Landtmarskalken. Ridderskapet och Adeln torde bifalla, att detta project gömmes ganska wäl?

Besvarades med Ja.

Herr vice Landtmarskalken föredrog ett project till en Bewillning af en Anonyme Författare, hwilket ifrån Bondeståndet blifwit Herr vice Landtmarskalken tillställt.

Friherre Duwall. Ridderſkapet och Adeln, utomdeß nog ſyßelſatt, torde hwarken åga tid eller böjelſe att befatta ſig med Anonyma Förſlag, det wore ſwårt att till dylika projecter, hyſa förtroende, och det kunde hända, att man på ſådant ſätt lupe in i öfwerläggning om Förſlager, för hwilka man borde taga ſig till wara.

Herr Stierngranat, Carl. Det kunde wara af ſwåraſte följder, om en Anonyme Auctor, i hwad ämne det hälſt wara må, finge wända ſig till Riksens Ständer eller till något af Ständen; ett ſådant project kunde innehålla ſatſer, ſtridande mot Lagen och Regeringsſättets natur, och deremot böra wi wara på det högſta aktſamme. Är det ej tillåtit att uppläſa ett Memorial utan att Landtmarſkalken det förut igenomſett, än mindre lårer det ſtå en Anonyme fritt att i ett Stånd inſinuera någon Skrift, ſom icke af Landtmarſkalken wore cognoſcerad eller af något Stånd antagen. Ifrån Bonde-Ståndet hade ej något Protocolls-Utdrag medföljt, ſå att man ej om deß tanka wore underrättad. Herr Stierngranat hade wäl juſt egenteligen ej något emot, att detta project måtte uppläſas, men hade gjort påminnelſen till att förebygga ett åfwentyrligt präjudicat.

Herr von Bilang; han wiſte ej i Lagen wara förbudit, att en Skrift utan Namn ju finge föredragas, om den innehölle något nyttigt och godt, hälſt i fall Herr vice Landtmarſkalken den förut igenomſett eller i fall den igenom något af Ständen blifwit oß communicerad.

Greſwe Lewenhaupt, Claës. De andra Ständen måge göra huru de behaga, det blifwer icke rätte-

rättesnöre för oß eller ſom bör hindra oß att följa en wanlig ordning.

Herr vice Landtmarſkalken. Om Ridderſkapets och Adelns grannlagenhet ej tillåter, att en Skrift utaf en Anonyme Auctor får föredragas, ſå, på det tiden ej må utdragas och ſå wida projectet ej innehåller något Lagſtridigt, wille Herr vice Landtmarſkalken, om ſå behagas, ſjelf förklara ſig för Auctor.

Som alla widare inkaſt förföllo, blef projectet uppläſt och derefter begärdt på bordet.

Friherre Wachtmeiſter. Sedan Ridderſkapet och Adeln nu afgjordt Hemliga Utſkottets Betänkande, angående Rikets gälds betalning och hwad dermed har gemenſkap, ſamt åfwen utſett de Ledamöter, ſom å wåra wägnar uti det till ſamma Gälds beſörjande inrättade Contoir ſkola wara Fullmägtige, ſå återſtår nu för Ridderſkapet och Adeln, att enligt ſamma Utſkotts Betänkande utſätta det årliga Arfwode deßa wåra Fullmägtige hafwa att derföre undfå. Då man öfwerwägar widden af de göromål detta Fullmägtigſkap åtföljа, angelägenheten för Riket och deß Credit af detta Werks förſigtiga och grannlaga Styrelſe, ſamt den anſwarighet, möda och wakſamhet, ſom ifrån deße göromål följakteligen är oſkiljaktigt, i ſynnerhet nu uti början och wid deß förſta inrättande och grundläggning, ſå lårer Ridderſkapet och Adeln med mig pröfwa billigt, att deße wåra Fullmägtige med ett ſådant Arfwode måtte warda förſedde, ſom åtminſtone någorlunda kan hålla dem ſkadeslöſa för hwad de uti egen hushållning härigenom efterſätta, och åfwen anſes, ſom en ringa belö-

belöning för deras möda och arbete. I anledning härtill kunna wi wäl icke efter min tanka tillägga deßa Fullmägtige ett ringare Arfwode, än hwad wåra Fullmägtige i Riksens Ständers Banque åtnjuta, eller 500 R:dr hwardera årligen. Detta nya inrättade Werk är för Riket ej mindre angelägit än Banco-Inrättningen, men ganska skiljaktigt i anseende till trägenheten och answarigheten af göromålen. Bancowerket är under mångfaldiga tiders jemna och ostörda gång satt uti det skick, att till deß bibehållande derwid ej fordras hwarken det mödosamma och trägna arbete eller den grannlaga waksamhet, som en ny inrättning, af den widd och angelägenhet som denna är, nödwändigt kräfwer. Om derföre Ridderskapet och Adeln, hwarom jag wågar göra mig försäkrad, skulle med mig instämma uti det således nu föreslagne Arfwode af 500 R:dr Specie årligen för Fullmägtige uti Riksens Ständers Contoir; så torde Ridderskapet och Adeln finna nödwändigt att derom igenom Protocolls-Utdrag ofördröjeligen underrätta de öfrige respective Ständen, som deruti med Ridderskapet och Adeln lära benägit instämma.

Herr vice Landtmarskalken. Höglofl. Ridderskapet och Adeln lärer finna hwad Friherre Wachtmeister anfört så grundadt, att de lätteligen deruti lära instämma och tillåta mig att göra proposition, den Herr vice Landtmarskalken gjorde så lydande:

Bifaller Ridderskapet och Adeln det af Friherre Wachtmeister projecterade Arfwode för Herrar Fullmägtige i Riksens Ständers Contoir samt att ett

ett Extractum Protocolli derom till de andra Ständen afgår?

Bifölls, samt Protocolls-Utdraget justerades.

Herr Tigerhielm, Seved Gustaf. Riksdagen lärer nalkas sitt slut, ty de fleste saker äro afgjorde, och den tid är åfwen snart förbi, som Grundlagen inskränkt till Riksmötens hållande; jag wågar fördenskull, utan att falla Herr Öfwersten och vice Landtmarskalken i Embetet, i ödmjukhet erindra, att benägen anstallt måtte fogas, att Riksdags-Beslutet, blifwer så tidigt författadt, att samtelige Riksstånden äga tillräckeligt rädrymme att öfwerse och justera det. Med Ridderskapets och Adelns wördnadswärda tillåtelse torde jag utur sista Riksdags-Protocoller få upplåsa, hwad som då om Expeditionssättet blef beslutit, hwilket för alla tider bör tjena till efterföljd.

(Herr Tigerhielm uppläste de åberopade ställen ur förra Riksdags-Protocollet):

Mine Herrar; så har det blifwit stadgat och så har det tillgått wid sista Riksmötet, ett annat justeringssätt skulle kränka wåra rättigheter, som genom detta Beslut blifwit helgade. Jag twiflar icke för min del, att ju Herr Öfwersten och vice Landtmarskalken lärer på ett wördnadswärdt sätt iakttaga detta stadgande; men om oförmodade händelser skulle wålla ändring och widare om, säger jag, i Riksdags-Beslutet Säkerhets-Acten skulle såsom antagen blifwa införd, och samma Beslut så sent eller på ett sådant ställe blifwa Ridderskapet och Adeln föreläst, att tid och omständigheter icke medgåfwo någon öf-

öfwerläggning, så tror jag, att det för Ridderſkapet och Adeln är bäst att nu emot ett sådant Beslut protestera och genom wägrande underskrifter göra sin protest gällande, kunnandes samtiden och eftermerlden genom de felande underskrifter och Ätternes antal, utan att wi nu behöfwa beswära Herr Öfwersten och vice Landtmarskalken med någon proposition, sluta till Pluraliteten, som är Ridderskapets och Adelns röst. Jag för min del och för den Ätt, för hwilken jag har åran tala, protesterar nu högtideligen inför Protocollet, och hoppas att Höglofliga Ridderskapet och Adeln deruti med mig lårer instämma.

Ridderskapet och Adeln yttrade allmänt bifall till Herr Tigerhielms tanka, och Friherre Wachtmeister tillade: sådant instämmer med wanliga praxis och är med ordningen så aldeles enligt, att ingen lårer wara af annan tanka.

Herr Wachslager, Gustaf, bad att få uppläsa och på bordet lägga ett af sig författat project till en Bewillning genom Koppskatt, hwilket wid detta Protocoll finnes bilagt.

Friherre Düben, Henric Jacob. Han hade i sista Plenum blifwit förhindrad att få uppläsa, hwad han då skrifteligen hade författat, egenteligen angående egenskapen af de Personer, som till Ridderskapets och Adelns Fullmägtige i Riksens Ständers Contoir då borde komma under omröstning, Detta Wal hade så öfwermåttan wäl lyckats, att han derwid ej det minsta hade att anmärka, men utbad sig nu att få uppläsa och till Protocollet lägga sina tankar.

(Se Bilagan).

Herr

Herr vice Landtmarskalken erindrade, att tiden till hwilken Kongl. Maj:t sammankallat det Hemliga Utskottet nu wore inne, hwarföre Ridderskapet och Adeln denna gången ej lårer längre kunna wara tillsammans.

De nu in Pleno närwarande Ledamöter af det Hemliga Utskottet uppstodo och förklarade, att de för denna gången och utan präjudicat i framtiden asstodo sin rättighet att bewista detta Plenum, till befordrande af sakernas afgörande, då Plena äro så rara. Och afginge de derefter till det Hemliga Utskottet.

Friherre Örnsköld, Mårten Ludvig, anförde, att han fannt underligt, det Bewillnings-Deputation taxerat Järn-Contoiret, som wore ett privat Werk och igenom sina Privilegier fritagit från att beskattas, hwarpå han såsom bewis nämde: 1:o Konung Fredrics Bref af den 29 December 1747, till säkerhet för Contoirets inrättning af egna medel och sammanskott och stadfästelse. 2:o Såsom egit Werk att ej betungas eller belastas med någon annan disposition, än den de finna sjelfwa nödigt. 3:o Konung Adolph Fredrics Confirmation derå af den 22 September 1752, då Ständerna wille taxera den. 4:o Hof-Junkaren Sandels Disputation af den 7 April 1781, hållen uti Upsala, som efter Räkning bewiser, att Bruks-Societeten skattar inalles till Kongl. Maj:t och Kronan från det Malmen kommer ur Berget till deß Järnet ligger i Fartyget till Utskeppning 272,583 R:dr 16 ß. 11 runst. Friherre Örnsköld förbehöll, att widare få utlåta sig, när Bewillningsfrågan kommer under öfwerläggning.

Friherre Lantinghausen. I anledning af den Beskattning, som af Bewillnings-Utskottet är föreslagen såsom borande af Järn-Contoiret årligen utgå, har jag, såsom Järn-Contoirets Fullmägtig, funnit mig förbunden att afstemma följande upplysningar: Järn-Contoirets upphof och fortgång hänleder sig af ett år 1747 börjat och sedermera fullföljt Bruksägarnes årliga och friwilliga sammanskott på hwarje Skeppund Järn, som kommer på Stapelstadswäg. Denna inrättning blef genom Kongl. Maj:ts Nådiga Bref af d. 29 December 1747 stadfästad, såsom ett Bruks-Societetens egit Werk, och blef denna stadfästelse genom Kongl. Brefwet af den 23 October 1769 i Nåder förnyad.

Afsigten med detta Werk har egenteligen warit att fria Bruksägare från förlagstwång och att hålla Järnet, såsom Rikets förnemsta Export-wara, uti ett jemt och med Utländska Handels-Conjuncturer öfwerensstämmande pris. Men Contoiret har deßutom efter Bruks-Societetens begifwande åfwen sträckt deß omtanka och bitråde till sådane inrättningar, hwartill och derest Järn-Contoiret icke existerat Staten icke kunnat undgå att anwända betydeliga Summor, så framt icke Bergsbruket till Rikets större skada skolat förblifwa uti deß före Järn-Contoirets inrättningen iråkade wanmagt. Jag förbigår härwid att nämna, hwad Järn-Contoiret utgifwit till resepenningar för dem, som Utrikes samlat kunskaper i Bergswäsendet och allmänna Handelsärender; Jag förbigår Järn-Contoirets understöd och uppmuntringar för dem, som författat nyttiga Afhandlingar i Bergswettenskapen, och jag will ej eller upprepa de betydliga Summor till flera Tunnor Guld, som Contoiret anwändt till Gruswubrytningar, Konstwerks inrätt-

rättningar, Kälare-konstens upphjelpande, Utländska Modellers införskaffande och nya försök i hwarjehanda ämnen; men det är isynnerhet anmärkningswärdt, att sedan år 1757 en extra Licent blifwit ålagd allt Järn, som från Riket exporteras med främmande Skepp, hwilken Fond skulle anwändas till Export-Premier för Swart-smidet och Lön för den deröfwer förordnade Directionen; men Manufactur-Contoiret, hwilket hade uppbörden häraf 1763, fått afskrifning på Fondens då warande behållning 342,277 R:dr Kopparmynt, samt densamma sämedelst blef otillräckelig till de deraf anordnade behof, åtog sig Järn-Contoiret att till bristens fyllande årligen tilskjuta 65,000 Daler Kopparmynt, hwilka sedermera oafbrutit blifwit erlagde till extra Licent-Fonden och så mycket mera kunna anses såsom en årlig Contribution, som denna Fonds förwaltning ankommer på Kongl. Maj:ts Nådiga godtfinnande. Widare kan icke eller obemält lemnas, att Järn-Contoiret underhåller en Mas-Mästerie-Stat, som har tillsyn öfwer Tackjärnsblåsningarne i Riket, hwars årliga aflöning betiger sig till 1205 R:dr 26 ß 8 r:st med inberäknade resepenningar. Att till Mas-Mästerie-Lärlingarne årligen utbetalas 266 och 2-3:djedels R:dr; till Directeuren wid Stångjärns-smidet 300 R:dr, till 2:ne Bergsslags-Byggmästare 150 R:dr, till upmuntran för Malmletningar 133 och 1-3:djedels R:dr; och till underhåll för förlamade Smeder 277 R:dr 37 ß 4 r:st. Om allt detta är sådant, som bidrager till Bruks- och Bergs-rörelsens uppkomst, och om Riket i allmänhet häraf dragit wäsendtelige fördelar, hwilket icke kan wara twifwelsmål underkastat; så synes å ena sidan, att Järn-Contoiret redan ingått i flere betydlige Utgifter, som eljest och

efter andra Rikens bruk, Staten bordt beſörja; och å den andra, att den större tunga, ſom Bergsrörelſen nu emot förr torde kunna draga, i betydlig måto kan tillſkrifwas Järn-Contoiret, af hwars utbetalningar till Löner och Arfwoden flere Perſoner deß utom erlägga Bewillning och Afgifter till Kronan. Och ſom ſåledes Järn-Contoiret, oaktadt det inga enſkilta förmoner åtnjuter, långt mer än andra private Inrättningar, bidrager till Statens underhjelpande, och Contoirets hela Fond och Inkomſt är Bruksägarnes egne medel, oſkiljaktige ifrån deras Perſoner, Bruksegendomar och Smiden, hwilka förut äro i högſta måtto (jag will önſka ej öfwer förmågan) med Utſkylder beſwärade; ſå hemſtälles till Ridderſkapets och Adelns närmare bepröfwande, om icke Järn-Contoiret må ifrån allmän Bewillning befrias, eller der ſådant ej ſke kan, Contoiret förſkonas för tillökning af hwad det ſedan 1766 utbetalt, eller 1666 R:dr 32 ß årligen. En drygare Afgift befarar jag göra Contoirets tillgångar mindre tillräckliige till beſtridande af de derifrån oſkiljaktige Utgifter och leda till rubbning i en Inrättning, ſom warit Riket ſå gagnelig, och kan bliſwa det ännu mer, om det undfår den styrka, ſom ſwarar emot deß widſträckta föremål. I fall Ridderſkapet och Adeln ſkulle finna billigt, att Järn-Contoiret, ſom redan betalar årligen till Kronan uti Licent och Contribution en Summa af 95,000 R:dr Kopparmynt, ſkulle befrias ifrån den föreſlagne tillökningen uti Bewillningen, anhåller jag, att Extractum Protocolli i anledning deraf måtte afgå till de öfrige Ständen.

Friherre Bielke, Thure. Wördnad, kärlek, lacksamhet och förtroende för framfarna Herrar Landtmarſkalkar hafwa orſakat, att Ridderſkapet och Adeln antagit ſåſom en ſed att, ſå wida förgångligheten det medgifwer, förewiga deras minne genom deras afbilder inom wårt Riddarehus. Sådane hafwa warit de ſkäl, hwaruppå Ridderſkapet och Adeln grundat ſin åtgärd, då Ridderſkapet och Adeln, ſom från urminnes tider welat bygga Fädernesländets beſtånd på en ädel, men Lagbunden frihetsanda, och ſitt egit wäl och heder på ära och ſanning, ſamt följaktligen wida ſkiljt ifrån all lågheet och ſmicker och föreſtällning, welat, jemte åminnelſen af deras Landtmarſkalkar, helga åt Efterwerlden minnet utaf de lyſande Tideſkiften, hwaruti de leſwat.

Mine Herrar! Jag will icke upprepa, hwad ſom detta Stånd inom få månader öfwergått. Jag önſkar, ſom både Medborgare och Ridderman, att alla de händelſerne kunde begrafwas i en ewig glömſka; en önſkan, hwaruti jag gör mig förwißad att Höglofl. Ridderſkapet och Adeln med mig inſtämmer. Jag finner ſåledes ej, hwarföre wår nuwarande Landtmarſkalks minne borde inom detta hus förewigas: ſinnesrörelſer böra undwikas och lidne oförrätter hållre förgåtas än påminnas. Min ödmjuka hemſtällan är derföre, det Ridderſkapet och Adeln med mig ſammanſtämmer i det Beſlut, att Riddarehus-Directionen icke uppdrages att om hans Portraits anſkaffande draga förſorg eller tillåta deß upphängande inom deßa murar. Friherre Bielke tillade, att han häruppå ej driſtade begära Herr vice Landtmarſkalkens propoſition, men hoppades likafullt, att Ridderſkapet och Adeln med honom inſtämde.

Yttrades ett allmänt bifall.

Herr

Herr Bilang, Jacob, uppläste ett Dictamen ad Protocollum, rörande Bewillningen.

Lades på bordet.

(Se Bilagan wid detta Protocoll.)

Herr vice Landtmarskalken gjorde Ridderskapet och Adeln proposition att åtskiljas, men

Friherre Duwall yrkade, att Justifications-Acten, som af de Deputerade långesedan war granskad, måtte få uppläsas och läggas wid Protocollet, emedan Ridderskapet och Adeln ej kunde åga något ömare och angelägnare ärende, än det som rörde bewarandet af deß heder.

Herr vice Landtmarskalken. Det är ej möjligt att wara difficile, då Ridderskapet och Adeln endast begär att den uppläses och lägges till Protocollet, samt frågade, om Ridderskapet och Adeln tillåter att den uppläses och lägges wid Acterne.

Beswarades med Ja.

Justifications-Acten blef derefter uppläst.

Friherre Duwall förbehöllt, att som Kongl. Maj:t ej will emottaga wår Justifications-Act, måtte den emellertid anses såsom liggande på bordet.

Då Ridderskapet och Adeln af Herr vice Landtmarskalken begärte Proposition, förklarade Herr vice Landtmarskalken, att han ej kunde göra annan Proposition, än den han före uppläsandet gjort och blifwit med Ja beswarad; nemligen att Justifications-Acten skulle uppläsas och läggas till Protocollet.

Ridderskapet och Adeln begärte, att de orden mål-

måtte införas och lagde till Protocollet såsom deras samfälta tanka.

Herr vice Landtmarskalken förklarade sig ej kunna förhindra någon tilläggning, men wågade ej göra någon annan Proposition; ty den han gjort, wore suffisient.

Herr von Castanie, Abraham Georg, protesterade mot de orden samfälta tanka, emedan han för sin del deruti ej instämde.

Häraf uppkom mycket buller och oro, så att största delen af Ridderskapet och Adeln på den sidan samlade sig kring Herr von Castanie med mycken hetta; då sådant en stund hade fortfarit, tog vice Landtmarskalken Stafwen och wid skrankdörren förklarade, att då Ridderskapet och Adeln fölle i sådan oordning, såga han sig nödsakad att lemna Riddarehuset; hwarpå, sedan ordning återställts, och Herr vice Landtmarskalken återtagit sitt ställe.

Friherre Duwall begärte, att igenom votering måtte utrönas, om någon mera wore af skiljaktig tanka, eller att den eller de till Protocollet wille teckna sig; men då ingen widare anmälte sig, yrkades från bänkarne att till Protocollet måtte intagas, det Ridderskapet och Adeln ansåg Justifications-Acten såsom sin samfälte tanka, hwarifrån Herr Hof-Predikanten Magister von Castanie sig ensam undantoge.

Herr vice Landtmarskalken. Som han fattat Ridderskapets och Adelns tankar, önskade Ridderskapet och Adeln ett tillägg i Protocollet, och som det ej kan betagas, får derwid förblifwa.

Beswarades med allmänt Ja.

Upp-

Upplästes Borgare-Ståndets Protocolls-Utdrag af den 14 April, om Gåfwan till Hertig CARL, ad Acta.

Ridderskapet och Adeln åtskildes.

In Fidem,
Bungencrona.

Bilagor.

Utdrag af Protocollet hållit in Pleno hos Högl. Ridderskapet och Adeln d. 20 April 1789.

S. D. Kom hos Ridderskapet och Adeln under öfwerläggning om ufsättande af den Summa till Arfwode för Herrar Fullmägtige i Riksens Ständers Contoir, som uti det Hemliga Utskottets Betänkande ej blifwit utförd; och fannt Ridderskapet och Adeln lämpeligt, att denna Summa till en likhet med hwad Riksens Ständers Fullmägtige i Banquen åtnjuta, till 500 R:dr Specie, kunde fastställas; och hwarom de öfrige respective Med-Ståndenen genom Utdrag af Protocollet wänlig del lemnas skulle. Ut supra.

Project, att genom Capitation uttaga 80 Tunnor Gulds Bewillning.

Grunden till Beräkningen af Borgare-Ståndets Protocoller, pag. 315, då frågan war om 18 Tunnor Gulds Bewillning för Bränwinsbränning, 1786 års Riksdag.

1:sta Claßen.

Ridderskapet och Adeln utgör 3869 Mån, 2865 Qwinnor, 1094 Barn, eller tillsammans 8638 Personer, per Medium a 8 R:dr hwardera, gör		69,104 —	
deras Tjenstehjon 27,262 a 24 ß.	„	13,631 —	82,735 —

2:dra Claßen.

Prästerskapet utgör 5,663 Mån, 412 Qwinnor och 2,775 Barn a 6 R:dr.		75,348 —	
deras Tjenstehjon 15,980 a 16 ß.	„	5,325 —	80,673 —

3:dje Claßen.

Borgerskapet utgör 28,492 Mån, 23,563 Qwinnor, 11,068 Barn, a 5 R:d.		315,615 —	
deras Tjenstehjon 31,868, a 16 ß.	„	10,622 32	326,237 32

4:de Claßen.

Ständs-Personer och Ofrälse utgör 23,822 Mån, 18,230 Qwinnor, 8,823 Barn, a 4 R:dr.	„	203,700 —	
deras Tjenstehjon 41,809, a 16 ß.	„	13,936 16	217,636 16

5:te Claßen.

Bönderne utgöra 320,772 Mån, 296,664 Qwinnor, och 257,213 Barn, tillsammans 874,649 Personer, a 32 ß.	„	583,099 16	
deras Tjensteh. 195,388, a 16 ß.	„	65,129 16	648,228 32
Summa utaf Contribuerande Menniskor emellan 15 och 60 år.			R:dr 1,355,510 32

eller något öfwer 81 Tunnor Guld.

Anmärkning.

En Beskattning bör hafwa 3:ne hufwudegenskaper. Den bör wara billig, säker i utgående och icke skada Näringar eller förderfwa sederne.

Att fördela Beskattningen uti mångfaldiga grenar, som werka på Näringarne, skadar dem, förordsakar widlöftighet, osäkerhet och oreda; att belasta Tullen är att ge en ny anledning och uppmuntran till Lurendrejeri och Tullförsnillning, är således osäkert och betungar i alla fall den arbetande hopen; Beskattningen för wiße warors bruk, antingen Personernes Caractere eller deß egen uppgift till nyttjandet deraf, tages till grund, medför i förra fallet obillighet och i det sednare högsta grad af osäkerhet. Alla deßa Beskattningssätt äro i deras natur underkastade widlöftighet, osäkerhet, obillighet, skada Näringarne, föda af sig mißnöje, och det aldra wädeligaste, lämna wägen öppen för Fiscaliska Actioner, hemliga och uppenbara angifwelser, som stör förtroendet Medmenniskor emellan, gör tänkesättet lågt och således påskyndar det allmänna sedernes förderf.

En Koppskatt eller Capitation kan, då man känner Landet och Folknummern, icke hafwa mer än en swårighet att öfwerwinna obilligheten; den uppkommer utaf Menniskors olika omständigheter och som lättast förekommes genom Classification; men den å andra sidan skedde Classification Stånd-wis gör icke tillfyllest; ty förmögenheten och skyldigheten att betala skatt är ofta inom ett Stånd mera olika än särskilte Stånd emellan; derföre blir den andra Classification inom Ståndden, till exempel Adeln och Ofrälse

Ofrälse Embetsmän, hwars lefnadssätt är ungefär lika, men förmögenhet eller inkomster icke att jemföras, af högsta nöden, på det sättet att Hufwud-Summan för hwarje i första Classification upptagit Stånd winnes.

Provisionelt Project till Ridderskapet och Adelens Classification.

1:sta Claßen.

Ifrån Riksens-Råd och deras Wederlikar, till och med Presidenter, Fältmarskalkar och deras Wederlikar, Generaler, Amiraler och deras Wederlikar, Hof-, Civil- och Militaire-Staterne = R:dr 25.

2:dra Claßen.

Ifrån och med General-Lieutenanter, vice Amiraler och deras Wederlikar i Hof-, Civil- och Militaire-Staterne, General-Majorer, Landshöfdingar, Contre-Amiraler och deras Wederlikar i förenämde Stater, till och med Öfwerstar med Regementer = = = = = — 20.

3:dje Claßen.

Ifrån och med Öfwerstar utan Regementen och deßas Wederlikar i alla Stater samt alla som innehafwa första Tromms-Graden med deras till och med Öfwerste-Lieutenanter = = = = = — 15.

4:de Claßen.

Ifrån och med Majorer och deßas Wederlikar i alla Stater till och med Ryttmästare

stare och Capitainer och deras Wederlikar = = = = = = R:dr 10.

5:te Claßen.

Ifrån och med Lieutenanter och deras Wederlikar i alla Stater till och med Corneter och Fändrickar samt deßas Wederlikar = = = = = = = — 5.

6:te Claßen.

Alla öfrige af lägre Tjenst eller Caracter såsom ock de, hwilka tagit afsked med bibehållande af Lönen eller högre Caracter — 3.

De som icke innehaft Tjenst, betalar mest förmögne = = = = = = — 20.

Mindre förmögne i 1:sta Claßen = = — 10.

Dito Dito i 2:dra Claßen = = — 5.

Minst förmögne = = = = = — 2.

Anmärkning.

Efter denna Beskattnings-Methode betalar en Bonde med Hustru, 3:ne Barn öfwer 16 år och 2 Tjenstehjon = = R:dr 4

Efter den nu hos Ständerne i fråga warande, betalar han med 3 Drängar och 3 Pigor 5, 31, 4. och således 1 R:dr 31 ß. 4 r:st. mer; men som Allmogen sällan har 3 fullwäxta Barn och deßutom 2:ne Tjenstehjon hemma i sitt hus, så blir skillnaden i allmänhet ännu större.

NB. Inom Preste- och Borgare-Ständen äger Classification äfwen rum, som bör hafwa mer eller mindre förmögenhet till grund; till exempel 3 Clas-

ser,

ser, förmögne, mindre förmögne och minst förmögne; och detta omdömmet om förmögenhet ankommer på opartiske och förståndige Taxeringsmän.

Ödmjukt Memorial!

För min del will jag intet så mycket uppehålla mig med sjelfwa Bewillningssättet, som icke fast mera att först tillse, på hwad sätt hela Riket i längden möjeligen skall kunna bära en sådan odrägelig årlig Intereße-utgift, såsom ock, huru wi på något betydande sätt tillika årligen måtte kunna afbetala något på sjelfwa Capitalet af Riksgälden.

Jag will likwäl i förbigående i korrthet yttra min tanka, att jag alltför mycket gillar den projecterade förhöjningen på Tullen, så mycket mera, som intet Beskattningssätt har ännu i hela werlden befunnits lindrigare, omärkeligare, säkrare och mera proportionerad, efter hwars och ens tillgångar, samt rörelse och behof, än Tull- och Consumtions-asgifter; hwarföre det äfwen är ibland de aldra äldsta Beskattningssätt, långt för Christi tid, som sådant redan warit brukeligit, och mest oafbrutit soutinerat sig framför alla andra methoder; och allt hwad man således nu deremot anförer är: jag wågar säga, idel förhastade omdömmen, såsom i synnerhet det ofta upprepade skälet, att hela tyngden derigenom mest skulle falla på den fattiga; men låtom oß taga Spannmålen till exempel såsom den första nödwändighetswara af allt, och såsom äfwen den mest belastade af allt; det högsta en fattig förtär för sin person om året deraf, är circa 2 Tunnor Råg; förhöjningen emot förut, är nu circa 2 Dal. 2 öre Kopparmynt Tunnan, det will således säga blott 4

Dal. 4 öre Kopparmynt, som den fattiga härigenom skulle komma att lida, samt likaledes i proportion genom några andra nödwändighetswarors förbrukande; men hwem finner icke häraf genast, att han genom Bewillningswägen blefwe på ett långt kännbarare sätt träffad, så wäl i anseende till sjelfwa Bewillnings-Summan som i anseende till den hufwudomständigheten, att sådant skall utgöras på en gång; hwarföre jag ock på min Riddersmanna åra försäkrar, att jag af den fullkommeligaste öfwertygelse för min del på det högsta tillstyrker detta Beskattningssätt, så mycket mera, som genom denna utwäg årligen winnes 30 Tunnor Guld och följakteligen inemot hälften af wår dryga Bewillning derigenom kan afkortas. Men hwad nu widare egenteligen beträffar sjelfwa hufwudsaken, som jag för min del tror wara långt angelägnare och böra gå förut, nemligen: huru Riket i längden med 60 a 70 Tunnor Guld årlige utbetalningar uti Intereßen till Utlåningen möjeligen skall kunna uthärda med den nu fordrade årliga Bewillnings-Summan af 82 Tunnor Guld; samt huruledes något betydeligt tillika årligen skall kunna afbetalas på sjelfwa det ofantelig Capitalet, så att wi desto snarare måtte slippa denna tryckande bördan; så tror jag härwid det första och angelägnaste wara, att till upphjelpande af wår Handelswäg, i samma mån som Intereße-penningarne strömma ut, framför allt genom Lurendrägeriernas eftertryckeliga hämmande, söka befordra wåra egne Manufacturer och Tillwerkningar; och detta kan efter min oförgripeliga tanka omöjeligen ske, med mindre på sätt som förut skedt, Hus-Visitationer åter blifwa tillåtne. Ty det är märkeligit, att enligt Kongl. Commerce-Collegii underdåniga berättelse till Kongl. Maj:t, så flyttade samma år 1772, som Hus-Visitationer blefwo förbudne till och med 5 a 6000 Fabriques-Arbetare utur Stockholm, af orsak att, i synnerhet för Lurendrägeriernas öfwerhandtagande, icke mera kunna föda sig; och när Hus-Visitationer icke deßmindre äro tillåtne efter Brännwin och allahanda suskerier i Städerne, så tyckes med samma frihets-princip ganska wäl kunna förenas, att så mycket snarare tillåta Hus-Visitationer efter de Riksförderfweliga Lurendrägerierne, hälst allmänna Lagen tillåter Hus-Visitationer efter Tjufgods, hwarmed detta närmast torde kunna jemföras, och i mitt sinne anser jag moralement Lurendrägeriet för ett så ganska nedrigt Handtwerk, att ingen hederlig Man bör dricka ur Kanna med en sådan Rikstjuf, som skadar både det allmänna och den enskilte idoge Medborgaren ofta till hela sin timmeliga wälfärd. Näst detta angelägna Ämne till upphjelpande af wår Handelswäg, så följer ostridigt i ordningen att strängeligen förbjuda all införsel och nyttjande af de mest skadelige Utländske öfwerflödswaror, såsom fina Winer, Franskt Brännwin, Rum, Arrack, Specerier, Sidenwäger etc. etc., utom Pontac, Reuska och Franska Winer, men i synnerhet, att medelst ett allmänt Brännwins-Förbud till afsalu hämma all Utländsk Spannmåls-införsel, såsom det aldra skadeligaste af allt. Och jag behöfwer i denna delen allenast åberopa mig Hans Kongl. Maj:ts egne, wisa och allt för märkeliga ord uti ingreßen till Förordningen om Brännwins-Förbudet af den 11 September 1772, så lydande: . . . . . Therföre anse Wi alla andra utwägar till Rikets upphjelpande förgäfwes, med mindre the byggas på then enda säkra grundwalen, som är en förnuftig hus-

hushållning och sparsamhet, särdeles med säden, som den drygaste posten på Swenska Handelswägen etc.

Det är således af allt detta en ganska klar och oemotsägelig sanning, att i fall wårt Rike någonsin skall kunna frälsas ifrån deß annars ofelbara undergång, så är det wißerligen uti närwarande bekymmersamma fall, mer än någonsin nödigt, att nu genast, efter den bedröfweliga upptäckten af Rikets alltför stora skuld, upphöra med all Salu-Brännwins-tillwerkning, såsom ock med alla ännu existerande Krono-Brännerier, undantagandes kanske Kongl. Majts enskilta Brännerie wid Gripsholm till Armeens behof, och någon Husbehofs-tillgång för Stockholms Stad, hwilka obetydliga Brännerieinkomster sedan långt häldre än med hela Landets annars ofelbara förderf kunna af Undersåtarena ersättas Kronan, eller den deraf uppkommande Statsbristen, på något annat lämpeligare och mindre skadeligt sätt; hwartill jag såsom det aldrabästa och fullkommeligaste wägar föreslå den på Engelska wiset bruteliga Consumtions Accisen på alla Oaccisade öfwerflödswaror, hälst utgiften då drabbar hwar en jemnast i proportion af hwad han årligen Consumerar, i synnerhet af öfwerflöd, samt deßutom betalas omärkeligen efter hand och icke är så beswärande, som de ledsamma Debet-Sedlarne, eller hotande besöken af Krono-Betjeningen; och hälst det utomdeß är den största orättwisa i sig sjelf, att nu blott alla nödwändighets-waror äro med Accis belagde, såsom Spannmål, Kjött, salt Fisk, etc.: men deremot alla öfwerflödswaror derifrån helt och hällit frie, såsom till exempel alla Sockerbagerivaror, all Frukt, alla Trä-

Trägårdssaker, Kalkoner, Giß, Kycklingar, Ägg, Hummer, Ostron, Talg, Smör, fina Kläden och Tyger, etc. etc., samt i synnerhet allt Guld- och Silfwer-Arbete, hwilket öfwer hela Riket, både nytt och gammalt, borde Accis-stämplas, så fraint det icke skulle anses confiscabelt, hwarigenom den stora konsten och pointen skulle winnas, att på detta sättet kanna komma åt att taxera allt Guld och Silfwers nyttjande, hwilket utgjorde en betydande object, äfwen som ännu långt mera alla Manufactur- och Handtwerkeri-warors Accis-stämplande, såsom Speglar, Bireauer, Soffor, förgylta Bord, etc. etc., samt allt Tenn, Koppar och Meßings-Arbete, äfwenledes både nytt och gammalt, hwilket allt hittills warit befriade ifrån all Accis; men uti Rikets närwarande tryckande belägenhet wißerligen icke mera än någon ting annat bör wara befriade ifrån Consumtions-Accisen, som då endast faller på förbrukaren deraf och icke på Manufacturisten; hwarjemte äfwen noga borde observeras, att med Tull belägga all utrikes ifrån inkommande rå och otillwerkade ämnen, hwilka hittills på en tid warit frie, men deremot, alla inrikes rå ämnen med Tull belastade.

Men som en måttelig Husbehofsbränning ingalunda skadar Riket, utan fast mera wid ömnig årswärt håller Spannmålen i någorlunda jemt pris, så skulle endast densamma allmänneligen tillåtas Landet och Städerne uti god och jemn årgång blott emot den gamla Accisens erläggande, som war 1772, samt deremot allt försäljande deraf strängeligen förbjudas. Ty det wore en besynnerlighet utan all like, att blott till förnöjande af några fyllhundars Brännwinslystnad hela Riket hällre skulle gå förlorat, än att innehålla

nehålla med Salu-tillwerkningen af en sådan förderflig öfwerflödswara. Upphjelpes intet Riket och wår Handelswåg tillika på detta sättet och igenom detta af Hans Kongl. Maj:t Sjelf godkända enda och ofelbara medlet, så skall den otwifwelaktigt uppkommande penningestagnation, medelst 60 a 70 Tunnor Guld årliga utbetalningar, såkert inom så år nedsätta wårt Spannemålspris, ända till 1 R:dr Tunnan och derinunder, samt i samma mån alla wåra öfrige warupriser, till både Stats- och Landtmannens totala undergång, hwarföre wißerligen alla Bränwins-Arrendatorer böra wara ganska glada att redan i tid slippa eller befrias ifrån sine Contracter med Kronan, emedan Arrendeutgiften annars wore säker och skulle fullt utgå, men inkomsterne, efter en tilltagande penningestagnation om 3 a 4 år kanske allenast 1-4:dedel eller alldeles inga, i fall Utländska Spannmålens införskrifning icke på detta sättet hämmas; ty ehuru både Bränwins-försäljningen och Utländska Spannemålens införskrifning hämmar sig sjelft, sedan wår Inrikes Spannmål faller till lägre pris än den Utländska, så är det dock för sent att då först tänka på botemedel, sedan Riket således redan är i undergång, utan behörig anstalt måste af en wis Regering nödwändigt redan tagas förut, hälst Calculen är ganska tydelig och uppenbar för allas ögon, att då wi genom Bränwinsförbudet årligen bespara 3 a 400,000 Tunnor Utländsk Spannmåls införskrifning samt för flere Millioner R:dr Utländskt öfwerflöd, hwartill blott Caffe och Winer besiger sig till, så skall wår Handelswåg ej allenast återwinna allt hwad Riket förlorar nu uti årliga Intereßen, utan till och med långt mera, och hemställer således ödmjukeligen, om icke för att befrämja werkställigheten af en så Rikswårdande angelägenhet med Salu-Bränwins Förbudet, wederbörande Öfwer Directeurer wid Kongl. Landt-Tullwerket genast skulle åläggas att högst inom 8 dagar, eller medan Bewillnings-Deputation nu å nyo jemkar Bewillningswerket, inkomma med utarbetat fullständigt Project till en ny Consumtions Accis-Taxa, så jemkat, att det fulleligen swarar emot Kronans nuwarande Bränwins-inkomster, hwilket sedan widare af Riksens Högl. Ständer skulle approberas och fastställas; och lärer i denna delen, till dylika Utländska öfwerflödigheters hämmande, sedan söga något widare återstå, än allenast den odödeliga Konungen i Preußens yttrande wisa maxime uti deß San-Souci, så lydande: l'Exemple d'un Monarch impose et se fait Svivre &c.

Sedan jag således för Höglofl. Ridderskapet och Adeln samt Riksens Höglofl. Ständer wisat en alldeles säker och ofelbar källa till en betydande öfwerwigt på wår Handelswåg, medelst Lurendrägeriernes hämmande samt Utländska öfwerflödets och Spannmålens umbärande, återstår ändteligen för mig att äfwen uppgifwa några säkra utwägar till betydande afbetalningar på sjelfwa Capitalet, utan att widare med nya Utgifter betunga den redan nog betungade Medborgaren, så att wi desto förr måtte slippa äfwen den tryckande Intereße-Bewillningen och Riket återwinna sin fordna lustre uti wälmåga, beqwämligheter och måtteligt öfwerflöd, samt äfwen det kåra Bränwinet, om då så skulle åstundas. 1:o Att en sådan betydande men tillika omärkelig afbetalning på Riksgälden icke möjeligen kan ske, utan någon lämpelig årlig indragning eller besparing i Staten. Fördenskull, till att ej allenast winna sådant, utan ock

ock tillika derigenom förskaffa den fattiga Landtmannen och Stadsboen någon märkelig lisa uti åtskillige annars oundwikeliga utgifter, så kunde i sådant afseende efter en lyckligen slutad Fred, wid hwart Compagnie tillåtas, NB. hälst för de mindre förmögne Rotarne, Vacancer ända till och med hälften af Compagniet, hwarigenom Rothållarne ej allenast besparade de många tryckande extra utgifter af dryga legor, drickspenningar, matsäckar, möten, skjutsningar, samt Torps byggande och underhållande med mera, utan ock hwarigenom en årlig besparing till att amortisera Riksgälden med skulle winnas af circa 12 och en half Tunna Guld, hwilka tillsammanslagde med de 12 och en half Tunna Guld, som genom en proCents afbetalning på Capitalet redan uti Bewillningen åro anslagne, utgjorde en årlig afkortning på Capitalet af 25 Tunnor Guld. Men på det Landet deremot icke måtte sakna tillräckeliga förswarsanstalter, samt någorlunda öfwat folk till Recrüteringar och Fri-Corpsers uppsättande, wid förefallande Ofred, med mera; och då utomdeß, redan det urgamla hedrande Romerska och Göthiska tänkesättet nästan allmänt blifwit upplifwat och rådande inom wårt kära Fädernesland, att mangrant bewäpna sig sjelfwa och förswara Rikets gränsor; så skulle, till en desto bättre och säkrare werksamhets winnande af denna så wackra och ärefulla National-Esprit, all Rikets ungdom af den arbetande hopen i Städerne och på Landet, så länge de ännu icke äga något Hemmansbruk eller åro sine egne, exerceras blott en enda timma efter slutad Gudstjenst på Kyrkowallen wid tjenlig wederlek, allenast sommartiden af någon wid hwar Kyrka tillförordnad sticklig Under-Officerare eller Corporal, samt till den ändan af Kongl. Maj:t förses

ses med nödigt Remtyg, Gewär och Ammunition, jemte Undergewär af en Bajonett eller Sabel, hwilken de deremot alla Högtider och wid alla andra sammankomster skulle wara berättigade att få bära, jemte en bred Guld- eller Silfwer-galon (ägta eller oägta) kring ha skullen, samt till destomera prydlighet för ögat, få låta tillskära sin helgedagsjacka i likhet med någon wiß inom hwar Socken antagen Uniform.

Det kostar först och främst Landet ingenting, om Bonddrängens, Torparens eller Handtwerkarens helgedagsklädning är tillskuren på det eller ett annat wis, af en lika eller olika färg etc. Åfwensom det icke eller kan åstadkomma mycken olägenhet för en alltid munter, rask och hurtig ungdom att allenast en timma efter Gudstjensten, sommartiden, roa sig litet på Kyrkowallen med några militairiska öfningar, att marchera, ladda och skjuta etc., som allt är ungdomens lif och högsta nöje; men hwilka oskattbara och alldeles owärderliga följder tillflyta icke deremot hela Riket genom denna i sanning lilla och obetydliga gene eller omaket, då ej allenast en ständig stridbar härskara af flere hundrade tusende Man allestädes wid fiendtligt anfall wore kringspridde till Riket och Fäderneslandets förswar, utan allt det grufliga beswär, hinder och kostnad, som Fri Corpserne hittills förordsakat Städer och Land; utan ock hwarigenom Landtmannen och Ståthållaren hade långt bättre tillgång på Recrüter wid förefallande behof än eljest, emedan en redan wid gewäret och exercicen någorlunda öfwad ungdom icke möjligen kan wara så fruktsam och willrådig att gifwa sig till Soldat etc., som en alldeles owan, och följaktligen icke eller så dyrlegd som en annan.

Wi-

Widare winnes härigenom den stora lisa för Rotarne, att Kongl. Maj:t med denna betydande ersättning uti förswarsanstalter kan tillåta så mycket flere vacancer wid Compagnierne, till kånbar besparing uti alla de uppräknade extra utgifter till dricks-penningar, matsäckar, skjutsningar etc., jemte det att Rothållarne då tillika efter behag, sjelfwa finge skötta och nyttja sine, alltid långt mera än hemkallet, wärde Torpägor.

Och ändteligen winnes härigenom sjelfwa det stora hufwudändamålet, att på sådant sätt genom Armeens indragning, utan Landets minsta tunga eller känning, årligen få en betydande Summa afbetalt på sjelfwa Riksgälden, medelst de wanlige Vacance-Afgifterne, hwarföre jag icke eller förmodar, att någon enda af det hederwärda Bonde-Ståndet, hwars medlemmar det mäst rörer, skulle wara så känslolöse uti deras plikter emot sig sjelfwa, Konung och Medborgare, att, emot alla nu uppräknade förmåners winnande, wilja undandraga sin Ungdom denna nu föreslagna lilla och obetydliga gene eller omaket att depensera en enda timma om Helgedagen sommartiden till Fäderneslandets tjenst, hälst denna projecterade ansenliga indragning af Armeen till Riksgäldens afkortande, samt i samma mån wåra Kronoutlagors förswinnande, annars icke möjligen skulle kunna ske, utan denna förswarsanstalt deremot af Landet tillbakas.

Lägger jag nu härtill, att wåra Bundsförwanter, hwilka wi med uppoffrande af Lif och Egendom Aßisterat, i närwarande krig icke möjeligen lära kunna underläta att ersätta oß sådant, åtminstone till någon del, såsom till exempel, suponera allenast

med

med 5 eller 600 Tunnor Guld, och hwilken ersättning Kongl. Maj:t allernädigst, försäkrat det Hemliga Utskottet skall anwändas till Riksgäldens betalande, jemte hwad i all händelse af Krigsomkostningarne blefwe öfrigt efter en snar och lyckelig Fred, så skulle på detta sättet redan första året efter freden mer än hälften af Riksgälds-Capitalet kunna afbetalas och resten sedan inom några få år med Bewillnings-proCenten, samt de nu af mig föreslagne vacance-medel eller tillsammans räknade 25 Tunnor Guld årligen.

Och endast på detta sättet samt genom deße af mig nu föreslagne medel ser jag för min del någon möjeligheet, att omsider med heder och Rikets räddning kunna hjelpa oß utur närwarande alltför bekymmersamma belägenhet, nemligen som anfördt är, 1:o genom wåra Manufacturers och Städers upphjelpande medelst Lurendrägeriets hämmande genom Hus Visitationer, af samma grund efter Brännwin och Tjufgods, etc. 2:o genom Utländska öfwerflödets strängeliga förbud, 3:o genom Salu-Brännwinstillwerkningens upphörande, och endast tillåtande Husbehofs-Bränning, till Utländska Spannmålens umbärande; 4:o genom en allmän Consumtions-Accis åläggande på alla Oaccisade öfwerflödswaror, till Brännwins-inkomsternes ersättande, och ändteligen, 5:o medelst Riksgälds-Capitalets årliga förminskande genom Bewillnings-proCenten, Subsidier och Vacance-Medlen, samt ungdomens inöfwande i det stället till ersättning i wåra förswars-anstalter.

Hwarföre och i händelse, att Höglofl. Ridderskapet och Adeln äfwen gunstigt skulle instämma med mig i samma tankar, jag domjukeligen anhåller om

pro-

proposition till Bifall häruppå, hälst icke en enda punct åsyftar annat än wårt samfällta bästa och ändamål, att genom hushållning och besparing slippa wår tryckande Riksgäld. Föröfrigt utber jag mig att härmed få wända mig till de öfrige respective Ständen, så att i fall af ett gemensamt bifall, samtelige Riksens Höglofl. Ständer, genom en stor Deputation, underdånigst kunde öfwerlämna alltsammans till Hans Kongl. Maj:ts egit widare allernådigste godtfinnande och omprösfwande, hwilken ingalunda lårer underlåta allt hwad uti Hans Magt står till sitt Rikes räddning, samt sine Trogna Undersåtares minsta tunga och känning derwid. Stockholm den 21 April 1789.

J. J. von Bilang.

Bilaga till Protocollet.

Jag åger mig ej bekannt, huruwida Hemliga Utskottets Instruction för Fullmägtige i Riksens Ständers Contoir kan wara till alla delar färdig och justerad, eller huruwida wi ännu kunna anmoda wåre Deputerade i samma Utskott, att i underdånighet hos Kongl. Maj:t anmäla nödwändigheten att i samma Instruction för Ständers Fullmägtiges både efterrättelse och säkerhet de Fonder specialiser utnämdes, som Kongl. Maj:t en gång för alltid i Nåder å Sin sida täckts anslå till detta Ständers Contoir och som hufwudsakeligen inflyter på alla tillkommande Bewillningar.

1:o Lårer det wara Lön- och Betalnings-Afgiften tillika med Licenten ungefärligen 9 Tunnor Guld tillsammans.

2:o Som

2:o Som Brännewinet för ingen del finnes upptagit i den allmänna Bewillningen, så hade det för Riksens Ständers tillkommande Bewillningar blifwit nog lindrande, i fall Kongl. Maj:t i Nåder täcktes tills widare till Riksens Ständers Contoir anslå öfwerskåttet af deß afkastning öfwer de 10 Tunnor Guld, som Staten medtager, och att wi om ett underdånigt andragande häraf skulle wåra Ledamöter i det Hemliga Utskottet anmoda.

3:o Likaledes att de subsidier, som Kongl. Maj:t för godt finner att emottaga eller antaga, om de åga rum eller framdeles ankomma, åfwen uti Instruction i Nåder utlåfwas till meranämnde Contoirs Riksgälds-Fond. Om några sådane snarligen ernås samt på en gång och som säkert böra förwäntas till flere Millioner, så minska de ju till flere Millioner Riksgäldsskulden i afräkning på de 21 Millioner. En wärd Ledamot af Hemliga Utskottet Herr Lagman Spaldencreutz låfwade oß in Pleno för några dagar sedan, att wi i den delen kunde göra oß någon förhoppning; Herr Stats-Secreteraren Schröderheim har sådant åfwen på Kongl. Maj:ts Nådiga befallning i de andre respective Ständen anmält; men sådane högst wigtiga anledningar måste ju nödwändigt wara determinerade uti Instruction för wåre Fullmägtiges efterrättelse, såsom framdeles sjelfwe redogörande, än mer, om beständiga subsidier framdeles ernås, som wi under fredens lugn njutit och som skulle underlätta de allmänna pålagor ungefärligen till 15 Tunnor Guld årligen.

4:o Om fred snart ernås, så måste wäl wåre Fullmägtige på det sätt bemedla besparing af tillgörande län, att de skattdragande wid tillkommande

Riks-

Riksdagar må kunna i samma mån åfwen hugna sig af mindre Bewillningar.

5:o I fall Kongl. Maj:t i nåder täckes utfinna några owäntade Resourcer till Bewillningens minskande, till deß Kongl. Maj:t å nyo i Nåder för godt finner att kalla Riksens Ständer, det då måtte ske i jemlikhet för alla fyra Ständen.

6:o Sedan Kongl. Maj:t i Nåder förklarat sig ej widare befatta med Läns upptagande å Rikets wägnar och således så äldre som nyare Skulder och Lån kommer under Ständers Contoirs Förwaltning och derigenom alldeles skiljde ifrån Kongl. Maj:ts nuwarande och tillkommande Stats-Ministers befattning, så skulle hwarken Hemliga Utskottets eller Ständers föremål winnas, i händelse att de kommo att fortfara i en nu subsisterande kedja af Lån-negociationer; hwaremot då de för kriget tillgörande Lån på det högtidligaste skiljdes ifrån de förra Lånen, Kongl. Maj:t Sjelf, wåre Fullmäktige och tillkommande Ständer derigenom få se krigets omkostningar af de nu bewiljade Krigsgårders mer eller mindre tillräckeligheet.

7:o Borde wi på något sätt recommendera wåre Fullmägtige att sig wärda, att alla Lån, som nu genom Ständers Garantie få en ny säterhet, böra på det sätt omsättas, att åtminstone en proCent må winnas och besparas, 210,000 R:dr eller 12 och en half Tunna Guld om året på 21 Millioner, det är en besparing, som wi billigt böra wänta och som har en stark inflytelse på tillkommande Bewillningar, och hwaremot helt säkert utlänska Köpmanna-Intereßet och kanske något inlänskt kunde blifwa stridande.

Jag är åfwen öfwertygad att allt sådant icke kunnat det Hemliga Utskottet undfalla. Detta ändamål befrämjas till en wäsendtelig del om med Kongl. Maj:ts Nådigste tillstånd de gamla Lån ej skulle med ny Garantie beseglas, förr än det med en sådan förmån kunde förenas, som wore en proCents besparing. Det torde ej heller det Hemliga Utskottet undfallit och borde till wåre Fullmägtigas kunskap befrämjas, att allt hwad Italienska Lån widkommer, ware sig i Genua eller Venedig, så kunna de aldrig ske med mindre än en proCents ren förlust, endast och allenast i Provision och Wexelomsättning. Alla Lån-negociationer måste ske, i så kallade Lires, som med förlust sedan negocieras i Hollenska Riksdaler eller Gyllen. Allt hwad som härutinnan af wåre Fullmägtige försummas werkar på Rikets Bewillning.

8:o Är det wist af största wigt, att Ständers Contoirs Credit-Sedlar och deras werkningar i allmänna rörelsen med den a dra största försigtighet wårdas, wåre Fullmägtige kunna icke tillfyllest härå deras uppmärksamhet fästa.

9:o Enligt med hwad jag till Protocollet den 8:de sistledne hade åran att anföra, så war det högst önskeligt att några inhemska Lån genast för Allmänheten blefwo öppnade, åtminstone till en Million.

Det är wäl wist, att den då af mig föreslagne Intereße- och Afbetalnings-Fond af 70 Tunnor Guld tillgörande Bewillning i den del är förswagad, att den nu skall honorera 21 Millions-Credit, i stället för de af mig föreslagne 7 Millioners Garantie och således ej inhemska Lån lika lätt befordras kun-

na, men den Swenska Allmänheten tyckes dock äga rätt till detta anbud. Som jag i dag har sedt en tryckt Annonce i den wägen, så återstår för mig allenast att önska dem lycka och wälsignelse. Jag tror att det wore wäl, att den tilläggning gjordes till orden: **oafkortad Ränta af allt afdrag nu och framdeles.**

10:o Tror jag att wåre Fullmägtige icke kunna tillfyllest wara bewäpnade emot Wäxel-winglares genomträngande öga, då remitteringar och taxeringar sker. Om Rikets brydsamme ställning mer än någonsin äger inflytelse på Realisation och Wexel-Course så är ett widt fällt öppnadt för Wexel-winglares snaror, derest ej Fullmägtiges Operationer blifwa så försigtige som hemliga. Förriga Wexel-Contoirens rörelse swara icke till en 20:dedel af hwad detta Contoir kommer att bestyra. Jag wille önska, att allt hwad som tarfwas i Lån kan införas i silfwer. Ödet jemte möjeligaste försigtighet få sedan bidraga till behållning af det silfwer som inkommit. Försynen ensamt kan förutse, då Lånen återwända, huru en Million i Intereßen som skola utremitteras med realisations bibehållande förenas kan.

11:o Beträffande det Creditivet, så lärer wäl wåre Fullmägtige blifwa underrättade om de tillkommande händelser hwarutinnan det kan äga rum; men för oß blir det alltid bekymrande, att förutse, att i hwar stund som bruk deraf behöfde göras den reguliera marchen af Intreßen på skuld derigenom skulle afbruten blifwa. Det är till förmodandes att om fred ernås, ett nytt ej må uppkomma så länge den nu tillgörande Bewillning på 2 eller 3 år warar; efter hwilken tid Riksens Ständer få se huru

ru samma Bewillning utgår eller huruwida den då på ett mindre betungande sätt kan reparteras, eller om Kongl. Maj:t sedan den tiden genom de förut omförmälte och tillwäntande Resourcer kan i Nåder bidraga till lättnad af pålagor för det trogna Swenska Folket. Det är ett wärdt ämne, att syßelsätta under deße åren gode Medborgares omtanka på flere Förslager till lättnad af Pålagor på ett sätt Kongl. Maj:t och Riket må njuta den aldra största möjeliga inkomst med den minsta tunga för Undersåtare och Näringar, lämpadt efter Författningar, Lagar och Stånds Privilegier. Kongl. Maj:t lärer wißerligen med Nåde anse den som en gång uppfinner det nyttigaste; det är undranswärdt under en tid, som wåre Bokpreßar äro syßelsatte med de mest uslaste Productioner, ingen ting i den wägen intager det nyttiga. Jag utbeder mig att deße mina wälmenande tankar för min räkning i Protocollet förwaras; Höglofl. Ridderskapet och Adeln så wäl som i synnerhet wåre wärda Ledamöter i Hemliga Utskottet samt Fullmägtige i Ständers Contoir, täcktes med godhet och wälwilja anse deße anmärkningar huruwida de kunna förtjena deras uppmärksamhet, hälst i fall de ännu kunde bidraga till ett nådigt löfte å Kongl. Maj:ts sida af de tillförwäntande Resourcer som framdeles kunde hela Bewillningen underhjelpa och förminska.

H. J. von Düben.

Bilaga,

till Protocollet d. 11 April.

Ad Protocollum.

Ibland de mångfaldiga orsaker, som lika ett gift,

sluteligen förmå alldeles förstöra en politisk Kropp, förtjenar kanske en allmänt tryckande Penningebrist, att anses wara en af de farligaste. Liksom gömd i Statens inälfwor, fräter den så oförmärkt allt mer och mer ikring sig, utmärglar den ena lemmen af Riksstroppen efter den andra, tills den sluteligen förwandlas till ett benrangel, som beröfwadt all must och styrka, endast wäntar på någon wäldsam stöt, för hända, för att alldrig upprättas. Den enskilta förmögenheten undergår, genom många wädeliga händelser, kännbara förminskningar; utwägarne att göra rätt för sig, förswinna allt mer och mer hos mängden af Samhället. När de börja att tryta, kommer mißtroendet i stället för förtroendet, hwilket hufwudsaktigen måste stödja sig på förmågan och wiljan att uppfylla löften och förbindelser, och hwartill Lagens åtgärd ej kan hjelpa, så wida det är ett Axiom: **att af intet, står intet igen.** Nu saknas förtroendet, och då först blir Penningen sällsynt; då börjar Åkerbruket wanwärdas, Näringarne mer och mer att aftaga, som utgör så mycken styrka för ett Rike; de måste wäl drifwas så länge möjligt är, men det kan ej annat wara än swagt, med ringa winst, och sluteligen med uppenbar skada. Man öfwergifwer ej gärna sitt Näringsfång, utan största risque af att swälta eller tigga. Man nödgas då söka utwägar så godt man kan. De blifwa dyrköpte, skadelige, ej sällan förstörande. Så går Gäldenären öfwerända med swaga tillgångar åt dem, som förtrodt honom sin egendom; förlusten måste lidas; men händelser af samma slag sätta Borgenären snart i samma tillstånd. Det onda utbreder sig allt mer och mer, och blir allmänt. Bedrägerier och oordningar af alla slag blanda sig med tusende slags miß-

öden,

öden, som nöden samlat öfwer oskyldigas hufwuden, och hos dem som döma hastigt, utan urskillning och med häftighet, får allt enahanda stämpel; allt heter bedrägeri, både dens oskyldigas lidande, och Winglarens och Slöfsarens otyglade öfwerdåd.

Det händer att brott och oskuld (gränsen är snart öfwerstigen) möjligen kunna pröfwas lika sakre; medlidandet förkälnar, och man gör sig en wana af att se allt på den elaka sidan. Huru skall då den olyckeliga åga förswarare, wänner? Hwem skulle då anse för en pligt att uppresa den olyckan störtadt? Menskligheten röst qwäfwes, men röres ej af sina likars, sina Bröders nöd. Staten uppfylles af olyckor, af jemmer och förtwiflan å ena sidan, af en kall ohjelpsamhet, hårdhet och sjelfkärlek å den andra, med ett ord: i stället för Medborgare, kommer Staten att bestå af Tiggare och Egoister.

Förödelsen har röjdt sig, lika så tydeligen för ett forskande öga under djupaste fredslugnet, som under ett widt utseende krig.

Här gäller då för oß, att en gång eftersöka grunden till det onda, och sedan föreslå de tjenligaste botemedel, om ej Samhället skall stupa.

Financernes goda eller släta tillstånd i ett Land, är att anse som Statens puls, hwilken influerar mera än man tror, så på de politiska som militairiska Operationerne; skrifwer den store och i Historien odödlige patriotiske Konungen i Preußen, hwilken igenom ett klokt Finance-Systeme, och werksamma Ministrar, uppbrakte ett, icke så wäl situerat Land som wårt, till en förundranswärd höjd.

Det wisar sig då snart, om man öppnat eller genom otjenliga Författningar tillstoppat källorne för allmänna rikedommen, om man welat utbreda wälmågan öfwer allt, eller blott rikta några få. Då lärer man lättast kunna dömma, om i närwarande ställning, någon del, utan saknad af det nödwändiga, möjligen skulle kunna uppoffras åt wåra största behofwer, wårt förswar och wår räddning, eller om folket stadt i trångmål, så mycket mindre äger något att gifwa, som twärtom, det sjelf torde, med sträckta händer ropa bröd.

Om denna målning till någon del afskildrar Fäderneslandets werkeliga belägenhet, och om några drag i min swaga teckning skulle wara här och der träffade, swider mitt hjerta derwid, och flödar af de känslor, hwarje eftertänksam och ömsint Medborgare bör äga, utan all twifwel hafwa wi en gruflig erfarenhet, att Penningebristen är wår plågoanda, så ödkänd att den utgör hufwudändamålet, snart sagt, för hwar menniskas dagliga bekymmer, så mycket odrägligare, som med den sorgfälligaste omtanka, ingen ting kan uträttas, ingen lindring winnas. Wi hafwa länge gjort oß det hopp, att detta onda skulle öfwerwinnas, genom werkan af de Författningar, som tid efter annan tagne blifwit i Penningewäsendet, och hwaraf wi wåntat så lyckliga följder. Men utgången har på intet sätt welat allt hitintills swara emot wår önskan; twertom, det onda har årligen ja dagligen blifwit wärre så på Land som i Stad. Att så är, härom wågar jag mig åberopa hwarje upplyst, owäldig och om Rikets allmänna bästa nitisk Medborgares redliga wittnesbörd.

Efter min oförgripeliga tanka måste således i de

de för Rikets Finance-Systeme lagde grunder, några fel eller fördommar, tilläfwentyrs från längre tid tillbakars, hafwa insmygt sig, som tarfwa rättelse, och bör komma under upplyste Ständers skärskådande, på det Fäderneslandet ej måtte blifwa ett offer för någon oriktig grundsats, om den ock kunnat wara alldrig så wälment, det jag för min del, är willig att medgifwa.

Riksens Ständers nu började Sammankomst lämnar ett lyckligt tillfälle till en mogen pröfning af ett så högst angelägit ärende.

Jag anser såsom en af mina ömmaste Riksdagsmanna-skyldigheter, att icke allenast hos Höglofl. Ridderskapet och Adeln yrka på en den alldra sorgfälligaste undersökning om Rikets allmänna belägenhet, i anseende till Financernes nuwarande beskaffenhet, samt deras werkan på allmänna och enskilta tillståndet, utan ock i fall Ridderskapet och Adeln, hwars benägna omprofwande jag deße mina tankar i ödmjukhet underkastar, så skulle för godt finna i form af Memorial, få wända mig till de öfrige respective Ständen, på det sätt Riksdags-Ordningen medgifwer.

Till utredande af detta wiktiga ämne, wågar jag föreslå, att ett Oeconomie-Utskott af kunnige Männ skulle utwäljas, då jag ytterligare, för att ej uppehålla Ridderskapet och Adeln förbehåller mig, att få inlämna de upplysningar och uppgifter, jag i denna wägen, warit mån om att förskaffa mig, och som jag på hög Ort, under flere års förlopp, ej ägt tillfälle få insinuera.

Om Rikets upphjelpande utur den wåda det nu iråkat, har jag alldrig förtwiflat, twertom, jag hyser ett grundadt hopp, att wi ännu kunna blifwa lyckliga, och det urgamla Swerige förhjelpas till både ett mägtigt och wälmående tillstånd; ty deß resourcer äro mångfaldiga och Regeringsſättet förträffligt.

En nådig och wis Konungs åra och nöje ifrån Fosterlandets sällhet ostitjaktig, fred och lugn inom och utom wåra gränsor, är hwad jag af allt mitt hjerta önskar, äfwen som jag intet högre skall eftersträfwa, än Ridderskapets och Adelns gunst och benågenhet och hwarje god Medborgares aktning. Stockholm d. 16 Februari 1789.

Fredrich U. Wallenstråle.

Tisdagen den 21 April.

Plenum anslagit till kl. half 10, till Bewillningens afgörande.

Sedan Ridderskapet och Adeln samlats, och intagit sina ställen, uppläſtes å nyo Bewillnings-Utskottets Project med dertill hörande Bilagor.

Uppläſtes ett Memorial af Herr Ehrenhoff, C. G. samt Herr Wachslagers i förra Plenum ingifne Bewillnings-Project. Sedan Listan på de Herrar som anmält sig att tala, blifwit collationerad, utlät sig.

Herr Wachslager, Gustaf, som war först i ordningen: Då han i går ingifwit ett Bewillnings-Pro-

Project som han trodde leda till den mesta simplicité, säkerhet och lättnad, hade han tillika förklarat sig icke wara egenkär; han förklarade nu detsamma, det skulle wara honom kärt om Grunderne finnas wara antaglige, han hade ej haft rådrum att mycket tänka derpå; ty händelsen hade gjort, att det så sent kommit att framgifwas, emedan han ansedt det ej ägna sig att lemna det in i något annat Stånd, innan han fått inhämta Ridderskapets och Adelns tanka, samt emottaga sitt Stånds påminnelser och upplysningar, på hwilka han satte ett så oinskränkt wärde, och hållre underkastade sina tankar Ridderskapets och Adelns än något annat Stånds censure. Efter Herr Wachslagers tanka wore Ridderskapet och Adeln uti Bewillnings-Utskottets Project för högt och ojemt taxerat, både i anseende till sina Personer, som äfwen, när Afgiften för Aboer och Tjenstehjon tillägges. Han anförde exempelwis åtskillige ojemna fördelningar, hwilka längre ned finnas utförligare upptagne och förbehöllt att närmare få yttra sig, i fall Utskottets Project blefwe öfwerläggnings-ämnet, men till hwad Projects antagande som Ridderskapet och Adeln skulle falla, hoppades han att Ridderskapet och Adeln lärer sammanstämma att utsätta Bewillningen på fixerad tid. Riksdags-praxis wore i den wägen säker, och Herr Wachslager uppläste ett Utdrag af Riksdags-Besluten ifrån 170 år tillbaka, hwilka samteligen på wiß tid limiterade Bewillningen.

Friherre Wachtmeister, hade för sin del trodt säkrast, att fästa sig wid Utskottets Betänkande, der wåra egna Ledamöter i samråd med de andra Ståndens utarbetat Projectet, han frånginge ej heller tiden af tu år, och fortfor: Ett fritt folks förnämsta

rättighet är den, att beskatta sig sjelf. Denna rättighet är Riksens Ständer uti Regerings-Formen af 1772 lämnad. Den som äger att fritt gifwa hwad han kan, måste åfwen i och med detsamma fritt kunna säga för huru lång tid han kan gifwa; ty annars blifwer Gåfwan utan werkställighet om hon intet öfwerensstämmer med förmågan. Jag kan se mig uti stånd att kunna gifwa för 1 och 2 år, hwad som intet blifwer uti min förmåga, att för längre tid kunna uthärda med; Rättigheten att fritt gifwa är således oskiljaktig ifrån den att determinera tiden: sådan har den warit uti alla tider på 1600 åratalet under sjelfwa Souverainitetstiden, som kan ses utaf Riksdags-Besluten. Det skedde 1779 års Riksdag med Faddergåfwan, ja åfwen senaste Riksdagen 1786, då Bewillningen utsattes på 4 år: således intet någon nyhet utan öfwerensstämmande med Lag, billighet och praxis. Ingen ting bör wara Ridderskapet och Adeln mera angelägit, än att till Kongl. Maj:t, så snart möjligt är få gifwa sitt underdåniga swar, och med sine Medständer communicera hwad de wille och kunna gifwa till ett kårt Fäderneslands hjelp och understöd, då det hotas af wåda och omgifwes af fiender. Wid ett så bedröfligt tillfälle hafwa Ridderskapet och Adeln intet afseende på egen förmögenhet, de äro endast omtänkte att frälsa Riket som är uti fara, de bewilja och gifwa den högsta Summan Konungen af dem begärt till Fäderneslandets räddning, och säga derjemte för huru lång tid de sig dermed kunna uthärda med egit och Rikets bestånd, som ifrån hwarandra äro oskiljaktige. En så stor Bewillning som Riket nu åtager sig af 82 Tunnor Guld, är wida öfwer dubbelt större än detta Rike någonsin warit ålagd. Tiden till den-

denna Bewillnings reparterande hafwer warit i anseende till de påskyndande behofwen för korrt att den kunna så fördela, att ju icke kan wara att befara, det tyngden mera swårt och ojemt kommit att trycka en Måring än den andra, behöfwer således snart blifwa jemkad uti den mån, att de kunna äga bestånd och icke alldeles gå förlorade, då Riksens Ständers Contoir komme att sakna de påräknade behofwen: till förekommande af en för Riket och Undersåtarne så skadlig följd, kan wid denna jemkning den blifwa lisad, som för mycket warit betungad, och en annan, kunna med sitt bestånd tåla mera påläggas: erfarenheten är den säkraste upplysningen uti denna delen, uti loppet af 2:ne år kan detta uppdagas och blifwa rättadt, hwarföre Ridderskapet och Adeln efter min tanka intet kan påtaga sig denna Bewillning för längre tid nu för närwarande än 2:ne är sådan som Bewillnings-Utskottet den uti sitt Project uppgifwit. Ridderskapet och Adeln hafwa då som den ägnar och anstår nu lika som alltid wisat sin beredwillighet för Konungens och Fosterlandets stöd och beskydd. Det ware långt ifrån mig skildt att ens någonsin kunna tänka, än mindre wilja tillstyrka Ridderskapet och Adeln att göra intrång uti Kongl. Maj:ts Höga rättigheter, att enligt 38 §. Regerings-Formen ensamt kunna sammankalla Ständer, denna rättighet är åfwen så ostridig som Riksens Ständers, att fritt gifwa och bewilja för så lång tid de dermed se sig kunna fortfara. Riksens Ständers rättighet att utsätta tiden är grundad på rättigheten att bewilja: och Konungens att sammankalla Ständer, då Kongl. Maj:t finner deras biträde af nöden, detta åter kan förändra sig efter tider och omständigheter förr eller senare. Om Kongl. Maj:st Nådigast finner andra ut-

wä-

wågar än Bewillning att fylla de behof som brister, är Riksens Ständers fallelse ingen nödwändighet. Jag bifaller för min del Bewillnings Utskottets Project af 82 Tunnor Guld årlig Bewillning, men intet för längre tid än 2:ne år. Jag förbehåller mig äfwen, att i fall de öfrige respective Ståndens härutinnan göra någon jemkning, så wäl till Summan som deß fördelande, det då måtte stå Ridderskapet och Adeln öppet att göra detsamma.

Herr Stierngranat, Carl. Ehuru jag igenom Ridderskapets och Adelns hedrande förtroende warit en af deß Ledamöter i det förordnade Bewillnings- och Krigsgårds-Utskottet, och oaktadt jag jemte de öfrige Deputerade anwändt yttersta eftertanka att kunna lägga för Riksens Ständers ögon ett sådant project, som till Summa och Fördelning någorlunda kunde uppfylla Riksens Ständers afsigter, wågar jag likwäl ej påstå, att derwid icke kan göras flere mer och mindre grundade påminnelser, och i anseende hwartill jemkningar derwid kunde åga rum. Ett Beskattningswerk har i alla Land och alla tider warit ansedt som det mest grannlaga och ömmaste af alla Lagstiftnings-ämnen; ty deruppå beror en Stats tillwäxt och förkofran eller deß aftynande och förfall, Näringarnes bestånd och Folkmångdens af- eller tilltagande, och sådant oaktadt hela Beskattnings-Summan icke öfwerstiger de Beskattades antal, förmögenhet, näringar och circulerande penningestock. Men ännu swårare blifwer det att föreslå en sådan Beskattning, om Beskattnings-Summan härefter icke wore afmått, och nöden ej deß mindre fordrade deß sammanbringande. Sådant har, ty wärr! Bewillnings-Utskottets göromål denna gång warit. Då en summa af 82 Tunnor Guld utom wanlige och ordinarie Räntor till den storlek som Statens behof fordrar skall endast i Extra Bewillningar utgöras af ett Land, som knappt hyser 3 Millioner Menniskor, hwilka hämta sina mesta behof från Utlänningen, hwars näringsfång och egne producter äro otillräcklige att hos samma utlänning betala deßa behof; der handeln följaktligen är föga lönande och circulerande penningestocken mycket inskränkt; der måste swårigheterne att utan Landets ödeläggande uttaga en så stor Summa, blifwa nästan oöfwerwinnerlige; hwilket allt närmare deraf kan bestyrkas, att en Bewillning af endast 32 Tunnor Guld, som warit den högsta Riket någonsin utgjort, med största möda och drygaste känning efter 1762 och 1765 årens Bewillnings-Förordningar knappast kunnat utgå. Wid så fatta omständigheter och då Utskottet haft en gifwen Summa till hwars utgörande de lämpeligaste utwägar nödwändigt måste utfinnas, har Utskottet måst inskränka sig inom den krets i sine öfwerläggningar, att följa wid Summans utdelande på Rikets Inwånare sådane grunder, som med billighet warit öfwerensstämmande. Att hwar och en uti ett Land contribuerar till Statens behof efter sin förmögenhet och synbara inkomst eller fördel i Staten; att Näringar taxeras i den mån som de äro mer och mindre nyttige för Staten och mer och mindre lönande; att den fattigare Arbetaren ej så betungas, att han saknar brödfödan och twingas söka den i andra Länder; att förbrukningen af öfwerflödswaror, som i synnerhet då de hämtas hos Utlänningen, skada Riket, beläggas med drygare Afgifter, då deremot brödfödan och Utländska nödtorfts-waror skonas, och ändteligen att börden så mycket möjligt är, blif-

blifwer proportionerligen jemt utdelad på alla skattdragande. Detta allt lärer wara hufwudsakliga grunderne wid ett Lands beskattande; dem har Utskottet så långt omständigheterne kunnat medgifwa, sökt följa, och sådane synes de böra wara, om ej billighet och Rikets framtida bestånd skall uragtlåtas. Men att bördan ändock blifwer tryckande på alla ställen, har Utskottet hwarken tillhört eller kunnat förekomma. Wid alla Bewillningar ifrån detta Seculi början, hafwa samma säkra grunder blifwit iakttagne, ehuru de i tillämpningen i mer och mindre mån efter Rikets behof blifwit förändrade; att flere Bewillnings-Titlar blifwit uppsökte, kan göra någon mer möda wid Taxeringen; men man har trodt sig böra anse det som en ringa olägenhet, hwilken måst wika för den större, nemligen den, att för högt belasta Näringar och deras Idkare. — Skulle lättheten att göra taxering, påfinna projecter och undwika ett eller annat underslef, till Bewillnings utgörande wara förnämsta afsigten wid en Bewillning, så wore af alla Bewillnings-Förslag det wigaste som ställer hela Bewillnings-Summan på Personer, eller en så kallad Capitation. Men huru man söker classificera Inwånarne i ett Land, så kommer en sådan Beskattning ändock alltid att sakna all billighet, då den ej grundas på hwars och ens förmögenhet, och blifwer alltid mest tryckande för den fattigare och äfwen arbetande hopen, som likwäl för egen och det allmännas skull bör lisas. Om jag sätter, att efter det till en sådan Capitation uppgifne project hela Adels-Ståndet skall betala 8 R:dr för hwar contribuable person, och jag wille att denna Summa skulle fördelas efter Classification af tjenster, så följer ej förmögenheten i detta Land tjensten åt. En Kammarherre

herre till exempel med 100,000 plåtars reveneu och 2:ne Barn skulle betala 100 proCent mindre än en General-Lieutenant eller deß wederlike med sin Lön till enda inkomst och flere Barn. Den förra kände ej Bewillningen och den sednare skulle uppgifwas derwid, och så i proportion i alla grader. De flesta af Adeln äro i knappa wilkor, men ofta rikt begäfwade med talrik Famille, de komma att draga den tyngsta bördan ty ehuru deras andel i afgiften nedsattes efter project till 3 a 2 R:dr så öfwerskrede det ändock wida efter antalet af Barn deras förmåga. Det blefwe ett straff att igenom Giftermål öka Rikets Folkmängd och den wore lyckligast som lefde och dog utan sammanhang med Riket och efterwerlden. Och i alla fall, hwad säkre uträkningar till en wiß och pålitelig inkomst för Staten, kunde wäl på en slik Classification göras? Huru wet man huru stor del af Embetsmännen i Riket äro af Adelsståndet? När taxering på den otitrerade Adeln skulle ske; huru wet man huru beloppet deraf så skulle slå ut, att Summan öfwerallt sammanlagd utgjorde det som på Adelsståndet wore beräknadt? och hwilken skulle fylla bristen? det synes wäl wid första påseende, som projectet wore ganska förmonligt för Ridderskapet och Adeln, då hela detta Stånd med alla de Embeten, egendomar och förmåner det i Riket besitter, endast deltogo i 82 Tunnor Guld's Beskattning med något öfwer 5 Tunnor Guld; ty wåre Bönder och Torpare kunna i denna afgift, som är personelt och häftar endast wid Bonden sjelf, ej skiljas ifrån Allmogen, men huru kan det med billighet mot de öfrige Rikets inbyggare förenas, och huru kunna wi hoppas att de deruti ingå? men då tillämpningen af detta Förslag sker på den Arbetande

betande och Närande hoven, som i alla Land utgör Statens förnämsta styrka, blifwer deß antagande ännu mer wädeligt. En Torpare eller Arbetsarl med Hustru och 2:ne Barn betalar efter Bewillnings-Utskottets project 1 Riksdaler 32 ß. Det är redan en så dryg afgift, att nöden allena kan den ursäkta, och den Högste wet huruduna följderne deraf för Riket blifwa. Efter Capitations-projectet skulle en sådan betala 2 R:dr 32 ß; ökas barnens antal, nödgas han drifwa dem ifrån sig, ehuru hans näring och åkerbruk derigenom förfaller till Rikets ej mindre än deß egen skada. Att Capitation har med sig det onda, att han saknar all grund af billighet Undersåtare emellan, att han förminskar arbetare i Näringarne; och följakteligen Rikets werkeliga wälmåga; att han ökar tiggarehopen och drifwer arbetande händer utur Landet, att han förminskar och hindrar folkstocken och folkökningen; att han skyddar den förmögne och qwäfwer den fattige, och att han sluteligen på alla deßa sätt undergräfwer ett Lands wälmåga. Så länge Summan som igenom en Capitation skall utgöras, är ringa, blifwer detta onda ej så kånbart, men i den mån som Beskattningen är stor wisa följderne på Rikets wälstånd sin werkan. Det är allena i de Asiatiska Despotiske Regeringar, hwarigenom Capitation de mesta Statsbehof utgöras; ty den förmögnares egendom har Despoten alltid tillgång till, men den fattige får behålla sin uselhet, och wid kroppspligt tigga tillsammans utlagan till Tyrannen. Huru sådane beskattningsgrunder werkat på deßa olyckliga Länders tillstånd, intyga alla Tideböcker.

Jag kommer nu till det andra under Ridderskapets

skapets och Adelns pröfning lagde Beskattnings-project, som i det hufwudsakeligaste förblifwer wid hwad Bewillnings-Utskottet föreslagit, men förminskar detsamma i anseende till Löntagarens proCent och Jernwärkens 8 ß. Bewillning samt utesluter öfwerflöds-afgifterne och ändrar de personelle utskylderne ifrån Lön- och Betalnings-Afgifts-Principen till Faddergåfwe-Bewillningen och hwad som i deßa alla Artiklar blifwit förminskadt, uppfylles med Landt-Tullens förhöjning till 4 gånger under namn af Consumtions-Accis. De som af detta project synes lindrade uti den för dem af Utskottet föreslagne Bewillning, äro i synnerhet Löntagaren, Stång-Jernsbruken och Allmogen uti personlige Utskylder. Den förstnämde eller Löntagaren har uti det Anonyme projectet fått en förminskning i Bewillning ifrån 7 till 2 proCent af Penninge-Lön och ifrån 9 till 3 af den indelte. En Löntagare, ibland hwilken Claß jag har den äran räkna mig, kunde med billighet yrka att få njuta utan afdrag den Lön Staten består, då den i detta Landet ändock är för knappt tilltagen, att få Embetsmän finna deraf sin nödtorftiga bärgning; men då Rikets behof det ej kan medgifwa, och sådant i sednare tider blifwer en praxis, okånd i andra Länder och äfwen i förra Seculo hos oß; så är nu ej tiden att oß den undandraga. Men i den förminskning som deruti för oß är föreslagen, ligger ingen förmon; ty Penninge-Löntagaren, som mest bor i Ståderne, återbär denna förmon mångdubbelt igenom den dyrket på alla nödtorftswaror, som igenom de förhöjda Tull-Afgifter, nödwändigt till hans drygaste kånning måste uppkomma, och indelte Löntagaren får samma kånning deraf som för Landtmannen uppkommer, och

hwarom jag nedanföre får yttra mina tankar. Utomdeß är Löningstagarens projecterade Bewillning af 7 och 9 proCent icke öfwer hwad den wid en mindre Bewillnings-Summa förut warit 1743; då Bewillningen endast utgjorde 15 Tunnor Guld, deltog Löntagaren deruti med 8 och 12 proCent. Huru kunne wi då nu, när Bewillnings-Summan är 82 Tunnor Guld och Riket stadt i krig, undandraga oß det förra. Stångjerns-tillwärkaren, hwilken är den enda Näringsidkaren, hwars projecterade Bewillning af Anonymen blifwit nedsatt från 8 till 5 och en tredjedels ß. torde wid närmare eftersinnande icke winna mycket härwid. Efter Utskottets project erlägges för hwart skeppund Stångjern 8 ß. i Bewillning och i Landt-Tull 2 ß 6 r:st., tillsammans 10 ß 6 r:st. Efter Anonymens 5 och en tredjedels ß i Bewillning och fördubblad Landtull 10 ß. tillhopa 15 ß. 4 r:st. således 5 ß 4 r:st. mera. Men denna tillökning blifwer ej den enda; en ännu betydeligare ligger uti den tillökning i tillwerknings-priset, som uppkommer af en fyrdubblad afgift på lifsmedel och andra nödtorftswaror för Arbetaren. Om Swenska Jernhandeln, den förnämsta af Rikets Försäljnings-Producter, långesedan synts hotas af sin medtäflare Ryßland, som igenom lindrigare tillwerkningspriser, lättare Transpoter och mindre dryga Fragter kan undersälja Swenska Jernet på begges gemensamma Handelsplats England, hwad kunna wi då wänta oß för öde i denna handel, om wår product göres ännu drygare igenom förhöjde afgifter i en så betydande mån? Det som hittills gjort Swenska Jernet säljbart i Concurrence med det Ryska, har warit deß godhet; men blifwer proportion i priset för stor, så torde England småningom lem-

na

na preference åt bättre pris, och Ryßland äfwen uppmuntras att förbättra sin wara, då det blifwer liggande oförsäldt och Ryßland winner en preponderence i denna wigtiga Handelsgren, som Swerige sedermera aldrig torde kunna återtaga. Alla andra wåra Exportwaror äro äfwen med Landt-Tull belagde; deß fördubblande jemte den Bewillning, som på waran är lagd och den tillökning i tillwerknings-priset, som af en sådan Consumtions-Accis uppkommer, skulle göra dem osäljbara på främmande Marknads-Platser, och följakteligen ödelägga dem och Riket. Det betydeligaste af wåre Kopparwerk drifwes redan med förlust, och de öfriges af locale omständigheters måttelige winst skulle också snart förswinna. Så förhåller det sig med alla wåra Näringar och förädlade Producter; Rudimaterien blir i Tull-Afgiften fördubblad; Arbetslönerne igenom en af samma förhöjning nödwändigt uppkommande dyrhet uppstegrade, detta gör waran osäljbar, twingar till productens förminskning, gör syßlolöse Arbetare, som hos andre Nationer måste söka sin föda. Sådane äro följderne för deße Näringar af denna Tullförhöjning. — En Consumtions-Accis på främmande öfwerflödswaror är nyttig för ett fattigt Land. Det hämmar warans bruk, gagnar i Rikets Handelswäg och uppmuntrar Inrikes tillwerkningen i samma ämne. Den inkomst Staten häraf får, är således i alla afseenden för Riket nyttig och gagnelig. Men twertom en slik Consumtions-Accis på inhemska nödtorftswaror och rå ämnen samt Rikets Exporter, förordsakar en skadelig dyrhet, utdrifwer den torftige Arbetaren ur Landet, hwilken den beskattar i lika grad med den rike och ödelägger Näringarne samt undergräfwer Rikets wälmåga. Nu återstår att ef-

terse

terse hwad werkan en sådan Tullförhöjning kan göra på Rikets förnämsta Näring Åkerbruket och deß Idkare. Denne winner någon lindring i de personlige utgifter som för honom äro föreslagne, och Consumtions-Accisens förhöjning säges icke komma honom till last, emedan den af Köparen skall honom återbetalas. Men ho känner ej den fattige Åkerbrukarens hushållssätt? Nöden, Krono-Utlagor, Tjenstefolks aflöning med flere behofwer twinga honom att om hösten, då säden är inbärgad, skynda sig till närmaste Stad till deß försäljning. Tillöppet af säljare sätter då Köparen i stånd att ensam sätta pris på waran, hwaruti Accisens beräknande ingår, den Bonden således sjelf betalar. Om wåren nödgas han återköpa samma wara jemte andra sina behofwer, då ökas deßas dyrhet i fördubblad mån af den nya afgift, som den fyrdubbla Accisen gifwit anledning till, och Landsmannen får således många gånger till Staten återbära den ringa lindring han i Krono-Utlagorne wunnit. En eftertänksam och förnuftig hushållare gör sjelf sin räkning, när han wet sine utgifter till Krona, Prest och Tjenstefolk, han ställer då sin hushållning så, att han har wid årets slut någon behållning, eller åtminstone, att den räcker till; men när kronan på en annan wåg delar med honom och borttager denna behållning, blir hans räkning falsk, hans förmögenhet förswinner, och han känner ej ordsaken dertill. Sådan följd hafwa alla indirecte utlagor, de undergräfwa hemligen ett Lands wälmåga och lemna fattigdomen qwar. Bewis häröfwer, om det skulle behöfwas, hafwa wi af Brännerie-Inrättningarnes oförmodade werkningar på Allmogens förmögenhet och Landets i allmänhet. Ett Project, som lägger utlagans största tyngd på de förstа

sta nödtorftswaror, kan alldrig winna stöd af Preussens, Englands och Hollands exempel. Deße rika och florerande Staters kloka regeringar känna för wäl de rätta stats- och hushålls-principer, för att så widt skilja sig ifrån dem. Arbetarens brödföda och rudematerier äro alltid derifrån skonade; men utomdeß är emellan deßa Länders Folkmängd, Näringar, Handel och andra, dels physiske, dels politiske omständigheter så stor skillnad emot oß, att ingen jemförelse kan åga rum. Och om igenom hwarjehanda andra plågor dyrheten i England stigit till en höjd som förordsakar dyra arbetslöner och werkar på warornas pris, så uträtta de Exportations-premier Regeringen består, att producterne kunna få afsättning utrikes, utan skada för Närings-idkaren, som derigenom återfår hwad Staten i utlagor af honom uppburit, och således återkommer allt uti sin naturliga jemwigt. Jag för min del wågar således icke tillstyrka antagande af det nu uppgifna Projectet, hwilket skulle efter mitt enfaldiga begrepp hafwa wådeliga följder för Riket i flera delar, dem tidens korrthet nu icke tillåter mig widröra. Önskeligt wore, att de wälsinnade Medborgare, som bemöda sig att tjena Fädernes-landet med uppgifter i så wigtiga ämnen, wille insinuera dem i så god tid och på de ställen, hwar de med mera mogenhet och noggrannhet kunde förut granskas och öfwerses, än det i hast uti Ständen möjeligen kan låta sig göra. Att återkomma till Bewillnings-Utskottets Project, som är egenteligen Ämnet för Ridderskapets och Adelns öfwerläggning, får jag, till hwad jag förut haft den åran anföra, göra följande tilläggning. Tyngden af Bewillningen blifwer, ehuru fördeld på flere sätt och under flere Titlar, likwäl öfwer allt så tryckande, att owist

är,

är, om och huru länge den kan utgå. Jag bör ej heller för Ridderskapet och Adeln dölja, att wårt Stånd i denna börda ej fått den minsta lotten. Någon utwäg till deß lättande wore wäl att föreslå, om Riksens Ständer skulle finna för godt, att låta de till särskilte behof ännu utgående Bewillningar, såsom Manufactur- Fiskeri- och Medicinal-Fonderne, samt Slotts-byggnadshjelpen i afräkning på denna Krigsgårds- och Riksgälds-Bewillning deruti ingå, hwilket åtminstone till största delen torde kunna ske, och deße behofwer helt och hållit, eller till någon del wika för ett större, som är Rikets förswar emot Utrikes fiender. Men flere swårigheter torde möta, och många brydsamma öfwerläggningar, innan deßa Fonder kunna skiljas från de behof, hwartill de nu kunna wara anslagne, hwilket allt skulle fordra en tid, den Rikets omständigheter ej medgifwa, att det ej må heta, att under det Ständer delibrera, förgås deras Medborgare af fiendtlig hand. Ridderskapet och Adeln, hwars Förfäder förelyst dem med de mest hedrande exempel af ståndaktighet i nöden, oförskräckt mod i faran och beredwillighet att uppoffra allt, då deras heder och Rikets förswar det fordrat, lärer äfwen nu deruti dem efterfölja. Ridderskapets och Adelns egit wårdiga förhållande under detta brydsamma tidewarf, förtjenar ej mindre att uti Tideböcken öfwerlemnas deras senaste efterkommande, att såsom ett säkert efterdömme i sådane dygder efterföljas. Det är sant att Rikets nuwarande belägenhet är af swåraste utseende. Omgifwet af fiender och behäftat med den största Ut- och Inrikes Gäld detta Land någonsin känt, och hwilken wida synes öfwerskrida deß styrka och förmögenhet, skulle wi hafwa de största ytterligheter att befara, om wi ej kunna

na wara derom försäkrade att Försynens hand, som icke låter Länders och Folkslags öden bero af blo ta händelser, kan genom owäntade utwägar bereda wår räddning. Låt oß ett ögonblick kasta ögonen på Rikets Historia wid Konung CARL XII:s död. Det war af fiender på alla sidor öfwerswämmat och en stor del af deß Provincer förlorade; Folkmängden war efter ett 18 års blodigt och mest olyckligt Krig, förminskad till föga öfwer 1 och en half Million, Näringarne woro förstörde, Handeln ingen, och Åkerbruket i linda, då deß Idkare i stället för plogen skötte Wärjan och Musqvetten; Myntet bestod i stället för Penningar, i Mynttecken och Rikets Obligationer till en Summa af mera än 34 Millioner Riksdaler Silfwermynt utom Ut- och Inrikes Gäld, med ett ord allt mer förstört, och Riket hade mer anseende af en nyß inkräktad Americansk Coloni, än en gammal policerad och förut florerande Europeisk Stat. Oaktadt ett så bedröfligt och nästan förtwiflat tillstånd, woro inom de första 20 åren derefter de swåraste refwor botade, och Grundwalarne fästade till Rikets wälmagt, och efter andra 20 år befannt det sig, oaktadt 2:ne mellankomne nog hastigt började Krig, uti ett så lyckligt tillstånd, att det i wälmåga inom sig kunde jemföras, om icke öfwerträffa wåra sällaste tidehwarf. Om en så lyckelig förändring inom en så kort tid kunde ske under ett Regeringssätt, som, ehuru till sine grunder godt, likwäl under utöfningen blifwit med sådane mißbruk behäftadt, som ofta lade hinder i wägen för de klokaste Författningar till Rikets förmon; huru mycket mera hopp om en lyckelig förändring kunna wi ej göra oß under de wisa Regerings-Lagar, som oß af en mild Konung 1772 blif-

wit skänkte, igenom hwilka Nationen är wid en Laglig friket bibehållen och Monarchen kan utan hinder widtaga och werkställa allt hwad hans upplysta wilja finner för ett älskadt Fosterland och trogna Undersåtare nyttigast. I den glada förhoppning att en snar och hedrande Fred lemnar wår wördade Konung fria händer att i denna delen följa hwad hans wishet och öma hjerta för sitt folk honom förelägger, så lät oß mine Herrar utan afseende på närwarande uppoffringar af en stor del af wår förmögenhet, snarligen antaga det Project till Bewillning som medför för det allmänna, minsta olägenheter, är grundat på största billighets-principer och i det närmaste som möjligt wari, delar tyngden i sin proportion lika på allas axlar. Sådant finner jag af de 3:ne uppgifne, det som Bewillnings Utskottet föreslagit, hwilket omdöme hos mig ej kan förledas af någon däraktig egenkärlek för den 30:del jag som Ledamot deruti tagit. Ifall detta eller något af de andra winner Ridderskapets och Adelns bifall, bör likwäl sådant ske med de wilkor, att de öfrige respective Ständen deruti åfwen oförändrat ingå, och att om någon förminskning uti de bewiljade Summor för ett eller annat Stånd nu eller framdeles kan äga rum, sådant må komma samtelige Ständen i lika mån till godo. Hwad tiden till denna Bewillnings uppsättande widkommer i likhet med hwad wid alla Bewillningar så i förra som närwarande Seculo skedt; så kan, oaktadt alla de swårigheter, som wid en korrt Bewillningstid kunde möta, jag icke wåga tillstyrka Ridderskapet och Adeln att utsätta den längre än till 2:ne år, under förhoppning att Riket inom den tiden winner en wälsignad Fred, hwarigenom ock Kongl. Maj:s faderliga anstalter, Bewillnings-tyngden torde

de kunna lättas; åtminstone torde den i många delar behöfwa jemkas i anseende till Näringarnes beskaffenhet och de Skattdragandes wilkor, som då torde finna sig uti olika belägenhet emot det närwarande, och således nödwändigt fordra en sådan jemkning i Bewillnings-tungan. Slutligen får jag åfwen tillkännagifwa, att jag wid Bewillnings Utskottets Projects uppläsande märkt åtskillige fel, dels i författandet, dels wid renskrifningen wara förelupne, som äro emot det i Utskottet förwarade Concept stridande och hwilka bör rättas, åfwensom hwad om Uppbörden är anfördt, bör numera sedan Riksens Ständer efter Hemliga Utskottets tillstyrkande fastställt, att hela Bewillnings-Summan bör till Riksens Ständers Contoir inflyta, derefter lämpas. Jag hemställer derföre ödmjukeligen om icke Ridderskapet och Adeln skulle finna för godt, att den expedition som med Bewillningen till Kongl. Maj:t i underdänighet kommer att afgå, må, i fall Utskottets project bifalles, der författas och till Riksens Ständers pröfning uppgifwas, då förenämde nödiga rättelser beqwämligast kunna ske. Ehwad Beslut Höglofl. Ridderskapet och Adeln fattar i detta wigtiga ämne, torde sådant de öfrige respective Ständen igenom Extractum Protocolli meddelas.

Friherre Duwall, instämde till alla delar med Herr Stierngranat.

Friherre Carpelan, Carl Ephraim. Då wi äro föranlåtne att påtaga oß en owanlig dryg Bewillning, så måste ock tillika Hushållnings- och Sparsamhets-Principer widtagas, hälst som Penningebristen redan är märkelig och wisar att wår Handelswäg är i Under-Balance; hwad skall nu framdeles-

les blifwa, när wåra exporter icke swarar ewot wåra importer? En målning, som jag fasar före, när jag den jemförer med den stora utländska gälden, som uti Intereßewägen drager stora Penninge Summor årligen utur Riket, och än mera när Capitalen lägges dertill. Wilja wi ändamålet, så måste wi uppsöka medlen, som jag för min del anser hufwudsakeligen wara att hämma alla utifrån inkommande öfwerflödswaror, såsom färdiggjorde Sidentyger, fina Winer, Caffe, med mera, som kan anses under namn af öfwerflöd, och wåra Förfäder warit förutan, samt deraf å hälsans wägnar mått bättre än wi med deras dageliga bruk. — Wåra Siden och andre Fabriquer kosta Riket för mycket, att se sin undergång. Wårt öfwerflöd är oß för kostsamt, rigtar Utlänningen och försätter oß i armod; jag tager till exempel Caffe, som i min ungdom knappt war kändt; utaf Herr Lagman Baron Gustaf Reuterholms Bewillnings-Acten åtföljande Votum ses, att 3 runstycken af hwarje skålpund förtullat Caffe, endast i Stockholm årligen renderat 7000 R:dr, hwad Consumtion skall deraf då öfwer hela Riket wara, icke att förtiga hwad Lurendrägat blifwit. Hög tid är derföre att tänka på inskränkning af sådant, som utifrån kan umbäras, och i det ställe anwända de penningar, som till deße warors inköp skulle utgå till Rikets gälds betalning. Att betala afgift för rättighet till att nyttja öfwerflöds-waror, hwaribland socker med fullt skål kan räknas, är i min tanka icke den bästa; ty det kan just hos mindre tänkande bidraga till öfwerflöds-warors mera bruk, efter man skall derföre erlägga afgift, intill deß det genom fattigdom förbjuder sig sjelft, och då är det för sent: skulle ock någon Hushållare genast willa inskränka öfwer-

öfwerflödet, blir han af sina grannar föraktad, då de det nyttja, när han är hos dem, och pretenderar samma tillbaka när de äro hos honom; men är det förbudit, så qwäfwes deras åtal. På det att Kongl. Maj:t och Kronan genom detta Förbud icke skulle komma att sakna något, wore min enfaldiga mening, att den uppgift, som Bewillnings-Utskottet utsatt för rättigheten till öfwerflöds-warors nyttjande, tillika med Tull-inkomsten af dem, som af ett medium af 10 år, kan calculeras blifwa en årlig pålaga, proportionaliter efter Stånd och wilkor för undwikande af öfwerflöds-warors bruk utaf Undersåtare och Medborgare. Jag gör mig försäkrad, att om Riksens Ständer skulle antaga detta Förslag, och om wißa öfwerflöds-warors förbud att införskrifwa, i underdånighet anhålla, twiflar jag icke, att wår Nådige Konung af Landsfaderlig ömhet för Sine trogne Undersåtares wäl, detta Nådigt bifaller. Hwad jag emot sjelfwa Bewillnings-Utskottets betänkande har att anmärka, är följande: I första Art. 7 §. taxeras i personel afgift en Arbets-Dräng hos en Ståndsperson till 32 ß., och en Piga till 16 ß.; men uti 8 §., Bondens till hälften mindre, som synes obilligt, så wida de nyttjas till ett och samma ändamål, bör således taxeras lika, nemligen Drängen 16 ß. och Pigan till 8 ß. Att en Torpare, enligt 8 §., som sitter på Husbondens Ägor och har swaga inkomster emot en Hemmansbrukare, skall taxeras lika med en Bonde, blir honom för swårt, utan bör anses lika med en Arbets-Dräng och hans Hustru som Piga, samt enligt Kongl. Förordningen af den 8 Mars 1790, angående Folkmängdens ökande i Riket, njuta de der tillerkände förmåner af befrielse från personelle Utskylder till goda,

goda, enär de hafwa 4 lefwande Barn, som icke än för minderårighet kunna stå i Mantals-Längd skrefne. Deßa böra ock något soulagement hafwa för det de öka Folknummern och träla sig till födan åt Barnen, tills de kunna göra tjenst åt Allmänheten. I 6:te Anmärkningen för Taxeringsmännen nämnes, att Pensionairer och Expectanter som ingen annan inkomst hafwa, än den Pension och Expectance-Lön de af Kronan bekomma, befrias från den personelle afgiften. Denne mening är otillräckelig, ty flere Pensionairer finnas än de Kronan på sin Stat hafwer, såsom Armeens Pensions-Caßas, hwilka uti Kongl. Maj:ts Nådiga Reglemente af den 8 Nov. 1773 §. 14 tillika med Caßans Directeurer och Betjening äro från Bewillning af sina Arfwoden och Löner, samt Caßans Penningestock undantagne, som är en Konunga-försäkran och derföre derwid bör förblifwa. Flere af Armeens Pensions-Caßas Pensionairer äro mera behöfwande än de på Kronans Stat, som ses deraf, att en stor del låna Penningar på sina Pensions-Bref; Directeurernes Arfwoden äro så ringa, att de ej förslå att dermed sig soutinera å en dyr ort; sak samma är det ock med Betjeningens Löner, utan måste söka sig bisyßlor för att kunna kläda och föda sig. Ett lika förhållande lär det ock wara med Amiralitets-Cassans Pensionairer. Slutmeningen i nämnde punkt; men hafwa de deßutom annan egendom och inkomst, betala de lika med Adels-Ståndet, eller taxeras till någon skälig afgift, utan att Caractern derwid anses, håller jag för öfwerflödig, och bör således här gå ut, emedan den igenfinnes uti 2:dra Artiklen hwad för Egendomar och inkomster skola erläggas. Att ungdom, som fyllt 15 år skola taxeras lika med full-

fullwäxte och arbetsföre Personer, låter sig icke göra; ty ho will hafwa en sådan Gäße eller Flicka i sin tjenst, som hittills mest warit af barmhertighet Ståndspersoners lott, hwilken ej kan göra gagn för kläder och föda, när för dem skall betalas så dryg afgift som nu åskas, nemligen för Gäßen i Personel 32 ß., i Lön- och Betalnings-Afgift 16 ß., för Tobak, ehuru han hwarken nyttjar eller bör nyttja, 4 ß., och för den förr wanliga 4:öres Afgiften nu erlägga 2 ß., som af hwarje Mantalsskrefwen Person är projecterad, tillsammans 1 R:d. 6 ß., och för en Flicka, i Personelle Afgift 16 ß., samt 4 öres Agiften med 2 ß., och för Sidentygs bruk 1 ß., tillsammans 19 ß., oberäknadt hwad i flere delar än tillkomma att uti årlig Contribution utgöras. Förr kunde det låta sig göra att sätta dem som fyllt 15 år i lika predicament med manbart folk, ty då war Bewillningen måttelig och mera förmåga hos Husbonden; men det icke nu så, då man twiflar att många uthärda med en så dryg utgift, som nu föreslagen är, och då Husbonden skall answara Kronan för allt sitt mantalsskrefne folk. Är en sådan ungdom fader- och moderlös, fattig Torpares eller Tjenstehjons, Inhyseshjons eller Pigebarn, hwar skall den få sin bärgning? icke annan än med tiggarestafwen; och när de blifwa för många, blir den utwäg ej heller tillräckelig, utan måste de förgås i elände, icke att förtiga hwad saknad Riket deraf hafwer, och hwad nyttiga lemmar af slika personer i Samhället skulle blifwa, som utan att wänjas wid annat än lättja och wanart, kunna draga sitt usla lif fram till de blifwa fullwäxte. Att calculera på det, som intet kan werkställas och tillika har obehagliga sviter, är i min tan-

tanka att fylla Summan med onyttiga Ziffror, hwarföre jag tillstyrker att deße nämde, intill deß de fyllt 18 år måge, enär de efter billigheten icke alldeles kunna befrias, betala halfwa afgiften emot det en fullwuxen person skall erlägga. 2 Art. 4 §. utsätter att den, som gått utur tjenst med högre Caracter, än hans innehafde tjenst, betalar lika med tjenstgörande Wederlikar af samma grad som Caracteren utgör, en pålaga som i högsta måtto är obillig, att för det Kongl. Maj:t gjort åt en person en Nåd för deß wälförhållande, skall han mångfalt pligta, allt nog, då han i personelle Afgiften betalar lika med Lönägande, men att betala Lön-afgift lika med dem, är orimligt; det låter sig ock swårt göra för Härads-skrifwaren, att debitera en, som bor i Finland, efter ett Läns Markegång i Swerige, i hwilken Ort den afskedade sist tjent, skulle åfwen kunna göra betydlig skillnad för en annan af lika Caractere, då det Regemente han sist tjent wid, hade en högre Markegång, således begge i sin mån lidande, ehuru de nu hafwa lika Lön, nemligen ingen, hwarföre jag till denna Afgift icke kan samtycka. I 5:te §. nämnes: den wanliga 4-öres Afgiften skall förhöjas till 2 ß, för Mantalsskrefwen Person. NB. af alla Stånd, frågas såsom obekant, om detta ock skall angå Adeln för egne Personer. Att Nybyggare och Torpare skola taxeras i Åbo-Afgist efter godhet ifrån 8 till 32 ß, bör wara med undantag, annars strider det emot Kongl. Förordningen af den 4 April 1770, angående wißa förmoner, Nybyggaren på Kronojord, jemförd med Kongl. Förordningen af den 8 Mars s. å. angående uppmuntringar till Jordbrukets upphjelpande, hwilka heliga försäkringar icke kunna förkastas. 10 §. handlar om Afgift för intecknade Pen-

Penninge-Lån-Capitaler, hwarifrån endast Banquens åro fritagne, den otillräckliga Controll som här åfwen kunde hållas, förordsakade Kongl. Kammar-Revisions Revisorer, att med Kronan dela inkomsterne, och som denna Afgift torde drabba Låntagaren, så afstyrker jag den helt och hållit, åtminstone att Wadstena Krigsmanshusets, Armeens Pensions, Amiralitets dito, samt Enke- och Pupill-Caßornes intecknade Capitaler frikännas, som annars minska tillgången af ändamålet att understödja fattige och behöfwande. 3 Art. 1 M. står, för större eller dubbla Fönster betalas i Stockholm 8 ß. Men meningen torde dock wara Fönsterlufter, emedan man annars lätt blefwe påtrugad att erlägga 16 ß för ett Fönsterluft, der 2:ne fönster åro emot hwarandra och hafwa hwar sitt fönster ofwanpå. Det blir nog ändå betalt för att i sitt rum få se Guds dag. Nödigt synes ock att anteknas, om och huruwida Flygelbyggningar å en Sätesgård räknas till Fönsterlufts Afgifts erläggande ibland de mindre Byggnader, fastän de icke alltid bebos af Tjenstefolk. 3 M. under Uthus måste wäl begripas alla Kall- och Källare-Fönster, på det ej Taxeringsmännen må stadna i willrådighet, likaså Fönster i Ladugårdshus. 4 Art. handlar om Afgift för rättigheten att få nyttja öfwerflödswaror, härom har jag redan yttrat mig, men deräst min tanka om förbud emot öfwerflödswarors införskrifwande icke antages, önskar jag hädre att deßa waror utom Sockerrör, med så hög Tull belägges, som swarar emot den projecterade afgiften, så att dymedelst en och hwar ifrån afgiften för rättigheten att nyttja dem, kunde befrias. Utomdeß anser jag för hårdt att en Cornet eller Fändrick med Under-Officers eller utan Lön skall betala för öfwerflödswarors

warors bruk 1 R:dr och en Under-Officer utan Lön 16 ß., de hafwa ju swårt att ändå skaffa sig lifwes bärgning och nödig utkomst. 5 §. behöfwer en närmare förklaring, rörande förgyllning på Säng, Canapeer och Stolar, hwarföre i hwarje Rum erlägges 1 R:dr, om dermed förstås endast ägta, men ej oägta förgyllning på Sängen, då erlägges en 3:dedel, för Canapee en 3:dedel och för Stolar en 3:dedel. Likaledes om samma förhållande bör wara på Siden-Meubler i ett Rum, eller om man för det man hafwer i sitt Rum ett af deßa skall lika fullt betala hela afgiften, som synes obillig. 6 §. om Sidentygs brukande, nämnes att Adelns och Ståndspersoners Döttrar taxeras ifrån 4 till 12 ß. frågas om en Flicka i Waggan åtwen skall betalas eller ifrån 15 års ålder? Meningen om Adelns och Ståndspersoners Pigors taxation för Sidens bärande, är twe ydig, der står så: att deßas och Pigor i större Städer erlägga 2 ß., dito på Landet, samt i de mindre Städer allenast 1 ß:, frågas till hwilken taxation Pigorne på Landet höra, är meningen den, att de skola taxeras till 1 ß. borde det stå; dito i de mindre Städerne af de 3 sista Caßerne uppå Landet 1 ß. — 8 §. om Tobaks-Afgift, billigheten wisar sig att Bondesöner och Arbetsdrängar böra taxeras lika till 4 ß hwardera, men de som ej fyllt 18 år wara fria. Min tanka med deße uppgifne anmärkningar, är intet att dymedelst minska afgifterne, i hwad med billighet möjeligen kan utaå, och ej strida emot de författningar, som Kongl. Maj:t i Nåder stadfästat, utan blifwa i det närmaste öfwerensstämmande med Kongl. Maj:ts nådigst yttrade önhet, det de nya pålagor måge så jemkas och fördelas, att den fattigare delen af Rikets Undersåtare icke

icke få widkännas en alltför dryg och kännbar utgift. Han tillade och påminte att uti sin Institution wore Armeens Pensions-Caßa och Pensionerne fritagne ifrån Bewillningarne. Tiden förmälte han sig tycka böra på 2 år utsåttas.

Herr Stierngranat, Carl, upplyste att de fleste Anmärkningarne härrörde af mißskrifningar uti det hitkomne betänkandet, brådskan med renskrifwandet, som måste ske ifrån den ena aftonen till den andra morgonen, och i anseende till widlöftigheten, af 20 personer tillika, hade sådant wållat. I fall Ridderskapet och Adeln skulle bifalla Bewillnings-Utskottets project, torde det wara bäst och åfwen nödwändigt, att Expeditionen finge författas uti Bewillnings-Utskottet, och då kunde så wäl Friherre Carpelans, som fleres anmärkningar få medfölja och, så wida de ej rubba hufwudgrunderne, till rättelse upptagas.

Friherre Duwall och Wachtmeister understödde detta Herr Stierngranats Förslag.

Herr von Engeström, Jonas. Som en af de Ledamöter, hwilkom Ridderskapet och Adeln uppdragit att utse sättet huru en Bewillning af 82 Tunnor Guld måtte kunna utgå, får jag åran förklara, det jag uti det fattade Förslaget deltagit. Om wid detta tillfälle jag trodt mig äga rättighet, att endast tillse huru stor tyngd med bestånd uti längden kunde Näringar åläggas, så hade jag icke kunnat undgå, att wisa det ingen Näring görligen förmår uthärda hwad derå nu blifwit lagt, utan att en 8:dedel deraf tillräckeligen belastat densamma, särdeles som så många andra händelser förenat sig uti samma werkan, såsom Recrutering, Brännwins-Arrenden, Tull-

och Postmedels förhöjning med mera. Skulle jag och här ansedt för mig wara lofgifwit, att måta tyngden efter hwarje persons krafter sedan han njutit en skälig förmon, för det han å ett eller annat sätt bidragit till Samhällets upprätthållande, så hade det ej gärna kunnat med billighet förenas, att föreslå sådane utgifter som nu skedt, och om änteligen de Privilegier, som särskilte Stånd äga, skolat från deras deltagande afhålla, hade det som för Adeln är utfört för ingen del bort äga rum, i synnerhet när bewisligt är, att med 1773 års Tabell öfwer beloppet af det årets inkomst i anledning af 1770 års Bewillning är enligt, att Adeln och deß Bönder samt Frälse-Jorden, sedan jag afdragit hwad Adeln för innehafwande syßlor uti proCenter guldit, af alla Ständen uti then mån widkänts högsta afgiften, allt i jemförelse med de öfrige, Adeln erlagt wida mer än både Borgare- och Preste-Ständen tillhopa, samt mot 4 Tunnor Guld årligen mer än Bönderne i proportion af innehafwande Krono- och Kronoskatte-Hemman tillskjuta bordt. Men mine gunstige Herrar, då frågan uti Bewillnings-Utskottet endast war att utse sättet huru Summan skulle utgöras, har jag trodt mig oberättigad att stadna wid de swårigheter, som härwid wisar sig, och endast skyldig att, utan att se mig tillbakars hwad werkan de pålagde utgifter å Näringar och Personer kunde medföra, deltaga uti det förestående, som nu är wordet uppläst. Jag har alltför wäl kändt Ridderskapets och Adelns högst nitiska tänkesätt, då Riket finnes uti närwarande Krigiska och Gäldbundna tillstånd, för att kunna befara Ridderskapets och Adelns mißhag, då man åsidosatt alla personliga rättigheter och blott följt den principe, att heder är mer än

Per-

Person och Egendom, och att de sednares behållande utan den förra, så mycket mindre wore winst, som de äro omskiften underkastade, derföre dock åran ej blottställas kan. Hwad sjelfwa Bewillnings-Titlarne widkommer, så är jag Ridderskapet och Adeln derföre den reda skyldig, att om de icke äro de mest lämpelige, är det tidsens korrthet, som dertill warit en drifwande orsak. De torde dock uti allt annat warit mera wäl afpaßade än uti den förökade Riksgälds-Fondens antagande, deräst rangen mer än syßlornes indrägtighet fått gälla. Men förloppet dermed är korrteligen det, att sedan alla Titlar och Prätecter till debiterande warit widtagne och med utgifter belagde uti den som projectet utwisar brusto ändå några och 20 Tunnor Guld; och då war ej annan utwäg nu att fordubbla Riksgälds-Fonden eller Lön- och Betalnings-Afgiften, hwarwid den skyndsamhet, som Utskottet pålades och derom jag får åberopa mig Herr Öfwerstens och vice Landtmarskalkens egit witsord, war ett betydande skäl, att Utskottet, oaktadt erhindran om en jemnare proportions sökande, deruti icke ingå kunnat. Rörande åter antagandet af denna Bewillning, så är jag aldeles willig, skyldig och redo, att ehuru jag uti betydelig mån får widkännas utgifter, dertill bifalla, så wida de öfrige Ständen deruti instämma, men i annat fall uti samma proportion som de deruti ingå, dock med det wilkor, att hwarje Löntagare må äga öppet att härtill assignera den af honom undfående anslagne Lön, och att i den högst oförmodade men fordom ej sällsynte händelse, deruti något brusto, Bewillning af honom i samma jemförelse ej uttagas kan. Ändteligen och hwad tiden till denna Bewillnings utgörande angår, lärer Ridderskapet och A-

 deln

deln ej undra, att jag i anledning af hwad i början är sagt om den elaka följd en så dryg Penningeutgift för Rikets Jnbyggare medförer och då så många penningespår löpa inåt den allmänna Caßan, samt nästan derifrån tillbakars igen, för min del icke kan tillstyrka att den för längre tid än detta och nästa år må gälla, och icke ens så länge om freden, genom wår wisa Konungs höga omsorg deßförinnan stode med fördelaktiga eller åtminstone ej skadeliga wilkor att winna, utan böra nya skatter på nya råd och beslut anfomma, då ock säkrare grunder kunde under en lägligare tid utses. I öfrigt anser jag ock nödigt, att Ridderskapet och Adeln förbehåller sig att i fall Kongl. Maj:t skulle finna någon utwäg att lindra hwad nu af nit för Rikets sjelfständighet på sätt som sagt är utfästes, Ridderskapet och Adeln då uti lika proportion af hwad umbäras kan finge njuta sin andel till godo, åfwensom i fall något eller flere af de öfrige Ständen skulle antaga andra Bewillningsgrunder, Ridderskapet och Adeln jemwäl u an afseende på det yttrande som nu afgifwes, må äga rätt samma grunder hos sig pröfwa.

Herr Ehrenmalm, Samuel. Han ansåg med wördnad det förtroende honom blifwit bewist att wara en Ledamot i Bewillnings-Utskottet, derigenom trodde han sig åfwen skyldig att upplysa de twifwelsmål, som öfwer projectet kunnat uppkomma, och hade skrifteligen författadt sina tankar. Då ventilation nu uppkommit öfwer Bewillnings- och Krigsgårds-Utskottets Betänkande, så täcktes Ridderskapet och Adeln tillåta, att jag för den enskilta del jag deruti som Ledamot tagit, får förklara de grunder

der hwaruppå min tanka warit bygd. Sedan Riksens Höglofl. Ständer i anledning af Hemliga Utskottets tillstyrkande förordnat Bewillnings-Summan, så tillhörde Bewillnings-Utskottet blott att dela denna beskattning emellan alla Rikets Jnwånare och Stånd; efter allmänna kände tillgångar derwid kunde ej någon annan methode följas, än den som både ifrån äldre och sednare tider brukelig warit; ett nytt utarbetningssätt fordrade wida längre tid än Utskottet ägt och wore i sin nyhet alltid mer twifwelsmål underkastat än det, som genom en lång utöfning redan wunnit Nationens förtroende. Ingen ting hade warit lättare än genom Capitation utdela Summan, hwilket också warit under Utskottets öfwerläggning, men som der ej med fullkomlig wißhet kunde träffas hwars och ens förmögenhet, som rätta grunden till all beskattning och det hinder i synnerhet mötte, att det af Barn folkrikaste hus, som emot den Barnlösa och lika förmögne snarare bordt efter förra Författningar njuta lindring, blef tyngst beskattad, så kunde ett slikt beskattningssätt ej följas; att göra det genom Classification och Taxering kunde ej eller i en gifwen Summa ske, hwem kunde wäl försäkra att Taxeringen i alla orter skulle så slå ut, att den inträffade med hela Hufwud-Summan; det är just Classification i Borgare-Ståndet, som gör att aldrig med wißhet kan räknas på rätta beloppet af Bewillnings-Summan i det Ståndet, ganska få i första Claßerne, men deremot rätt många och de fleste i de nederstå rummet. En wiß proCent af alla Egendomar, Hemman och Lägenheter, hade kanske jemte en lindrig Koppskatt warit det rättaste, men dertill borde först wara ett Laga wärde, hwartill flere års tid fordrades, och när det

det åfwen i anseende till Hus i Stockholm, som för Brandwakts-Afgisten redan blifwit wärderade, förföktes, så antogs det ej af Borgare-Ståndet, såsom ett nytt och okändt Beskattningssätt, således war för Utskottet ingen annan utwäg, hälst i frågan om Tullen eller Accisens förhöjning åfwen hinder mötte, än att förblifwa i allt wid förra Författningar; de grunder som 1770 års Bewillnings-Förordning jemförd med 1762 lagt, blef således de anledningar Utskottet i det mesta genom en efter nu gifwen Summas förhöjning följt; och sedan Utskottet i en sådan sträckt beskattningen så wäl till Städer som på Land och alla Näringar och Rörelser så långt, att de utan fall och undergång ej kunde tåla mer, alla Stånd åfwen tagit en dryg och kännbar del, samt öfwerflödet ehuru osäkert det i calculen är, och i sin grund kanske aldeles origtigt, åfwen beskattat, till och med sjelfwa dagsljuset genom Fönsterlufts-Afgiften ej skont, så brast ändå i Hufwud-Summan ung för 24 Tunnor Guld, dertill war då ej annan uwäg än att genom Capitation eller 1739 års Lön- och Betalnings-Afgift fyrdubbelt ökt, fylla denna brist, det ankommer nu på Ridderskapet och Adeln, att antaga eller förkasta hwad Utskottet tillstyrkt. Jag kan likwäl ej neka att Löntagare äro i jemförelse med andra högt beskattade, och faller i den mån som syßlor och Caracter innehafwes, åfwen på en stor del af Ridderskapet och Adeln, men då deremot öfwerwägas, att Contante Penninge-Löntagaren genom 1777 års Mynt-Författning och i anledning deraf upprättade Löningss-Stat, wunnit förbättrad Lön emot hwad de förut ägt, så lär också billigt finnas, att de i närwarande Rikets tryckande behof ej rätteligen kunna undandraga sig denna Stats-

Statshjelp; till deras lindring och att åfwen undgå öfwerflöds-beskattningen, som i sin Titul tyckes strida emot det allmännas rätt och bästa, men i sig sjelf ej är annat än en Koppskatt, har ett project inkommit, som angår Consumtions-Afgift, uträknad genom förhöjning af Landttulls-Taxan jemte en särskildt Koppskatt, grundad på Faddergåfwe-Afgisten; ingen lärer kunna bestrida att all Consumtions-Afgift är den naturligaste beskattningen, den drabbar Consunanten mest och öfwerflödet räkas här närmast, men huruwida den till någon betydlig del kan äga rum då alla Näringar och Rörelser i Städer och på Land särskildt äro i högsta måtto beskattade, är en fråga som förtjenar nogaste granskning, och hwilken jag ej tilltror mig nu genast kunna tillräckeligen upplösa. Men hwad härwid dock först förekommer är öfwerseende och jemkning af grunden till beräkning af Consumtions-Afgiften, som är Landttulls-Taxan, åtskillige persedlar äro der i jemförelse med andra af enahanda wärde olika taxerade, och alltsammans bör så rättas, att det ej faller för hårdt på den exportable effecten, förut nog dyrt beskattad, och som har sitt jemna och stadiga wärde, åfwenså bör nödwändighetswaror, som till lifsuppehälle tjenar ej för mycket stegras, som werkar på den fattigaste delen af Nationen, men mäst lägges på öfwerflödswaror.

Min tanka wore således den om res wore integre, att den af Bewillnings-Utskottet föreslagne Koppskatt, grundad på 1739 års Lön- och Betalnings-Afgiften, skulle till hälften förminskas, samt hwad om öfwerflödet är föreslagit, helt och hällit gå ut, och deremot Consumtions-Afgiften på det sätt antagas, att Tull-Taxan, sedan den wederbörligen blif-

wit rättad, skulle tripleras och uppbörden wid Landt-Tullarne ske, då en tredjedel deraf efter wanligheten utgår till Statens behof och de andra twåtredjedelar afstefwereras i Riksens Ständers Contoir, det gör en Summa af inemot 20 Tunnor Guld, som swarar emot hwad af Utskottets Betänkande kunde afgå, nemligen 12 Tunnor af Lön- och Betalnings-Afgisten samt 7 och en half Tunnor genom hwad man på Öfwerflöds-Artiklen calculeradt, härigenom skulle alla Tjenstemän, och de som tagit afsked, samt hela Ridderskapet och Adeln och äfwen Bonde-Ståndet winna en ansenlig lindring; Tobaks-Afgiften blefwe dock beståndande så wäl som Fönster-Afgiften. Denna räkning slår så ut, att af Ridderskapet och Adeln, Ständs-Personer och Tjenstemän, som enligt 1 Art. betalar 13 R:dr 16 ß. samt för öfwerflöd 4 R:dr, tillsammans 17 R:dr 16 ß., skulle blott efter detta Förslag betala 6 R:dr 32 ß., och hwart Bondehemman eller Mantal, som har 8 Personer och efter Utskottets Betänkande betala 5 R:dr 35 ß 4 r:st., skulle efter denna Plan betala 4 R:dr 30 ß 4 r:st.; men som härtill fordras en ny utarbetning i anseende till Bewillnings-grundernes öfwerseende, som ej annorstädes än i Utskottet med de andra Ständen kan ske, och ej mer än några dagar af Riksdagstiden återstår, så torde Ridderskapet och Adeln finna bäst, att förblifwa wid Bewillnings-Utskottets Betänkande, men i fall de andra Ständen sig ej derom förena, så hemställer jag om ej detta då kan blifwa en jemknings-utwäg. Då jag förut förklarat de orsaker som jag för min del anser, hafwa föranlåtit Utskottet att ej widtaga någon annan Beskattningsgrund, än Betänkandet innehåller, så får jag ej uppehålla Ridderskapet och Adeln med nå-

gra

gra Rediler deraf; för att beswara en wärd Ledamots uppgifne Förslag om Classification, som ehuru antagelig den synes wara, likwäl i werkställigheten ej låter sig göra, för att ernå i det hela den stipulerade Summa, kunde man föreskrifwa hwart och ett Taxerings-ställe deß del, så wore saken lätt gjord. Men der kunde också hända att en Adelsman med liten Egendom och många Barn, wistande i Rikets aflägsnaste Orter, af Taxeringsmän ansågs för den förmögnaste och beskattades öfwer all sin förmåga. Anmärkning öfwer Utskottets Betänkande är äfwen derefter gjordt, att Torpare i 1 Art. är lika med Hemmans Åboer ansedde, det härrör deraf att enligt Kongl. Resolution af 1744 hafwa de ej fått åtnjuta den förminskning som Allmogen 1743 uti 1739 års Lön- och Betalnings-Afgift erhöllt, hwilket likwäl nu borde rättas, och de som efter alla andra Författningar bland Allmogen räknas, äfwen i denna utskyld så anses, då de komma att betala hälften emot Hemmans-Åboer, så förhåller det sig äfwen med Arbetsdrängar hos Adeln eller Ständspersoner, hwilka också i sednare Författningar bland Allmoge anses. Detta torde wid Expeditionerne kunna rättas, så wäl som jemkning i de högre graderne i synnerhet, och som genom 1739 års Förordnings ofullkomlighet kommit att nu i Expeditionen inflyta, det är ej heller någon rättwisa att en med 750 R:drs Lön skall betala mer än den som äger 2 a 3000 R:drs inkomst. Hwad Jern Contoirs-Afgiften widkommer så har dermed så tillgädt, att då 1770 alla Jernbruk, erhöllt 2-3:djedels förminskning uti 1762 års Bewillning såsom den högste Beskattning någonsin warit, bewakades ej Jern-Contoirets rätt, hwaraf hände att det blef ständande wid 1762 års Afgift,

 som

som sedermera på en så oråttwis grund utgått, ty med samma skål som hela Bergslagen erhöllt förminskning, hade wißerligen det af dem inråttade Contoir bordt njuta detsamma, och som alla Jernwerk enligt Utskottets Betänkande, om det bifalles, nu återkomma till 1762 års Bewillning, så tycker jag det wara skål, att Jern-Contoiret wid samma Beskattningsgrund förblifwer, det är så mycket mer rättwist, som det är ett privat sammanskott, endast inråttat för Bergsslagens bestånd, hwaraf Kronan och Riket drar en så betydelig inkomst och nytta. Detta Contoirs hela bestånd beror på enskiltas behag, som lätteligen kan upphöra om deras sammanskotter anwändas till andra behofwer än hwartill de anslagne blifwit; af fri wilja hafwa de utom all annan Bewillning af sin rörelse åfwen en lång tid af denna deras samlade Caßa gifwit 10,000 Daler Silfwermynt till Staten årligen, hwem kan wäl emot deras friwilliga Ja och Samtycke pålägga dem mer; Jag är förwißad att det i Utskottet åtminstone ej enhälligt kunnat hända, om derom å Contoirets wägnar warit påmint, hållre må denna tillgång i Statswerket brista, än att Fides Publica och allmän säkerhet rubbas. Han tillade munteligen, att hwad tidens beslämmande widkommer, torde det ämnet förtjena ett noga skärskådande: Twå år wore en alltför korrt Termin, och ändamålet med inråttande af Ständernes Contoir kan ej derigenom winnas.

Herr Heykenskölд, Carl Fredric. Wid det af Herr Öfwersten och vice Landtmarskalken utgifne Project, att igenom Landt-Tull uttaga såsom Contribution circa 500,000 R:dr, torde mig tillåtas göra några erindringar. Då rätta ändamålet wid fastställandet af en Bewillning är att tillse, det en jemnlikhet så widt möjligt är Medborgare emellan i proportion af deras förmögenhet warder iakttagen, följ naturligtwis att det Beskrifningssätt som närmast leder till ändamålet, bör antagas. Och då blifwer frågan om Tull Afgifter äro dertill de lämpeligaste, hwilket efter min tanka icke så förhåller sig, ty en förhöjning i Tullen träffar blott Inwånare i Ståderne och de Orter som till sitt uppehälle behöfwa köpa Landtmannens waror, hwilka, då Säljaren wid förytrandet af sin wara, wäl lärer söka få sin Tull tillbaka af Köparen, igenom den nu projecterade Tullförhöjning stiga till ett pris, som nödwändigt skall göra att Ståderne Inwånare skall gå under, och med dem de fläste Näringar se sin bane, ett öde som oundwikeligen förestår Rikets förnemsta Product, jag menar Jernet och Bergsslagerne i Riket, och hwarom jag är i stånd att närmare dömma; Stångjernet med allt öfrigt Smartsmide betalar nu Landt-Tull och Recognition med 2 ß 7 r:st., hwilket efter Projectet tredubbladt gör 10 ß 4 r:st. Specie eller 3 D:r 28 r:st. Kopparmynt. 1 D:r Kopparmynts minskning är wäl i stället föreslagen i Bewillningen, men igenom denna Tullförhöjning blifwer Jernet ändå belastat med 5 ß 1 r:st. eller 1 D:r 29 r:st. Kopparmynt högre Afgift, än efter Bewillnings-Deputations Betänkande, en påökning som för alla Bruk blifwer högst tryckande och qwäfwer den Näring som utgör Rikets förnämsta export, och som med för stora Afgifter belastad, ofelbart werkar att wåra Grannars Jern på Utländska Handelsorter undersäljes wårt, då Kronan förlorar mer för mindre, deßutom en Bewillning så mycket obilligare som den förnemligast träffar en Societé, som icke äger att wid ett Riks-

Riksmöte sjelf förswara sina rättigheter. På Arbetaren inom Bergslagen faller denna Tullafgiften ock för dryg: i den Ort der jag bor, fins icke något enda hushåll som icke köper Spannemål mer eller mindre till sitt uppehälle, och deßutom alla lifwets förnödenheter; Gruffolk, Smeder och Dagkarlar med smärre Torpare och Bergskarlar köpa allt hwad de hela året förtåra, på Städernes Torg, och hwad för en betydande Beskattning för detta fattiga folk, då de waror som de till sitt uppehälle behöfwa med en så grof Tull warda belastade; Jag will blott med få ord wisa skillnaden på Säden, som utgör deras förnämsta föda, nuwarande Tull för Råg är 2 ß 2 r:st. eller 26 r:st. Kopparmynt, efter projectet blifwer den 7 ß 4 r:st. och således 5 ß 2 r:st. högre än förr, hwilka den fattiga Köparen säkerligen får ersätta; ännu dyrare blifwer födan honom, då han i brist af tillgång på Torget, nödgas taga den ur Borgarens hand. Ett lika förhållande är med de fleste Bergslager, hwilka alla köpa till en stor del hwad till lifwets uppehälle och beqwämlighet hörer. Således faller en Beskattning som utgår genom Tullafgifter förnemligast på dem, som behöfwa köpa sin föda och bo inom de Kretsar der Tullar äro eller kunna blifwa upprättade, i synnerhet å dem deribland, som i anseende till sin Näring ej kunna öfwergifwa sin Hemort, hwilket den öfriga delen förmodeligen lärer göra; Städerne och Bergslagerne blifwa de som tyngst komma att känna denna Tullafgift, då deremot Landtmannen, som säljer sin wara, wäl torde slippa något lättare, då Köparen förmodeligen lärer komma att återbetala den af Säljaren erlagde Tullen, som blifwit utbetalt för waror, som han till sin egen och de sinas hungers stillande nödgas köpa, om de än

än wore alldrig så dyra. Ingen Beskattningsmethod lärer deßutom i sin uppbörd wara mera fautiv än Landt-Tullarne: en widlyftig Betjening måste hållas, som igenom en myckenhet löner borttaga en stor del af Kronans inkomster, som i annat fall borde komma Kongl. Maj:t och Kronan till godo, deßutom lärer ingen wara okunnig om, huru en stor del om icke de fleste Besökare wid Landt-Tullarne göra sina skyldigheter, och ju större Tullafgifterne blifwa, ju mera fruktar jag att swek derwid föröfwas, lika tungt för Landtmannen, fast olika förmonligt för Kronan, och af hwilken grund flere gånger lärer warit i project att indraga Landt-Tullarne i stället för att de nu så ansenligen förökas. Mig torde slutligen tillåtas att här göra en Reflexion. Att beskatta sig sjelf, är Swenska Folkets urgamla rätt, till denna dag helig hållen. Tullförhöjningar äro utan all fråga en Bewillning, men erfarenheten har wisat, att när de en gång blifwit bewiljade och ålagde, förswinna de alldrig, oaktadt de orsaker som wållat deras åläggande upphördt, då likwäl Bewillningar åtagne till några wißa behof, minskats och förswunnit i samma mån, som de behof hwartill de warit ämnade gått borrt; farhåga att detsamma med denna alldeles odrägliga Tullförhöjning händer, gör att jag wågar tillstyrka Ridderskapet och Adeln, att detta Project icke antaga, utan hållre förblifwa wid Bewillnings-Utskottets Betänkande, som wäl torde tarfwa någon ändring och rättelse, hwilket tiden dock nu icke torde tillåta att företaga, men som torde medföra en mindre betydelig olägenhet och den blott ställes på 2 år, efter hwars förlopp man kunde se och igenom erfarenhet blifwa underrättad, hwad deruti behöfwer rättelse och ändring, och då derefter jemka

och

och rätta sådant, i fall en så dryg Beskattning då widare skulle tarfwas. Hwarjemte den erindran borde wara nödig, att i fall någon Bewillning genom Landt-Tull-Taxans förhöjning kommer att upptagas, så stor Summa som den nu projecterade tredubbla förökning enligt Tull-Specialer och Räkningar utgör, ofelbart årligen af Tull-Directionen warder till Riksgälds-Directionen aflämnad, så att någon blandning af Tullmedlen och Riksgäldsmedlen alldrig må uppstå, utan så stor Summa som under namn af Bewillning hädanefter wid Land-Tullarne kommer att uppbäras, och hwilket namn jag, ifall detta project antages, tror bäst att på denna Tullförhöjning bibehålla, warder till Riksgälds-Directions Disposition utan all fråga och uppehåll aflemnad samt tillika fastställt, att så snart Rikets behof tillåta någon minskning i Undersåtarens Skatter, denna Tullförhöjning då såsom en annor Bewillning må af Riksens Ständer sjelfwe kunna minskas och förändras, hwilket alltsammans Höglofl. Ridderskapets och Adelns egit mogna omdöme i ödmjukhet underställes.

Friherre Örnsköld, Mårten Ludvig. Han hade i går till någon del yttrat sig, och literat Jern-Contoirets Reglemente och Previlegier. Bruks-Societeten har i sig sjelf intet att säga och ingen röst wid Riksdagar. Jern-Contoiret är deras enskilta Caßa; Bruksägare äro och tillräckeligen högt beskattade, men då han utaf Kongl. Maj:ts Nådiga Billet antagit, att Riket kunde stå i wåda och Ridderskapet och Adeln till följe deraf beslutit att hålla allt ofspardt, wille han för sin del ej wara emot den projecterade Beskattningen af Jern-Contoirets Caßa; dock med uttryckeligt förbehåll, att den icke

icke såsom Bewillning utan såsom Krigsgård måtte utgå, och ej längre än på 2:ne år. För öfrigt conformerade han sig med Herrar Stierngranat och Wachtmeister.

Grefwe Dohna, Abraham. Att jag aldrig slösat med Ridderskapets och Adelns tålamod, de få gånger under warande Riksdag wi warit tillsammans in Plenis, derom wittnar min tystiåtenhet, hwilken jag till sluts tänkt att bibehålla, men sedan wid flere projecter och taxation der blifwer fråga om min korttare eller längre existance, så skulle jag billigt hafwa att förebrå mig, för en posteritet om jag med stillatigande, såsom godwilligt samtyckte till ett Taxeringssätt som efter mitt tycke är mindre afpaßat efter hwar och ens mer eller mindre förmögenhet, ty jag hör att Capitationen tycks winna de flestas bifall, hwarigenom en som har till exempel 30 Hemman, ej erlade mera än den som hade 10, således efter min oförgripeliga mening bör Hemmanstal och rörelser blifwa rätta måttstocken, då wi bäst undgå all mammamån och godtycke hos Taxeringsmän i Landsorten, den jag är, warit och förblifwer emot så långt jag förmår. Således är min mening att wi nu formera och stadfästa ett Taxeringssätt, som för dem i Landsorterne warande blifwer en säker Controlle, ifall säger jag någon mindre gynnande Uppbördsman skulle kunnat mißräkna sig på min förmögenhet. Skulle detta mitt project ej winna burskap och jag borthalat tiden, kan den återwinnas genom en votering ifrån hwilken jag näppeligen lärer kunna begifwa mig, med mindre jag ej får desto större upplysningar än dem jag härtills inhämtadt.

Friherre Du Rietz, Rudolph. Wid en Bewill-

willnings formerande är förnämligast att iakttaga, att den må kunna gå ut och falla någorlunda jemt. 3:ne projecter, olika till sine grunder, äro inkomne, det ena från Bewillnings-Utskottet, det andra från Bonde-Ståndet, funderat på en syrdubblad Tullafgift, och det 3:dje Herr Wachslagers, hwars basis är Capitation. Han förente sig med Herr Stierngranats reflexioner rörande Tullförhöjningen, det sättet är mest fautivt, och blir i längden mest tryckande. Wid Bewillnings-Utskottets Betänkande gjorde han den anmärkning, att repartitionen synes wara ojemn, och owiß i Utgifterne. Att Jern-Contoirets Caßa blifwit ihågkommen, wore stridande emot Contoirets Privilegier. — Känningen torde wäl ej wara hufwudsakelig, men präjudicatet att Privilegier kunna brytas är wädeligt, medförer owißhet och möjeligen stor skada i framtiden. På lika sätt förhölle det sig med Ostindiska Compagniet, utur hwars Octroy Friherre Du Rietz uppläste §. §., som fri ager det från beskattning. Det kunde wäl sägas, att tyngden till en stor del faller på Utlänningen; han ömmade ej Utlänningen; men brytes tro och lofwen, kunde det för wår handel i framtiden göra en ganska elak werkan; hwilket han för sin räkning wille hafwa antecknadt. Capitationen trodde han säkrast fylla behofwen och blifwa minst tryckande: det är en olycka att de andre Stånden ej blifwit meddelte detta project, han önskade att några dagars uppskof måtte winnas till deß fullkomligare utarbetande. Hwad tiden anginge, instämde han deruti, att den borde ställas på 2 år.

Friherre Rappe, Adam Wilhelm. Då Riksens Ständer ej allenast answara för den redan gjorde

de Riksgälden, utan äfwen åtagit sig att till krigets fullföljande göra nya Lån, så måste och till deße förbindelsers fullgörande, Fond anslås. Den nu i fråga warande Bewillningen är dertill föreslagen. Summan deraf, kan enligt det Hemliga Utskottets gjorde Calcul ej wara mindre, då man har till syftemål att ej öka, utan twertom i en liten mån minska gälden. Det låter wäl olikt, att mitt under ett påstående krig göra afbetalningar på en Riksgäld, som under fredslugnet blifwit gjord. Men den som warit olycklig nog att råka i Gäld måste taga någon utwäg till deß betalande eller ock se den alltid ökas. Detta är det första tillfälle Riksens Stånder haft att arrangera Financerne: wi måste fasttaga det: wi måste göra wårt yttersta bemödande att stadga dem. Men huru swårt blir icke detta? hwad skillnad för hwarje enskilt wisar sig ej emellan de framfarne åren, och de förestående? wi hafwa haft fred: wi hafwa ej haft någon ökning i den egentligen så kallade Bewillningen, de behof som skulle fordrat en sådan, hafwa med Utrikes Lån blifwit fyllde; och deße indragne Penninge-Summor hafwa satt Näringar, Odlingar och Förbättringar i gång. De hafwa medfört en slags (fastän inbillad) wälmåga, som åstadkommit en wällefnad och öfwerflöd, paßade efter hwars och ens medel att förtjena eller rättare sagt att skaffa sig Credit. En wanlig följd af ett i annan proportion än igenom Näringarnes tillwäxt ökat Rörelse-Capital. Hwad se wi för oß? . . krig! den största af alla ett Samhälles olyckor. Wi se den största Bewillning detta Riket någonsin utgjort. Icke underligt, då wi nu på en gång skola fylla ej allenast de närwarande behof utan ock dem, som de förra åren med Lån blifwit bestridde; och

ändå derutöfwer Räntan för samma Lån. Wi hafwa nu att betala, både de närwarande och de framfarne årens utgifter: wi se Rikets naturliga Näringar, dem, af hwilka alla deß Resourcer bero, med Bewillningar betungas; wi se dem, sedan alla tillwerkningspris genom ett hastigt ökat Rörelse Capital stigit, i anseende till lika så hastiga Indragningar, sakna förlager, som ej med samma skyndsamhet kunna minskas. Wi se, de på en lätt Penninge-tillgång endast calculerade Näringar, Förbättringar och Odlingar förfalla: och wi se oß nödsakade att afstå från wåra små wällustor och makligheter, dem wanan redan gjort nästan till nödwändiga; men som icke mera paßa i hop med wår hushållning. Allt detta blir dock ett medel till sparsamhet, en hård cur; men dock någon winning för det allmänna; behofwen äro dock för stora, att wid blott sparsamhet uppfyllas. Det allmännas förnämsta winning och bestånd i längden beror derpå, att alla de Näringar som antingen producera wåra naturliga behof eller fylla wår brist deraf genom handel, icke så betungas, att de, ej mera lönande nedläggas. Jag will ej göra Bewillnings-Utskottets Ledamöter den oråttwisan, att af dem begära, att de skulle hafwa jemkat billigt och råttwist emellan alla Näringar och alla Statt. dragande denna Bewillnings Summa. De hafwa ej dertill haft tillräckelig tid. Och sanningen att säga, tror jag ingen tid wara tillräckelig att på blott speculation grunda en jemn Bewillning. Erfarenheten är den enda Läromästaren. Jag finner af det Högwördige Preste-Ståndets Extractum Protocolli af den 16 April, att detta Ståndet antagit den föreslagne Bewillningen; att det Wälloftige Borgare-Ståndet efter några små förändringar gjort äfwen

så,

så, har jag ock hört. Deremot säges det att det Hederwärda Bonde-Ståndet antagit det af Herr Öfwersten och vice Landtmarskalken författade och i samma Stånd ingifne Bewillnings-Förslag. Flere project till Bewillningens utgörande äro till Ridderskapet och Adeln inkomne? alla syftande på samma föremål, men wida skilde i grunderne till Beskattningen. Ett tydeligt bewis att ej allenast enskilte personer, utan hela Stånd hafwa olika begrepp om de rätta och billiga Bewillningsgrunderne: ett tydeligt bewis på att ehwad Bewillnings-project som antages, ej stadga det på för lång tid. Mißtag deruti kunde göra alltför mycken skada innan den tiden infölo då de kunde rättas. Jag will ej åtaga mig att bewisa, att Riksens Stånder äga rätt att utsätta en wiß Termin för Bewillningen. Man blott förlorar med att bewisa klara sanningar och de blifwa ändå ej klarare. Jag skulle lika så illa komma ifrån att med bewis styrka denna rättighet, som om jag wille bewisa, att den som har rätt att bewilja, har äfwen rätt att neka att bewilja, eller att den som har rätt att neka att bewilja, har rätt att säga när han nekar bewilja. Jag kan ock ej se på hwad sätt med förordnande af en wiß Bewillnings-Termin kan, som orden i Preste-Ståndets Extractum Protocolli, förnärmas hwad om Riksens Ståndens sammankallande Kongl. Maj:t allena är förbehållit. Att utsätta en wiß tid till Bewillning är helt annat, än att kalla Riksens Stånder till allmän Riksdag, deremot anser jag det wara, att tråda Kongl. Maj:ts ömhet och kärlek för deß trogna Undersåtare för nära, att mißtänka att han någonsin med mißnöje skulle se Rikets Stånder inför sig församlade till deß och Rikets wälfärds befrämjande.

de. Det skulle wara att tråda deßa nitiska Undersåtares trohet för nåra, att tro dem någonsin i andra affigter komma tillhopa. Jag ser således ingen betänklighet att föreslå en wiß tid till Bewillningen, om ock deraf skulle följa att i brist af andra utwägar till behofwens fyllande, det skulle blifwa nödigt att kalla Riksens Ständer tillsammans. Det är dock mindre fråga om något upphörande af Bewillningen; den nu utredde Gåld-Summan Garantien derföre: dennas fullgörande, åstadkomma nödwändigt en Bewillning; men andra tider kunna yppa andra tillgångar. Det är i afseende på Bewillnings-jemkning emellan de betalande som en determinerad tid är nödig. Denna kan ej wara lång utan risque, att de Näringar som blifwit för hårdt belagde skulle gå under. Den kan ej wara all för korrt, att tillräckelig erfarenheten ej må saknas. Månne den kunde paßa att wara 2 år.

Herr von Schulzenheim, David. Att få en Bewillning som skall beswära alla i proportion sulleligen lika, är nåra en omöjlighet. Owanliga pålagor skola alltid förordsaka owanliga plågor. Wi äro långt komne från de tider då Upsala öde gjorde till alla behof tillfyllest. Sjelfwa den gamla Jordeboks Räntan och Tiondesättningen trycka olika, i anseende till årswäxt, Hemmannens belägenhet, och olika cultivering tid efter annan. Den rätta förmögenheten kan swårligen påhittas om ej igenom inqvisitioner, eller genom Edgångar, hwilka i Dannemark och några Tyska Riksstäder dels warit, dels äro ännu brukelige, men hwilka woro wärre än sjelfwa Pålagan. Den personella Koppskatten faller olika, och alltid tyngst på Medelståndet, som i proportion har mesta Folket uti sitt Brödlag, en Ledamot, som äger allas exstime och tillgifwenhet, har föreslagit Capitationen såsom tjenligare och redigare, än den mycket sammansatte Beskattnings-Methode som Bewillnings-Utskottet föreslagit; men samma wärde Ledamot torde benägit finna, att i det projectet Adeln blott är taxerad till 82,000 R:dr, då Preste-Ståndet är uppfördt till 80,000 R:dr, begges Tjenstefolk inberäknade. Om ock Adelns Fräse-Bönder och Torpare skulle läggas dertill, så torde dock proportionen blifwa för ringa. Det är wäl wißt, att Adelsmän med sine Hustrur och Barn enligt Tabellwerket icke fullt stiga till ett antal, af 11,000. Personer, och deremot Presterskapet, Academie- och Skol-Betjening med Hustru och Barn, utgöra mer än 18,000 personer; men Ridderskapet och Adelen lärer säkerligen i det yttersta wid det allmänna betrycket willja bidraga till sina kära Medborgares lättning, och icke öka en redan uthärdad oförtjent afwund. Den arbetande delen af Samhället tyckes ock i samma Förslag wara för högt belastad. Capitationen är en wig, men tillika aldeles arbitraire ting, och brukas derföre af Asiens och Africas Beherskare, såsom ock af några Europeiske Enwäldsherrar. Den har i Frankrike ifrån detta Seculi början warit brukelig. Alla högre Personer taxeras alltid efter samma Tarif, men Medelstånd och Närings-Idkare olika. Den werkeliga wälmågan synes icke utanpå, den kan årligen wariera, och måste ibland, till en nödig Credits bibehållande calculeras. Rang, wärdighet och börd äro opålitelige ting att derefter determinera taxering. Personer, uppförde på samma Nummer i Rang-Ordningen äro ganska olika lönte, oberäknad deras enskilta förmögenhet,

genhet, så wäl som deras Familles mer eller mindre talrikhet. Äfwen så medföra sällan många Anor synnerlig rikedom, icke heller ökes densamma genom högt titlerade Hofsyßlor. Då man sätter skatten på Tjenaren eller Åboen, så faller den dock på Husbonden; lika så om man sätter Bewillningen på Landtmannens Producter, så faller den icke desto mindre på sjelfwa jorden, det Anonyma Beskattnings-Förslaget är snarare mera compliceradt än det Bewillnings-Utskottet uppgifwit; men man söker mycket upphöja den fyrdubbla, eller egenteligen 3 gånger emot förr, förökte Tull-Taxan, såsom den säkraste, och den hwilken jemnast skulle trycka alla wederbörande allt efter deras mer eller mindre förtäring och rörelse. Herr Öfwersten och vice Landtmarskalken har wäl behagat antaga detta project såsom sitt eget; men man kan wara förwißad, att sådant blott skedt för att afbryta widlöftiga Discourser, hwilla tycktes föra Ridderskapet och Adelen ifrån hufwudämnet; det torde derföre så mycket mindre ogunstigt upptagas, om efter närmare granskning detta Taxeringssätt skulle räka censeras för ett märkeligt gift, som sluteligen kunde aftyna de nyttigaste Medborgares krafter och förmögenhet. Det första märkeliga för Bonden blifwer emedlertid Tullpenningarne, hwilka han förut haft nog swårt att sammanskrapa. Wid en tilltagande medellöshet måste en tre gånger förökt Summa blifwa för honom nästan omöjelig att hopsamla, hälst Penningebristen, Kronostämmor, nödige Kläders och Saltwarors behof just twinga honom att tillgripa sitt ofta nog ringa Sädes-Förråd. Att lämna någon del af sin wara uti Tullstugan till underpant blifwer åtminstone för honom impracticabelt då han ärnar sig till Bergs- och på wägen skall

skall paßera Uppstäder och Tullbommar. — Landtmannens hopp att få sin Spannemål och Victualie-Persedlar m. m. i proportion af de förökta Onera förhöjde, slår honom förmodeligen felt; emedan en enkel person gemenligen måste gifwa wika för Incorporationer och förenade Societeter. Skulle det ock någon gång wid en knapp tillförsel för Landtmannen lyckas, att få den förökta Tullen jemte Accisen ersatt, så träffade detta onda blott en annan wärdig Medborgare. På någondera skall denna förökta Import på sådane oumbärliga förnödenheter, som Spannemål, Slaktkreatur, Smör, Fisk, Bränsle m. m. falla, antingen på Säljaren, Köparen eller på begge tillika, och begge äro de Medlemmar af Samhället. Då Taxor lägges ej allenast på öfwerflödiga Consumtionswaror, utan ock på de oumgängliga behofwen, för att så mycket säkrare erhålla de påsyftade stora Ingälderna, så är det alldeles detsamma, som att lägga skatten på den närande och trälande Innewånarens swett och möda. Höjes genom Tullen priset på åtliga och förnöfliga waror, så skola nödwändigt alla arbetslöner tillika stegras, och hade det då warit mycket uppriktigare att directe taga en andel i dagspenningen, ty dit skall dock nödwändigt det genom Tull-taxationen förhöjde priset gå, om ej wåra arbetande armar skola blifwa alldeles magtlöse eller öfwergifwa Landet. Då Arbetaren tager sitt igen af Fabriques- Bruks- eller annan Närings-Idkare, så skola de nödwändigt söka, att höja sina warupriser, om de icke i sin tour skola förloras. Äro wåre rörelser wäl af den arten, att dagspenningen wid wåra korta dagar och kalla Climat i proportion af den tre gånger högre taxerade, maten förökas kan? Tillåter wår förmögenhet att

 hög-

högre betala Swenska Manufacturwaror? Eller månne den förhöjde Tull-taxan skall göra Lurendrägaren till en bätire Moralist? Förpaktares och Monopolisters skarpa eftersyn samt Galerbojor hafwa icke i Södra Europa kunnat qwäfwa Lurendrägeriehandteringen, mycket mindre lärer det wid Sweriges talrika stränder samt mildare Regering wara görligt. Bruks-Patronen, denna Sweriges förnämsta Fabriqueur, samt största uppmuntraren och Premii-giftwaren till den goda Åkerbrukaren, har 100:tals hungrige magar att mätta, han sätter lif och rörelse i gång i många sterila skogsbygder, som honom förutan, blott af Wildjur bebos skulle, och han förser Köpmannen med den enda betydeliga Exportwaran till sin troquerings-handel, af många oß oumbärlige importer. Månne Utlänningen eller deß Commißionair, sedan skulle giftwa honom ett runstycke mera för jernstången, uppå den bewekeliga föreställningen, att han nödsakats för att skaffa sine Handtlangare ett nödigt uppehälle, förhöja deras arbetslöner? — Den wärde Arbetaren behöfwer att skyla sin kropp. Är han en Landtman, och först skall sälja sin ull, så njuter hans fårafwel en slät uppmuntran genom en tre gångor förhöjd Tull: Den belöntes förr med wackra Premier, som diverse gångor deße sednare tider blifwit nedsatte ända till 12 proCent, men som rättare nu borde heta 6 proCent i anseende till den widtagna låga wärderingen i Hall-Rätten, och hwilka dock nu de begge sista åren alldeles icke kunnat utbekommas. — Föres den af ullen tillwerkade waran åter till Marknaden, så får Landtmannen ånyo godtgöra den quadruplerade Tullen. Någon korttänkt Landtman torde inbilla sig, att den ifrågawarande Taxan blott skulle träffa Borgaren eller Köpmannen, som kanske i fä-

fäwitsko af honom icke älskas; men då han förr ibland rike fådt Accisen årsatt, huru kan han wäl förmoda att nu få den förökta Tullen återbetald? Men blefwe ock priset förhöjt, så skulle samma förhöjning träffa Jordbrukaren par contre coup! Den Bonde eller Torpare blifwer ock att beklaga, som innan ny bergning infaller, nödsakades af Spannemålshandlaren återköpa sin förut så högt förtullade Sädestunna. — Det synes icke eller någon möjlighet att Rikets mindre Städer skola kunna tåla en sådan förökt Tullafgift å både Rudematerier och tillwerkade waror. Om någon som blott lefwer af andras swett och möda, skulle på ett annat ställe hafwa yttrat sig, att ingen skada wore om deße Städer förwandlades i byar, så kan en så nidingsfull och oklok tanka icke inom deße murar blifwa gällande. I de mäst florerande Handelsstater finnes allsingen Land-Tull, och hafwa några Uppstäder i Swerige redan genom en wiß summas erläggande, tillwunnit sig en sådan nyttig frihet. Kronan undwiker medelst sådane accorders antagande en dyr Betjenings lönande samt i synnerhet försnillningar, hwilka wid en högre Tull snarare torde till- än aftaga. Medtages utomdeß wåra Handelsstäders och Jernwerksstäders förmögenhet; till hwem skall wäl Åkerbrukaren då göra sin assättning? hwad skall ock sedan uppehålla en redan wacklande Handelswäg. Man föregifwer att denna Consumtions-beskattningen skall falla uppå alla lika jemt; men det slår ännu sämre in än wid Capitationen. Utom hwad redan i anseende till den fattige Landtmannen, Dagakarlen och Mårings-Idkaren är sagt, så har till exempel ett hushåll som äger 1000 Plåtar om året att förtära, en Dräng och twå Pigor; månne den som har 10,000 Plå-

Plåtar att depensera årligen, har tio uppaßande Drångar och tjugo Pigor att regalera med högt förtullade Consumtionswaror! Många Ståndspersoner eller så kallade Adelige Wederlikar äro ofta med en talrik Familie i den ställningen, att medelst en knapp tillskuren årlig revenue med möda kunna bärja sig; huru skola de wid förhöjde priser å Lifsmedel och andra förnödenheter, möjeligen kunna finna en nöttorftig utkomst? Höglofl. Ridderskapet och Adeln tårer gärna öma deßa sina upplysta och wärda Bröder, hwilka wid Constitutions formerande icke råkat få några representanter. En njugg Pro-Centare är alltid swår att träffa och aldraminst råkas han med Consumtions-Beskattningen; men wäl träffas Arbetaren, Handtwerkaren och i synnerhet den idoge Fabriqueuren hwars Wäfstolar, Spinnare- och Spolarewerk förut gifwit honom en nog ringa afkastning. — Den inhemska Tull- och Accis-Afgiften på åtelige och förnötelige waror är i det fria Sverige icke gammal. Den tog sin första början wid 1622 års Riksdag för att lindra andra Pålagor och Bewillningar. Mättstocken skulle blifwa 30:dedelen af warans wärde. Ståndarne förbehöllo sig ock då i Riksdags Beslutet sålunda: Så framt samma Tull befinnes framdeles efter någon tid skadelig och oß odrägelig, så förse wi oß till Hans Kongl. Maj:t ödmjukeligen att den icke blifwer continuerad, såsom icke heller till wårt stora beswär och tunga förhöjd. Men frågas nu, om så skedt, om denna Tull och Accis tjent till förekommande och lisande af andra Pålagor och Bewillningar? Om denna Waru Afgift som ifrån början warit en fri Bewillning, icke alltid blifwit continuerad, och som wårre är, i flere repriser förhöjd; Om denna eller någon annan Taxa, en

en gång förhöjd, någonsin i detta Land blifwit nedsatt? En förökt Tull på öfwerflödswaror såsom Caffe, Thee, Säcker, Tobak, Bränwin, Öl, m. m., är mera rimlig. Det är wäl en wig façon att taxera per Capita alla sådane som möjeligen kunde bruka öfwerflödswaror, men Engelska sättet att med Accis belägga sjelfwa waran är owedersägeligen billigare, om ock derwid någon försnillning ske kunde. Att en slöfare och drinkare ej mera skall omgälda sin wällust och odygd, än den måttelige och nyktre Medborgaren, är obilligt. Många utwägar att förekomma underslef äro och annorstädes påtänkte, såsom att sälja Caffe brändt och malit, att i stället för att taxera Ölet, taxera Maltet m. m. Malt-Taxan i England utgör således en af de alldrabetydligaste. Man är här i Sverige högeligen uppretad emot husvisitationer. De äro wäl beswärlige, men ingen Nation kan wara mera ömtålig om sin Liberty and property än den Engelska, och den tillåter denne dock för att slippa Landt-Tullar, att befordra Taxornes rigtiga utgående, och derjemte uppmuntra inhemske Manufacturer. Att hårdt beskatta Mjöl, Gryn och Pundwaror, är wida oförsiktigare och hårdare. Kan den Engelska Arbetaren ej taga sig en mugg ó Porter, så får han låta det blifwa och håldre stilla den präßande hungern. Då alla lätta tillgångar äro medtagne, så måste man efter hand widtaga mera otjenlige, och wid Beskattningen skillja de till Lifsuppehållet högst nödwändige waror, ifrån de mera oumbärliga, önskas dock att det ej må gå löst uppå skjorta och skor, under den föreställningen att wåra gamla Scytiske Förfäder, i likhet med nuwarande Asiater, och äfwen Greker och Romare lefwat helt wäl utan Skjorta på kroppen och Skor på fötterna. På det

det hela torde Höglofliga Ridderskapet och Adeln anse för bättre, att åtaga sig en werkeligen synbar, än en omärkelig och småningom enerverande Bewillning. Det torde eljest blifwa, som man brukar säga, att stekas wid en liten Eld. Det ömaste af allt, är den hårda Taxationen på Embetsmannen, som wißerligen får trala för sin lilla Lön, och har ingen extra inkomst då han med redlighet will förrätta sin tjenst. Hade Ridderskapet och Adeln under sin syßlolöshet nästlidne wecka fått rådplägas, så hade kanske någon utwäg till deß lindrande kunnat utfinnas. Om den föreslagne Tull-Afgiften synes något minska Procenterna utaf Lönen, så höjes så mycket mera prisen på Landtmanna- och Stadsmanna-waror, samt trycker utomdeß så förskräckeligen alla dem som skola hopskrapa Lönen, att Embetsmannen sluteligen genom deras undergång förlorade mer för mindre. Enligt det anonyma Projectet skulle ock Publicum ärfwa tillika med Privata, och det till en så betydlig del, som 4 proCent af behållningen. Påfundet är ingalunda nytt: Auguste vicesima Hæreditatum eller 20:de Penningen i arftägt är icke okänd; men den sträckte sig alldrig till rätta Descendenter eller till fattiga. I Holland har man äfwen tyckt om ett sådant Publici medärfwande; men det har blifwit ganska olika fördelt å nedstigande Arfwingar, närmare och fjermare collaterale Arftagare samt alldeles oskylde personer som erhållit Testamenten eller Legater. Här äro 4 proCent öfwer hufwud lika projecterade, som är för hårdt, då förut Inventarie-Afgifter till Justitiä-Stater och fattiga existerar. Följden blifwer wäl mindre förmögenhet hos Efterkommande, än nu lefwande Medborgare; men om Nationen icke så wåldigt kom att tryckas genom Intereßet för den redan garanterade Skuldsumman och proCenten warit måttelig tilltagen, så hade detta Förslag, åtminstone i anseende till Sido-Arf bort möta mindre opposition, helst denna Beskattning närmast synes träffa den werkeliga förmögenheten, hwilken eljest är så ganska swår att igenfå. Dock hade nu sådan Afgift ingalunda warit paßande till en precis årlig Bewillning, men wäl till en Fond d'Amortisement, om den eljest kunnat således inviolable bewaras. Herr von Schulzenheim förenade sig sedan, i anseende till Bewillnings-Terminens utsättande, så mycket mera med de Herrar Ledamöter, som welat utfästa tiden på 2 högst 3 år, som wid ett annat tillfälle förmodades wara bewist, att en Riksgäld som 2 a 3 gånger öfwerginge alla kända tillgångar, alldrig i längd bäras kunde: äfwen så att de arma Undersåtarne icke många år i rad förmådde uthärda med en Extra Beskattning, som inberäknad Brännwins-Friheten, men oberäknade alla andra med mer eller mindre skäl så kallade Ordinarie Räntor, medtoge nära en 4:dedel af Sedelstocken. En wis och mild Konung kan icke annat än ömma sig om sitt Folk, då det en gång med förfarenhet får betyga sitt lidande. Då fred och rådrum blifwer, tyckes utan särdeles djupa Finance-kunskaper, underdåniga och oswikeliga råd kunna uppgifwas till den förstörande Gäldens betydeliga minskning förutan Undersåtares utblottande. Att Riksens Ständer på wißa bestämda år kunna determinera sina Bewillningar tyckes wara en ej mindre Laglig än billig rättighet. Kongl. Maj:t har wid alla Riksdagar sedan Deß anträde till Regeringen nådigst täckts yttra sig, att de Lagar och Sedwanor, som framför 1680 warit öfliga skulle ock nu wara gällande. — På hela 1600-talet wo-

woro Bewillningar och Krigsgärder utfäste på wißa år eller endast så wida eventuele i fall kriget ännu på ett eller annat år längre räcka skulle. Ibland har ock ett enda Stånd utsatt tiden, och de andra Ständen i det målet icke yttrat sig, men merendels hafwa allesammans concerterad. En wärd Ledamot har redan behagat anföra några sådane i förra Seculo, på wiß tid bestämde Bewillningar, och kunna ännu dertill läggas följande: wid 1604 års Riksdag utfästes tiden på 3 år; 1609 på 2 år; 1622 lades som förbemält år, Tull och Accis på Inländske waror som fördes till Torgs; 1644 bewiljades på 1, högst 2 år; 1652 på 3 år; 1655 åfwen på 3 år, då Borgerskapet i synnerhet klagade på Qwarn-Tullen; 1657, då många särskilte Provincie Riksmöten höllos, bewiljades olika på 2, 3 a 4 år; 1664 på 3 år; 1668 dito på 3 år; 1672 på 2 år; 1675 på 1 år; Adeln i synnerhet 1678 på 2 år; 1680 på 2 år. Ständerne hafwa alltid förbehållit sig att deße Bewillningar och Gärder ej skulle till deras rättigheters förfång blifwa stående, eller de beswåras med andre pålagor thy förutan. Borgare-Ståndet räknade icke en gång Inqvarteringen ibland sina nödtwungna borgeliga Onera: i 1678 Riksdags-Beslut läses: „alla Stånder igemen utfästa denna friwilliga Bewillning med det uttryckeliga förbehåll, att wara frie och förskonte för alla andra pålagor och beswär, ehwad namn de hafwa kunna, som uppå Riksdagarne af Oß icke mottagne äro: och der åfwen så hända skulle, att Inqvarteringar och Förplägningar ske skulle, att the thå måtte uti thenna bewiljade Contributionen decourteras;" — Den måste ock om Kronans Drätsel och Uppbörd wara ganska litet underrättad som icke wet, att större

re delen af de nu för tiden såsom ständige Krono-Utlagor påförde Artiklar, äro blotte Bewillningar; oberäknade många sednare tillkomna Regale Rättigheter och Taxor, såsom ock tid efter annan förhöjde Chartå-Sigillate-Afgiften, hwarmedelst Kronan deltaga i alla köp, skuldfordringar med mera. Wid wißa af de äldre Riksmöten woro inga Bewillningar eller Krigsgärder utfäste, likasom under 1720 års Regerings-Forms bestånd, 2:ne gångor hände; Om eljest Lön- och Betalnings-Afgiften, Slottshjelp och Accis undantagas, hwilka dock wid 1731 års Riksdag expreße såsom blot continuerande till nästa Riksdag determinerades. Riksens Stånder hafwa ock under nuwarande Regeringssätt, förfarenhet för sig, att år 1786 Bewillningen utfästes på 4 år, af hwilka Kongl. Maj:t nådigst täcktes eftergifwa ett år; hwad som war lagligt och tillåteligt år 1786 måste förmodeligen åfwen så wara 1789. Swensk Mannafrihet skall i synnerhet bestå uti att beskatta sig sjelf. Äga Ständerne icke **allenast en ostridig rätt att fritt gifwa till Rikets underhåll, hwad som funnos nödigt,** utan ock **jemka** och **afslå**, så tyckes wäl dem som otwunnit gifwa åfwen tillhöra att jemka Bewillnings-Termin, eller aldeles afslå en oinskränkt tid, hwilken möjeligen kunde räcka uppå Barn och Efterkommande, som Höglofl. Ridderskapet och Adeln för sin del icke torde se sig berättigad att för en länglig framtid beskatta. Sedan större Extra Stater behöfwas så är wißerligen en rådig omtanka nödig att icke Swerige förqwäfwer alla sina Näringar lika som Spanien med sin **Alcanala** eller 6 PrcCents Afgift af alla slags säljbara ting, hwilken tribut ock tillförene warit större, Swerige äger icke heller några Peruvi-

vianske Guldgrufwor att dermed ersåt a skadan. — Englands kloka Finance- och Taxerings-Systeme skaffar Publicum af knappa ätta Millioner Menniskor öfwer 40 Millioner R:dr i årlig inkomst, då det af naturen mera gynnade och längre odlade Frankrike, som äger 24 Millioner Inwånare, med beswär och ett öfwerklagat förtryck föga kan uppbringa till Skattkammaren 60 Millioner R:dr, som dock i proportion mot England borde stiga till 120 Millioner dito. Om Sweriges Folknummer, Afkomst och Penningestock föga kunna jemföras med deßa mägtiga Länder, så lärer ännu mindre försigtigt wara, att just wälja det äfwentyrliga af deße Staters Finance-Systemer, då man saknar de Utrikes resourcer, hwarmed de upprätthållit sina artificiella Entre-Priser; men Utländska Exempel torde mindre behaga, ehuru inhemske upplysningar ibland tryta. De konstige Finance-Operationerne, som emellan 1715 och 1718 i Swerige nyttjades, äro alldeles förskräckande; sedan Rikets Inbyggare genom Myntförhöjningar och Beskattningar blifwit utblottade på all redbar tillgång, så pantsattes sedan all deras Egendom i fast och löst. Ett Riksens Ständers Contoir inrättades efter Regements-Förändringen, men wid Bewillningar såg man sig utur stånd att godtgöra de 310 Tunnor Guld, hwartill Mynt-Tecken, Mynt-Sedlarne och Stats-Obligationerne sig bestego; utan Liquidation måste uppgöras medelst en inhemsk Riks-Banqueroute, som förstörde flera oskyldiga Medborgare än 1680 års hårda Liqvidations-Commißion.

Herr Schulzenheim tillade slutelligen, att han tillbragt wid paß en sjettedel af sin lefnad utom Riket, ibland i Monarkiska, ibland i fria Stater; — Och

Och ehuru Finance- och Drätsel-Werk icke warit deß hufwudyrke, så torde dock något nyttigt hithörande, inhämtas kunnat; men underkastade gerna sina tankar wördsammeligen Ridderskapets och Adelns upplystare omprösfwande. Tidens korrthet torde dock göra en nogare granskning denna gången föga möjelig, åfwen som Höglofl. Bewillnings-Utskottet nödsakats hasta med detta sitt för Rikets wälfärd så betydeliga arbete. Friherrarne Lantingshausen, Carpelans och Örnsköld, samt vice Presidenten Ehrenhoffs, Öfwer Ceremonie-Mästaren Wachslagers, med fleres påminnelser kunna wara af mycken wigt, men i brådskan torde alltså stanna uti reservationer till nästa gång, och nu bäst anses, att af 2:ne motbjudande ting underkasta sig det minst wädeliga, samt således förena sig med de Herrar Ledamöter som anhålla om proposition, till bifall å Bewillnings-Utskottets Betänkande på determinerade 2:ne, eller om Pluraliteten så behagade godtfinna uppå 3:ne år.

Grefwe Lewenhaupt, Claës. Då nu Ridderskapet och Adeln ändteligen få företaga och slutelligen afgöra ett så wigtigt mål, som det nuwarande, har jag tänkt, att tillstyrkande af de skäl jag häruti ärnar andraga till en förberedelse kasta ett betraktande öga på loppet af detta Riksmöte, samt närmare inse huru detsamma af wårt Stånd bör anses. Wi hafwa, mine Herrar, samlats hit i en stund då Allmänheten förförd af de nedrigaste tungor och nesligaste skrifter, som opåtalt fått offenteligen tryckas och kring Landet utspridas, stadnadt i den öfwertygelse, det wore endast Adeln som wore skulden till närwarande och tillkommande olyckor. Med detta

swåra och oförtjenta omdöme om oß, intogo wi inom detta hus wåra ställen; näppeligen framgå några dagar innan wi få röna wår Konungs onåd medelst ett offenteligt förbud af all ventilation uti ett ämne, det wi som ett Riksstånd och en så wåsentelig del af Lagstiftande Magten bordt enligt wåra Lagar tro wara wår rättighet. Wåre mest upplyste och ståndaktigaste Medbröder, ryckas ifrån wårt Samfund och inmanas i häckte. Hwad falska belackare om dem föregifwit weta wi ej, men det weta wi, att dem ej något brott kan förebrås och att de emot Lag, Riksdagmanna och Medborgelig Rätt redan tillbragt öfwer 2:ne Månader inom Galler och Bommar utan att ens blifwit hörde. Lagarne äro, mine Herrar, ej synnerligen wördade och Allmänhetens omdöme ej ansedt af mycken wigt uti det Land, der de ypperste Medborgare dragas utur sine hus i aflägsne Fängelser, beröfwade af sine närmaste anhöriges skötsel och umgänge, och det utan att minsta brott, minsta orsak till detta wåldsamma steg tros wara nödigt att föregifwa. Är detta följder af ett fritt och lagbundit Regeringssätt, så lära wi, mine Herrar, få medge den paradoxe, att Rom ännu war en Republique under de sednare Kejsares Regering. Knappast sakne wi wåre allmänt älskade Medbröder, då oß förebringas en ny Lag under Namn af Förenings- och Säkerhets-Act; den tid wi i början af Riksdagen beskyltes för att onödigt utdraga, war nu ej mera så angelägen, ty mer än 14 dagar framgingo och hwarje dag medförde för wårt Stånd en fullkomlig inactivitet. Sent omsider få wi detta mål till afgörande. Ridderskapet och Adeln kan ej wara sig olik. Den dyra Ed de swurit, det lyckliga Regeringssätt de wördat, den nit de bära för Konung och

och Fosterland äro de bindande skäl med hwilka de för sin del afslå denna Act. Ett Beslut hwilande på så goda grunder hade ej fordradt så lång betänketid. Detta wigtiga ärende är knappast afgjordt, förr än hela wår uppmärksamhet och tankekraft måste samla sig till skärskådande af Hemliga Utskottets Expedition; här möter oß genast en otrolig och med wåra och hela Landets wilkor föga öfwerensstämmande Gäld-Summa, för hwilken Riket säges häfta: Ridderskapet och Adeln mera bekymrade om Rikets upprätthållande och sanna wäl, än om de arga och falska omdömen, som om deras förhållande kunna fällas, tror sig hafwa funnit en medelwäg till detta stora ändamåls winnande. Men, mine Herrar, i åren mitt wittne, att då wi i wåra rena afsigter woro som mest öfwertygade om billigheten och möjligheten af det goda Beslut wi woro så nära att taga; blef af Herr vice Landtmarskalken oß en Kongl. Billet åter frambragt, hwilken till intetgjorde hela wår öfwerläggning, med en Befallning till Landtmarskalken, att ingen proposition utan blott på Ja och Nej i denna sak finge göras, och med det märkeliga tillägg, att Riket i fall af Afslag kunde gå förlorat. Hwad blifwer en Swensk Riddersmans pligt wid en så oförmodad utlåtelse af deß Konung? Jo, mine Herrar, den innefattas i det hedrande Beslut wårt Stånd i denna sak tagit: nemligen att wår egen öfwertygelse wikit för blotta farhågan deße grufwelige ord hos oß uppwäkte, samt att wi heldre wilja antaga Tiggarestafwen än uppehålla oß med att skärskåda följderne af detta wårt Beslut. Under loppet af detta snart i 3:ne månader warande Riksmöte hafwa wi oagtadt de mänge mest bewekande och kraftigaste påminnelser med Deputationer

ner ej fått nalkas wår Konung, mer än enda gång, wåra Medständer ej mer än 4 gångor; hwad enighet uti öfwerläggningar och beslut ett dylikt utestängande Lagstiftande Magterne emellan medförer, lämnar jag hwar förnuftig menniska att dömma.

En vice Landtmarskalk hafwe wi af Kongl. Maj:t fått emottaga. Inrättningen af fördubblade Landmarskalkar war för wårt Stånd så ny och owanlig, att äldsta Grefwen till präjudicats undwikande såg sig föranlåten, att till Protocollet deremot protestera. Herr vice Landtmarskalken måste wi dock lämna det witsord, att han med största nit och undergifwenhet till punkt och pricka åtlydt och utfört Kongl. Maj:ts Befallningar. Huru han bewarat wåre rättigheter och emot sitt Stånd uppfyldt sina åliggande skyldigheter, lämnar jag wåre Protocoller att wittna. Wid genomseende af denna dock ofullkomliga målning torde billigt den frågan uppkomma: **Äro wi ett Riksstånd eller ej?** Att wi det werkeligen äro och förblifwa är wäl intet twifwel underkastat, dock måste jag tillstå, att jag funnit det wi under warande Riksdag oftare mottagit positive Befallningar än wi blifwit rådfrågade. Höglofl. Ridderskapet och Adeln lärer häraf inse huru förmonligt och behagligt detta Riksmöte för oß warit. En stor rättighet hafwa wi likwäl i behåll. Ett fritt folk, som man ännu kallar oß, äger att bewilja hwad de till Statens behof finner nödigt; samma rättighet hafwa de ofelbart uti tidens bestämmande. Låtom oß, mine Herrar, alltid wara oß lika; antagen Bewillnings-Utskottets project, jag medgifwer att deruti finnas flere fel till Leskattningens utstakande; följder af den korrta tid inom hwilket det blif-

blifwit utarbetadt, och Summans åtminstone uti wårt Land oerhörda storlek, hwilka aldrig kunna tillwitas de upplyste Herrar och Män, som det sammanfattat; jag medgifwer äfwen att wårt Stånd, utom proportion, och på bekostnad af wåre Privilegier blifwit betungadt. Just deße skäl, mine Herrar, öfwertyga mig, att wi deruti böra ingå, dock på en bestämd tid af 2:ne år; ifrån hwilket wi lika så litet böra wika som ifrån sjelfwa projectet. Är Riket efter den tiden i samma olyckeliga belägenhet som nu, då är allt hopp ute; är utsigten blidare, är wäl då rätta tiden till jemkningar, och på det Allmänheten slutteligen må blifwa öfwertygad, att Ridderskapet och Adeln gärna uppoffra egen förmögenhet för det allmänna bästa, hwilket med obestämd tid uti en så stor Bewillning jag är öfwertygad aldrig kan förenas.

Friherre Bielke, Thure. Det man nyligen hört, kan ej straxt falla ur minnet, alldraminst då det angår så rörande ämnen som de, hwilka med så mycken fanning blifwit anförde af en wärd Ledamot. Jag delar med honom känslan af det mätt utaf den olyckliga ställning, hwaruti wårt Stånd nu befinnes. Det enda wi weta oß med säkerhet äga, är att för detta ögnablick njuta ett lif, hwars fortsättning wi ej kunna förutse, om den blir oß af Allmagten lämnad såsom en Nådegåfwa eller såsom ett straff. Utaf wår Medborgerlighet hafwa wi dock ännu i behåll den bedröfliga delen, att med wåra Lif och Egendom understödja ett i wåda stadt Fäderneland. Jag instämmer med den wärda Ledamoten, att också de måtte på ett detta Stånd wärdigt sätt dertill uppoffras. Wi frede derigenom wåra Samweten, och om wi ej förr njuta den rättwi-

sa wårt uppsåt förtjenar, äro wi åtminstone derom förwißade ifrån den stund då menniskomagt upphörer. Det lärer således wara utan fråga, att Ridderskapet och Adeln willigt ingår uti den föreslagna Bewillningens Summa, och Deliberationer således endast blir om sättet och tiden af densamma. Trenne Förslager äro inkomna, hwaribland det som Herr Öfwersten och vice Landtmarskalken adopterat, får först granskas. Den der föreslagne Consumtions-Afgiften är, ehuru wälljudande wid första påseende, både mera tryckande och wådelig än något annat Beskattningssätt. Jag will ej yrka deruppå, att wåra Tullar från begynnelsen warit en Bewillning af år 1622, som sedan blifwit beståndande, och flera resor ökad; en omständighet som bör ingifwa farhåga derföre, som Räfwen i Fabeln hade för Lejonkulan, då han sade Vestiga terrent. Jag will ej heller anmärka möjligheten af nya Tullars anläggande, der de kunde blifwa lönande: det är nog med de olägenheter som ändå derwid möta. Först och främst faller Tullen alltid tillbaka på Säljaren, det är Landtmannen. Köparen må återbetala densamma eller ej, så minskar den alltid warans wärde. Till exempel 16 ß afdrag på wärdet af hwarje tunna inhemsk Räg, giorde ju den faseligaste, fastän osynliga Beskattning för Landtmannen. Huru skulle icke Näringar dernäst derigenom förfalla? Huru skulle icke Utländska med mindre Tull belagde Rudematerier utestänga de Inrikes nyttjande wid wåra Fabriquer, och ändteligen orsaka att de ej mera producerades inom Landet. Ändteligen blefwe en sådan Tull lika så olämpelig, som i wißa fall till och med löjelig. En Renshud transporterad genom tre Tullar, wore genom tullen betald till mera än deß wärde.

Afgiften af 4 proCent på Capitaler i Sterbhus, skulle inom få år nog kunna göra Kronan till ensam Arftagare i de Slägter, der Sidoarf kommer att, som ofta händer, skiftas emellan äldriga Personer. Förgäfwes åberopas Englands Exempel utaf höga Consumtions-Accißer. Utom det att de uti England icke påläggas på oumgängeliga lifsförnödenheter, war England wälmående innan Beskattningarne hunno till sin höjd, och framför allt ägde och ännu äger både Nationel och enskild Frihet, Lagars werkställighet, Handel och Näringar, grundade på egen Spannemåls-Product, egen Ull m. m.; huru nära detta Land i alla deßa fall nalkas England, lämnas till hwars och ens omdöme. Jag skall således ej annat, än för min del afstyrka Ridderskapet och Adeln från antagande af detta Förslag. Dernäst förekommer Bewillnings-Utskottets Project. Detsamma har den förmonen, att, ehuru tiden till upprättande warit otillräcklig, dock wara mera arbetat, än de öfriga. För att ej upprepa hwad flera wärda Ledamöter derwid haft att erindra, inskränker jag mig inom få anmärkningar. Sju proCent af Penningelöner och 9 proCent af de indelte, är wißerligen öfwer höfwan, helst det är mot ändamålet af alla Embetens inrättning, att återtaga något af den knappa Lön de flesta af dem bestås. Proportionen tyckes ej eller wara särdeles wäl träffad. Fem R:dr på en Biskop och 4 R:dr på en Kyrkoherde i en Församling af 104 Mantal, men 9 R:dr på en Subalterne-Officer med indelt Lön, stöta all billighet. Summan af Bewillningen på Adeln och Adelns Wederlikar går till 25 Tunnor Guld, men Preste-Ståndets till icke fyllest 2; en så obillig proportion bewisar att det Högwördige Ståndet icke funnit för godt att till mätt-

måtlstock af deras Patriotisme mot de öfrige Ständens, wälja Penningeafgifter till Rikets frälsning. Många Articlar, och wißa delar af öfwerflödsafgifterne torde gifwa anledning, de förre till oreda och owißhet, de sednare till Fiscalisationer och Chicaner. Återstår nu endast att granska det af Herr Öfwer-Ceremoniemästaren Wachslager uppgifne Capitations-Projectet. Methoden derwid är enkel, och således bättre än wid de andra, hwartill kommer att man af erfarenheten funnit det Koppskatten alltid bättre utgådt än andra Beskattningssätt. Om den Proportion som år 1770 antogs, war då billig, så måste den wara det ännu; och om den nu skulle ökas på Ridderskapet och Adelns bekostnad, så lärer det anses af Ridderskapet och Adeln såsom i denna tiden både hedrande och nyttigt för Ståndet. Efter 1770 års Bewillning war förhållandet emellan alla Ständens afgifter följande:

För Adeln och Adelns Wederlikar bewilljades	80
För Preste-Ståndet " " "	70
För Borgare-Ståndet " " "	120
För Bonde-Ståndet, Frälse-Bönder och Torpare inberäknade " " "	400

Enligt nu uppgifne Capitations-Project skulle Adeln och Ständs-Personer gifwa 299. Preste-Ståndet 80. Borgare-Ståndet 326. Bonde-Ståndet 648. Men enär åtminstone 200 Mantalsskrifne Personer finnas på Frälse-Jord, hwilka a 24 ß öfwer hufwud skulle utgöra 100 R:dr, för hwilkas utgående ägarena skulle komma att hålta, om icke Hemman och Torp skulle blifwa öde, blir

Adelns med deß Wederlikars och Frälse-Bönders eller Torpares utgift i sjelfwa Werket	399

Pre-

Preste-Ståndets 1-5:tedel deraf eller "	80
Borgare-Ståndet 73,000 R:dr mindre "	326
Bonde-Ståndet på Skatt- och Krono-Jord till öfwer 56000 hela Hemman, då all Frälse ej gör mera än 23,000 Hemman, uti förhållande som 11 emot 8 eller "	548

Detta Förslag utgör dock, enär Frälse-Bönder och Torpare ej deribland räknas, endast 18 Tunnor Guld, på Adeln och deß Wederlikar, då Bewillnings-Utskottet deremot föreslår 25 Tunnor Guld. Men som Capitationsförslaget ej hunnit utarbetas, anhåller jag att ett Berednings-Utskott måtte på några timmars tid få detsamma öfwerse, och sedan till Ridderskapet och Adeln öfwerlämna; en desto mera billig begäran, som Borgare-Ståndet till dylik granskning fått anwända hela fyra Plenidagar; och på det icke detta Plenum må fruktlöst förbigå, får jag den åran tillstyrka, att frågan om tiden till Bewillningars åtagande, måtte i dag företagas. Wid den samma utbeder jag mig få yttra mina tankar. Jag har hört den besynnerliga satsen drifwas, att en limiterad tid för Bewillningen skulle wara att falla in uti Kongl. Maj:ts Höga Rätt, att enligt 38 § af 1772 års Regeringsform ensam kalla Riksens Stånder. Det lärer ej tarfwa Bewis, att den som gifwer friwilligt, äger också rättighet att utstaka tiden och sättet af deß Gåfwa; ty det är en Axiome. Alla tiders praxis, till och med under Souverainitetens ok, har warit at Bewilja på bestämd tid: äro wåre rättigheter, wår frihet mindre nu, än då? En så tryckande och till sättet så outredd Bewillning, som denna, kan ej sägas wara annorlunda antagen än på höft och försök om densamme med Lan-

 dets

dets bestånd kan så till Summa som Repartition utgå. Lika litet kan den af Riksens Ständer åtagne Garantien medföra en förbindelse till ewigt fortfarande af en sådan Bewillning som denna. Om än det medgifwes att Riksens Ständer ingått i borgen derföre, måtte de åga samma rättighet som hwar och en annan Cautionist, nemligen: att då Hufwudmannen brister i betalningen, med Creditorerne jemka om densammas Terminer, som sätt; alldraminst kan utsättandet af wiß tid strida emot Kongl. Maj:ts Höga Rätt, att ensam kalla Riksens Ständer. Wi hafwa hördt Kongl. Maj:ts Nådiga Löfte, att understödja Riksgälden med Subsidier om och när sådane fås. Huru kunna wi weta om den eller andra Resourcer, dem tiden skall tillskynda, icke kunna på många år göra Riksens Ständers kallande onödigt, om än Bewillningen upphörde, än mera är det onekeligt, att den nu i frågawarande Afgift består utaf twenne skiljaktiga fast till deras gränsor icke determinerade delar, nemligen Bewillning och Krigsgård. 45 §. af 1772 års Regeringsform utstakar tydeligen att Krigsgård bör upphöra och Ständerne sammankallas, så snart som Kriget upphör. Wi böre hoppas att Kriget skall slutas inom detta Åratal, hwarutan detta Land föga lärer kunna räddas. Enligt åberopade §. af Grund-Lagen bör icke allenast Fäderneslandet då skonas för Krigsgård, utan också Riksens Ständer sammankallas. Tiden till nästa Riksmöte bör derföre wäntas Lagligen inom ett år; och då Ridderskapet och Adeln utsätter Bewillningars Termin till 2 år, hwartill jag i ödmjukhet styrker, går den öfwer den tid inom hwilken efter all liknelse ny Riksdag bör föreslå efter Lag, och då lärer ingen kunna beskylla Ridderskapet och Adeln, att

att hafwa trädt Kongl. Maj:ts höga Rätt till Ständers sammankallande för nära.

Friherre Lantingshausen, Albrecht. Sedan Ridderskapet och Adeln gifwit sitt bifall till Hemliga Utskottets Extractum Protocolli, uti hela deß widd, för att ej blottställa Fäderneslandet för den oförmodade wåda, hwaruti Ridderskapets och Adelns afslag hade kunnat störta Riket, enligt Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifwelse till Herr vice Landt-Marskalken, återstår nu den wigtiga Frågan, huru wida Ridderskapet och Adeln igenom Bifall till en Bewillning af 82 Tunnor Guld mågtar fullgöra den Förbindelse de sig igenom Garantien af Rikets Gäld åtagit. De fleste Herrar, som under Deliberation om Hemliga Utskottets Extractum Protocolli yttrade sina tankar, anfäge den af bemälte Utskott föreslagne Beskattnings-summa, såsom allt för tryckande, ja så högt tilltagen, att den omöjligen af Landet kunde utgå: detta anser jag äfwen wara en ostridig sanning. Men, mine Herrar, att den projecterade Bewillningen wida öfwerstiger Landets tillgångar, det anförer jag icke såsom ett skäl, att på densamma göra någon afkortning; nej, jag will heldre bewilja öfwer förmågan, än att jag skulle wägra det som länder till Rikets räddning. Summan är uppgifwen, utan hwilken Riket icke är hulpit; skulle wi inlåta oß uti någon granskning huruwida denna Summa, om den ock de första åren till Riksens Ständers Contoir skulle inflyta, äfwen kunde i framtiden af Landet betalas utan deß totala utarmande, då wore i detta ämne mycket att anföra, hwilket jag med stillatigande förbigår, emedan ingenting derwid kunde winnas; ty sedan Rikets Ständer fått emottaga Rikets

kets Gäld och Statswerket behållit Rikets Fonder, då återstår ej annat än att bewisja ända till yttersta Skärfwen. Förmodeligen lärer icke Riksens Ständers Contoir igenom indragningar uti Staten kunna utaf Statswerkets medel subliveras utöfwer beloppet af de 9 Tunnor Guld, som tillförene warit anslagne till Riks-Gälds Fonden: den Bewillning af 12 tunnor Guld, som Statswerket enligt Hemliga Utskottets yttrande kräfwer, gifwer ju för det närwarande föga hopp om någon lindring uti den föreslagne tunga Beskattningen. Jag är derföre af den tankan, att om Ridderskapet och Adeln uti sakernes närwarande skick, åtager sig en Bewillning wida öfwer förmågan, ädagalägga de både för samtid och efterkommande, att oinskränkt nit och kärlek för Fosterlandet har styrt deras Beslut. Således kan jag icke annat än för min del tillstyrka, det Bewillnings-Utskottets Project måtte tagas till grund för den Bewillning som nu skall utgöras, dock så wida de öfrige respective Medständen deruti ingå, och med det uttryckeliga förbehåll, att om någon minskning uti Bewillningen på hwad sätt som helst skulle tillkomma, Ridderskapet och Adeln måtte samma minskning proportionaliter tillgodo njuta. Hwad åter tiden beträffar till denna dryga Bewillning torde försigtigheten fordra, att den ej utsättes längre än till 2:ne år. Om Riksens Ständer på längre tid skulle åtaga sig denna Bewillning, kunde det hända att de mindre förmögne Medborgare uti Staten, hade med förlust af sin timmeliga wälfärd, köpt kunskapen om Rikets Gäldbundna belägenhet samt rättigheten att igenom Ständers Fullmägtige förwalta Rikets skuld. Men då den Beskattning, som Riksens Ständer wid detta Riksmöte lärer sig åtaga, ej

ej allenast innehåller en Bewillning till Statswerket och ett Sammanskott till afbetalning på Gälden, utan äfwen en Krigsgård, hwilken efter Krigets slut bör jemkas och rättas efter beloppet af krigsomkostningarne, så följer häraf, att en inskränktare tid, för den i frågawarande bewillning lärer wara den lämpeligaste. I fall att Ridderskapet och Adeln skulle i likstämmighet med ofwan anförde tankar stadga deras Beslut, anhåller jag, att Extractum Protocolli deraf, ofördröjligen måtte afgå till de andra Ständen. Följande tilläggning får jag äfwen göra: Jag finner wäl att några jemkningar uti Bewillnings-Utskottets Project borde kunna äga rum, men är tillika af den tankan, att deße jemkningar swårligen lärer kunna werkställas uti en så talrik Samling som denna, och föreslår således, det Bewillnings Utskottet måtte höras, i anledningar af de erindringar som under öfwerläggningen blifwit gjorde, deröfwer inkomma med sitt utlåtande huruwida Bewillnings-Utskottets Project kan tåla några jemkningar utan att störa hela Projectet. Jag tror äfwen att Afgiften för Sidenmeubler och Förgyllningar utgör en så obetydelig object, att den utan synnerlig assaknad uti Bewillningssumman kunde utgå utur Projectet.

Herr von Andersson, Alexander. Friherre Carpelan hade till en del anfördt hwad han ärnade säga. Det anginge egenteligen Officerare som trädt utur tjensten, när någon efter 30 års tjenstetid tagit afsked, lärer det wara ganska billigt att en sådan Contribuerar mindre än den som ännu tjenar och njuter Lön. Herr von Andersson hade tjent i 32 års tid, gjort Finska Campagnen i förra kriget, bewistat Actionen wid Korpo ström, blifwit bleßerad, trädt

trädt utur tjensten, utan Hederstecken, utan sin begåran fådt Capitains Caractere; det wore hårdt om han komme att plikta för sina giorda trogna tjenster med en dryg Contribution, och trodde att han, en gammal Man af 73 års ålder och på graffens brådd, jemte de som med honom wore i samma omständigheter, borde wara fria från sådan afgift.

Allmänt från Bänkarne förklarades att hedern borde wara fri från förtryck.

Och Herr Jägerhorn, Claës, förbehöll sig att i Protocollet få tekna: **när oskulden är fängslad, hwad har hedren att wänta.**

Herr von Zeigler klagade ifrån sin bänk, att han wid Taxeringar ej fådt tillgodo njuta 1748 års Förordning, och instämde med Herr von Andersson.

Herr von Röök. Sedan Rikets Ständer ingått att betala Rikets skuld, är endast frågan huru den skall betalas med minsta känning för Nationen, och den säkraste att inflyta under Riksens Ständers Contoirs Förwaltning. Så snart Bewillningen ensam grundar sig på Luxen och Öfwerflöd, så blifwer den owiß, ty när nöden trycker Undersåtaren så drager man in alla onödiga behof som undergå taxering, och Riket härigenom kommer aldrig ur sin skuld. Blifwer beskattningen grundad på Kopp- eller Hufwudskatt, så kommer den fattiga att betala lika med den rika, om intet drygare af sin inkomst, således har den den följden med sig, att den drifwer Undersåtarena ur Riket, och Bewillningen faller ej ut; utom att mången Adelsman eller Ståndsperson, wistande på Landet, har knappast tillgång att

att betala den förra Bewillningen, huru swårt skall det intet blifwa för honom betala på en Termin 8 R:dr för sig, Hustru och kanske flera Barn. Wi böra således söka den lindrigaste utwägen att komma från saken, men som ej utmärglar på en gång Undersåtaren. — Ridderskapet och Adeln har aldrig uti Swerige betalt någon Koppskatt, som mindre wärdigt deß Stånd; hwilket Ridderskapet och Adeln påminner sig wara yttrat af Hans Excellence Herr Grefwe Fersen på sista Riksdag. När Landtmannen och Borgaren småningom afbördar sig Contribution så känner han intet sin börda, och kan hålla ut i flera år. Till winnandet af den minst känbara Bewillningen synes mig wara Accisen och Consumtion, samt genom en mättelig förhöjning på Sjö- och Landt-Tullen. Detta medel att Contribuera till Statens underhåll har den ypperligaste Undersåtaren af Monarker, Konung FREDRIC II. i Preußen widtagit, åfwen som de kunnigaste Nationer England och Holland. Derföre hemställer jag till Höglofl. Ridderskapets och Adelns wisa beprøfwande om intet Krigsgårdens och Riksskuldens afbördande och hwaruti Riket nu befinner sig, kunna hjelpas genom Accis samt Sjö- och Landt-Tullens förhöjning, som den enda säkra och minst kännbara. — Hwad tiden angår, så conformerar jag mig med Hr Öfwersten Baron Wachtmeister och önskar att Bewillningen blefwe bestämd på 2 år.

Herr von Bilang. Då jag nu åfwen för min del får den åran yttra mig öfwer en så öm och hufwudsakelig fråga, som Bewillningen till de af Secrete Utskottet föreslagne årliga 70 Tunnor Guld, skall jag deruti wara så korrt som möjeligt. Hwad allt-

alltså först och främst sjelfwe Bewillningssättet angår, så tror jag wi göra säkrast om wi följa de grunder och propositioner dertill, som wår Bewillnings-Deputation utstakat; men som densamma är dock i det hela ganska tryckande och kännbar, och ett project under Herr vice Landtmarskalkens namn i går blef uppläst till förhöjning på Tullarne såsom en Consumtions-Accis, hwarigenom wi kunde winna en årlig lindring af circa 30 Tunnor Guld, så kan jag intet annat nu för min del än densamma högeligen tillstyrka, helst intet Bewillningssätt i hela Werlden ännu befunnits mera omärkeligt och säkrare utgått, samt mera warit afpaßat efter hwars och ens rörelse och tillgångar än Tull- och Consumtions-Acciser, hwarföre det och allmänneligast sortinerat sig och allmänneligast blifwit widtagit. Det låter mycket att Tullen blifwit tripplerad, men då allt detta dock icke utgör mera än allenast 2 Daler 2 öre Kopparmynt på en Tunna Råg emot förut, och NB 3 öre Kopparmynt mindre på ett Skeppund Jern, än Bewillnings-Deputation projecterat, så är sådant omärkeligt ehwad det ock skulle falla på Säljare eller Köpare, hwillet säkert sker ömsom efter omständigheterne allt efter warans mer eller mindre tillgång och begärlighet; dock bifaller jag detta project till Tullförhöjning icke med andre wilkor, än att detsamma äfwen upphör när de öfrige nu härmed connecterade Bewillningar en gång skulle kunna upphöra, samt med förbehåll att af all den öfriga projecterade Bewillningen afdrages deße 30 Tunnor Guld i samma proportion som 30 förhåller sig till 82. Hwad åter det af åtskillige Ridderskapets och Adelns Herrar Ledamöter projecterade tiden af 2 år till Bewillningens upphörande angår, så kan jag

jag för min del deruti ej wara af enahanda tanka, och det hufwudsakeligaste af den grund, att jag icke kan wara mig olika uti det jag en gång solenniter ingått och bifallit. Då wi biföllo det Hemliga Utskottets betänkande i hela sin widd, så biföllo wi ock i ock med detsamma, ej allenast att garantera eller påtaga oß hela Rikets skuld, utan all de till den ändan af det Hemliga Utskottet projecterade årligen utgående 70 Tunnor Guld, dels som Intereßen, dels som afbetalning på Capitalet. Och wi förbehölle oß endast att obehindradt få yttra oß öfwer sjelfwa Beskattningssättet, att utgöra årligen de begärte och bewilljade 70 Tunnor Guld, men ej att utlåta oß widare huruwida de skulle upphöra eller ej; ty då hade qvæstio an, som egenteligen war hufwudfrågan, ännu icke warit afgjord; huru är det då möjeligt, mine gunstige Herrar, att wi twertemot ett sådant formeligt Beslut, och sjelfwa sakens natur, nu skulle kunna säga att denna Bewillning som wi redan bifallit årligen skola utgå, skall upphöra om 2:ne år. Alla de Präjudicater som här blifwit uppräknade, paßar ej alldeles till närwarande casus. Riksens Ständer äga frihet att bewilja eller intet bewilja, att bewilja på få eller många år, och deruti består en af deras ypperstа Friheter, den jag är rätt så öm att bibehålla och förswara som trotts någon annan; men mine gunstige Herrar, då wi sjelfwe i anseende till förekomne omständigheter afsäga oß denna frihet då wi bifalla att betala ett wißt Capital och wißa årliga intereßen derföre, så går det icke an att upphöra med werkställigheten utaf ett sådant beslut för än allt är fullgjord; så har utom deß praxis warit i alla tider med dylika Bewillningar, Bröllopps gärder, Begrafningshjelper, Faddergåf-

wor etc. Wid alla sådane tillfällen har Riksens Ständer bewiljat en wiß Summa i ett för allt, och sedan wist huru mycket deruppå årligen skulle utgå tills NB. hela Summan wore betalt, men alldrig hafwa de sagt att en dylik Bewillning skulle upphöra om 2:ne år, utan först när hela den bewiljade Summan blifwit betald. De hafwa uträknat på huru många år den kunde utgå, och i anseende dertill determinerat tiden, endast detsamma kunde wi och nu göra, och säga, som wi bewiljat betala 1260 Tunnor Guldes Capital, och derpå årligen 70 Tunnor Guld, hwaraf 1 proCent årligen afgår på Capitalet, så skall denna Bewillning upphöra circa efter några och 60 år; eller och förr i fall Riksens Ständers Contoir genom Subsider, och öfwerskotten af Krigsomkostningarne finner snarare utwäg till afbetalningar på Capitalet, än genom de föreslagne proCenten; men att säga att wår Bewillning skall upphöra om 2 år, sedan wi förut sagt att wi skola bewilja 70 Tunnor Guld årligen, tills skulden är betald, finner jag wara lika så stridigt, som att Riksens Ständer skulle hafwa sagt att Faddergåfwan skulle upphöra om 2 år, då den ännu icke war till hälften betald, oansedt de tillika owillkorligen afgjort att betala den fullt ut. Jag senterar allt för wäl de öma considerationer som härwid med allt skäl kunna göras, nemligen: wi weta icke huru wårt tillstånd är i framtiden, men när wi icke considererade detta när quæstio an afgjordes, utan owillkorligen samt utan allt förbehåll påtogo oß 1260 Tunnor Guld, samt 70 Tunnor Guldes årliga afbetalningar, så paßar det icke heller att göra något förbehåll wid quæstio quæmodo, hwarigenom quæstio an blefwe upphäfwen och innihilerad; utan möjligheten

heten huru detta skall kunna utgå, få wi nu endast öfwerlemna åt Försynen, med lika tillförsigt som då wi påtogo oß betala denna faseliga Summan äfwen som Hans Kongl. Maj:ts egen wishet och Lands-Faderliga försorg, hwilken uti så öma och märkeliga ordalag som bekant är, åskat af oß detta oinskränkta och nästan öfwer wår förmåga stigande bifall, med mindre han sjelf utfinner några andra möjliga utwägar dertill. Sluteligen, mine gunstige Herrar, hade jag trodt att den af mig uti mitt ödmjuka Memorial af förleden gårdag wäckte fråga först skulle afgöras, att genom indragningar och besparingar upphjelpa wår Handelswäg, för att derigenom möjeligen komma i stånd, att årligen winna så mycket som wi utskicka uti Intereßen, men som detta nu föregådt, så anhåller jag att dermed få uppskjuta till ett särskildt deliberations-ämne.

Friherre von Düben, Hindric Jacob. Jag tillstår upprigtigt, att ingen kan åga bättre rätt att tala och råda uti Bewillningsfrågor, som blifwa så tryckande för Jorden, än flere Poßeßionater och Hemmansägare. Det är mig okärt att jag ännu icke warit så lycklig att få en Jordtorfwa. Den af Bewillnings-Utskottet föreslagne Bewillning träffar oß samteligen. Det wore wißt illa tänkt om jag, för det jag ej åger Jordbruk, skulle önska att detsamma blefwe belastat genom Onera och Pålagor som de kunde undwika genom Capitation. Jag är wida skild ifrån att till alla delar densamma klandra; Capitation kunde en gång med fördel antagas, men deß grunder böra med noggranhet utredas, sådant fordrar tid och erfarenhet; man kunde dock med wißhet säga, att om denna skall af en hop fattig Adel

utgå, som i anseende till Hustru och många Barn icke åga så mycken inkomst som deß afgift, så måste den för många lindras, och hwad densamma kunde ökas på några få store, men kanske usla, hwem kunde aldrig uppfylla bristen. Att öka den på den arbetande hopen, wore än omöjeligare. Jag frågar derjemte Herrar Ridderskapet och Adeln hwad billig förebräelse skulle icke kunna göras wårt Stånd, då hela wår Capitation om den utgår, icke gör mer än 88,000 dito. De andra Ständen kunde aldrig sig dermed nöja. Afunden skulle personalisera några få rika Poßeßionater. Då Pålagor äro uträknade efter Förmögenhet ware sig uti Jord, Hus i Städer, Inteckningar, Rörelser, Öfwerflöd med mera, så tyckes densamma wara båst afpaßad. Bewillnings-Utskottets betänkande har afseende på alla deßa delar, och om ej det är fullkomligt till alla delar, så har det för sig den förmon att alla fyra Ståndens Ledamöter deruti deltagit. Jag frågar ödmjukeligen huru wi skola och kunna komma ifrån detta widlöftiga öfwerläggningsämne på annat sätt, än att hålla oß till något wißt. Så mycket jag kan af Discourserne inhämta, så äro de flesta tankar delte emellan detta och Capitations-Projectet. Alla äro dock öfwerens om tiden, nemligen: för 2 år. Det wårsta Project i min tanke, blir det som minskar Contribution för Adeln det obehagligaste, och med hwilket de andra Ständen aldraminst lärer sig conformera. Jag underkastar Ridderskapet och Adeln huru illa det torde wara att till dem proponera något dylikt Project: det wårdigaste är det, hwarutinnan Adeln sig mest betungar, men det kan ej till en början ske för mer än kort tid. — Friherre Düben uppläste derefter hwad han skrifteligen hade författat,

tat, så lydande: Af alla ämnen, näst den Personliga säkerheten för Undersåtare och deras Egendom, är uti Länder ingenting af mer wigt, än som Bewillningar: Underhållet för Regenten, för Prestersskap, Domare och Soldater, fordrar Medborgares årliga sammanskott af deras årliga inkomst och förtjenst, för att njuta det öfriga ostördt. Detta sammanskott, friwilligt till sin inrättning, enfalldigt till sin natur, har allstrat den nu för tiden i alla Länder wanskapade wettenskapen som kallas Finance. Den rätta Financen är den, att med Undersåtares minsta saknad och kostnad låta dem njuta rätt och säkerhet. Den elaka Financen låter betala sjelfwa osäkerheten med rågat mål. Rikens olyckor såsom hungersnöd och krig fordra owanliga Bewillningar. Det är Financens Mästerstycke då samtida werksamhet dem upphjelper. Denna Finance är i wåra tider bland förlorade konster, deß mißbruk är all uträkning på barn och barnabarns samt efterkommandes bekostnad, swett och möda, som wore deße ej sjelfwe berättigade att deraf ensamme njuta frugten. Hwad man med wißhet kan säga, är att de i de mesta Länder en gång ej lära sjunga Fädernes Lofsång. Swerige har att tillskrifwa deß brister Konung CARL XII:s Krig, Finska och Pomerska Krigen, samt till någon del sednare tiders Öfwerflöd, och mißräknade Financer. Då England räknar twåhundrade och några fyratio Millioner pund Sterlings skuld gjord på 12 år. Menniskan är ett intet i jemförelse med det hela; men en dödlig werkar likwäl på flere åldrars, Seclers och Folkslags wälfärd. Swerige, detta oß kära Fosterland, sällan lyckligt, städse sjelfständigt, är med mindre tillgångar danat till mindre behofwer. Wi båfwa för en framtid, wi äro bekymrade för det när-

warande. De faror som hota wår Konung och wår Fosterbygd samla wåra sinnen och wåra hjertan, oron är billig, fruktan är wanhedrande. Östersjöns nu frusna bölja torde innan kort föra Swenska Flaggan till Arans Tempel. Enigheten skall göra oß oöfwerwinnerlige. Wår Konung styrer efter Deß Höga wishet, Lagen i den ena handen och Swärdet i den andra, Deß Magt är lika stor som den är Laglig, och med wår önskan förenad allt sedan 1772. Medlet och Penningar felas endast, allt annat torde wara i full ordning. Om wi ej äga Peruskatter, så gifwa wi dock allt hwad wår Konung åstat. På en timas tid garanterade wi 88 års skulder, för några dagar sedan werkningar af krig, öfwerflöd, flere hwälfningar och mißräkningar allt sedan år 1700. Wärde Medborgare, låtom oß i dag med samma frikostighet antaga och bifalla den af Kongl. Maj:t begärte nya Bewillning af 82 Tunnor Guld, och sådant för 3 års tid. Man kunde billigt säga att en snar och hastig fred gjorde de tillgörande Lånen onödiga, följakteligen en så stor Bewillning på flera år; man kunde säga att ibland flere oförwäntade Millioner] Subsidier snarligen ankomma; samma följd blefwe ännu mer. Otwifwelaktigt lika så, om en god Fred förskaffade Kongl. Maj:t och Riket Krigsomkostningarne betalte. Men i alla händelser, ehuru tryckande denna Bewillning tyckes blifwa; så är min uppriktiga öfwertygelse, att om någonsin Swerige skall anses kunna föra krig, och ehuru gerna Nation önskar dem, så måste deß Innewånare mägta 70 Tunnor Guld's Krigsgård, och hwad som ej behöfwes till Intereßen på de 21 Millioner Garantie, må i den händelse afgå på Gälden eller i sin mån tjena till minskning på de tillgörande Lånen.

nen. Det wärdigaste af Ridderskapet och Adeln, det mest hedrande och skyndsammast blifwer, om wi utan minskning emottaga och bewilja det af Bewillnings-Utskottet gifne betänkande. Detta Utskott har ju warit sammansatt af alla Ståndens Ledamöter. Hwart Stånd har bewakat sin rätt, och jag för min del ser med nöje, att wårt Ståndes Fullmägtige hafwa i närwarande Rikets trängande omständigheter påtagit sig allt hwad upptänkas kan. Ingen kan begära att detta Hederwärda Utskott skulle på 14 dagars tid utarbeta ett så fullkomligt Project, att ej derwid kunde göras margfaldiga erinringar, helst det den sista dagen måste bruka, jag wet ej hwarföre, all möjelig skyndsamhet, fast det snart blifwer 14 dagar, som Ridderskapet och Adeln warit beröfwad den angenåma skyldigheten, att få bjuda Konung och Fädernesland deras fria Bewillning. Det är sannt att Löntagare äro swåra belastade. Det war ej långesedan Kongl. Maj:t på goda skäl i Nåder fördubblade deras Löner, men sedan den tiden måste de fleste Löner köpas, och nu lämnas Kronan tillbakars så ansenliga proCent deraf. Bruken äro ansenligen beskattade till och med Jern-Contoiret, och andre för Utlagor priviligerade Werk; men wi måste önska att en hwar icke undandrager sig en Utgift och Pålagor på 2 eller 3 år, hwilka om de ej efter den tiden kunna minskas, åtminstone på ett bättre calculerat sätt repeteras sedan 2 eller 3 års erfarenhet uppgifwet de bästa grunder. Man kunde på en annan sida säga, att man alldeles saknar den resource som en i allmänhet till antagande Bränwins-Bewillning kunde tillskynda, och som werkeligen hos oß ligger på bordet sedan sista Riksdag, men med hwilken, på den foten den är, jag förmenar, att åt-

åtminstone det Hederwärda Bondeståndet tills widare sig ganska nöjd förklarat. Skulle wi nu emellan oß skilde ifrån de andre Ståndens Ledamöter uppkasta flere betänkeligheter, så uträttades härmedelst endast tidens utdrägt. Det Lofl. Borgareståndet skall åfwen antagit det af Bewillnings-Utskottet föreslagne project: Det blir än en orsak, att oß med dem derutinnan förena. Jag underkastar således Herr vice Landtmarskalken och Höglofliga Ridderskapet och Adeln om wi ej böra begära Herr vice Landtmarskalkens proposition till bifall af meranämde Bewillnings-Utskottets Förslag till Bewillning af 82 Tunnor Guld, så wida de andra Ständen deruti ingå inberäknat de 12 Tunnor Guld ungefärligen Extra Bewillning som förut till Staten warit anslagne, och sådant för 2 eller 3 år, med den tilläggning, att ehwad framdeles på denna Bewillning minskas kan, det må ske i jemlikhet med all 4 Ständen.

Friherre Hermelin, Samuel. Sedan Höglofl. Ridderskapet och Adeln bifallit Hemliga Utskottets betänkande i anseende till den wåda, för hwilken Kongl. Maj:t förklarat att Riket i annan händelse wore blottstält, så lärer Ridderskapet och Adeln åfwen för det närwarande samtycka till den föreslagne Bewillning af 82 Tunnor Guld. Densamma belastar Rikets Innewånare med så dryga utlagor att efter allt utseende en stor del förlora sina Egendomar, sina Näringar. Jordbrukare, så af Adel som af de andra Ständen, blifwa genom kriget, folkbrist och deßa utgifter oförmögne att till egen och Rikets nytta skötta och odla deras Jord. Bergwerken, som förut äro i högsta mätto Taxerade, blifwa genom tillökning i Afgifter så nedtryckte, att de efter hand öde-

ödeläggas. Handtwerkare, då de under allmän fattigdom ej kunna få lifnäring, blifwa antingen Tiggare eller flytta ur Landet. Och Handelen lärer ej hjelpas genom Privilegier när Rikets tillwerkningar aftaga; När ingen förmår köpa utlänska waror, när af Utländska Skepp i stället för Swenske, wisas oß den wänskapen att wår sjöfart idkas. Ridderskapet och Adeln, ehwad de måtte förlora, bibehålla dock den åran, det goda samwete, att ej hafwa warit orsaken till Rikets olyckor. Derföre styrker jag åfwen att bifalla Bewillnings-Utskottets Betänkande; men på det något hopp ännu må wara om Medborgares och Rikets frälsning, hemställer jag wördsammast att det ej må ske, utan med följande tre wilkor. 1:o Då den af Hemliga Utskottet uppgifne Skuld-Summa och Krigsgärd af 21 Millioner äro antagne för Rikets Gäld, böra åfwen Ränta och Afbetalning ske af Rikets medel och inkomster. För det närwande åtoge wi oß hela Bewillnings-Summan efter wår andel. Men när fred blifwer, förbehålle wi oß att genom öfrige inkomster och genom besparingar, jemte en lindrigare Bewillning, denna förbindelse må fullgöras. Dertill är så mycket mera skäl som en del af wåra Ledamöter i Hemliga Utskottet förklarade wid öfwerläggningen den 8 sistl. till Protocollet, att Kongl. Maj:t i Hemliga Utskottet utlofwat sig wi ja på sådant sätt understödja afbetalningen på Rikets skuld, och då deßa Ledamöter tillika försäkrade, att det war med Kongl. Maj:ts Nådiga tillstånd, att sådant gafs Ridderskapet och Adeln tillkänna, så följer deraf, att detta är ett wilkor, hwarförutan Ridderskapet och Adeln ej samtyckt till den i Hemliga Utskottets Betänkande utsatte Skuld- och Bewillnings-Summa. 2:o Att Ridderskapet och Adeln samtycker

Bewillnings-Utskottets Betänkande med förbehåll, att de öfrige respective Ständen för sine delar likaledes deruti ingå, och i annan händelse, att det ändras och jemkas i samma mån för Adeln. Men då Bewillningen är så dryg på Ridderskapet och Adelns Egendomar och Personer, att för mången äfwen ibland dem utmätning af deras sista behållning eller afskrifning för fattigdom synes blifwa slutet af deras Bewilning, så förbehålles, att om Kongl. Maj:t i Nåder skulle finna, det Rikets tillstånd medgifwer att någon minskning uti Bewillningen kunde åga rum, den proportionaliter för Adeln måtte tillgodo beräknas, helst Adeln wid detta tillfälle haft afseende ej på sin förmögenhet, att med bestånd i längden kunna Bewillningen utgöra, utan på Rikets behof. 3:o Att som denna Bewillning äfwen innefattar Krigsgård, hwilken enligt 45 §. Regeringsformen med kriget bör upphöra, der orden så lyda: så snart kriget upphör böra Ständerne sammankomma och de nya Gårder, som för krigets skull pålagde blifwit, genast upphöra. Och tillika efter stadgat bruk Bewillningen på wiß tid utsättes, hemställes att denna Bewillning antogos på 2:ne års tid; hwarefter om den widare erfordras, den då kan af Riksens Ständer reparteras efter Folkets och Näringarnes dåwarande tillstånd, som mot det närwarande kan blifwa af olika beskaffenhet. Jag tror deßa wilkor, hwilka ej kunna hafwa någon werkan på närwarande krig, wara så nödwändig för Ridderskapets och Adelns säkerhet och för Rikets bestånd, att Ridderskapet och Adeln lära sig derom förena.

Herr Stierngranat, Carl; wille endast upplysa angående Herrar Officerare som med förhöjning på Ca-

Caracteren gått utur tjensten. Bewillnings-Utskottets betänkande åberopar 5 §. 1748 års Förordning, i kraft hwaraf de äro befriade. Det kunde wäl hända, att de sällan tillgodo få njuta detta undantag; ty Taxerings Männen torde ofta hafwa swårt, att utreda frågan om krigsförtjenster. Det kunde dock på det sättet hjelpas, att alla de befriades som fådt afsked med blott en grads högre Caracter. De åskilliga påminnelser till en stor del ganska wäl grundade, jemwäl Borgare-Ståndets erindringar, så wida de ej influerade i Hufwud-Summan, tillstyrkte Herr Stierngranat måtte få gå tillbakars till Bewillnings-Utskottet, der de lättare än in Pleno kunna jemkas, och tillstyrkte han äfwen att sjelfwe Expedi ionen af Bewillningen utaf Utskottet måtte författas.

Friherre Duwall instämde häruti, och att både anmärkningarne och hufwudsaken till expedition remitteras åt Utskottet.

Herr Spaldencreutz, Joh. Ad. Han hade sent i sin tour kommit att tala, men under Discourserne fått den upplysning, att af de 3 projecterne egenteligen Bewillnings-Utskottets ansågs bäst. Det angående Tullförhöjningen är ansedt oantageligt. Han måste äfwen bekänna, att utom andra Considerationer funne han derwid den swårigheten, att Uppbördssättet och Redogörelsen blefwe osäkre. Tullmedeln inflyta i Stats-Contoiret och deß räkningar komme derigenom att sammanblandas med Riksens Ständers Contoir, och ett sådant sammanblandande hade man welat förebygga, och han afstyrkte det jemwäl. Snorare skulle han wara böjd att bifalla Bewillningens utgörande genom Capitation, ty han

wore

wore alltid benägen för lindring, och han ansåg den fördelningen såsom jemnast. Men som, efter hwad han af Discourserne hördt, deß grunder torde wara underkastade oreda, så tillstyrkte han, stödd på de flestes yttranden, bifall af Bewillnings-Utskottets project. Sjelfwa namnet Bewillning, sätter utan all fråga rättigheten af **när** och **huru**. Tidens beramande styrkes af alla både nyare och äldre exempel. Han instämde uti tiden af 2 år: derföre är ej sagt, att den då upphörer eller förswinner; om tillfälle ej yppas, att den kan lindras, kunde den continueras, ehuru med förändringar, jemkningar eller beqwämligare utsättande, han godkände för öfrigt det förslaget, att jemkningarne och expeditionen måtte ske i ett sammanträde af Bewillnings-Utskottet.

Friherre Adelfvärd, Eric Göran, förmälte, att han kommit så sent att tala, att hwad han hade att anföra wore öfwerflödigt. Af projecterne hade han funnit Bewillnings-Utskottets mest utarbetadt, det Anonyma odugligt, Capitationen best. Han wore dock färdig bifalla det som de fleste funne nyttigast, men på det sätt, att de 82 Tunnor Guld ej längre än på 2 år bewiljades.

Friherre Du Rietz. Han hade haft den åran att yttra sine tankar, att han funnit Capitations-Projectet redigast, men sedan han blifwit upplyst om de swårigheter som det skulle med sig föra, samt att detta Projectet hwarken wore nog utarbetat, eller tid och rådrum dertill gåfwos, så förenade han sig med bifall till Bewillnings-Utskottets betänkande.

Friherre Duwall. Det wore mågta grannlaga att utreda det bästa Beskattningssättet, han hysie mesta förtroendet till det af Utskottet utarbetade; de andre woro enskilte Personers, Utskottets wore Substrata Materia till Deliberationen, det hade han åfwen bifallit med Herr Stierngranats tillägg-ning. Om det ej med allmänt bifall antages, utan votering skulle begäras, trodde Friherre Duwall att Propositionen skulle förena allas önskan om den blefwe så inrättad, att om **Ja** winner, bifalles Bewillnings-Utskottets project, men att om **Nej** skulle winna, de andra Projecterne då komma under öfwerläggning, dock i alla fall att tiden ej längre än till 2 år utsättes.

Herr vice Landtmarskalken bad Ridderskapet och Adeln intaga sina ställen, och utlät sig, att sedan 28 af Ridderskapet och Adelns Ledamöter talt, torde ämnet wara så upplyst, att efter sin rättighet han kunde afbryta ventilationen, men det stode dock öppet i fall någon trodde sig hafwa widare att erindra.

Friherre Strömfelt, Fredric Georg, anmärkte i anledning af hwad Friherre Duwall föreslagit om proposition, att i fall Bewillnings-Utskottets project ej bifalles, kunde Capitations-Förslaget, komma i contra proposition, emedan det Anonyma tyckes ej wara i fråga.

Herr von Schulzenheim yttrade sig, att då han förra gången hade åran tala, så har han wäl sökt wisa lagligheten och nödwändigheten af en wiß Bewillnings-Periods determinerande; men att han förgätit anföra, huru en sådan limiterad tid åfwen med den ingångne Garantien för den Publique skulden wore compatible. En wärd Ledamot, som sedan talat

talat har fört honom till minnes denna glömska. Ordet **Garantie** kan på Swenska icke annorlunda öfwersättas än **Borgen**. Kongl. Maj:t såsom Rikets Hufwud har upptagit Lånen: Rikets Ledamöter hafwa för samma Lån ingått uti Garantie; Ridderskapet och Adeln har sig icke ifrån borgen undandraga welat, då Kongl. Maj:t genom en Nådig Billet till Herr vice Landtmarskalken gifwit wid handen, att Riket i fall af afslag ginge förloradt. Några af Ridderskapets och Adelns Herrar Ledamöter uti Hemliga Utskottet försäkrade ock, att om ej hela Gälden garanterades, att Credit upphörde, och inga ytterligare Lån till krigets utförande uppbringas kunde. — All öfwertygelse om Undersåtares oförmögenhet, att ur egen pung kunna godtgöra en Skuld-Summa, som 2 a 3 gånger öfwerstige hela Penningestocken och all redbar tillgång, såsom ock, att länge kunna bära en extra Beskattning, såsom årligen medtoge nära en 4:dedel af Banquens Sedelstock, måste ju gifwa wika för tillsägelsen om en sådan Riket nära öfwerhängande wåda; men deraf följer ingalunda att Kongl. Maj:t, som en upplyst och nådig Furste skulle åska omöjligheter eller något som stege öfwer Deß Folks förmåga. Nej, Kongl. Maj:t, långt ifrån att hafwa begärt, att Deß trogne Undersåtare såsom Löftesmän skulle ensamme betala all denna skuld, har twertom Nådigst försäkra låtit, att genom förwäntade subsidier och andre medel befordra Skuld-Summans minskning. I Hemliga Utskottets Extractum Protocolli förkunnades ock, att Utskottet haft omtanka för utwägar till uppfyllande af det med Garantien följande answar, och möjligheten till bestridande af de utgifter som närwarande behof kräfwa, och något uppskof icke tåla.

Ut-

Utwägarne äro okände, men utan denna Hemliga Utskottets försäkran, hade wäl Riksens Ständer med kännedom af sin egen swaga förmåga aldrig kunnat ingå i en så betydelig Garantie. Sedan Utskottet uppgifwit Gäldens betydenhet, bestigande sig öfwer 1262 T:r Guld eller Daler Kopparmynt 378,680,868, yttrar detsamma sig, i anseende hwartill ej kunnat utsättas mindre än 70 Tunnor Guld, den årliga Bewillningen och Krigshjelpen, som oberäknad den gamla Bewillningen är omgångelig. Det är icke rimligt att med den åskade årliga Bewillningen och Krigshjelpen skulle menas en ewärdelig Bewillning och Krigshjelp, äfwen sedan kriget upphört och afbetalningar af Capitalet skedt. — Under krigslågan, då alla Statens tillgångar åtgått, och crediten är wacklande, hafwa Riksens Ständer ej undandragit sig att med yttersta krafter med en widsträckt Garantie och underdånigste condescendendance biträda och möta sin Konung. Ridderskapet och Adeln, som i proportion åtagit sig den drygaste Bewillningen, ser sig dermed ej längre, än 2 år kunna uthärda, och är äfwen all troligheet, att kriget deßförinnan upphöra må. Kongl. Maj:t, som äger alla Rikets Caßor om händer och som af en Bundtsförwant, hwilken af Sweriges biträde skördat mycken förmån torde äfwen förwänta en deremot swarande krigskostnads ersättning, och således möjeligen kunna umbära deßa extra sammanskotter, i synnerhet om kriget inom få weckor upphöra skulle. Ridderskapet och Adeln gifwer blott i underdånighet sin oförmögenhet tillkänna, att längre än 2 år bära tyngden af en sex gånger större Bewillning än de förflutna åren. Ridderskapet och Adelen känner och för wäl 38 och 39 § §:s innehåll, för att wilja träda någon Konungs-

nungsligan rätt för nåra. Hos ett Stånd, som alltid warit mån om sina egna och Medständers i Grundlagen förwarade gemensamma Rättigheter och Privilegier, kan icke någon så oförsigtig och lagstridig tanka uppstiga, att wilja eller wåga kränka Kongl. Maj:ts höga Rättigheter mede st determinerande af tiden till Riksens Ständers kallelse. Den wore wisserligen den största hugnad om efter Krigsgårdens upphörande Statswerket på många år icke krade Ständernes sammankomst. Sådane kostsamme Möten kunna i synnerhet icke af Riddersskapet och Adeln eftersträftas.

Herr Wachslager, Gustaf. Af Discourserne hade han summit, att de fleste instämma uti Bewillnings-Utskottets Project; han wille ej opiniatrera för sitt Förslag, men endast beswara det att Capitationen skulle wara obilligare än Bewillnings-Förslag. Classification i Capitations-wägen wore lika lätt werkställd, som när enligt Reglen: pröfwe Domaren; Taxeringsmän i wiga fall få fria händer. Taxeringsmän kunde in med samma skäl existera i Capitations-wägen när Utskottet lagt afgift på Ur, Tapeter etc. fattades ändock 24 Tunnor Guld, huru kunde de wil remplaceras med annat än Capitation, det voterades, Ståndwis, saken låg på bordet och fick der en annan wändning, igenom det att 1770 års Bewillnings-Förordningen uppstufwades: betänkandet är dock i sig sjelf en Koppskat, En Koppskatt går och aldrabäst ut: han wille ej ware enwis, men endast justifiera sin tanka: han hade hört talas om jemkningar och upplysningar: han önskade weta huru det förhåller sig med den quadruplerade Lön- och Betalnings-Afgiften och om den, en 5:tedel, som ej

är omnämd skall blifwa beständande, han önskade att härom winna upplysning och att ingen magt mä gifwas som uttyder Bewillnings-frågor än den bewiljande. Angående Krigsgårds-Afgiften för Säterierne föreställte han den frågan, om de wore undantagne.

Herr vice Landtmarskalken. Det torde wara förglömt att wi i Utskottet förbehöllo oß, att Säterierne ewärdeligen ej måtte bli beskattade.

Herr Wachslager fortfor, att han dem gjorde sin reservation, då afwen som nu; samt yttrade sig om Säterier som äro i Ofrälsemanna hand; röranade Hus i Städerne gjorde han anmärkning på Fönsterlufts Afgiften, och på den af Hyrorne. Den ingen hyra får kan ej betala; behöfwer han ej hyra ut absorberar han hwad Staten borde hafwa. En mera jemlik afgift än proCenten af Hyrorne skulle kunna uptänkas. Afgiften för Siden-Meubler är af ganska liten betydenhet. Det är ofta hushållning att göra Meubler af Sidentyg; han tillstår att den går ut, men är ganska obehaglig. Herr Wachslager uppläste uti 1772 års Bewillnings-Förordning åtskilliga Articlar, som nu uti betänkandet saknades och ännu komme att continuera, han yrkade det de i den utkommande Bewillnings-Förordningen måga specificeras, och under sin natur af Bewillning utsättas, på det de ej till stadgade Räntor måtte förwandlas, och bad att deße jemte flere anmärkningar måge remitteras till några få Personers jemkning. Angående Bewillnings-tiden åberopade han sig hwad han redan yttrat.

Herr von Bilang, Jacob. Då wi biföllo Hemliga Utskottets betänckande om Garantien för Rikets Gäld, hwartill fordras 70 Tunnor Guld årligen, gjorde wi det owilkorligt, wi kunna ej gå från wårt bifall och göra det wilkorligt medelst Bewillningens fixerande på 2 år. Enligt Regeringsformen lårer Kongl. Maj:t sammankalla Ståndarne när kriget år allt, tillfället kan då blifwa att jemka hwad som tarfwas i Bewillningen.

Friherre Carpelan. Han hade hördt att de fleste äro för bifall af Bewillnings-Utskottets Project på 2:ne år, han önskade att de gjorde anmärkningarne jemte dem han citerat och de som genom Kongl. Förordningen af 1748, och under den 8 Mars 1770, blifwit undantagne, måtte i propositionen intagas och åtfölja till Bewillnings-Utskottet.

Grefwe Lewenhaupt, Claës, trodde det förnämsta wid hela frågan wara tidens bestämmande, ty lika godt hwad Project som antogs, twiflade han på att 82 Tunnor Guld gå ut. Derigenom att wi åtaga oß den högsta möjeliga Bewillning, en Bewillning som så wida öfwerträffar de andra Ståndens, och då wi ingen ting hålla ospart att frälsa Riket, böra wi hoppas att minska det oförtjenta Odium man welat kasta på oß i Publiquen; wi wisa att wi öma Riket, icke oß sjelfwa. På en tid af 2:ne år hoppades han wi ej woro ruinerade, med den terminen styrkte han till bifall på Utskottets Project, helst ett Stånd redan skall hafwa detsamma antagit.

Herr vice Landtmarskalken. Kanske Riddersskapet och Adeln af Discourserne är nog upplyst. Innan jag gör proposition skall jag begåra blifwa underrättad, om med ny Bewillning eller de 2 åren som utsättas, förstås Riksens Ståndars sammankomst wid den tiden.

Friherre Wachtmeister. Han hade ej wåntat den frågan, när han uti sitt första Dictamen så noga hade skildt deßa begge ämnen. Wi utsätta wår Bewillning på så lång tid som wi tro oß med densamma kunna uthårda. Att sammankalla Ståndarne är Kongl. Maj:ts egen höga rättighet, uti hwilken wi aldrig wilja göra inträng. Om Kongl. Maj:t finner andra tillgångar, behöfwer han wißerligen ej kalla Ständer, oaktadt den termin wi utsätta för Bewillningen.

Herr af Ugglas, Samuel. Af de i fråga warande 3 projecterna har Bewillnings-Utskottets mest enhälligt blifwit antagit af dem som yttrat sig, han wille också bifalla detsamma. Hwart och ett af projecterne har något för sig och något emot sig, och efter ordspråket: risar i ett och lisar i ett annat. — Capitationen syntes det simplaste och det lättaste, men swårt att jemka när så liten tid är öfrig att derpå anwända. Han förbehöllt sig likwäl att Frimurare-Barnhusets och andra Medel ad pios usus måtte blifwa fritagne och enligt Herr Stierngranats Förslag åtfölja de andra observationerne som komma att iakttagas. Angående tiden yttrade han sig det fanns en stor skillnad, när det är fråga om Bewillningar till uppfyllande af brister i Statswerket, och att en Konungs inkomster till bestridande af nödige utgifter behöfwa underhjelpas med extra Bewillningar, då kunna Ständer efter deß tanka determinera tid, så afpaßad, att genom god hushållning en Konung likafullt fast Bewillningen upphör,

hör, om ej annat hjelper med wißa indragningar kan ombeſtyra nödige utgifter för ſitt Rike, utan att Riks-Urwerket ſkall afſtadna; men ett helt annat förhållande wore det med ſtörſta delen af denne Bewillning ſom nu är i fråga, den går ej till Stats-Caßan utan till Ståndernes egen enſkilta förwaltning af ſine utwalde Fullmägtige, och dermed betala Räntan på Riksſkulden ſom wi garanterat, ſamt genom en klok tillſtällning och hushållning jemte de utwägar, ſom kunne wara öfwerenskomne emellan Kongl. Maj:t och Rikſens Ständer i Hemliga Utſkottet, årlig afbetalning på denſamma, hwilket af hwad wåre Deputerade yttrat då frågan hos Ridderſkapet och Adeln förewar om Garantien på hela ſkulden han tyckte ſig med ſäkerhet kunna ſluta. Så fort derföre en wiß tid på år determinerades när denne Bewillning ſkulle upphöra, ſå wore det ej mera Kongl. Maj:t ſom ſammankallade Rikſens Ständer, utan Rikſens Ständer utſatte ſjelfwe ſin tid till återkomſt; ty utan att Kongl. Maj:t ägde egna tillgångar att på den utſatte tiden betala den ſkuld wi garanterat, ſåge han ej möjligheten, att med Rikets beſtånd undwika Stånders ſammankallande; huruwida det kan förenas med 38 §. i 1772 års Regeringsform, der orden lyda: att ingen för hwad orſak det wara må har makt att kalla Rikſens Ständer till Riksdag utan Kongl. Maj:t allena, wore Ridderſkapet och Adeln för upplyſte, att han behöfde widare omnämna möjligheten, att när 3 Ständ ej determinerat annan tid än till näſta Riksdag, utan Kongl. Maj:ts egen tillåtelſe wärkſtälla ett ſådant Beſlut. Han hemſtälde derföre för ſin del och till Ridderſkapet och Adelns mogna öfwerläggning, att den Bewillning de ſig nu åtaga, må utgå

till

till näſta Riksdag, att då å nyo till ſine grunder i repartitionswägen granſkas, förbättras och med hwad mera ſom till Ridderſkapets och Adelns bäſta länder iakttagas; men att de 12 Tunnor Guld, ſom af gamla Bewillningen i denna åro inbegripne och gå till Statswerket och deß briſters beſtridande, må efter 2 år upphöra, ſamt denna minſkning i Bewillningen komma hwar och en individue ſom i Bewillningen deltager, i ſin proportion, i afdragswägen tillgodo, åfwen ſom allt hwad Rikſens Stånders Fullmägtige i Riksgälds-Contoiret genom den ena eller andre utwägen kunna på Capitalet afbetala ſå fort det gått till wißa proCent, ex. gr. 10 a 12.

Herr vice Landtmarſkalken. Högloflige Ridderſkapet och Adeln har nu efter behag diſcourerat, och hwem ſom äſtundat har till Protocollet anförd ſina tankar. Jag bör gifwa tillkänna hwad Kongl. Maj:t befallt mig Ridderſkapet och Adeln förebringa; Jag behöfwer ej widlöftigt upprepa hwad de af Ridderſkapets och Adelns Ledamöter ſom ſuttit i Hemliga Utſkottet känna, om det löfte Kongl. Maj:t nädigſt gifwit, att ſå ofta och ſå rundt tillgångar inflyta wilja inſätta och afbetala på Rikets Gäld, den Rikſens Ständer åtagit ſig att garantera. Detta löfte är mig befallt att upprepa, men tillika är mig erhindrat, att ej få handlägga uti något ſom kan leda derhän att komma Kongl. Maj:ts höga Rätt för nära; ſamt att ſå ſnart Ridderſkapets och Adelns öfwerläggning ſkulle lända till ett Beſlut ſom lände till Rikſens Stånders ſammankallande, hwilket, enligt Regerings-Formen af 1772, Kongl. Maj:t enſamt och allena tillhörer, är mig ſträngeligen befallt att ej få göra någon propoſition, ſom dertill

 genom

genom tiden eller omständigheterne kunde bidraga. Ridderskapet och Adeln känner nogsamt och ganska wäl både Kongl. Maj:ts höga rättigheter och sina egna. Jag wågar ej öfwerträda gränsen af någondera: efter min skyldighet åligger mig att dem begge wårda. Kongl. Maj:t lårer ej underläta att hådanefter, ej mindre än hittills, se sina trogna Ständer samlade när honom så rådligt och nyttigt synes, men att dertill lika som föreskrifwa någon Termin, kan ej wara tillståndigt; hwarföre jag önskar att Ridderskapet och Adeln i propositionen ej wille ålägga mig införandet af någon tid när sådant kunde hafwa till ändamål att kalla Ständer tillsammans.

Grefwe Hamilton, Adolph Ludvig. Ägande Rättens skydd mot ut och inländskt wåld, är egenteliga upphofwet till alla Samhällen, till alla Lagar. Huru öm personliga säkerheten ännu är, wisa dock flera wilda folkslags exempel, att den ej alltid förmår menniskan, att underkasta sig det nödwändiga twång Samfundsbanden medföra. Fria nästan utan behof, utan åtrå, utan bekymmer, wandra i Africas och Americas ödemarker flere menniskor, tör hända förenade wid någon oförmodad fara, men skingrade och laglöse då faran är förbi. Det är först man börjar af försigtighet att samla, det är egenteligen då ordet Äga blifwer kändt, som twenne förut obekanta behof börja skönjas: föywara å den ena sidan och tillkråkta å den andra. Den starkares inkräktningslystnad, lårer då den swagare, att i ett förenat samhälles styrka söka det wårn han ej finner i sina egna krafter. Den lårer honom att öfwerlemna en del af sin förmögenhet för att freda det öfriga, men det lårer honom aldrig att uppoffra allt för att förwara intet; ännu min-

mindre torde det fallit någon förnuftig warelse in att till ägande rättens säkerhet bortläfwa mer än det man äger. Det är sant, en dylik förbindelse förfaller af sin egen natur, men det wanhedrar förnuftet att ens derpå fästa sin uppmärksamhet. Ägande rättens helgd, grundad på sjelfwa naturens röst, har warit, är, och blifwer alla Fria Staters ömaste föremål. Jag säger Fria Stater: ty mine Herrar, under Despotismen är menskligheten så wanlottad, att en grad mer eller mindre af oförrätt der ej kommer i åtanka.

Wår Fosterbygd, då den ej suckat under ett oinskränkt enwälde, har i sina äldre och senare Grundlagar, förbehållit sig en så wigtig som naturlig rättighet, att sjelf beskatta sig. Förloras den, är Samfunds-Lagarnes föremål upphäfwit i en af deras wäsendteligaste delar. Twenne lika kraftiga sätt gifwas att mista denna rättighet. Det ena medelst ett friwilligt samtycke, det andra, medelst åtagande på obestämd tid af en större tunga, än man mågtar draga, det första sättet kränker Grundlagen, det sednare gör den kraftlös. Inwände ingen häremot, att om på obestämd tid utsatt skulds Garantie, fordrar en lika oinskränkt Bewillning. Ingen dödelig magt, kunde garantera Rikets skuld, utan Rikets Ständer, men Hans Maj:t Sjelf, i sitt Nådiga löfte om understöd af subsidier, wisar i Bewillningswägen andra tillgångar än blott Undersåtarnas otillräckeliga förmögenhet. Är en Löftesman för det han ingått i borgen, dymedelst betagen all åtkomst att jemka sitt betalningssätt, att inse om de anslagne medel warit de lämpeligaste till ändamålet? Är honom all rätt beröfwad, att ingå accord med sina Creditorer,

 att

vtt uppdaga om nöden fordrar, ſin wanmagt, att ſöka utwägar till ſin räddning. Nej, mine Herrar, det är hwar Underſåtes, det är hwart Ständs, det är menſkligheetens rätt. Blifwer ett Riksmöte en naturlig följd af en inom wiß tid utſatt Bewillning, ſå betages ej derigenom Kongl. Maj:t rättigheten, att det ſammankalla, den enda ſom är Honom förwarad i de orden af Regeringsformens 38 §. „och bör ingen för hwad orſak det wara må, hafwa magt att kalla Riksens Ständer till allmän Riksdag, utan Kongl Maj:t allena.“ En Conſtitution ſom innefattar Riksdagar kan göra dem mer och mindre behagliga, men aldrig till mißfoster, ſom kunna kränka någon af de öfrige Regerings-delarnes rättigheter, i ſynnerhet då den wördnadsfullaſte erkänſla ſkulle blifwa den Regents lott, ſom medelſt Subſidier, Statsmedel, Hushållning och Indragningar ſäge ſig i ſtånd att göra Underſåtarena lyckeliga och Riksmöten mindre nödiga. Är Regentens magt härtill oförmögen, ſå bör den wara lika kraftlös, att för ewighet af den Skattdragande utkräfwa en tunga han ej mägtar draga. Detta är wår Conſtitutions Eſprit. Hans Maj:t, ſom i ſitt öma hjertelag trodt ſina Underſåtare finna det ſäkraſte ſtödet mot alla olyckor, torde äfwen tillåta dem derjemte ſå trygga ſig wid Grundlagens bokſtaf i 45 och 46 §. §. ſå wäl ſom wid 1779 ſamt 1786 års Riksdags-praxis, och lärer ej wid betraktande af de ſkäl jag wågat anföra, widare yrkas, att wi medelſt en omwäg ſkola göra oß förluſtiga af wår Beſkattningsrätt, den ömaſte af alla, och från hwilken jag, för den Att, hwars rum jag här hafwer den äran beklåda, förklarar att jag ej friwilligt afſtår, hwarken directe eller inderecte, ſå länge blodet rinner i mina ådror, och

och min tunga kan tolka mina tankar. Gränſelös i ſin ömhet för Fäderneslandet då det ſäges ſtå i fara: orörlig då rättigheter ſkola fredas, förmodar jag att Högloſl. Ridderſkapet och Adeln, uti denna min ſärſkilta tanka enhälligt med mig inſtämma.

Friherre Adlermark, Carl. Den ſats Friherre Wachtmeiſter i ſitt Dictamen yrkat, att den ſom äger rättighet att fritt bewilja, äger och rätt att ſäga huru mycket han bewiljar, är efter min tanka aldeles ett Axiome, och deraf följer en annan lika ſå owederſägelig ſanning, nemligen: att den ſom äger rättighet att ſäga huru mycket han bewiljar, i och med detſamma har rätt att utſätta tiden huru länge Bewillningen ſkall fortfara. Deßutom är Bewillnings-rättigheten enligt wåra Grundlagar en Riksens Ständers enſamma ſak; men ſå ſnart Bewillning ſättes från Riksdag till Riksdag, blifwer den icke mera ſådan, ty ſom Riksens Ständers ſammankallande är åter en Hans Kongl. Maj:ts höga rättighet, ſå följer ock deraf, att i ſlikt fall determinerar Konungen de facto Bewillnings-tiden och ſåledes på ett märkeligt ſätt då äfwen deltager uti Riksens Ständers Bewillnings-rättighet. Deremot lärer det icke med ſkäl kunna ſägas, att Riksens Ständer igenom Bewillnings-tidens utſättande i någon mätto träda Hans Kongl. Maj:ts höga rättighet hwad Riksdags-Kallelſen angår för nära, emedan den kan utfärdas inom Bewillningstidens tillåndalöpande, efter denſamma ju långt derefter, om Bewillningen alldeles icke mera behöfwes eller ock igenom indragningar i Staten och andra tillgångar, kan erſättas. Deßa Konungens och Riksens Ständers rättigheter äro ſåledes ganſka wäl att förena på det

det sättet, att Kongl. Maj:t kallar Riksens Ständer enär honom för godt synes, och Riksens Ständer åter åtaga sig Bewillningen på så lång tid som de för sig och Landet finna rådligt; utöfningen af den ena af deßa rättigheter kan wäl understundom tillfälligwis föranlåta till utöfwande af den andra; men då är det ock sjelfwa tillfället eller rättare sagt nöden, och icke den utöfwade rättigheten, som är hufwudorsaken dertill, och kunna icke Riksens Ständer i så beskaffad omständighet äfwen så litet synas concurrera med Kongl. Maj:t i Riksdagskallelsen, derföre att de åstunda lindring i Bewillningen efter en wiß tid om så sig göra låter, som i händelse Riket framdeles skulle behöfwa en ännu större Bewillning, man wille då säga att Riksens Ständer, just derföre att de fixerat den förra Bewillningssumman, satt Kongl. Maj:t i nödtwång att nu åter påbjuda Riksdag: hwilket är en orimlighet; ty Riksens Ständer besluta wäl Bewillningen, men att den behöfwes, huru länge den behöfwes, huru stor den behöfwes, och om den möjeligen kan utgå, sådant allt härleder sig helt tydeligt från helt andra orsaker. Lägger man nu härtill att Praxis så för 1680 som efter den lyckeliga Regementsförändringen warit merendels alltid den, att Bewillningarne bliswit utsatte på wißa år, lärer också Riksens Ständers rättighet i det asseendet wara långt ifrån stridig, helt och hållit enlig med Grundlagen, och således utan allt twifwelsmål. Icke eller kan meningen wara den, att fastän Ridderskapet och Adeln med de öfrige Riks-Stånden åtagit sig en den drygaste Bewillning man någonsin här hört omtalas, åstunda att utsätta samma Bewillning endast på korrt tid, de derföre efter denna tidens belopp icke widare willa bewilja något till Riks-

Riksgäldens afbördande. Nej, de hafwa en gång ingått uti answaret derföre, och om en så dryg Bewillning som denna, skulle i det asseendet ännu längre behöfwas, om den är möjlig ännu längre utgå, lära de icke eller framdeles undandraga sig att ännu längre dermed fortfara: men som det föreslagna Bewillningssättet icke till deß werkan ännu är kändt, som det möjeligen kan medföra större tyngd för Landet än ett annat, och som således owißt är, huruwida det torde behöfwa ändring och jemkning, hwilket är ett Riksens Ständers göromål, så lärer det också wara en Riksens Ständers skyldighet att nu utsätta detta Bewillningssätt endast på korrt tid, helst sjelfwa Hufwudsummans oerhörda storlek kan, om den är ojemt fördeld, medföra i längden för Allmänheten en den skadeligaste werkan. Jag smickrar mig med det hopp att alla deße skäl tillsammanslagde, måtte lämna Herr Öfwersten och vice Landtmarskalken den öfwertygelse att Ridderskapet och Adeln härmed för ingen del träda Hans Kongl. Maj:ts höga rättigheter för nära, utan endast med bewakandet å sine egne åsyfta Landets wäl. I öfrigt instämmer jag för min del uti Bewillnings-Utskottets betänkande, i anseende till sjelfwa bewillningssättet.

Herr vice Landtmarskalken. Det skulle oroa honom om någon trodde det han kunde öka eller minska något af hwad han gifwit tillkänna; han finge således med ett ord berätta att han wid sitt Lifs förlust ej får göra annan Proposition, än bifall på Bewillningen till nästa Riksdag.

Grefwe Lewenhaupt, Claës. Beware oß Gud att kunna tänka derhän, att föreskrifwa Kongl. Maj:t Lag. Han åberopade hwad han uti sitt Dictamen an-

anfört, att deräst utsigten sig icke inom 2 år förbättrade wore allt hopp ute; kunde en lindring i Bewillningen inom den tiden ske utan oß, wore det wår största lycka, sådant är wårt ändamål, sådan wår önskan, men ej att påskynda eller determinera någon Riksdags-Termin.

Friherre Wachtmeister trodde sig ej behöfwa upprepa hwad som blifwit sagt: att ett fritt Folks förnämsta rätt är att beskatta sig. Den som säger huru mycket han gifwer, bör och säga huru länge han kan gifwa. Ridderskapet och Adeln hafwa intet att förebrå sig, det de ju bewiljat den högsta görliga Summa, när frågan warit att frälsa Riket; de säga nu ej heller det de ju icke willa fortfara dermed, men de wilja säga huru länge de dermed kunna uthärda; de wilja förwara sin rätt att jemka, ty som Garanter äro wi skyldige att se efter om det åtagne sättet kan gå ut, eller om det behöfwer jemkas eller fördelas annorlunda. Wi wilja efter möjligheten fullgöra wåra skyldigheter, men bibehålla wår ostridiga rätt att utsätta tiden, ej för att då upphöra att gifwa, ej för att determinera Ståndens sammankomst, ty i detta fall är Kongl. Maj:ts rätt lika ostridig; beware oß Gud att göra inträng i 38 §. Regerings-Formen: har Kongl. Maj:t och Riket ej behof af Riksens Ståndens sammankomst, eller att Kongl. Maj:t will kalla oß förr eller senare, dependerar sådant af Honom allena, och på Hans eget omprösfwande och godtsinnande.

Grefwe Ribbing. Under sjelfwa Enwälds-Konungarne, under wåra Despoter Konungarne CARL XI:te och XII:te, har Swenska Folket åtnjutit sin rättighet att få fixera Bewillningstiden.

Fri-

Friherre Duwall. Ridderskapet och Adeln är wida skilde ifrån att ens tänka att wilja träda Kongl. Maj:ts höga rätt för nära. De äro ej mindre waksamme om sina rättigheter än om sina skyldigheter, och ibland dem räkna de uppfyllandet af den utfästade Garantien; den blefwe owerksam när de blott hafwa wiljan men ej förmågan. Ingen lärer kunna weta wårt tillstånd efter ett års förlopp än mindre efter 2:ne; men det hör Ridderskapet och Adeln till, att jemte ömhet för sin åtagne förbindelse hafwa ett skäligt behjertande för sig och medbröder, deras willkor lära ej tillåta att åtaga en längre sträckt Bewillning, helst deräst den skulle förblifwa utan all jemkning, en sådan omtanke, men ej det åsyftande att bereda Ståndens sammankomst, är Ridderskapets och Adelns föremål: beware oß Gud från det tillbud att hafwa någon röst i Ståndens kallande. Funne Kongl. Maj:t efter ett lyckligt Fredsslut andra utwägar, blifwer allt bekymmer öfwerflödigt; men när wår oskyldiga tanka blifwer Kongl. Maj:t föredragen, hoppades Friherre Duwall att han den nådigst anser och upptager. Det lärer ej wara Ridderskapet och Adeln förment att få åtnjuta en lika rättighet med Borgare Ståndet som genom votering fått utsätta Bewillnings-Terminerne.

Herr Spaldencreutz. Det kan ej annat än falla Ridderskapet och Adeln högst bekymmersamt, att Herr vice Landtmarskalken wågrat att göra den proposition som Ridderskapet och Adeln så allmänt synes åstunda. Till hwad Friherre Duwall anfört, torde kunna läggas ännu ett gansta starkt skäl, utaf hwad hos Preste Ståndet i deßa dagar förefallit: Frågan om tiden har der warit före och ansedd hus-

wud-

wudsaklig, hwilket åfwen klarligen synes genom det af Preste-Ståndet föreslagne Projectet af wißa Deputerades sammankomst hwart 3:dje år, till att jemka eller nedsätta Contributionerne. Han mißtröstade icke på Kongl. Maj:ts Nåd, det ju icke Ridderskapet och Adeln lärer få förblifwa bibehållit wid sin uråldriga rättighet, och hemställe deräst annan utwäg icke skulle gifwas, om icke wi med en underdånig föreställning directe kunde få wända oß till Kongl. Maj:t.

Herr von Engeström, Jacob. Jag delar med Eder mine Herrar en billig förundran deröfwer, att då wår öfwerläggning om grunderne och tiden för bewillningens utgörande synts nalkas sitt slut, den fråga uppkastas huruwida sådant kan hafwa afseende på Riksens Ständers sammankallande emot 38 §. Regerings-Formen. Så mycket jag kan erindra mig af de Herrars och Måns anföranden till Protocollet, som tillstyrkt bewillningens utsättande på wiß tid, har jag deruti icke hört det ringaste påyrkas om Riksdag. De hafwa hållit sig inom ämnet af wår öfwerläggning, neml. Bewillningen, och af många wigtiga skäl och orsaker föranlåtits att u sätta den till twenne år, utan att hämta minsta skäl af en snar Riksens Ständers sammankomst. Bewillningens utsättande på wiß tid, kan icke på minsta sätt röra, mindre strida emot 38 §. Regerings-Formen, lika så litet kan detta nu innebära någon utmärkt tid för Riksens Ständers sammankomst, som då Faddergåfwe-Bewillningen år 1779, eller Bewillningen 1786 på tid utsätter, hwilken för sistnämde åfwen till wiß inskränktare tid af Konungen bestämdes. Att någon tid för Bewillningar måste utsättas, det ligger uti

uti sjelfwa saken. Det utgör ju förnämsta skillnaden emellan Bewillning och annan skatt; ty i öfrigt äro de ju begge af Nationen bewilljade. Att det ock icke är Nationens rätt, hafwa flere wärda Ledamöter ådagalagt! Regerings-Formens 45 §. utsätter tydeligen tiden för upphörandet af Krigsgården. Här är ju nu fråga om Krigsgård. Det kan ju icke mißhaga Konungen om Ridderskapet och Adeln förlänger denna tid af Krigshjelpen utöfwer det glada hopp man gör sig om en snar Fred. Konungen, som af billig högaktning för den uti ewigt kärt minne förwarade Konung GUSTAF ADOLPHS äro-rika Regering, återkallat och till de under den tiden följde maximer åter upptagit samma Konungs Riksdags-Ordning, åter upplifwat deß Riddarhus-Ordning, lärer säkerligen icke ogilla att wi af GUSTAF ADOLPHS tid hämta efterdömen uti så wigtiga mål som Krigsgårds-Bewillning. Det är af flere wärde Ledamöter anmärkt huruledes under Konung GUSTAF ADOLPHS Regering bewillningarne ofta på ett år, högst på 2:ne år bestämdes. Ganska ohemul synes mig oförgripeligen den förwitelse wara, såsom skulle Ridderskapet och Adeln under iakttagande af sin i Lagar och Riksdagspraxis grundade rätt att utsätta tid för Bewillningen, wilja påskynda Riksens Ständers sammankallande; Ridderskapet och Adeln har ingen orsak att längta efter Riksdag. Det kostar dem mest som der måste lefwa af egna medel, och sällan slutas någon Riksdag utan känning för Ridderskapet och Adeln med deß underhafwande. Den tid kunde wäl komma då Ridderskapet och Adeln, oförmögne att sig wid Riksdagar inställa, kunde få påminnelse derom såsom uti Konung CARL IX:s tid, eller uti sin oförmögenhet att biwista Riksdagar win-

winna en ſkälig urſäkt om de emot 38 §. Regerings-Formen derifrån ureblifwa. I anledning af allt detta är jag föranlåten att förena mig med de flere wärda Ledamöter, ſom påyrkat att af Herr Öfwerſten och vice Landtmarſkalken erhålla proposition om Bewillning på beſtämd tid, öfwertygad att Hans Kongl. Maj:t säkerligen skulle med nådigt Bifall upptaga Ridderſkapets och Adelns wäl grundade ſkäl, om de förmådde till Deß höga kundſkap framtränga.

Herr vice Landtmarſkalken förmälte ſig ej känna de omſtändigheter ſom i de andra Ständen förefallit. Han önſkade att något ſådant präjudicat kunde yppas, hwarigenom Ridderſkapet och Adeln wunne ſitt ändamål. Ridderſkapet och Adeln ſäge nogſamt att han ej kunde göra proposition efter deras åſtundan, utan önſkade att de täcktes widtaga den utwäg en wärd Ledamot nyligen föreſlagit.

Herr von Engeſtröm, Jonas. Wi hafwa ett tillräckligt Präjudicat uti Riksdags-Beſlutet af år 1786, der Kongl. Maj:ts höga rättigheter ej blifwit öfwerträdde, ehuru Bewillningen på fixerad tid blifwit utſatt.

Greſwe Lewenhaupt, Claës, anmärkte att ett Riksdags-Beſlut ej kan kallas ett Präjudicat, emedan det wore en Lag.

Herr Stierngranat, Carl. Hos oß blef åter wäckt ett bekymmerſamt ämne, ej i ſin natur, ty under Discourſerne är Ridderſkapets och Adelns oſtridiga rättighet att utſätta Bewillningen på wiß tid nogſamt ädagalagd; men bekymmerſamt derigenom, att det emellan en älſkad Konung och deß trogna Ridderſkap

och Adel uppwäcker ett olika begrep; då Kongl. Maj:t i Nåder förklarat, att ett fritt Folks yppersta rättighet är den att beſkatta ſig ſjelf, när Kongl. Maj:t ſjelf förklarat ſig wilja wara den förſta Medborgaren bland ett fritt Folk, hoppades han all wår oro lärer förſwinna, när för Kongl. Maj:ts fötter i underdånighet nedläggas wåra ſkäl, tagne utur Lag och utur Kongl. Maj:ts eget öma tänkeſätt. Ridderſkapet och Adeln hyſa wißerligen icke den tankan, att de det minſta åſwentyrade då de öfwerlämnade hela ſitt öde i en ſådan mild och Nådig Konungs hand; men då Ridderſkapet och Adeln åtaga ſig en den högſta Bewillning den en Konung på Swea Thron någonſin af ſitt Folk uppburit, då de det med högſta beredwillighet göra, är det omöjligt att det kan ſke utan hopp om lättning eller jemkning, helſt en Bewillning på obeſtämd tid lätteligen genom tidens längd till en ordinaire Räntta kan förbyta ſig. Hemſtällte derföre till Ridderſkapet och Adeln och Herr vice Landtmarſkalken, om icke Herr vice Landtmarſkalken täcktes i underdånighet på Ridderſkapets och Adelns wägnar föreſtälla Hans Kongl. Maj:t, att Ridderſkapet och Adeln, alltid färdigt att till Konungens och Fäderneslandets tjenſt uppoffra allt, gripit ſig an öfwer ſin förmåga, men att Ridderſkapet och Adeln juſt derigenom ej kunde åtaga ſig denna Bewillning längre än på 2 år. Han gjorde ſig det hopp, att Kongl. Maj:t på deßa ſkäl och då tankan aldrig kan wara att tråda deß höga rättigheter för nära, i nåder lärer agréera wår önſkan.

Friherre Wachtmeiſter anmärkte, att ännu kunde härtill läggas det ſkäl, att igenom en Bewill-

ning

ning på obestämd tid, beskatta wi äfwen wåra efterkommande, och så långt sträcker sig ej wår rätt.

Uppå Herr vice Landtmarskalkens begäran upprepade Herr Stierngranat å nyo hwad han anfört.

Friherre Bielke. Som Ridderskapet och Adeln ej undfår proposition till bifall af Bewillnings-Utskottets Betänkande uppå en limiterad tid om 2 år, men tillika ej heller som en nåd bör begära hwad dem som en rättighet tillkommer, så understälte han Herr vice Landtmarskalkens granskning, om icke proposition kunde göras till bifall af Bewillnings-Utskottets Project på obestämd tid och att det blefwe tankan för den som skref. Ja; men att följden, i fall Nej wunne, skulle blifwa den att Betänkandet afslås, då orsakerne dertill jemte Kongl. Maj:ts nådiga Skrifwelse de öfrige respective Ständen genom Extractum Protocolli meddelas.

Friherre Duwall, conformerade sig med Herr Stierngranat, och tillade att under sjelfwa den förhateliga Souverainitets-tiden, för hwilket ord Kongl. Maj:t förklarat sig hysa så mycken afsky, Bewillnings-tiden alltid warit inskränkt: att wi nu anhålla om en lika rättighets åtnjutande, ej för att göra minsta ingrepp i Kongl. Maj:ts höga prerogativer; men för att få göra den jemkning eller förändring i wåra utlagor, som omständigheterne och till äfwentyrs wår förmåga gör oundwikelig.

Herr vice Landtmarskalken. För att lämna Ridderskapet och Adeln någon upplysning angående den förrättning de synas wara omtänkte att honom uppdraga, finge han lämna den underrättelsen, det han föresedt, att omständigheten af tiden skulle blifwa Ridderskapet och Adeln ett ganska ömt ämne, att han derföre redan gjordt all möjlig effort, samt med böner och på allt upptänkeligt sätt sökt utwerka en nådig disposition hos Hans Kongl. Maj:t, men sått det swar som han redan berättat och hwarifrån han ej kan gå. Ridderskapet och Adeln ägde nu att taga hwad utwäg de helst funne godt, det skulle wißerligen wara honom högst kärt om den reußerade, men derom kunde han i förtid säga att han twiflade.

Friherre Wachtmeister. Ridderskapet och Adeln lärer då kunna till Protocollet förklara, att de af gladt hjerta på 2:ne år bewilja den högsta Summan; de säga derför icke att de ej sedermera dermed wilja fortfara, sådant kan en nådig Konung ej illa upptaga.

Herr vice Landtmarskalken. Det är möjligt att flere förmå mera än en, och i fall Ridderskapet och Adeln skulle besluta att genom Deputerade föredraga sitt ärende hos Hans Kongl. Maj:t, och Hans Kongl. Maj:t skulle täckas emottaga och höra dem, så wille Herr vice Landtmarskalken ej undandraga sig, att i denna afton söka inhämta Kongl. Maj:ts Nådiga wilja.

Grefwe Hamilton styrkte till en sådan Deputation, hwaruti Grefwe Claës Levenhaupt instämde med den tilläggning, att icke för att begära något slags bekräftande af wårt Beslut, men för att anföra de skäl de hafwa att ej gå från Lag.

Grefwe Ribbing bad, att Herr vice Landtmarskalken täcktes åtaga sig att underrätta Hans Kongl. Maj:t om wårt Beslut.

Herr af Ugglas, Samuel. Sedan Herr vice Landtmarskalken förklarat sig ej få göra proposition på bestämd tid, och Ridderskapet och Adeln å sin sida åter synes instämma, att ej utsätta Bewillningen längre än på 2 år, lärer det expedient wara det bästa och det enda, att såsom trogne Undersåtare med fullt förtroende wända sig till sin Nådige Konung.

Friherre Duwall. Den moment synes nu wara inne, att för Hans Kongl. Maj:t i djupaste underdånighet föredraga wår önskan och wår tanka, och hoppades han, att Herr vice Landtmarskalken behagade sig sådant åtaga.

Herr vice Landtmarskalken. Det wore honom ganska sägnesamt, att han ägde det förtroendet, att honom uppdrogos bewakandet utaf en Ridderskapets och Adelns ömaste rättighet: han wore derjemte öfwertygad, att hwad han komme att framföra, hade mera werkan då han finge tala i Ståndets namn. Han önskade dock att några af Ridderskapets och Adelns Ledamöter wid det tillfället måtte wara närwarande.

Herr Stierngranat, Carl. Herr vice Landtmarskalken täcktes wara öfwertygad, att Ridderskapet och Adeln med största tacksamhet upptager hans bemödande och med fullkomligt förtroende uppdrage honom bewakandet af sin angelägenhet; men det torde derjemte ej wara ur wägen om Ridderskapet och Adelns skäl och orsaker utur Protocollet sammandroges och skrifteligen författades.

Herr vice Landtmarskalken trodde, att snarare munteligen än skrifteligen något kunde uträttas, och wore

wore han utaf Discourserne nogsamt om Ridderskapets och Adelns tanka underrättad.

Friherre Wachtmeister hyste till Herr vice Landtmarskalken det fulla förtroende, att han om Ridderskapets och Adelns Beslut lärer aflägga en på fullkomlig kännedom grundad berättelse.

Herr vice Landtmarskalken anmärkte, att han ej kunde anmäla Ridderskapets och Adelns tankar såsom ett Beslut; han hade den åran att wara Ridderskapets och Adelns Ordförande; beswarandet af hans proposition, utgjorde Beslutet; men han kunde ej göra sådan proposition, som Ridderskapet och Adeln åstundade, han önskade derföre att en mera lämpelig Terme måtte påhittas.

Herr Stierngranat, Carl. Frågan wore ej om termerne men om saken: så mycket som af Discourserne och af Ridderskapets och Adelns röst utan votering kunnat inhämtas, tyckes Ridderskapet och Adeln wara i den fasta föresats, att ej wika ifrån sin tanka om en limiterad tid: Herr vice Landtmarskalkens anmärkning är ganska wäl grundad, och han kan lämpeligen ej wäl nyttja den termen Beslut, utan endast säga hwarpå Ridderskapets och Adelns tankar gå ut; när skälen dertill utur Discourserne hämtas är det allt hwad wi kunna begära.

Herr vice Landtmarskalken. På sådant sätt säge han sig möjeligen i stånd att kunna framföra de orsaker hwarföre Ridderskapet och Adeln liksom enhälligt tycktes sammanstämma uti en limiterad tid. Herr vice Landtmarskalken lofwade att till Kongl. Maj:t i underdånighet framföra hwad honom i så måtto blifwit uppdragit, men trodde sig ej nu i af-

R:dr, då behöfde hwarken Statsmedlen eller Riksgälds-Contoirets Fond angripas.

Saken begärtes ytterligare på bordet.

Herr vice Landtmarskalken. Han finge nu den åran gifwa tillkänna Kongl. Maj:ts Swar, på den anmälan Ridderskapet och Adeln i sista Pleno uppdragit honom att i underdånighet föredraga, men först wille Herr vice Landtmarskalken hafwa påmint, att wid sista Plenum skall hafwa händt, det obehörige Personer sig på Riddarhuset insmygt, hwarföre Herr vice Landtmarskalken bad att Herrarne på Bänkarne sjelfwe behagade härom tillse och hålla ordning eller anmäla. Derefter begynte Herr vice Landtmarskalken sjelf att upplåsa Kongl. Maj:ts Nådiga Swar. Wid de första orden som lydde: „**På Ridderskapets och Adelns genom vice Landtmarskalken gjorde förfrågan,**" utlät sig:

Grefwe Lewenhaupt, Claës: Det war ingen förfrågan.

Herr vice Landtmarskalken upphörde med läsningen och sade, att han ej wågade någon handläggning innan han underrättat Kongl. Maj:t om en Ledamots erindran wid deß höga ord.

Grefwe Lewenhaupt frågade, om det wore Kongl. Maj:ts ord?

Friherre Duwall bad att få höra fortsättningen af hwad som begynt läsas.

Friherre Düben, Henric Jacob. Han hade ej hört hwad en Ledamot begärt; men om Herr vice Landtmarskalken wille gå bort utan att skilja Ridderskapet och Adeln, när Ridderskapet och Adeln genom Anslag wore sammankallat, så skulle det wara honom okärt om det hände, att en Grefwe toge till klubban.

Herr vice Landtmarskalken. Under detta Regeringssätt wågar ingen Grefwe eller annan att stiga dit, **när Landtmarskalken derifrån uppbrutit och skiljt Ridderskapet och Adeln åt.**

Friherre Düben. Som den oro som tyckes intaga Ridderskapets och Adelns sinnen uppkommit, i anledning af något yttrande i så ord af en wärd Ledamot, Grefwe Claës Lewenhaupt, wid tillfälle af upplåsandet af den ifrågawarande Kongl. Maj:ts höga skrifwelse till Herr Landtmarskalken, och hwarwid Herr Landtmarskalken tyckes göra några oroande anmärkningar som härtill anledning gifwit, wäntar jag billigt, att Herr Landtmarskalken täckes bidraga till det lugn hos Ridderskapet och Adeln, hwartill wi ständigt böra wänta deß åtgärd, snarare än anledning till hetta och bekymmer. Om Herr Grefwe Lewenhaupt uti stillhet och lugn får förklara deß ord och mening, så torde ändamålet bäst winnas. Jag försäkrar heligt, att jag icke hördt eller kan förstå till det minsta hwarom det handlar, eller hwad han sagt eller ment. Jag tror hela Riddarhuset, undantagande några få, som äro honom närmast, lärer ej heller detsamma weta; anhåller fördenskull ödmjukeligen, att den wärda Ledamoten täckes omsäga och justera deß tanka.

Herr vice Landtmarskalken. Han hade enligt sin rättighet sammankallat Ridderskapet och Adeln, för att i sviten föredraga ärenderne, och egentligen för

för att uppläſa Kongl. Maj:ts Nådiga Swar, då han dermed wore i begrepp, gör en Ledamot erindran emot ett Kongl. Maj:ts Taleſätt; Ridderſkapet och Adeln lårer finna, att det ej år honom tillståndigt att låta rätta ett enda ord af hwad Kongl. Maj:t ſagt: det kommer ann på den Ledamoten att förklara ſina ord.

Grefwe Lewenhaupt, Claës. Han finge den åran förklara, att när Herr vice Landtmarſkalken begynt läſa, hade Grefwe Lewenhaupt trodt att det wore hwad Herr vice Landtmarſkalken ſkriſwit ſig ſjelf till minnes af hwad han på Ridderſkapets och Adelns wägnar föredragit. De orden **uppå Ridderſkapets och Adelns förfrågan** hade han således trodt wara Herr Landtmarſkalkens ord och då ej begripit att det kunde heta förfrågan, ſom blott ſkulle wara en berättelſe, ty man kan ej kalla **förfrågan** och **berättelſe** för detſamma.

Friherre Wachtmeiſter. Herr vice Landtmarſkalken lårer ej rätt fattat Grefwe Lewenhaupts ord. Herr vice Landtmarſkalkens bemödande lårer wara att ej ſätta hetta hos Ridderſkapet och Adeln, om den uppkommer, år det ej wårt förwällande utan att ord på ömſe ſidor ej bliſwit rätt förſtådde.

Herr vice Landtmarſkalken. Han hade gjort den uppmärkſamheten wid den Ledamotens ord, ſom med hans rätt och ſkyldighet inſtämde; men ej för att wäcka hetta, och ſer ſig nödſakad att taga ſitt Beſlut, och werkſtälla det igenom uppbrytandet härifrån och Ridderſkapets och Adelns åtſkiljande.

Friherre Duwall. När Grefwe Lewenhaupt förklarat ſig icke haſwa wetat, att det warit Kongl. Maj:ts ord, utan trott att det warit en berättelſe om förloppet, hoppades han att ſaken lårer förfalla. Friherre Duwall hade mißtagit ſig lika med Grefwe Lewenhaupt och trodt, att det warit en Relation om ſamtalet, och då hade det bordt heta anmålan, ej förfrågan.

Flere Herrar på Bänkarne förklarade att de fattat ſaken på ſamma ſätt.

Herr vice Landtmarſkalken. Den berättelſe han för Kongl. Maj:t aflagt hade han gjordt alldeles ſådan ſom Ridderſkapets och Adelns åſtundan warit, och uti de termer ſom af honom begärts; hade han det ej gjort wore ſkulden hans, men wid en Monarchs ord år ingen Underſåte berättigad att urgera om rättelſe.

Grefwe Claës Lewenhaupt. Om honom tillåtes att juſtera ſin tanka, lårer den innefatta hans förſwar. Han bad Ridderſkapet och Adeln om förlåtelſe, det han wore en oſkyldig orſak att tiden nu förbiginge, och om Ridderſkapet och Adeln täcktes wiſa honom den wänſkap och ynneſt, att efter denna ſak honom ſå perſonelt anginge, med ſtillhet och lugn afhöra förloppet deraf, ſkulle han derföre bära dem en ewig erkänſla.

Friherre Duwall. Hade det warit Ridderſkapet och Adeln bekant, att det warit Kongl. Maj:ts höga ſkriſwelſe ſom uppläſtes, ſå hade de ju tagit haltarne af ſig.

Friherre Wachtmeiſter trodde ſå mycket mindre att det warit en Kongl. Maj:ts Billet, ſom Herr Landtmarſkalken ſjelf behållit hatten på ſig. Från ſin

sin bänk hade han så fattat sammanhanget, att wäl först en anmätan skedt om ett Kongl. Maj:ts nådiga Swar, sedan hade kommit emellan om obehörige personer, deref er såg han Herr vice Landtmarskalken tala med hatten på hufwudet, deruppå sorl; sådant lärer ej kunna rubriceras som en erindran mot Kongl. Maj:ts ord.

Grefwe Lewenhaupt, Claës, trodde sig ej böra wara mißtänkt att göra anmärkningar emot Kongl. Maj:ts ord, han åberopade Ridderskapet och Adeln till wittne, om det kunnat tros wara Kongl. Maj:ts höga ord, när Landtmarskalken och alla Ledamöterne haft hattarne på hufwudet.

Herr vice Landtmarskalken. Den Ledamoten bör göra sin förklaring tydeligt, han kunde ej på Kongl. Maj:ts höga wäguar wara tillfredsställd utan att få en närmare upplysning.

Grefwe Lewenhaupt, Claës. När han mißtagit sig behöfde han ej freda sig med annat än den sanningen, att hans tanka hade warit sådan som han den gifwit wid handen, blefwe han åklagad lära 800 wittnen intyga att han sagt sanning, och att han trodt att det som uppläste wore en berättelse af Herr vice Landtmarskalken sjelf, samt att det ordet förfrågan warit Herr vice Landtmarskalkens; men ej Kongl. Maj:ts ord.

Friherre Düben, Henric Jacob. Sedan Herr Grefwe Claës Lewenhaupt med mera justeradt deß tanka och Herr vice Landtmarskalken likafullt icke kan finna sig deruti, att med stillatigande gå denna händelse förbi, oagtadt deß förklarande så wäl som flera Ledamöters, att de icke ens föreställt sig att frågan

gan ännu war om uppläsandet af Kongl. Maj:ts Billet eller Skrifwelse, emedan Landtmarskalken så wäl som hela Riddarhusets Ledamöter wid dylika Skrifwelsers uppläsande taga hattarne af sina hufwud, och wi samteligen säga att Herr vice Landtmarskalken icke gjorde det, så werkade just detta uppå Herr Grefwe Lewenhaupts mindre betydeligen gjorde anmärkning. Låtom oß i Herrans Namn återwinna lugnet, och gömma wår röst till sjelfwa hufwudsaken. Och om Herr vice Landtmarskalken likafullt behagar antaga detta Grefwe Lewenhaupts yttrande till ett öfwerläggningsämne, så begär jag det på bordet, så wäl som omständigheten om hatten lika så.

Herr vice Landtmarskalken. Som den Ledamoten förklarat, att han icke wetat att det warit Kongl. Maj:ts med egen hand författade nådiga Bref som upplästes, säge han möjligt att antaga detta urskuldande; och på den grunden åter begynna uppläsandet: hwad åter widkommer den omständigheten att han behållit hatten på sig, ägde han dertill Kongl. Maj:ts nådiga tillstånd, då något widlöftigare fastän i hans höga namn föredrages, i anseende till sine med åra undfängne bleßurer i hufwudet.

Herr vice Landtmarskalken uppläste derefter Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifwelse, lydande som den wid Protocollet bilagd finnes.

Herr vice Landtmarskalken. Kongl. Maj:t har derjemte tillåtit och befallt mig underrätta Ridderskapet och Adeln, det de af Deß nu uppläste nådiga Skrifwelse icke böra draga den tankan, det Riksens Ständer icke skola blifwa tillsammanskallade

utan

utan att Kongl. Maj:t alltid nöjdt och gladt lårer se dem, når Rikets omständigheter så fordra, och wåntar då de bästa råd af sina trogna Ständer.

Föröfrigt hade vice Landtmarskalken efter Ridderskapets och Adelns föreskrift framfört och uträttat sitt ärende till Kongl. Maj:t.

Grefwe Hamilton, Adolph. Detta är en ny Lagfråga den han begår på bordet, enligt 42 §. Regeringsformen lårer Herrar Riksens-Råds utlåtande blifwa oß meddelt, detta är lagliga wägen.

Friherre Wachtmeister. Det är ej ny Lagfråga, den rörer Constitutionen, huru skulle wål ett wal af Deputerade kunna ske, når hwar och en Ätt har rätt till Säte och ingen lårer wilja eftergifwa den rätt hwarmed han är född.

Friherre Duwall. Saken är så wigtig att den fordrar en mognare eftertanka, än att man i hast deruti kan ingå, och begärte den derföre på bordet.

Grefwe Lewenhaupt. En ny explication om sättet att komma tillhopa är en Lagfråga, men ej i deß sammanhang med Bewillningen.

Herr vice Landtmarskalken föreslog, att Ridderskapet och Adeln behagade föreraga Bewillningen till afgörande. Ridderskapet och Adeln woro redan underrättadt att han i propositionen ej finge utsätta någon bestämd tid; ifrån den befallningen kunde han ej wika.

Fri-

Friherre Bielke. Om han ej fattat orätt Kongl. Maj:ts Nådiga proposition om Deputerades wäljande utur Provincerne, så ägde den ett så oskiljaktigt sammanhang med Bewillningsfrågan, att Ridderskapet och Adeln ej särskilt utan gemensamt öfwer begge på en gång lårer komma att yttra sig.

Herr vice Landtmarskalken. Innan principen stadgar sig, bad han att med all upprigtighet få säga och råda Ridderskapet och Adeln, att företaga Bewillningen, och det ju förr ju håldre, det wore Ridderskapet och Adeln sjelf nyttigt, och han önskade att dermed ej uppskötes, han kunde ej utwidga sitt Talesätt widare, men det kunde hafwa en nytta med sig hwartill han skulle gratulera Ridderskapet och Adeln, Here vice Landtmarskalken slöt med de orden: dixi et salvavi.

Friherre Örnsköld, Mårten Ludvig. Han ansåge att Ridderskapet och Adeln i förra Plenum så godt som hade samtyckt till Bewillnings-Utskottets Project, men tillika förklarat att de ej ansåge sig dermed kunna uthärda på en längre tid än 2 år; denna tanka hade de anmodat Herr vice Landtmarskalken att hos Hans Kongl. Maj:t i underdånighet anmåla, men fådt det swar, att Kongl. Maj:t ej accepterade detta anbud. Sedermera hade i gemenskap dermed ett nytt öfwerläggningsämne uppkommit, blefwe det liggande på bordet, hade han för det närwarande ej widare att yttra sig.

Herr vice Landtmarskalken. Den ena frågan ligger på bordet, således äro Discourserne nu inskränkte innom Bewillningen och öfwerflödigt att in antecessum tala i den andra frågan.

Fri-

Friherre Düben. Jag förenar mig genast med Herr vice Landtmarskalkens tanka och önskar af innersta hjerta, att wi nu strax kunna afsluta detta ämne, nemligen: Bewillningen af 82 Tunnor Guld, och det för 2 års tid; det wore bäst, wärdigast och med Ridderskapets och Adelns nit bäst öfwerenskommande, att saken ej uppehölts. Det war redan i senaste Pleno en så afgjord sak, så wäl Bewillningen som tiden, att det allenast war en enda dißentiens, hela Ridderhuset i öfrigt war af en tanka. Formaliteten af Proposition saknades endast. Den wille, och, som Herr vice Landtmarskalken sade, kunde han icke göra på obestämd tid. Ridderskapets och Adelns tankar äro helt wißt de samma i dag, men om, i anseende till Kongl. Maj:ts höga Skrifwelse, nödwändigt Saken skall läggas på bordet, så förbehåller jag mig i den händelsen i underdånighet yttra mina tankar.

Friherre Bielke. Öfwertygad genom Herr Öfwersten och vice Landtmarskalken, för hwars yttrande jag hyser så mycket förtroende, får jag hemställa, om det icke wore nyttigt, att nu genast företaga afgörandet utaf så wäl Bewillningen, som angående Förslaget till Deputerades tillsättande till Bewillningens öfwerseende om 3 år; så wida de Herrar och Ledamöter som begärt saken på bordet derifrån afstå.

Herr Stierngranat, Carl. Hwad den wärda Ledamot anmält, som nyß för honom talat om nödwändigheten att Ridderskapet och Adeln tager sitt Beslut, så wäl angående Bewillningen som tiden till deß utstakande, är ganska wäl grundadt, äfwen som, att ett sådant Beslut ej kan tagas, utan att tillika öfwerlägga och afgöra det sedermera uppkomne ventilations-

tilationsämnet. Dels af Hans Kongl. Maj:ts Nådiga Swar, dels af hwad Preste-Ståndet i sitt Protocolls-Utdrag tillkännagifwit, styrktes han i den tankan att begge deßa frågor gemensamt borde afgöras, hwarigenom äfwen tiden wunnes: han önskade derföre att de Herrar behagade begifwa sig, som begärt saken på bordet.

Grefwe Hamilton afstod att yrka om sakens hwilande på bordet, och med honom instämde ganska många Herrar från bänkarne, som förut yrkat detsamma.

Herr vice Landtmarskalken. I fall Ridderskapet och Adeln wille åter företaga Bewillningsfrågan i sammanhang med hwad Kongl. Maj:t genom Deß Nådiga Skrifwelse behagat Ridderskapet och Adeln förständiga, uppstår derwid den omständighet, att en del af Herrarne begärt Kongl. Maj:ts underställning på bordet. Af dem hafwe en del återtagit sin begäran. Är det Ridderskapets och Adelns behag att den kommer under öfwerläggning?

Besswarades med Ja.

Herr vice Landtmarskalken. Å min sida är det förbehåll alltid gällande, att wid Propositionens görande om Bewillningen ej kunna bestämma någon tid, men i den sednare frågan wore han fri från alla band.

Friherre Wachtmeister, förklarade sig tänka lika nu som då Bewillningsfrågan i förra Pleno war under öfwerläggning, och uppläste: Sedan Högl. Ridderskapet och Adeln inför Kongl. Maj:t och hela Werlden ädagalagt deras beredwillighet att under-

stödja och hjelpa ett uti wåda råkadt kärt Fädernesland, och utan afseende på förmögenhet och egen utkomst samtyckt till den högsta Summan som Kongl. Maj:t af dem begärt till Rikets räddning, tror jag det en hwar bör wara öfwertygad, det Ridderskapet och Adeln uppfyldt sin skyldighet emot Konung och Fosterland. Kongl. Maj:ts höga rättighet att ensamt sammankalla Ständer, då Rikets tarfwor det kräfwer, att med dem häröfwer rådslå, är lika så ostridig som Riksens Ständers att utsätta tiden och sättet till Bewillningens utgörande: Att utsätta så wäl tiden som sättet af Bewillningens utgörande, grundar sig på rättigheten att fritt kunna beskatta sig sjelfwe, detta är redan förut af så många wärdiga Ledamöter fulleligen bewist, således onödigt förspilla tid, att något mera häröfwer säga. Att fritt beskatta sig sjelft är ett fritt folks förnämsta rättighet: att afstå ifrån rättigheten att utsätta tiden, och beskatta sig på obestämd tid, wore detsamma som att eftergifwa beskattningsrättigheten som uti Grund-Lagarne är oß förwarad, det wore att förglömma hwad wi äro oß sjelfwe, hemmawarande och efterkommande skyldige: Det wore efter min tanke att samtycke till ändring uti det Regeringssätt wi alla beswurit, som oß wid den lyckliga Regements-Förändringen 1772 blef lämnat, och som sedan så wäl wid 1779 som 1786 års Riksdagar blifwit iakttagit. Härtill samtycker jag åtminstone intet med min röst: Magten och styrkan kan ifrån taga mig denna rättighet, det kan jag icke hindra, men mitt samtycke och bifall gifwer jag aldrig.

Herr Wachslager, Gustaf. Det lärer ej wara någon som icke erkänner och påminner sig att icke i för-

förledne Pleno ibland flere Projecter, Bewillnings-Utskottets ju wannt de mestas samtycke; dock är yrkat derwid några jämkningar af Friherrar Lantingshausen och Carpelan, Herr Stierngranat och honom: hwad som synes honom böra jemkas wille han än ytterligare påminna, enligt hwad han i förra Pleno wid handen gifwit: nemligen wid 1 Articlen, att den uti Bewillnigs-Utskottets Project uppförde Personalie-afgiften som grundar sig på den hittills utgjorde Lön- och Bewillningsafgiftens fördubblande 4 gångor, borde mera tydeligt utsättas, så att ingen kunde mißtaga sig på rätta meningen, antingen denna nya afgift borde jemte den gamla utgå, i hwilket fall densamma eller Lön- och Betalningsafgiften 5 gånger komme att utgöras; eller ock denna en femtedel förswinner. Wid 2 Art., att om så kunde hända att någon eftergift skulle antingen wara skedd eller framdeles ske uti den Åboe-Afgift som det Hederwärda Bonde-Ståndet sig redan åtagit för Krono och Kronoskattehemman, samma proportion uti minskning wid Frälsehemmanens föreslagne Åbo-Afgift åfwen måtte följas. 3 Art. att en lika proportionerad afgift på all Hus å Ståderne må göras, så att ej den ena Husägaren tillfaller lindring då han bebor sitt Hus ensam, och ej swarar för annan Bewillning än Fönsterlufts-Afgiften, då deremot en annan som nödgas hyra ut sitt hus blir beswärad med 6 proCent af hyressumman utom nyßnämde Afgift. — Han föreslog derföre en Afgifts beläggande på Eldståderne i stället för Hyre-proCenten, derigenom den Husägare som bor mer rymligt än en annan träffas i begge Afgifternes erläggande, åfwen så wäl som den hwilken igenom hyrors upptagande måste söka sin utkomst. Wid 4 Art. om öfwerflöd

 trodde

trodde han att derwid war mycket att förändra i synnerhet Afgiften för Sidenmeubler, Fick-Ur, Sidentygs bärande och Equipager, sedan Borgare-Ståndet i denna sistnämde delen redan lärer gjordt undantag. Åfwen som i anseende till Röktobaks nyttjande, deruti Bonde-Ståndet åfwen lärer gjordt någon ändring. 5 Art. angående Säteriernes Krigsgårds-Afgift kunde han icke medgifwa att den i och för Säteriernes skuld uppkomne afgift skulle flyttas till en förhöjd afgift på Frälsehemmanen och det så mycket mindre som många Säterier finnas hwilka hafwa alls inga hemman, Frälse undantagne, och skulle således slippa alt deltagande i denna Krigsgårds-Gåfwa på deras depense som neml. hafwa flera hemman Frälse än Säteriet kan innehålla. Han föreslog allt derföre en sådan mening som kunde införas; att hwarje Säteries ägare eller innehafware åtager sig en Personal Afgift såsom Krigsgårdsgåfwa till Kongl. Maj:t och Kronan af 1 R:dr 32 ß Specie, uträknat efter hwarje Mantals Säterie hon äger eller nyttjar. Sluteligen wille han att af den 1-4:dedels proCent af inteknade Capitaler som Utskottet föreslagit, publique Werk derunder icke wara begripne. Åfwen som att uti Bewillnings-Förordningen Riksens Ständer yttra sig nu denna gång lika som wid 1772 års Riksdag, angående widare fortgång af Manufactur- och Medicinal-Fonderne, Slottshjelpen, Post Taxa och Chartå-Sigillatå-Förhöjningen såsom en Riksens Ständer behörig rätt, i anseende till naturen och beskaffenheten af Bewillningen.

Herr vice Landtmarskalken, wille hafwa den åran lämna Ridderskapet och Adeln en underrättelse som kunde komma den till nytta, nemligen: att Borgare-

gare-Ståndet gjort åtskillige förändringar till sin förmon; Bonde-Ståndet wore ej eller lottlöst. Wille Ridderskapet och Adeln nyttja sin rätt att moderera, så recompenderade han de höga proCenterne på Lönerne. De 3 Ståndens Beslut äro till Ridderskapet och Adeln inkomne; Preste-Ståndet allena har icke gjort någon jemkning.

Greffwe Lewenhaupt, Claës. Uti sitt sista Dictamen, som med mycken gunst af Ridderskapet och Adeln emottogs, hade han anmärkt, att wi borde åtaga oß den dryga Bewillningen just derföre, att wi äro mest tryckte; skälet är att wederlägga de mest widriga omdömen om oß blifwit utspridde och att wisa det wi ingen ting hålle ospart när det kommer ann på att frälsa Riket. Han ginge ej från att utsätta tiden på 2 år, för öfrigt tillstyrkte han att låta alla jemkningar falla och endast sträcka Deliberation till tiden och projectet.

Friherre Duwall. Den wärda Ledamoten som sist talte, hade borttagit hwad han ärnade säga. I sista Pleno tycktes mest alla wara enige om Bifall till Bewillnings-Utskottets Project. Friherre Duwall uppläste:

Wore denna i frågawarande Krigsgård och Bewillning så drägelig, att man wid deß utgörande ej hade att befara wådeliga följder för Näringar och Rörelser, så blefwe det ej farligt att utsätta densamma uppå en längre tid än 2 år; men då hwar och en lärer finna sig öfwertygad att den ogörligen kan länge gå jemt ut, så fordrar en billig omtanka, att försöket må åtminstone utställas på korrt tid, så att de flere eller någon af dem, som skulle be-

funnits wara för hårdt belastade ej måtte blifwa aldeles kroßade och gå under. Huru gick det till då Ridderskapet och Adeln åtog sig Garantien för den uti Hemliga Utskottets Extractum Protocolli uppgifna Guldsumman? Jo! alla instämde deruti att wilja garantera och bewilja en ganska ansenlig till krigets utförande erfordelig Summa; men Gildens hela lopp förskräkte en hwar och man ansåg såsom en omöjlighet att för det närwarande kunde längre gå, då Landets tillstånd med grundelig kännedom betraktades. Under en så bekymmersam deliberation uppläste Herr Öfwersten och vice Landtmarskalken Kongl. Maj:ts till honom ankomne Nådiga Billet, hwaruti Kongl. Maj:t förklärade, att Riket wore stadt i wåda, och att deß frälsning wid ett afslag uppå Hemliga Utskottets Extractum Protocolli kunde gå förlorat. Uti samma ögonblick fästade Ridderskapet och Adeln sin omtanka hwarken uppå möjligheter eller egendom, utan endast uppå Fäderneslandets räddning, hwilket tänkesätt war Ridderskapet och Adeln wärdigt; och som i alla tider aldrig hos dem saknats. Ridderskapet och Adeln åtog sig då genast att garantera och bewilja till hela den uppgifne Skulden och Krigsgården, med endast förbehåll i samma stund, att sjelfwa jemka den Bewillning som hårtill erfordras; och detta innefattar uttryckeligen Ridderskapets och Adelns förwarade rättighet att utsätta så wäl tiden som sättet. Om och i anseende till en så swåra kännbar börda, som war Riksens Ständer förut helt okänd, Kongl. Maj:t af billig Faderlig nåd och ömhet för Landet, och på det Undersåtarne ej måtte aldeles under deß tyngd uppgifwas, och hwarwid Kongl. Maj:t Sjelf och hela Riket pericliterade, skulle uti så fatta omstån-

ständigheter i Nåder pröfwa nödigt att finna för godt, att om 2:ne år hopkalla Sine trogne Ständer, på det de må få rådslå på ett med Grundlagen öfwerensstämmande sätt, om ytterligare medel och utwägar till ett efter förändrade tider och omständigheter mera jemnt beskattande, så lärer ingen dödlig annat kunna, än uti en sådan åtgärd få igenkänna Kongl. Maj:ts öma Fadershjerta för ett troget Folk, som med uppoffrande af lif och wälfärd sådant synes förtjena.

Dock likwäl och i den händelsen Kongl. Maj:t ser sig utan Rikets ruine i anseende till andre wigtige Considerationer kunna med Ständers hopkallande längre uppskjuta, att utgisterne genom andra utwägar bestrida, så är och blifwer jemwäl då som alltid Kongl. Maj:ts egen höga rätt att ensamt Ständer sammankalla när Kongl. Maj:t det för godt finner. Men Riksens Ständers dem i alla tider förbehållne dyrbaraste rättighet af allt, blifwer oförnekeligen den, att en Beskattning af hwad natur som helst utan ock att dertill fixera en sådan tid, som måtte förekomma, att flere Medborgare ej måga under en genom erfarenheten befunnen obillig Beskattningstyngd låta sådan oråttwis fördelning så länge fortfara till deß ingen hjelp deremot blifwer widare möjlig. Att föregifwa en sådan Riksens Ständer förwarad rättighet, så wäl i Regerings-Lagen, som uti äldre och sednare tiders praxis, åfwen 1682 under Souverainitetstiden utöfwad, och ifrån sakens natur helt oskiljaktig wore att förlisa den dyrbaraste gnistan af deras fri- och rättigheter, hwilket skulle lämna Ridderskapet och Adeln den sammets-förebråelse, att hafwa wanwärdadt denna Clenod, ej alle-

nast för dem som nu lefwa utan äfwen i alla tider för Barn och Efterkommande. Om, det Gud nådeligen afwände, Rikets behof genom ett fortfarande krig ännu mera ökades, och de tillgångar Kongl. Maj:t påräknat till att lindra Undersåtarnes börda, alldeles medelst oförtänkte händelser saknades; måtte icke nöden i så bedröfwelig ställning bewekte Kongl. Maj:t att genom Sine Ständers sammankallande påtänka de utwägar som genom nya tillskotter (så wida de blefwe möjlige) tarfwades att frälsa Riket? Icke wore det derföre någon annan än Kongl. Maj:t som sammankallade Ständer, ty Kallelse-Rätten är Konungens och ingen annans; men Rikets nöd och wåda som Kongl. Maj:t närmast känna kunde blefwe stålen som föranlåte till Ständers sammankallande. Ordspråket att nöden gör Lagen så för Konungar som folk har ägt bestånd i alla tider och lärer det göra så länge werlden står. När alltså Ridderskapet och Adeln nu anser ej allenast för osäkert utan nästan såsom omöjligt, att denna förestående Beskattningen skall uppå längre än denna förutnämde tiden kunna utgå, är det då ej förståeligt att tro detsamma skäl böra wara gällande. Uti sådant fall kunde deße Deputerade, som nu föreslås till jemkande och nedsättande af Bewillnings-Summan, icke så kraftigt understödja Kongl. Maj:t och Riket med råd och dåd, som Riksens Ständer sjelfwe försedde med den werksamma magt, som wår beswurne Grundlag dem tillägger. Utomdeß är sådan Deputerades sammankomst en okänd inrättning uti sjelfwe Grundlagen och således en till Regeringssättets förändring föranledande inovation, den jag för min del anser för wådelig i flere afseenden och i synnerhet emot Ridderskapets och Adelns medfödda rättighet aldeles stridande och således den afstyrker. Uti en framtid, under en om sitt Folks wäl mindre ömsint Konung skulle äfwen kunna hända genom influence uppå så Deputerade när prejudicatet en gång wore gifwit, att i fall Nationen genom Rikets iråkade äfwen så trängande omständigheter, som för det närwarande (och hända kunde uti än swårare) funne sig nödtwungen till Rikets frälsande att ingå uti utgifter, som wida öfwerstege deß krafter, blefwe satt utur stånd att någon från den börden entledigas. Det blefwe likwäl möjeligt igenom werkeliga Ständers nitfulla rädighet, som med rätt kännedom af Medundersåtares wilkor kunde styrka Konungen till widtagande af sådane medel, som befrämjade Landets räddning; hwaruppå en mild Konung alltid lärer i Råder hafwa det största afseende. Den warma patriotisme som Nationen och Riksens Ständer för Konung och Fosterland med så kraftiga wedermålen af deras nit så förr, som under detta Riksmöte ådagalagt: långt ifrån att befrämja fienders stämplingar bör efter min öfwertygelse snarare sådane afböja, och hos dem som wilja Riket ondt, injaga för alla tider skräck och wäcka en lika farhåga, att sådane olycklige försök någonsin företaga och anställa. I anseende till hwad nu anfört blifwit anser jag för min del ingen betänkelighet hindra, men en oundwikelig nödwändighet kräfwer, att den förestående öfwer all wanlighet stora Bewillningen måtte af Ridderskapet och Adeln på wiß bestämd tid af 2:ne år utsättas. Uti projectet att genom Ständers Deputerade jemka Bewillningen kunde han ej ingå för många skäl skull; det ledde till förändring af 1772 års Regeringsform, det kunde blifwa wådeligt i anseende till följderne, och det uteslöte en del af Ridderskapet och Adeln

Adeln ifrån sin rätt. I anseende till några omständigheter som tarfwade att jemkas biföll han till alla delar hwad Herr Stierngranat föreslagit, att Expeditionen uppå Bewillningen måtte författas af Bewillnings-Utskottet.

Herr Stierngranat, Carl. Uti förra Pleno har jag haft den åran yttra mina tankar öfwer de till Ridderskapet och Adeln så wäl af deß Bewillnings-Utskott, som en Ledamot inom Ståndet, och en Anonyme, ingifne särskilte projecter till Bewillning. Jag har då tillika anfört de grunder hwarföre jag trodt mig böra Höglofl. Ridderskapet och Adeln tillstyrka, att förblifwa wid det som af Utskottet war uppgifwit med förkastande af de 2:ne andre. Jag har derjemte förklarat, att jag långt ifrån att wilja påstå, det samme project wore felfritt, torde deremot uti särskilte omständigheter kunna göras flere mer och mindre grundade påminnelser, hwilka den korta tiden inom hwilken samma project måst författas, gjordt nästan oundwikeliga; men hwad jag dristigt försäkrar har warit och är att grunderne till denna i samma project föreslagne Bewillning äro de mest compatible med ett Beskattningswerk, uti alla upplyste Nationer följde och äfwen hos oß wid alla föregående Bewillningar i detta Seculo iakttagne och nu endast efter Bewillnings-Summans storlek jemkade. Jag har wäl så under Discourserne i förra Pleno af en och annan af detta Ståndets Ledamöter, som äfwen utom Ståndet hört sägas, det skulle Ridderskapet och Adeln i detta project wara taxerat till 25 Tunnor Guld, som wore wida utöfwer den proportion Adeln mot de andre respective Ståndens borde taga i Bewillnings-Summan. Men jag ser ingen

ingen grund hwaruppå en sådan calcul med någorlunda säkerhet kan byggas; ty ehuru bewandrad man må wara i räkenskapswerk, låter en uträkning, så pertinent som den uppgifne påstås wara, sig icke göra, då alla data hwarpå den bör sig stödja, felas. Bewillnings-Projectet är inrättat efter wißa Artiklar och Rubriquer, hwilka efter beloppet af hwad de samma uti förra Bewillningarne utgjordt, blifwit i denna beräknade; men uti hwar Artikel äro alla Stånden och äfwen Personer, som ej till något Stånd räknas, sammanblandade, så att man ej utan gißningswis kan säga hwad det Ridderskapet och Adeln särskilt i hwar Artikel kommer att taga. Sådant kan ej utrönas för än personlige Taxeringarne i Orterne äro gjorde; då Tabeller deraf för hwart Stånd skulle kunna upprättas, hwad som emedlertid är wißt, är det att proportion emellan Ridderskapet och Adeln och de andre Stånden har blifwit iakttagen wid denna Bewillnings utsättande lika som wid de förra, dock får jag tillstå i hwad som Ridderskapet och Adeln ensamt rört, såsom då frågan warit om deß Frälse-Egendomar, hafwa wi ingalunda undandragit oß utan snarare åtagit oß långt mer än oß efter Privilegierne emot Kronans jord ålegat, till bewis deraf att Ridderskapet och Adeln nu som i alla tider aldrig taget minsta bördan på sig till Rikets räddning. Jag har likwäl, för att någorlunda kunna tillfredsställa både mig sjelf och mitt Stånd, att icke Ståndet blifwit uti denna Beskattning så öfwer all proportion Taxerat som här blifwit anfört, gjort den nogaste uträkning som möjeligen och efter all probabilité kunnat ske öfwer alla Artiklarne och derwid funnit, att Adelns andel uti denna 82 Tunnor Guld's Bewillning ej kan komma högre än omtring

kring 12 Tunnor Guld. Jag will allenast anföra ett exempel till prof huru en sådan calcul skedt: ProCenten af alla Embetsmäns Löner i Civil- och Militair-Staterne i Riket ifrån den högsta till den lägsta äro i projectet uträknade till en sammanslagen Summa; wißte man wißt huru många och hwilka af deßa Löner äro i Adelns händer kunde man precist utsätta huru stor andel Adeln i denna Artikel tager; men då det ej står att utfinna, har jag tagit för afgjordt, att ej utöfwer hälften deraf kan anses af Adeln innehafwas; hwilket äfwen wißerligen wore för mycket om man blott ansäge antalet af Embetsmän, men då man räknar att de största Lönerne äro hos Adels-Ståndet, så torde det någorlunda träffa sanningen om man af hela Lönings-Summan räknar hälften på detta Stånd och följaktligen utsätter Adelns andel i Lönings-ProCenten till hälften. Efter en sådan beräkning lämpad efter hwar Bewillnings-Artikels särskilta beskaffenhet, tror jag mig föga fela i förenämde Summa som jag anseett af Bewillningen stanna på mitt Stånd. Af de öfrige anmärkningarne som i sista Pleno wid Utskottets project blifwit gjorde, såsom en olika Taxering på Adelns och andre Personers Arbetsdrängar m. m. finner jag äfwen bestyrkt hwad jag förut anmält, att flere fel både wid Projectets upprättande och deß renskrifning skedt, och äfwen ibland annat att 1739 års Lön- och Betalnings-Förordnings applicerande wid detta Project, man förgätit att rätta hwad i anseende till flere taxerande Embetsmäns förändrade rang mot 1739 bort rättas. I anseende hwartill jag anser som en nödwändighet, att projectet, om det winner bifall, bör innan det som en Bewillnings-Förordning utfärdas i Bewillnings-Utskottet rättas.

Af

Af Herr vice Landtmarskalkens yttrande har jag äfwen inhämtat att det Lofl. Borgare-Ståndet gjort åtskillige förändringar deß Stånd rörande i detta Project. Om deßa förändringar röra grunderne till Bewillningen eller förorsaka minskning i den Summa som för detta Stånd warit påräknad, lärer Ridderskapet och Adeln icke eller kunna stå fast wid, hwad det sig åtagit, utan är bäst att sådant i Remißen till Bewillnings-Utskottet sig förbehålla. Hwad angår tiden på hwilken Ridderskapet och Adeln kan sig denna Bewillning åtaga, så åberopar jag mig till widlöftighets undwikande de wigtiga skäl som i förra Pleno blifwit andragne, hwilka bewisa så wäl nödwändigheten af en sådan tids utsättande, helst wid en stor Bewillnings utgörande, hwars werkningar på Stånd och Näringar kunde för Riket blifwa högst wådelige, om den ej inom korrt tids förlopp blefwe derefter jemkad, som ock Riksens Ständers ostridiga rätt, såsom från den, att fritt sjelfwe beskatta sig, oskiljaktig, att en sådan tid utsätta, och hwarigenom äfwen är ådagalagt att utöfningen af en sådan rätt icke i någor måtto är stridig emot Konungens höga rättighet att ensam sammankalla Riksens Ständer till allmän Riksdag. Detta, som alltsamman förut klarligen ådagalagt, förbigår jag således nu att å nyo upprepa. Med glädje har jag af det skriftliga yttrande Herr vice Landtmarskalken från Kongl. Maj:t sjelf nu uppläst, inhämtat, det Kongl. Maj:t som alltid ömar sine trogne Undersåtares nöd, äfwen som wi funne den åtagne Bewillnings-Summan tryckande, och att den efter någon tids förlopp behöfwer efter Rikets tillstånd och Näringarnes förhållande jemkas och rättas, hwartill Kongl. Maj:t Allernådigst täckts såsom lämpeligt föreslå en

af-

af det Högwördige Preste-Ståndet med Konal. Maj:ts Nådiga tillstånd uppgifven ny utwäg. Sedan uppå Herr Stierngranats begäran, och med Herr vice Landtmarskalkens tillstånd, så wäl slutet af Kongl. Maj:ts Nådiga Förklarande, som Preste-Ståndets omnämde Protocolls-Utdrag blifwit uppläste, fortfor Herr Stierngranat widare: Jag skulle med innerligaste glädje och underdånigste tacksamhet för min del widtaga den i Nåder föreslagne utwägen att en jemkning i Bewillningen kunde ske af wißa Deputerade af Rikßens Stånder emellan Riksdagarne, om jag kunde förena en sådan utwäg med wår Constitution och Regerings-Lag. Svenska Folkets frihet består, och har uti ålsta tider bestådt uti rättigheten att deltaga i Lagstiftningen, hwartill hufwudsakligen hörer, nya Lagens antagande och Beskattningswerket, hwilket sednare alltid af Folket ensamt berodt; som Nationen, icke en Corps kunnat en sådan deß rätt utöfwa, så har det efter en från uråldriga tider antagen och med Författningar stadgad Praxis på det sättet skedt, att Nationen sjelf utsedt och walt sine Fullmägtige, i hwilkas händer de lagt sin Lagstiftnings-rätt och hwilka ägde samma magt som Nationen sjelf, så långt och efter de reglor de antagne Regerings-Lagar föreskrifwa. På detta sätt kan Nationen sägas sjelf utöfwa sin fria Lagstiftningsrätt. Men blifwer detta walsätt förändrat, Ledamöters antal inskränkt, Corpser eller Personer, som efter Grund-Författningarne tillhör af de wäljandes eller walde, uteslutne, så är Constitution i denna wäsendtliga delen förändrad; Bewillning eller Beskattning är ibland alla en fri Nations rättigheter den hufwudsakligaste; ty war Medlems i Staten wälfärd och hela Samhällets bestånd, beror deraf. Att derwid efter Grundfatt-

fattningarne förfares, är fördenskull för Nationens frihet af yttersta wigt, och intet nytt sätt kan härwid införas, som icke directe eller indirecte kan störa denna frihet. Att jemka eller ändra en Bewillning, är detsamma som göra en ny Beskattning, ty om Summan är densamma, måste jemkningen ske medelst den ena Corpsens, den ena Näringens eller den ena Personens lifande i Bewillnings-tyngdens bärande och den andras ytterligare belungande: deraf följer att det för deßa Corpser, Näringar eller Personer blifwer en ny Beskattning, hwartill de haft rätt, men icke fått samtycka på sätt Lagarne föreskrifwa; och följakteligen är den Lagliga Beskattningsfriheten Nationen fråntagen. Jag finner således för min del wädeligt att antaga ett annat sätt till Bewillningar, än det Regerings-Lagarne föreskrifwa. Kunna deras Föreskrift i denna delen och wid detta tillfälle, ehuru syftande till ett godt ändamåls winnande förändras eller upphäfwas, så äro de ej mera helige wid ett annat. Alla innowationer i en Grundlag äro af eftertänkeligaste följder, och alla Rikens Historia, alla tiders erfarenhet, gifwa oß de tydeligaste bewis, att när den barriere som Regerings-Lagarne sätta, blifwer på minsta sätt öfwerträdd, är han ej mera mägtig att hindra de största inbrott och sluteligen hela Lagens öfwerändakastande. Få Regerings-Förändringar hafwa på en gång skedt; de fleste hafwa småningom tillkommit och allt sluteligen blifwit förstört. Hade 1720 års Regeringsform ehuru felaktig den ock war, blifwit följd efter den Esprit, hwaruti den warit författad, så hade han torde hända längre kunnat hafwa bestånd. Det är med denna öfwertygelse och med den uppeldade nit jag hyser för wårt i 1772 års Regerings-Form i en wälsig-

ſignad ſtund ſtadgade och af mig dyrt beſwurne Regeringsſätt, ſom jag oaktadt min underdåniga Zèle att i allt gå Kongl. Maj:ts Nådiga behag till mötes, ſom jag likwäl ej kan wåga tillſtyrka Ridderſkapet och Adeln att ingå uti den nu från Preſte-Ståndet uppgifne nya Beſkattnings- eller Bewillnings-utwäg. — I anſeende till Ridderſkapet och Adeln, hwars ſätt att repreſentera ſitt Stånd wid allmänna Riksmöten är olika med de andra Riks-Ståndens, blifwer denna utwäg ännu ſwårare att conciliera med den rätt den äldſta i hwar Slägt är tillagd, utan att alldeles upphäfwa hwad Grund-Lagarne derom förordna, hwilket ſkulle blifwa af åfwentyrligaſte följder.

Herr Spaldencreutz, Johan Adolph. Sedan Ridderſkapet och Adeln öfwerenskommit att genaſt afſluta Bewillningsfrågan i hela ſitt ſammanhang utan någon betänketid öfwer det Nådiga ſwar Kongl. Maj:t behagat gifwa uppå den genom Herr vice Landtmarſkalken gjorde underdåniga anmälan om wårt gemenſamma tänkeſätt, att ſtälla Bewillningen på wiß tid, ſå nödgas jag, ehuru oumbärligt ett längre rådrum wore för min tankekraft, att tillkännagifwa mina tankar, ſådane de i haſt kunnat ſtadgas. Uti frågan hwilketdera Beſkattningsſätt bör wäljas, yttrade jag mig förra gången. Jag förklarade mig wäl benägen att heldre antaga Koppſkattsmetoden, än Bewillnings-Utſkottets Förſlag ſom är beſwäradt af flere Titlar och af många föreſtående olägenheter wid Taxering och Uppbörd: men jag anſåg Riksdagens långwarighet och annalkande ſlut för ett ofelbart hinder, att med tillbörlig grannlagenhet kunna upprätta ett nytt och ifrån Utſkottets antagne grunder alldeles afwikande Project. Jag trodde derföre att

att Rikets belägenhet och Ridderſkapets och Adelns anſeende borde mana oß till en offentelig uppoffring af egne fördelar och ett willigt åtagande af störſta tyngden. Samma ſkäl och anledningar äro ännu hos mig gällande. Riksdagen har ſkridit 2:ne dagar närmare ſitt ſlut, än då wi ſist woro ſamlade, och tillfället är lika ypperligt för Ridderſkapet och Adeln, att genom ſamtycke till alla föreſlagne Bewillnings-Poſter änſkönt de äro i högſta måtto för oß tryckande och Ståndenſ emellan Diſproportionerade, för wåra Medborgare, då wi med förakt af all lindring i wåra bördor hålla wår pung öppen och ſiſta ſkärfwen oſpard till allmänt wäl. Således önſkar jag Bewillnings-Utſkottets göromål må godkännas, och att den omtalte rättelſe af mißſkrifningar må ſkyndeſamt werkſtällas. Wid tiden och waraktigheten af denna Bewillning will jag mig nu egenteligen uppehålla. En ny och oförwäntad betänklighet har mött oß genom Kongl. Maj:ts Nådiga Swar på en ſå kallad förfrågan. Kongl. Maj:t har behagat anſe utſättande af tid för en illuſion af Lagen, ſom ſkulle kränka Deß höga rätt. Ett ſådant Kongl. Maj:ts nådiga utlåtande, ſom det innefattar en närmare Förklaring öfwer Regeringsformens 38 §. wore jag förbunden att ſtälla mig till efterrättelſe ſå framt jag ej innehade detta rum ſåſom Riksdagsman och ſåſom deltagare i Lagſtiftande Magten, i hwilken egenſkap jag enligt Regeringsformen äger den rättighet, att med min röſt pröfwa Lagens rätta mening, och i hwilket aſſeende jag ej eller bör nedſätta wärdet af den frihet Regerings-Lagarne mig förunnat, att jag här ſkulle dölja min mening. Jag wågar derföre förklara, att jag ej annorlunda kan emottaga Kongl. Maj:ts Nådiga yttrande, än ſåſom

som en wårt Stånd meddelad upplysning öfwer det begrepp Kongl. Maj:t Nådigst fattadt om innehållet af 38 §. Utan att tråda Kongl. Maj:ts höga rättighet för nåra, tillhörer åfwen mig ett omdöme öfwer tillämpningen och utöfningen af denna Lag i jemförelsewis emot andra lika kraftiga stadgar. Jag kan ej annat begripa än att Kongl. Maj:ts magt att sammankalla Riksens Ständer förblifwer i sin helgd, då jag icke påyrkar någon Riksens Ständers sammankomst. Bewillningstidens utstakande innebär ju icke den omöjligheten, att Kongl. Maj:t utom Ståndernes sammanwaro kan påfinna medel till behofwens fyllande, och jag styrkes i denna förhoppning af Kongl. Maj:ts Egen Nådiga Försäkran, att kunna och wilja med framdeles tillskott lätta Undersåtares pålagor. Men om och förbehållet om bestämd Bewillningstid skulle medföra oumgängeligheten af Riksens Ständers sammankomst, så lärer dock förbehållet genom en sådan följd icke blifwa olagligt. Ifrån äldre tider och under flere Regeringsskiften hafwa Ständer alltid, i och med Bewillnings-Friheten fastställt tiden. I hafwen, mine Herrar, för detta fått anwisning på åratalen af wåra gamla Författningar, som wittna härom. Jag will ej uppehålla Eder med upprepande deraf. Wi känna och alla de oklandrade efterdömen och bewis på samma rättighet, som under nuwarande Regeringssätt äro gifne. Skulle derföre någon stridighet förefalla emellan 38 §. Regeringsformen och en sådan Riksens Ständers urgamla, ännu aldrig afstädde eller ogillade rättighet, så lärer den böra få namn af en Collision emellan Lagens Föreskrifter, hwilken Collision ej kan hos mig åstadkomma den willrädighet, att jag, enär alla präjudicater äro för mig, och icke

icke ett enda tydeligt förbud emot mig, skulle frånskilja mig och Ståndet den förmon att fastställa huru länge wåra bejakade utskylder kunna utan minskning eller förändring bäras. Uti Kongl. Maj:s nådiga Swar har jag åfwen funnit det motskäl wara anfördt, att wåra fiender utan swårighet betjena sig af en bekant Riksdags-Termin till sina stämplingars fullföljande. Det anstår icke mig att wederlägga, långt mindre bestrida min Konungs ord, men hade jag den nåden att tala inför Kongl. Maj:t Sjelf, skulle jag likwäl fördrista mig att med underdånig upprigtighet tillstå, huru mig wetterligen något allmänt möte i detta Rike aldrig gagnadt wåre uppenbare fiender. Af wåra Fäder hafwa wi ärft beredwilligheten, att med glömska af enskilt split bistå Konung och Fosterland. Att wi icke warit owärdige Efterkommande, har wårt förhållande under nuwarande Riksdag utwisat. Omgifne af Fiender, hafwa wi, midt under ett allmänt inbördes Mißtroende och oslocknadt agg, ändock samlat all wår oförtrutenhet för att enigt understödja wår Konung, förswara Deß steg och upprätthålla Rikets heder. Månne en sådan utgång af Riksens Ständers sammanwaro icke snarare bör afskräcka än uppmuntra en fiende, och månne något påliteligare medel kan gifwas att afhålla fiendteliga anslag, och freda en så sinnad Nation ifrån utrikes stämplingar emot deß sjelfständighet. Då jag således ej ser någon fara uti bestämmande af Bewillningstiden, och då jag tror detta wilkor wara öfwerensstämmande med min lagliga rätt, förblifwer jag också wid det Beslut, både jag och Ridderskapet och Adeln förra gången fattade, och i den händelse wi skulle wara olyckige nog att icke kunna öfwertala Herr vice Landtmarskalken till en

en ordentlig Proposition, förknippad med wårt förbehåll om tiden, så lärer den enda återstående utwägen till wår säkerhet böra widtagas, att föra Ståndets samfälta tankar till Protocollet, hwilket äfwen så litet lärer kunna förwägras, som det är hwarje enskilt Ledamot obetagit att få sin mening i Protocollet intagen och förwarad.

Herr vice Landtmarskalken. Tillåter Ridderskapet och Adeln att jag i förewarande ämne om Bewillningen får göra den Proposition, hwartill jag äger tillstånd, och fråga om Ridderskapet och Adeln bifaller Bewillnings-Utskottets Project?

Ridderskapet och Adeln tycktes wäl wara enige att willja bifalla Bewillnings-Utskottets Project; men åskade i Propositionen tilläggning af tiden.

Herr vice Landtmarskalken. Jag kan ingen ting tillägga om tiden.

Friherre Duwall åberopade sig hwad Herr Spaldencreutz anfördt, och tillstyrkte den utwäg, att till Protocollet förklara det Ridderskapet och Adeln åtager sig Bewillningen enligt Utskottets Project, men ej för längre tid än på Twå år, wore någon deremot, kunde den ju till Protocollet reservera sig.

Herr Vice Landtmarskalken. Bifaller Ridderskapet och Adeln Bewillnings-Utskottets Project?

Beswarades med Ja; men på Twå år.

Ridderskapet och Adeln åtskildes.

In fidem,
Bungencrona.

Bi-

Bilaga.

På Ridderskapets och Adelns genom vice Landtmarskalken gjorde förfrågan, länder till swar:

Att Regeringsformens 38 §. utstakar tydeligen, att ingen annan, för hwad orsak det wara må, än Konungen äger rätt att kalla tillsammans Riksens Ständer; och derföre att utsätta tid till den Bewillning Ridderskapet och Adeln sig åtagit till Rikets skulds gällande wore en illusion af Lagen, som directe kränkte Konungens rätt och störde Regeringssättets grunder. Således kan ej någon annan Termin än till nästa Riksdag utsättas.

Men om Lagen ej stadgade detta; så fordrade Rikets nuwarande belägenhet att ej underrätta fienderne om den Termin som skulle åter församla Riksens Ständer. — Jag är skyldig sanning åt Mitt Folk, och Jag ansåge Mig brottslig emot Riket om Jag ej upplyste dem om de faror som Rikets sjelfständighet komme att löpa, om fienderne kunde till en bestämd tid uträtna sine stämplingar, att föra dem till nyttjande af Wår inbördes mißsämja.

Det som sig tilldragit förledit år, både i Finland och wid fiendens anfall i hjertat af Riket, wittnar nogsamt om den Politiqve hwilken wåra fiender weta så wäl att nyttja.

Af de Protocoller som redan äro tryckta, synes klart fiendens stämplingar, och af hwad som Jag wet, af de kunskaper Jag af utrikes ärenderne har, anser Jag för Rikets sjelfständighet högst wådeligit allt som på sådant sätt kunde gynna wåra illwilja-

res och fienders stämplingar. Men då Jag ådagalägger fritt deße omständigheter för Ridderskapet och Adeln, är Jag äfwen så öm som bekymrad af den tyngd som Mina Trogna Underfåtare komma att känna.

Jag inser nödwändigheten af utwägars finnande (utan att Rubba Regerings-Lagen), till att jemka och lätta en Bewillning Rikets omständigheter gjort nödwändig. Jag har redan låtit genom Ledamöterne i Hemliga Utskottet förklara, att Jag på allt sätt skall söka att lindra deße utgifter; att Jag skall lämna de tillgångar Jag wäntar till Riksens Ständers Contoir; och Jag upprepar nu här å nyo deßa Försäkringar.

Det Wördige Preste-Ståndet har föreslagit ett medel, som förenar den nyttan att kunna jemka Bewillningen med wördnaden för Konungens rätts bibehållande, genom ett Utskotts sammankallande hwart tredje år till Bewillningens öfwerseende.

Jag föreslår denna utwäg till Ridderskapets och Adelns widtagande på sätt som Preste-Ståndets Extractum Protocolli det innehåller, som den nyttigaste och bästa utwäg till ändamålets erhållande af landets lisande utan att sätta Rikets sjelfständighet i fara; och proponerar Jag Ridderskapet och Adeln att till detta Utskottet wälja Fyra, Tre och Twå Adeliga Poßeßionater af hwarje Län, efter styrkan af Säterie och Frelse i hwarje Län, då rösterne kunde beräknas efter Säteriernes och Frelsehemmannens storlek. Stockholms Slott den 23 April 1789.

GUSTAF.

Mån-

Måndagen den 27 April.

Plenum kl. half 11.

Uppläsites Preste- Borgare- och Bonde-Ståndens Extracta Protocolli, med tillkännagifwande af deras wal till Fullmägtige i Riksens Ständers Contoir.

Uppläsites Banco-Deputerades berättelse om Banqvens förwaltning och tillstånd.

Ad Acta.

Påmintes af Friherre Duwall och Herr Stiernsgranat om Protocolls-Justering, men Herr vice Landtmarskalken föredrog angående Gåfwan till Hertig CARL, hwarom Borgare-Ståndets af Preste- och Bonde-Stånden bifallne Protocolls-Utdrag å nyo uppläsites, af innehåll att de föreslagne 50,000 R:dr som en Riksgäld af Ståndernes Contoir skulle Banqven godtgöras.

Friherre Duwall, Johan Diedric erindrade, att Ridderskapet och Adeln redan instämt med Preste-Ståndets i första början yttrade tanka, enligt hwilken Bewillnings-Utskottet skulle uppgifwa sättet att rembonisera Banqven; nu är saken omwänd och satt på Räkningen af Rikets Gäld. För sjelfwa saken wore han ganska benägen, men wille ej instämma att anslå en Fond som ej existerar, ty Riksgälds-Contoirets är otillräckelig i anseende dertill, att den blott och allena är uträknad efter den garanterade Summan. Skall nu antingen Garantien manquera eller Banqven. Bästa utwägen trodde Friherre Duwall wara, som Bewillnings-Utskottet äfwen skall påtänkt, om deßa 50,000 R:dr anordnas

nas att incorteras af Manufactur-Fonden, som lätteligen torde kunna bestrida utgiften af 3000 R:dr om året. — Friherre Lantinghausen instämde.

Herr vice Landtmarskalken. Manufactur-Fonden har ej echaperadt Bewillnings Utskottet; Ständen woro ock deröfwer ense, men det kom till Utskottets kundskap, att Manufactur-Fonden blifwit införlifwad med Statswerket och på den grunden fattades det Beslut, att remittera återgäldandet till Riksgälds-Contoiret, såsom hwarigenom tillika, alla Ständen blefwe lika deltagande.

Friherre Raab, Claës uppläste:

Då Furstar och Kongl. Personer wågat deras lif emot Konungs och Fäderneslands fiender hafwa de redan gådt utom den gräns deras höga Börd dem föreskrifwer de hafwa ikläd sig enskilta Personers skyldigheter, som söka den åra de behöfwa att stadga till ett lysande Namn, hwarmed Kongl. Personer äro födde, ty deras glans följer deras höga Börd, men här har en Konunga-Son och en Konunga Broder gådt i Wapenskifte emot Riets fiender, upplifwat det gamla Swenska Mannamodet, och åter stadgadt ett oförgängeligt bewis, att Swenska namnet innebär än i dag den gamla Swenska åran och tapperheten, och gifwit Swenska Flaggan en förnyad glans, hwarmed den i forntiden warit firad och beprydd. Det är under ett Folks förmåga att belöna sådane gärningar, det är den tacksamhet, den wördnad och högaktning slägter ifrån slägter fortplanta på sina efterkommande, som är den enda belöning de kunna åstadkomma. Frågan är icke här om någon belöning för Hertig CARL, wida och

långt derifrån, utan en ringa och underdånig tacksamhets bewisande åt en Hjelte som stadgat wår gamla tapperhet, det är en wälmening af ett tacksamt folk wida under deras skyldighet, men lämpad efter deras förmåga att till ett bewis af wördnad och djupaste högaktning öfwerlämna Hans Kongl. Höghet den omnämda Summa. Huru skulle man wara fatt att tweka härwid, huru skulle hjertat wara skapat till erkänsla emot en Furste som segrat öfwer Rikets fiender, om man härwid gjorde något dröjsmål! Nej, wörda stora gärningar, kommen i håg att det är en infödd Konunga-Son, som beredt sig tacksamma hjertan med Rikets förswar; jag tillstyrker för min del och gör aldeles ett med de öfrige respective Ständen, så att Summan må utgå på sätt deras Beslut innehåller.

Emot slutet af Friherre Raabs Dictamen inträdde **Hans Kongl. Maj:t** i Ridderskapets och Adelns Plenum.

Öfwer hwad då föreföll är ett särskildt Protocoll författadt.

Sedan Hans Kongl. Maj:t i nåder begifwit sig ifrån Riddarhuset återtogs öfwerläggningen angående Gåfwan till Hertig CARL.

Herr Klingsporr, Gerdt. Mycket bättre passar det sig att på ett hedrande sätt och som till efterwerlden förer erkänslan genom en Medaille betyga sin underdåniga tacksamhet för Hans Kongl. Höghet än att med penningar liksom gifwa ett Arfwode, då det i Rikets beträngde tillstånd kommer deß innewånare till sådan swår tunga; han bestridde

aldeles att Riksgälden härmed skulle belastas och will ej utan genom votering afstå från sin tanka.

En Deputation ankom ifrån Preste-Ståndet under anförande af Biskop Wallqvist, som i ett ganska prydeligt Tal tillkännagaf att Preste-Ståndet owilkorligen med Ridderskapet och Adeln instämt i deß nu i dag fattade Beslut angående Bewillningen, hwaröfwer Ståndets Extractum Protocolli aflämnades.

Grefwe Mörner, Carl Gabriel, återkom med den Deputation, som under Hans Kongl. Maj:ts höga närwaro till de andra Ständen honom blifwit anbefallt att anföra, och sedan han aflagt berättelsen om sin förrättning, gaf tillkänna att han swårligen kunnat werkställa sitt wårf i anseende till den obeskrifweliga mwckenhet sämre Folk, som till otrolig mängd utanför Riddarehuset och ända upp i trapporne woro sammanskockat, och igenom hwilka han icke utan Policens tillhjelp kunnat sig framtränga.

Flere andra Ledamöter intygade jemwäl, att det af drycker öfwerlastade Folket, hwilket ända från Hans Kongl. Maj:ts höga ankomst, forlat och hurrat, förde sig ganska oförsynt upp; men Högiofl. Ridderskapet och Adeln fannt lugnet uti sin öfwerläggning aldeles icke böra störas af en yr menighets uppförande eller sammanskockande, blefwe Ridderskapet och Adeln i sitt Plenum på det sättet insulterat, som af en eller annan befarades, att Folket skulle försöka att tränga sig in i Salen, så ägde Ridderskapet och Adeln inom sig sjelf mer än tillräckelig styrka att sig förswara och freda sitt Palats.

Sät-

Sättet att hos Banqven återgälda Gåfwan till Hertig CARL återtogs, och blef efter någon öfwerläggning på det sättet afgjordt, att den Assignerades på Manufactur-Fonden, hwilket Beslut genast teknades på Löparen.

Som Ridderskapet och Adeln nu fick höra Riksdagens afbläsande på wanligt sätt genom Pukor och Trompeter, så påminte

Herr Stierngranat, att som Hans Kongl. Maj:t tillåtit Fortsättningen af Ridderskapets och Adelns Protocollers tryckning, så wore det angelägit att Protocollerne hwilka alla äro färdige, justeras innan Ridderskapet och Adeln i dag åtskildes; men som Herr vice Landtmarskalken trodde ett Oeconomiskt Plenum kunna wara att erhålla, så uppsköts dermed, och Ridderskapet och Adeln åtskildes kl. 4.

In Fidem Protocolli,
Bungencrona.

Protocoll hållit i Hans Kongl. Maj:ts höga öfwerwaro uti Ridderskapets och Adelns Plenum den 27 April 1789.

Hans Kongl. Maj:t, som nådigst behagat begifwa Sig till Riddarehuset, trädde in uti Ridderskapets och Adelns Plenum, intog den wanliga framför Bordet stående Landtmarskalks-Stolen, och efter åskat ljud med Klubban, höll följande Tal: *)

Vice

*) Detta Tal behagade Hans Maj:t Konungen icke till Protocollet aflämna, men låfwade att justering af Protocollet, i afseende på Konungens anförande, skul-

Vice Landtmarſkalken, Öfwerſten och Riddaren Herr Pehr Lilljehorn, tillſtaddes att ſitta wid Bordet på Hans Kongl. Maj:ts wänſtra ſida och Riddarehus-Secreteraren undfick nådig befallning att föra Protocoll.

Friherre Wachtmeiſter, Carl Adam, ſom med Hans Kongl. Maj:ts nådigſte tillſtånd, efter ordning af antekningen, förſt feck yttra ſina tankar, anförde:

Måtte Eder Kongl. Maj:t wara förſäkrad om Ridderſkapets och Adelns oinſkränkta wördnad, kärlek och tillgifwenhet! måtte Eder Kongl. Maj:t ſe den rena nit för Sig och Riket, ſom aldrig går utur mitt hjerta, och måtte Ridderſkapet och Adeln af ſamma nit och känſla uppfyllt wid detta tillfälle, i detta wigtiga ämne, fatta ett hälſoſamt Beſlut.

Med de ſwaga gåfwor att tala en Public hwarmed jag är utruſtad, med den glädje jag känner öfwer den ſtora nåden och lyckan af Wår Nådige Konungs närwaro inom denna Sal, bör jag dock ej låta hindra mig, att för min egen, och för wår ſamtelige del wiſa wår oſkuld.

Ej Fiender, ej Förrädares inrådan har wärkat de Beſlut wi fattat, dem wi trodt oß wara ſkyldige, Eder Kongl. Maj:t, Riket och oß ſjelfwe.

I frågan om Garantien af Rikets Gäld, ſyntes

le få anſtällas, hwarom dock, oaktadt flere gångor förnyad underdånig erindran, ſedermera Nådig Befallning till Riddarhus-Secreteraren, icke följde.

I öfrigt är detta Protocoll juſteradt för de Herrar och Män, ſom under Konungens höga närwaro in Pleno, muntelligen ſig yttrade.

tes Ridderſkapet och Adeln enhälligt wara af den tankan, att ej åtaga ſig denſamma i hela ſin widd; under öfwerläggningen härom ankom en Nådig Billet från Eders Kongl. Maj:t, ſom oaktadt Ridderſkapets och Adelns öfwerlygelſe, gjorde den wärkan, att Ridderſkapet och Adeln på förſta upplyſning att Riket kunde löpa fara, och genom deß nekande gå förloradt, ſtraxt liknade ſig, och willigt, utan aſſeende på eget beſtånd, haſta de till Eder Kongl. Maj:t och Rikets understöd. Så liknar ſig Ridderſkapet och Adeln wißerligen alltid, då det gäller att ſkynda till Konung och Fäderneslandets räddning.

Ett Beſlut af ſådan natur, ofördröjeligen tagit på Eder Kongl. Maj:ts förſta ord, innebär en fullkomlig Juſtification för den tillwitelſen att haſwa warit förde af Fienders ingifwelſer. Ridderſkapet och Adeln har åtagit ſig en Bewillning öfwer ſin förmåga; men wid den ſednare öfwerläggningen om tiden, huru länge den komme att på det åtagne ſättet utgå, haſwa de trodt ſig ſkyldige, att rådfråga ſine tillgångar och tillſe att deras Garantie ej ſkulle blifwa utan wärkan. På denna grund och ingen annan, haſwa de utſatt tiden på 2 år; allt annat föremål är ſkildt från hwarje årlig Riddersmans tänkeſätt. Ridderſkapet och Adeln känner ganſka wäl innehållet af 38 §. Regeringsformen och att ingen annan än Eder Kongl. Maj:t tillkommer att ſammankalla Rikſens Ständer, deruti wilja de aldrig göra intrång, men Ridderſkapet och Adeln känner tillika ſåſom oſtridigt, att dem enſamt tillkommer att ſig beſkatta, och att den ſom äger rättighet att bewilja, tillika äger rättighet att ſäga huru länge, och på hwad ſätt han kan gifwa. Ridderſkapets och

Adeln

Adelns omsorg har warit att inrätta sin Bewillning på så säker grund, att den åtagne Garantien icke komme att brista: Bewillningen bör derföre wara så uträknad, att den bär sig: sådan, att den icke på ett eller annat ställe, i längden blifwer alltför tryckande, eller icke kan utgå, är ej möjligt att kunna göra i hast. Riket skulle sakna tillgångarne och Garantien blifwa owerksam; allt derföre har Ridderskapet och Adeln trott angelägit både för sig och Riket, att efter de 2 årens förlopp äga tillfälle att Fördelningen jemka och ändra, men ej derföre att alldeles afskaffa eller upphöra. Deßa, Allernådigste Konung, har warit de hufwudsakeligaste af Ridderskapets och Adelns skäl; om någon dem tillagt andra driffjädrar, har den kastat en oförtjent skugga på Ridderskapets och Adelns rena nit, och Ridderskapet och Adeln äger nu ett lyckligt tillfälle att inför Eder Kongl. Maj:t få aflägga sin Justification. Ännu utförligare trodde Friherre Wachtmeister Ridderskapets och Adelns skäl kunna inhämtas, om dem Nådigst tillstaddes, att utur sine Protocoller sammandragne till Hans Kongl. Maj:t dem få öfwerlemna.

Hans Kongl. Maj:t behagade i Nåder yttra, det Hans Maj:t funne, af hwad nu blifwit anfört, att wid ett hastigt åhörande, grunden icke rätt torde hafwa blifwit fattad till Hans Kongl. Maj:ts yrkande af nödwändigheten, att Ridderskapet och Adeln med de andra Ständen i ett gemensamt Beslut angående tiden sammanstämde.

Hans Kongl. Maj:t förklarade sig alldeles skilja Lagfrågan ifrån denna öfwerläggning, som är i sin natur af en annan beskaffenhet.

Den

Den nu förewarande hade sitt afseende på Rikets Gäld och den för densamma åtagne Garantien; på den beror Utländska Borgenärers Förtroende och Rikets Credit; brister den, som nödwändigt måste hända om Bewillningen blifwer wid 2 år, torde Utlänningen återfordra sina Förstråckningar, stora Handelshus störta, och betydliga skakningar till Rikets oboteliga skada på wår Beurse sig tilldraga, samt att rustningar som till Krigets utförande och Rikets förswar äro oumgängelige, studsa. Det wore derföre äfwentyrligt om Ridderskapet och Adeln ej instämde uti de andre Ståndens utsatte Bewillnings-Termin till nästa Riksdag; det wore wådeligt för Riket och äfwen för Ridderskapet och Adeln, samt att Kongl. Maj:t af det första Riks-Ståndet, wid ett lika angeläget tillfälle wäntade samma Enthousiasme för Rikets bestånd och sjelfständighet, som det intet ögnablick twekat att wid frågan om Garantiens åtagande ådagalägga: — Faran wore densamma, och tarfwade så mycket förr att mötas, som Hans Kongl. Maj:t berättade Sig ifrån Holland redan hafwa erhållit den tidning, att till flere Handelshus derstädes, ifrån Rikets Illwilljare här hemma, redan blifwit skrifwit, att den Garantie, Ståndene åtagit sig, ej är säker, och att till ett tecken deraf skulle den fastställde Bewillningen ej utsättas längre än på 2 år.

Hans Kongl. Maj:t förmälte Nådigast, att Ridderskapet och Adeln borde wara öfwertygadt om deß rena kärlek för Riket, samt deß wälwilja för Ridderskapet och Adeln; och tillade: Omständigheter hafwa på en tid wållat skiljaktigheter Oß emellan. Låtom Oß förena Oß, och påminnen Eder de förra tider

der då J högt älskaden Mig. Hans Kongl. Maj:t gjorde derefter proposition:

Antager Ridderskapet och Adeln Bewillningen till nästa Riksdag?

Besvarades med Ja och Nej.

Uppå Friherre Wachtmeisters anförande, att Ridderskapets och Adelns Protocoller bära ett ojäfaktigt wittnesbörd om deras rena nit för Konung och Fädernesland, samt att, ehuru de utsatt Bewillningen på 2 år, deras tanka aldrig kunnat wara att hos främmande Magter uppwäcka det minsta mißtroende; behagade Hans Kongl. Maj:t i Nåder yttra: Ridderskapet och Adeln behöfwa ej justifiera sig, Jag är ej kommen för att accusera dem. Jag är kommen som en Far, som en Medlem af detta Samhälle, och derföre äfwen wid Min hitkomst blifwit stående under GUSTAF WASAS hår uppsatte Sköldemärke. Jag är kommen att med Eder deltaga i ett hälsosamt Beslut om Rikets wäl, för att höra Edra tankar, besynnerligen Edra upplysningar. Jag upprepar att det wore högst farligt om J ej med de tre andra Ståndens Beslut instämden. Jag tycker att Ridderskapet och Adeln bifallit Propositionen.

Besvarades med Ja och Nej.

Friherre Wachtmeister trodde, att då han ägde den Nåden tala inför en Konung, som förklarat sig för den första Medborgaren bland ett fritt Folk, kunde det ej mißtydas att han ådagalade sitt warma hjerta ej mindre för Konungen och Riket, än för sitt Ständs i Lagarne förwarade frihet. Rättigheten

heten att beskatta sig sjelf, tillkommer detsamma oinskränkt, det känner denna sin rättighet och lärer alldrig godwilligt derifrån wilja afstå.

Hans Kongl. Maj:t: Största utöfning af frihet, är den att till Rikets wäl och widmagthållande efter mogen öfwerläggning bidraga till beskattningen. Hans Kongl. Maj:t tillade Nådigst, det Han hos Friherre Wachtmeister igenkände det hjerta Hans Kongl. Maj:t alltid hos honom funnit och alltid wärderat.

Grefwe Lewenhaupt, Claës. Eders Kongl. Maj:ts tid är wißerligen dyrbar, men kan efter min oförgripeliga tanka aldrig mißbrukas i fall wåra Discourser tydeligare hördes. Då Eder Kongl. Maj:t tillåter att wåra Ledamöter få anföra de wigtiga skälen till wårt tagne Beslut, lära orsakerne och ändamålet med detsamma bäst upplysas, och den tanka hwaruti wi stadne blifwa af Eder Kongl. Maj:t antagen.

Herr Ehrenmalm, Samuel. För den nåden att inom deßa Murar få se Hans Kongl. Maj:t, att få se en så stor och dräpelig Monark, kunde han ej tillfyllest tolka sin underdåniga erkänsla. Hans Kongl. Maj:t hade med så fasta skäl behagat ådagalägga nyttan och nödwändigheten, att ingen wiß tid för Bewillningen determinerades, att sedan han fått höra Deß nådiga tankar, han af allt hjerta och af full öfwertygelse samtyckte till Bewillningens utsättande till nästa Riksdag.

Friherre Duwall, Johan Diedr. Hans tunga wore för swag, att tolka med hwad glädje han inför sin Nådiga Konung nedlägger sina tankar, bygde på öfwer-

öfwertygelse och nit för både Konung och Fosterland. Han wille ej uppehålla med upprepande af hwad Friherre Wachtmeister redan så grundeligen anfört. Ridderskapet och Adeln öfwertygadt om skyldigheten att bidraga till Rikets upprätthållande, tänka wißerligen aldrig att undandraga sig, men de rådfråga görligheten. Omständigheterne kunna inom 2:ne år märkeligen hafwa förändrat sig: om efter den tiden Bewillningen utan jemkning eller förändring ej kan utgå blifwer Garantien fruktlös. Ridderskapet och Adeln lära alltid wara måne derom, att Eder Kongl. Maj:t och Fäderneslandet ej måtte periclitera, men de äro angelägna om utöfwandet af den rättigheten, hwilken dem långt för 1680 tillkommit, och under de Souveraine Konungarne bibehållits, att sjelfwe utstaka Bewillningstiden. Eder Kongl. Maj:t, som sjelf tänker så warmt, så upplyst och så ädelt lärer nogsamt inse swårigheten hos sitt Första Riksstånd att wika ifrån en rättighet, den de efter Förfäder ärft, sjelfwe alltid förwarat och till efterkommande ämna öfwerlåta. Eder Kongl. Maj:t har deremot behagat gifwa tillkänna sådane skäl, för dem hwar redlig Riddersman måste bäfwa, om icke Ridderskapet och Adeln tillika ägde den tanka, att Riket ej periclitera när meningen icke är, att efter den utsatta tiden, med Bewillningen upphöra, utan endast jemka eller annorlunda fördela. Kongl. Maj:ts wilja och magt, men icke hans öfwertygelse kunde wärka hans deltagande i något annat Beslut.

Hans Kongl. Maj:t förnyade Sin Nådiga försäkran, att Lag-Qwästionen icke här wore i fråga; Hans Kongl. Maj:t hyste för mycken delicateße att nu häruti ingå, då Han kanske kunde anses wara jäfagtig, och helst wille undgå att höra eller säga, hwad å någondera sidan kunde falla mindre behageligt. Här wore andra omständigheter att iakttaga: Rikets belägenhet och Opinionen om Oß Utrikes. Tiden är förändrad emot hwad den war för 100 år sedan. Wåre Grannar i Österssjön wore då Dannemark, Pohlen och Tyskland; den Barbariske Moscouviten ansågs den tiden ungefärligen, som Kejsarn i Maroccо; han har uppwuxet till en stor Magt i Österssjön, är ärelysten, wan att twinga den fria Riksdagen i Warschau; Hans Galerer hafwa besökt wåra stränder, och han stämplar i denna stund emot Oß.

I sådane omständigheter hade Kongl. Maj:t widtagit det steg, att Sjelf helt ensam, utan att wara omgifwen med den Stat Honom som Konung tillhörer, komma till Ridderskapet och Adeln, föranlåten af de wigtigaste skäl dem Kongl. Maj:t skriftelig kunde uppwisa om de woro af den beskaffenhet att i en så talrik Samling kunna upplåsas; Hans Kongl. Maj:t åberopade jemwäl Allernådigst Ledamöterne i Hemliga Utskottet.

Kongl. Maj:t upprepade att följderna för Riket och för Ridderskapet och Adeln kunde blifwa högst wådelige, och tillade: i så fatta omständigheter lärer Ridderskapet och Adeln ej skilja sig från Medstånden och ädraga sig det odieusa tillmäle att wälla Rikets förderf. Friherre Duwall borde i denna saken mera än någon annan wara intereßerad, han hade genom Ridderskapets och Adelns förtroende blifwit utsedd till deras Första Fullmägtig i Riksens Ständers Contoir, han hade sig bekant angelägenheten af Crediten, och under en obehaglig, fast för Friherre

Duwall wacker Epoque, lärt beskaffenheten af Penninge-Saker, då han på ett för sig hedrande men dyrt sätt, kom att lägga handen wid sin Swärfaders Affairer. — Detta kinkuga göromål, ej för honom angenämt, utförde han på ett sätt som ådagalade den ståndaktighet, hwilken i alla tider länder till hans beröm.

Friherre Raab, Claës. Utan ringaste farhåga att en mild och rättwis Konung skulle förgäta sitt Folk, Theras, Sitt och Egit samt Fosterlandets wäl, och något ögnablick fördröja att sammankalla Riksens Ständer då Han sådant finner nödigt, nyttigt och gagneligt, wågar jag med tryggaste sinneslugn, styrkt af alla de wälgerningar wår Nådiga Konung wisat sitt Folk och ärfda Rike, tillstyrka den antagne Bewillningens bestånd till nästa Riksdag, för att undwika alla de äfwentyr Rikets medfödde fiender skulle draga af fixerad Bewillnings-Termin, som i sig sjelf och i min öfwertygelse ej annat är än en Riksens Ständers kallelse och sammankomst, then ingen annan äger berama och belefwa, under hwad sken det helst wara månde, än Sweriges Rikes Konung. Försäkrad therom och öfwertygad af alla Theß wälgärningar emot sitt Folk, att ingen gladare stund wår Nådiga Konung njuter, än då Han kan lindra den börda af beskattning Deß trogne Ständer sig nu åtagit, der kännes den bästa Konung igen, der blänker Deß ära högst, der inpräglar Han mäktigast Sin Ärestod i samtida och framtida hjertan. Rikets nuwarande ställning och belägenhet fordrar ingen determinerad tid till wår Bewillning, det störer om icke störtar den nödwändiga Crediten. Lefwe jag aldrig den stund, att mitt hjerta, min hug

hug och min själ skulle någonsin bli så förkolnad emot den Konungen, som dragit Swärdet emot en född Fiende till detta Land, att jag icke skulle undanrödja och förkasta allt som kunde leda till hinder och afbräck uti deß mägtiga anslags fortgång; nöjd har jag redan i Wapenbrak wisat min tro med mina gärningar och till min Konungs tjenst stridt för Deß ära, och den jordens förswar, som fött mina Fäder och mig, glad är jag än färdig att med lika mannamod se min Konungs Fiender under ögonen, och räknar för min yppersta ära att segra eller dö; tänke så war redelig Stridsman, och råde detta tänkesätt hos hwar redelig Militair, så skall Lagren wridas till Stridsmännens ära, den Konungen skänker dem wärdigom. Allt således är min hug therifrån rigtad, att utan afseende räcka fast mer min Egendom till Konungens tjenst, än lifwet som är ett gladt offer jag willigt för Deß fötter lägger neder. Till min tillfredsställelse förklarar jag nu inför min Nådiga Konung, att jag antager Bewillningen utan ringaste förbehåll till nästa Riksdag. Detta Protocoll skall wittna med mig, att jag welat och önskat min Konungs och Fäderneslands wäl.

Herr Ridderstorm, Carl Fredric. När Ridderskapet och Adeln bifallit Hemliga Utskottets Betänkande, innebegripes äfwen de 82 Tunnor Guldsårliga Bewillning till Intereßet och afbetalning på Capitalet. Wi kunne ej rubba wår Borgen, och när wi haft den nåden att af Kongl. Maj:t Sjelf få höra den stora olägenhet Bewillningen på determinerad tid kan hafwa, så biföll han den till nästa Riksdag.

Herr Lilljehorn, Gustaf Adolph, utan att tro sig få äga den lyckan, att i Kongl. Maj:ts höga närwaro få yttra sina tankar hade han dem författat skrifteligen och uppläste: att icke medtaga tiden sparade jag deßa mina tankar i sista Plenum, hwilka jag nu anser min skyldighet lämna till Protocollet. Kunde utsättas en tid till wår Bewillning, utan att nalkas Konunga-Rättigheten, och den ej förde Riksens Ständers sammankomst med sig, skulle jag ej länge söka efter ett Beslut; men när sådant ej kan ske utan Ständers sammankomst wisar mig Regeringsformens 38 §. tydeligen hwad jag göra bör, skild ifrån alla fördomar och twifwelagtigheter, som ofta uppkomma genom mindre grundade Beslut, bör jag icke annat tänka, än att en Nådig Konung samlar sitt Folk när Han finner det nödigt och Råd theras tarfwas, som ock att emedlertid theß rätta glädjestunder infalla, så ofta som möjligheten tillåter, att afkorta Sina Barns bördor, skatter och pålagor! Den stund jag annat tänker är en willa för handen, den jag aldrig önskar öfwerlefwa.

Min Konungs wälgärningar mot Sitt Folk, ligger för hela werlden i öppen dag, och om min tacksamhet ej kan wara fullkomlig, är det menniskolott att fela, men uppsäteligen skall det aldrig hända mig; detta är hjertats språk. Har den Store Werldens Behärskare ALEXANDER hafwit till sin lefnads föremål en ACHILLES; och en CÆSAR ALEXANDERS; samt den Wisa och till Ära aldrig döende SCHIPIO den Store CYRII: så har och Konung GUSTAF III:dje hafwit den första till sitt ögnamärke. Båda hafwa de träffat och emottagit snart sagt Riket i lika ställning, sönderslitit af hat, twe-

twedrägt, partier och factioner, lika ärofullt söka de hela bristerne, stadga sinnena, hela Rikets refwor, kufwa Fienderna och göra Riket stort och wäldigt i Europa; Theras Lön af Samtida och Efterkommande blir och lika wördnad och förundran! samt alla hjertans tillgifwenhet.

Jag tillstyrker med ett öfwertygadt hjerta, att wår gjorda Bewillning må sträcka sig till nästa Riksdag; jag upplåter gerna den Lön min Sysslа åtföljer till Konungens tjenst, jag lefwer för Honom och min Fosterjord, jag dör gladt och ärofullt för Bådas förswar.

Friherre Pfeiff, Fredric. Då Eder Kongl. Maj:t täckes bewärdiga Ridderskapet och Adeln med den Nåden att i detta Samfund föra Ordet och leda förewarande ömma och brydsamma ämne till sådant slut Rikets sannskyldiga förmän och bästa kräfwer, blifwer det för hwar och en Riddersman den största sinnesförnöjelse, att gå sin Nådiga Konung till mötes. Af alla de betydeliga och grannlaga delar och omständigheter som äro anförde, och hwilka Eder Kongl. Maj:t förmodar böra gifwa Ridderskapet och Adeln fullkomlig anledning att afstå från det Beslut Ridderskapet och Adeln fastställdt för Bewillningens utgörande i 2:ne år, har jag ansedt wida öfwer min pröfning och kundskap att inse de faror Riksens Ständers Contoir; Ut- och Inländska Handelshus kunde möjeligen förestå och sig härleda af bestämd tid för Bewillningens utgörande.

Då Ridderskapet och Adeln för deß del utsatte 2:ne år för denna owanligt stora Bewillningen, war deras Medbröders och Landets oförmögenhet att den

längre draga, på sådant sätt den nu war föreslagen, egenteligen grunden. Under nuwarande ventilation har Eder Kongl. Maj:t Nådigst sökt frånskilja de ämnen, som ej mindre för Eder Kongl. Maj:t än Ridderskapet och Adeln kunde blifwa brydsamme, af sådan anledning är min underdåniga tanka att icke tillhörer 38 §. Regeringsformen, som tillerkänner Eder Kongl. Maj:t allena den magt, att sammankalla Riksens Ständer; icke heller den 45 §. rätt och frihet att sig sjelfwe beskatta, och följakteligen dertill utsätta tiden; åfwen som jag i underdånighet håller före, att den af Högwördige Preste-Ståndet nu wäckte fråga, angående ett Utskotts sammankallande hwart 3:dje år till denna Bewillnings närmare reglerande, är en ny Lagfråga, som på sätt 42 §. föreskrifwer handteras bör, och således icke nu kan komma under pröfning. Egenteliga öfwerläggnings-ämnet lärer således endast wara, huru länge denna Bewillning kommer att fortfara, samt de grunder Eder Kongl. Maj:t Nådigt anfört, att densamma till nästa Riksdag utgöra.

Allernådigste Konung!

Icke för att instämma med de öfrige 3:ne respective Medstånden, utan allena af theras anledning och grund Eder Kongl. Maj:t Nådigst behagat Ridderskapet och Adeln föreställa, att utsättande af tid för denna Bewillning kunde nu, som då Rikets Gäld af 21 Millioner Riksdaler hos Ridderskapet och Adeln till garanterande förewar, och att ett afslag kunde medföra Rikets wåda, och Fäderneslandet dymedelst gå förlorat, och då Eder Kongl. Maj:t nådigst täcks förklara att samma skäl bör beweka Ridderskapet och Adeln gå Eder Kongl. Maj:t till mötes i den föreningswäg Eder Kongl. Maj:t Allernådigst yttrat Sig wilja gå första steget, samt wille i alla fall wara urskuldad, för all den wåda Riket i nuwarande belägenhet kunde iråka, och de obehageliga följder för Ridderskapet och Adeln, som i händelse af bestämd tid för Bewillningens utgörande torde medföra. Och då wi nu hafwa samma Nådiga Konung, samma kära Fäderneland, för hwilka båda wår ömhet kan sig ej wara olik, är det, säger jag, som jag för min underdåniga del tillstyrker bifall af den föreslagne Bewillningens antagande och utgörande till nästa Riksdag.

Herr Stierngranat, Carl. Om den wördnad för min Konung, som jag med Modermjölken insupit, och som under en längre tjenstetid hos mig wunnit sin största höjd. Om, säger jag, denna wördnad ännu kunde ökas, så wore det wißerligen på denna märkwärdiga dag, då Eder Kongl. Maj:t med Sin höga närwaro täckts benåda wårt Stånd, deltaga i wåra öfwerläggningar, och Sjelf Nådigt åhöra de wigtiga skäl Ridderskapet och Adeln trodt sig äga, att icke ingå uti den af Oß åstade Bewillning annorlunda än uppå bestämd tid.

De flere år jag haft den Nåden tjena Eder Kongl. Maj:t uti ett Embete, har jag oftast haft den lyckan underkasta Eders Kongl. Maj:ts högt upplyste granskning, mina tankar uti flere Rikswärdande ärender, har jag dageligen till min största uppmuntran erfarit att sanning, öfwertygelse och oskuld alltid inför Eders Kongl. Maj:ts Thron fädt framställas och blifwit med Nåd ansedde. Denna lyckeliga erfarenhet gifwer mig det glada hopp, att Eder Kongl. Maj:t med lika Nåd upptager hwad jag i an-

anſeende till den af Ridderſkapet och Adeln fattade tanka att utſätta Bewillningen på wißa år, får den Nåden i underdånighet anföra. Ridderſkapet och Adeln har under öfwerläggningarne härom med all ömhet och den noggranhet ſom detta wigtiga ämne fordrat, det ſamma öfwerwägat. Wåra Protocoller innehålla widlyftigt de ſkäl hwarföre Ridderſkapet och Adeln anſedt för en deras i Grund-Lagarne fäſtade, och i alla tider utöfwade rätt att utſätta, jemte ſjelfwa Bewillningen, de år på hwilka de kunde ſig den åtaga; och deßa ſkäl äro till det wäſenteligaſte redan af Friherrar Duwall och Wachtmeiſter anförde, hwarföre jag ej wågar med deras upprepande falla Eder Kongl. Maj:t beſwärlig.

Det jag för min del tror mig böra härwid i underdånighet med Eders Kongl. Maj:ts Nådiga tillſtånd tillägga, är den nödwändighet Ridderſkapet och Adeln funnit, att wid detta tillfälle, om det också icke förut ſkedt, en ſådan ſin Beſkattnings-rätt utöfwa. Rikets trängande behof har föranlåtit Eder Kongl. Maj:t att åſka en större Bewillning, än någon tid tillförene af detta Land utgått; och när man betraktar wår ringa Folkmängd, wåra Näringars beſkaffenhet, och den inſkränkta Penningeſtock ſom i Landet är circulerande, har man ej utan ytterſta bekymmer kunnat ſe med hwad ſwårighet en Bewillning af 82 Tunnor Guld, af ett igenom flera års mißwäxt utarmadt Land ſkall kunna utgå. Men då Riket är i wåda, och deß räddning nödwändig, haſwa alla ſlika Conſiderationer måſt wika för den, att biſpringa Eders Kongl. Maj:ts Faderliga omſorger, till ett för Oß och Eſterkommande ſå nödigt och angelägit ändamål. Jag har ſjelf warit Ledamot i det

det Utſkott, ſom warit af Rikſens Ständer ſatt till denna Bewillnings utfinnande, och ſamma Eſprit ſom warit i den delen hos mitt Stånd rådande, har åfwen ledt deß Ledamöter i detta Utſkott. Wi haſwa glömt wår förmåga och endaſt tänkt på att lätta Eders Kongl. Maj:ts Faderliga omſorger, och bidraga till ett älſkat Fäderneslands räddning; och jag wågar i underdånighet förſäkra att Ridderſkapet och Adeln uppeldat af denna nit, i flera delar eftergifwit ſina i Privilegier wid ſlika tillfällen grundade Rättigheter, för att gifwa ſina Medſtånder exempel att uppoffra allt för Eders Kongl. Maj:ts och Rikets tjenſt och nytta. Men wid allt detta har Ridderſkapet och Adeln icke bordt utur ögnaſikte lemna, hwad werkan en ſå ſtor Beſkattning kunde på en längre tid haſwa på alla Rikets Näringar och Rikets derpå beroende framtida upprätthållande eller förfall. Ehuru forgfällig man warit att wid Bewillningens utſättande inrätta denſamma efter deße Näringars olika beſkaffenhet och större eller mindre directe influence på Statens beſtånd, har man likwäl med ſå mycket mera ſkäl haft orſak befara ſkadeliga följder häraf, ſom Beſkattningsſumman warit i högſta måttan dryg, och tiden ej tillåtit en ſå noga jemkning deraf, ſom nödwändigheten för Riket det hade fordrat.

Det war då allena igenom en kortare Bewillningstid ſom den wåda kunde förekommas, hwilken Riket af denna Beſkattning eljeſt kunde föreſtå, och jag för min ringa del fruktar ännu, att om icke hwad ſom i denna Bewillning kunde för en eller annan näring blifwa för tungt, warder i tid rättat, Riket deraf kan taga större ſkada än på längre tid

tid kan botas. Bewillningens jemkning ifrån den till äfwentyrs förmycket betungade och för Riket nödwändigare näringen, till en annan, som mera tål eller mindre influerar på hela Samhällets wäl, ifrån den ena Personen, det ena Ståndet, på ett annat, har derföre warit enda ändamålet af den hos Ridderskapet och Adeln för nödig ansedde kortare Bewillnings-Termin, men icke att inskränka Bewillnings-Summans storlek, deräst icke Rikets omständigheter igenom den Högstas bistånd, sådant skulle medgifwa; då Ridderskapet och Adeln lefwa i det underdåniga hopp, att Eder Kongl. Maj:t af wanlig K:gl. Nåd och Faderligt hjertelag för Sitt trogna Folk widtager allt hwad till deß lättande kan bidraga.

Deßa, Allernådigste Konung! hafwa warit de hufwudsakligaste skäl till den tid Ridderskapet och Adeln ansedt wara för Bewillningen nödig att utsätta.

De wigtiga considerationer Eder Kongl. Maj:t nu allernådigst täcks Ridderskapet och Adeln förelägga, hwarföre Eders Kongl. Maj:ts Nådiga åstundan wore att Bewillningen antogos till nästa Riksdag, äro efter mitt enfaldiga begrep af högsta betydenhet, och gifwa Oß de ypperstа wedermålen, om sådane tarfwades, af Eders Kongl. Maj:ts outtröteliga waksamhet för sitt Folks wälfärd och bästa. Men jag wågar underställa Eders Kongl. Maj:ts upplysta och Nådiga pröfning, om icke alla deßa stora ändamål wore att winna igenom en längre fast limiterad Bewillningstid af 3 eller 4 år. De Faror som nu hota Riket äro med den Högstes bistånd då förbi. De säkra mätt till Intereßens och förfallne Capitalers betalning, som nu äro widtagne och

som

som under Eders Kongl. Maj:ts skydd säkerligen winna sin fullbordan, hafwa då så stadgat Rikets Credit, att för densamma icke något är att befara, i synnerhet då nu både inom Riket och öfwer hela Werlden blir kunnigt, att de säkraste Fonds till Riks-Gäldens betalning äro anslagne; och att det icke är i afseende på deras försämrande, utan fastmera till deras styrka, som Bewillningen blifwit ståld på wißa år, att på det sätt den nu är antagen, utgå. Det Högwördige Preste-Ståndet, som lika med Ridderskapet och Adeln lärer kändt nödwändigheten deraf, att framdeles jemka Bewillnings-tyngden, har uppgifwit ett annat Förslag dertill, nemligen det, att utan Riksens Ständers Allmänna sammankomst, wißa Deputerade af hwart Stånd skulle efter 3:ne års förlopp sammankomma, att detta angelägna wärf uträtta. Detta förslag har ock wunnit Eders Kongl. Maj:ts Nådiga bifall. Min underdåniga Zèle, för Eders Kongl. Maj:ts och mitt Fäderneslands härunder beroende wäl, tillåter mig icke att för Eder Kongl. Maj:t dölja de bekymmersamma Considerationer som mig härwid möta. I wåra Regerings-Lagar är utstakat och i uråldriga tider följt, icke allenast det sätt på hwilket de af Nationen Befullmägtigade, som under namn af Riksens Ständer, Nationens i samma Regerings-Lagar förbehållne rättigheter skola utöfwa, böra wäljas, utan ock deras antal, och hwad ärender dem tillhöra samt huru derwid bör tillgå. Att nu förordna ett Utskott som i wißa delar ägde afgöra med lika myndighet som Ständer, och i andra en mer inskränkt magt än Ständer, och det utan att Rikets Laglige Ständer wore tillsammans, af hwilka detta Utskotts magt dependerade, det är en nyhet som Regeringssättet ej widkännes.

Eder

Eder Kongl. Maj:t lärer högt upplyst inse hwad mißbruk en sådan inrättning uti en framtid kunde förorsaka, och den wäda hela Regeringssättet derigenom kunde förestå. Under Eders Kongl. Maj:ts wisa Regering, som har både all den uplysning och den yppersta omsorg att förekomma allt som kan leda till oreda och skadeliga följder för Riket är ingen ting att befara; men ho kan förutse alla tillkommande händelser? och alla Regenter äro ej Swenska GUSTAFVER; men alla äro menniskor, och för större eller mindre mißtag ej befriade. — Alla nyheter och förändringar i Regerings-Lagar hafwa på Nationer och Stater största influence, och de äro sällan utan betydande följder.

Swenska Historien bär härom det ojäfaktiga wittnesbörd; 1720 års Regeringsform hade uti sin sammansättning många betydande fel, som lemnade anledningen till deß mißbruk; men sådant oaktadt, om deß Esprit blifwit iakttagen utan förtydningar, om ej wid deß utöfning flere mißbruk, förklaringar och tilläggningar, lämpade nu efter ett, nu ett annat Parties särskilta affigter, förändrat densamme, så att han sluteligen icke mera som en Regerings-Lag kunde anses, så hade kan hända denna Regeringsform under en wis Regents uppmärksamma Styrelse, kunnat länge så säkert göra Nationens wäl, som han nu beredde deß ofärd, och derföre i en lycklig stund blef förkastad.

Den Regerings-Lag wi nu äro så lyckliga att lefwa under, är ett mästerstycke af menskliga tillskapningar. Den har blifwit Oß af Eder Kongl. Maj:t i en wälsignad stund skänkt, och på deß heliga bewarande beror detta Rikes och wåra Efterkommandes wäl

wäl och bestånd. Den är för mig så helig, att jag ej utan innersta oro kan anse hwad i minsta måtto kunde leda till denna Lags rubbning: blir wägen en gång dertill öppnad, ehuru för närwarande ögnablick, wådan deraf ej skulle wara så synbar; så kan ingen förutse hwad äfwentyrliga följder deraf igenom mißbruk i framtiden kunde ske.

En Bewillnings-jemkning innebär wid deß werkställighet en werkelig Beskattning. Denna är Nationens yppersta rätt och af Eder Kongl. Maj:t Sjelf högt upplyst ansedd såsom förnämsta kännetecknet af en fri Nation. Kan den utöfwas af en annan Magt än Riksens Ständer sjelfwe wid Allmän Riksdag, sammansatte på sådant sätt som Regerings-Lagarne föreskrifwer, så löper Regeringssätt och Frihet största fara.

Friherre Hierta, Fredric Göran. Friherre Raab och Herr Lieutenant Lilljehorn hade med så starka skäl och så liflig känsla utfört sina tankar, att han som af lif och själ tillhörde Konung och Fäderneslandet, ej fannt betänkeligt att gerna uppoffra allt hwad han äger. Han hade warit med wid Campagnen förledit år, går nu dit tillbaka, och samtycker till Bewillningen till nästa Riksdag.

Grefwe Lewenhaupt, Claës. Rörelsen i wåra ansigten wittnar om den oskattbara lyckan wi äga, att i Eder Kongl. Maj:ts Höga närwaro få öfwerlägga om detta ämne. Ridderskapet och Adeln har det redan förehaft och afgjordt, på ett sätt, som hwarken jag eller någon annan trodt kunna tråda Eders Kongl. Maj:ts höga rätt förnära, och dertill hafwa ganska giltiga skäl föranledt. Tiden är så ange-

angelägen, att jag ej bör wara widlyftig, utan instämmer i de tankar Herr Baron Wachtmeister nu så lyckeligen inför Eder Kongl. Maj:t tolkat.

En annan sak torde mig tillåtas att i underdånighet frambära. Det är saknaden af flere wåra wärda Medbröder; oskyldige men som genom . . . .

Hans Kongl. Maj:t afbröt hwad Herr Grefwe Lewenhaupt war i begrepp att säga, med den Nådiga utlåtelse att detta wore ett särskildt ämne, som ej får förblandas med det förewarande, men skulle få förekomma när denna Deliberation wore slutad.

Friherre Düben, Henric Jacob. Då jag inför Eder Kongl. Maj:t och i närwaro af Ridderskapet och Adeln får den Nåden att i djupaste underdånighet yttra mina tankar; är jag intagen af allt det nit, af alla de känslor som uppeldar en trogen Undersåte, då han inför sin Konung talar för Sin och Medundersåtares fri- och rättigheter. Jag hoppas Eder Kongl. Maj:t icke onådigt upptager då jag i hela denna sak wågar hysa en stridande öfwertygelse. Då en och samma Grundlag stadgar Eders Kongl. Maj:ts höga rätt uti 38 §., att ensam efter godtycke kalla Riksens Ständers samt uti 45 §. Ståndernes fria wilja och samtycke i anseende till Bewillningar, som ej mindre innebegripas uti tiden än sättet af Summan; så måste deßa begge Lagsens rum i jemförelse med hwarannan ej kunna wara stridande. Begge deßa rättigheter måste i ett oupplösligt samband kunna förenas. För att ej genom flere skäl mißbruka Eders Kongl. Maj:ts tålamod, åberopar jag mig hwad redan i den delen kan wara sagt, utbeder mig underdånigst att endast yttra mig

mig om Crediten för de tillgörande Lånen. Då Ridderskapet och Adeln i anseende till sättet att utgöra Bewillningen, utsätter en bestämd tid, till och med olika med de andre Stånden, så bewisar det att de ostördt njutit deras rätt och frihet uti Beskattningswägen. Ingen ting i werlden kan mer öka en Nations Credit än detta; sjelfwa Lånen som få en förökad säkerhet genom alla fyra Ståndens gemensamma Garantie, få en ännu större Credit derigenom att Intereßen och Afbetalningar på Capitalet så inrättas, att de med Nationens frihet och största lätthet kunna genom Bewillning ärnås, det sker utan all twifwel, då Nationen äger den friheten, efter inhämtad erfarenhet, att lika som byta axlar till de börder som de sig åtaga, lätta en Näring som kan gå under, betunga en annan som det tål, samt i det hela undwika mißräkning. Allt sådant kan winnas genom kunskap och årfarenhet på den af Ridderskapet och Adeln bestämda tid till 2 år. Jag har förut proponerat 3 år, och will allt för gärna förena mig till de fyra, som nyß af Herr vice Präsidenten Stierngranat i underdånighet föreslås: men tror mig aldeles böra afstyrka en så obestämd tid, som till nästa Riksdag och som i sanning af ingen lärer kunna efterlängtas.

Herr Spaldencreutz, Joh. Ad. Med innerligaste tillfredsställelse får jag nu uti Eder Kongl. Maj:ts egen höga öfwerwaro, ifrån samma rum yttra mig i samma ämne, som för 2:ne dagar sedan här förehades, och hwilket i ömaste måtto bör intereßera både mig och hwarje Friboren Medlem af detta Stånd.

Eder Kongl. Maj:t har behagat från wår öfwerläggning undantaga frågan om rättigheten till Bewillningens fättande på wißa år, och med ett sådant undantag har Eder Kongl. Maj:t genom åtskillige upplysningar och bewekande orsaker sökt förmå Ridderskapet och Adeln, att för denna gång samtycka en obestämd tid. Jag borde wäl rätta mitt Tal efter en sådan nådigst förkunnad fördelning; men jag utbeder mig underdånigst att såsom en hufwudgrund till mitt tänkesätt och såsom ett bewis på deß Laglighet, samt till min trygghet att hafwa lika frimodigt inför min Nådiga Konung, som inom mitt Stånd tolkat hjertats och sanningens språk, få nämna, det jag enligt wåra Protocollers innehåll, ansedt Riksens Ståndens frihet att utstaka långwarigheten af en Bewillning, så understödd af äldre Författningar och så stadgad under Eders Kongl. Maj:ts Egen Regering, att jag icke kunnat afstå en så urgammal och befästad Swensk Manna förmon. I kraft af min Riksdagsmanna-rätt, och den otwungna pröfnings-frihet Regeringsformen mig tillägger uti en twåtydig fråga om Lagens förstånd och tillämpning, har jag wid jemförelse af 38 §. Regeringsformen med äldre och nyare Bewillnings-stadgar, icke kunnat medgifwa någon illusion eller kränkning af samma §., utan blott en collision emellan lika klara och ärkända Lagens rum, hwilken collision jag så mycket mindre förmodar böra leda till den följd, att Ridderskapet och Adeln skall förlora sin alltid begagnande rätt, att sätta tid för en fri Bewillning, som Eder Kongl. Maj:t wid senaste Riksdag täcktes lämna Ståndernes gemensamma utlåtande om den gamla Bewillningens bestånd på fyra år, utan all anmärkning och utan annan förändring,

dring, än att det fjerde eller sista årets Bewillnings-Summa Nådigst efterskänktes.

Jag har tillika haft, och bibehåller jemwäl ännu den öfwertygelse, att en utsatt och känd Riksdags-Termin icke kan blifwa wådelig för Rikets fjel-ständighet, eller gynnande för fiendteliga stämplingar. Eder Kongl. Maj:t förer Sin Spira öfwer ett Folk, som ännu aldrig wanhedradt sine sammankomster med någon nedrig och feg tjenstaktighet emot en förklarad Fiende. Eder Kongl. Maj:t behagar nu föra Ordet inom ett Stånd, hwilket oaktadt det nog länge warit ett olyckligt mål för den medborgeliga afwundens och illwiljans orättwisaste anfall, likwäl ständagtigt bemödat sig, att glömma oförrätter, att utsläcka agget, och förena all omtanka och förmåga, till stöd för Eders Kongl. Maj:ts ära och rikets wälgång; wårt förhållande och wåre Beslut utmärka att wåre affigter warit renade ifrån all Utländsk influence, och att wi som trogne och saktmodige Undersåtare blott ömat för Lagens helgd och Medborgeliga trefnaden.

Jag kan icke eller föreställa mig, att något äfwentyr beredes för Crediten wid förestående Lån-Negociationer. — En och annan Ledamot har redan tillkännagifwit sina skäl emot en sådan farhåga. Jag åberopar mig dem, med sullkomlig förtröstan, att ingen inom detta Stånd kan widkännas den förebråelse att genom Brefwäxling på Utrikes Ort hafwa afskrämt hugade Långifware, äfwen som att Riksens Ståndens omtänksamhet, att framdeles wilja öfwerse och jemka tillgångarne till Garantiens orubbade fullgörande, skall snarare befästa än betaga förtroendet till wåra åtagne förbindelser.

Uppå deßa anledningar nödgas jag med underdånig upprigtighet bekänna, att jag förblifwer oförändrad och oryggelig wid min förra tanka. Eders Kongl. Maj:ts rättwisa mildhet torde förlåta min enwishet. Den härleder sig ifrån en sammets-öfwertygelse, som ännu aldrig lånt färgor af egennyttige eller årelystne utrakningar, och som ännu aldrig blifwit förd af någon annan rådgifware än egen urskillning. Skulle den wara swag och förilad, så är jag felaktig utan uppsåt, kan hända af för widsträckt nit för frihet och efterkommandes rättigheter. Mitt urskuldande torde också sökas uti den surprise och willrådighet jag i detta ögnablick känner, då jag högeligen önskar att kunna undanrödja alla swårigheter, och lämpa mitt omdöme närmast intill Eders Kongl. Maj:ts Nådiga åstundan. Dertill kan jag icke utse någon annan utwäg, än den som förut af en Ledamot blifwit föreslagen, att nemligen utwärka Eders Kongl. Maj:ts Nådigste bifall, att ställa Bewillningen på 3 a 4 i stället för 2:ne år.

Allernådigste Konung! då jag nu bönfaller om en så nådig och mild jemkning emellan Eders Kongl. Maj:ts Nådiga tanka och Adelns widtagne Beslut, wågar jag angifwa en sådan rättelse för det enda medel och wilkor, hwarmed denna Sak kan lyckeligen och snart afslutas, och hwarigenom den innerligaste glädje och erkänsla sprides både uti mitt och allas wåra bekymrade sinnen. Jag påkallar i underdånighet Eders Maj:ts ömhjertighet; jag fortsätter min underdåniga föreställning i det hopp, att Eders Maj:ts Nådiga proposition om wißa år, genast skall förkorta Eders Maj:ts mißnöje öfwer wåra gensägelser, och bekräfta den sanning, årofull för Eder Maj:t

Maj:t och efterstråfwad af oß alla, att under Eders Kongl. Maj:ts Eget Nådiga Ordförande, laglige frihetsförmoner blifwit inom deße Murar wärdigt påyrkade, Nådigt beskyddade och heligt stadfästade.

Friherre Wachtmeister, Carl Adam. Riddersskapet och Adeln har hela denna tiden sedt så många swarta skuggor kastas på sig, och så många sanningslösa rygten sättas på sin räkning, att ett ibland deras angelägnaste föremål bör wara att sig dem afskudda: sådant kan ej ske på annat sätt, än då wi för hela werlden få ådagalägga wår oskuld, som uti wåra Protocoller nogsamt igenfinnes; han anhöll derföre i underdånighet att de hinder måtte upphöra som ligga i wägen för tryckningen af wåra Protocoller.

Hans Kongl. Maj:t utlät Sig i Nåder, att detta wore en sak för sig.

Grefwe Hamilton, Adolph. Den tid han lefwat wid Hofwet hade han ofta upprigtigt yttrat sina tankar. Ofördmodeligen wederfors oß i dag den Nåden att se Hans Kongl. Maj:t här, och som Hans Kongl. Maj:t i Nåder förklarat Sig wara kommen som en Far, så wågade han i underdånighet begära den upplysningen, huru Swerige i fordna dagar under GUSTAF ADOLPHS och CARL X:des tider utfört sina krig? Ryska Magten hade wäl ej då warit så ansenlig, men den Romerska Kejserliga desto större, och Bewillningen hade dock alltid på ganska korrt tid warit utsatt?

Hans Kongl. Maj:t behagade i Nåder yttra, att år 1629 hade Bewillningens jemkande skedt genom ett Utskott.

Grefwe Hamilton fortfor, en Bewillning på limiterad tid kan icke skada Crediten och ett mißtag i något Handels-Contoirs uträkning i den delen, kan icke göra oß förlustige af wår rätt. Alltid när Riksens Ständer komma tillsammans hafwa de bidragit till Statens tarfwor, och aldrig undandragit sig att understödja deß behof; så lära de ock wißerligen hädanefter tänka, och då wår rättighet är grundad i Lagen, kunde han ej medgifwa, att wi densamma skulle förlora; han förbleſwe derföre derwid, att ej afstå från det Beslut, som Ridderskapet och Adeln tagit om 2:ne års Bewillning.

Friherre Hamilton, Joh. Abraham anförde, att han hade warit tyst under öfwerläggningen om Bewillningen och då funnit wärdigt att wiß tid utsattes, lika wärdigt funne han nu, sedan Kongl. Maj:t andragit så starka skäl, att deräst Kongl. Maj:t ej funne godt att jemka om en något längre termins utsättande, ingå i Bewillningen till nästa Riksdag.

Herr Wachslager, Gustaf. Då denna dagen derigenom är remarquable, att Ridderskapet och Adeln åtnjuter den lyckan och nåden, att Hans Kongl. Maj:t Sjelf täckes wara deß Ordförande, lärer hwars och ens skyldighet wara att uppgifwa de skäl, som i Protocollen förwarade, wärkat deß öfwertygelse. Då Bewillnings-Frågan i förra Plenum förewar, ansåg han Ridderskapets och Adelns otwifwelagtiga rätt wara, att för Bewillningen utstaka en fixerad tid, hwarpå han ock utur äldre och senare Historien framwiste mångfalldiga exempel. När frågan om Rikets Gälds garanterande här förewar, räckte deß öfwertygelse att icke åtaga sig densamma i hela sitt be-

belopp, intill deß Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifwelse ankom. Den influerade så på Ridderskapet och Adeln, att de utan uppskof ingingo uti hwad som till Rikets frälsande blef dem tillkännagifwit wara oumgängeligt: han hade instämt i detta Beslut; när de afgjort den frågan, följer deraf, att Bewillningen till den höjd måste medgifwas, som är proportionerad emot den garanterade Gäldens; men som det kan wara hwars Mans lott att hafwa godt hjerta, men hos de fleste saknas förmågan att kunna betala, så hade Ridderskapet och Adeln welat se huru det project till Bewillning som antogs, i utöfningen skulle kunna bära sig, utan att på ett eller annat ställe blifwa för mycket tryckande. Han hade i denna delen till Protocollet afgifwit åtskilliga anmärkningar och derföre welat förbehålla sitt Stånd tillfället, men i synnerhet rättigheten, att efter 2 år kunna jemka hwad som tarfwades. Nu då Hans Kongl. Maj:t behagat gå Ridderskapet och Adeln till mötes och wänta att de å sin sida möta Honom, samt tillika Nådigst förklaradt, att Lagfrågan aldeles wore skild ifrån den förewarande, hwarigenom Ridderskapets och Adelns rätt förbliſwer i sin fulla kraft och helgd, och då Rikets frälsande beror på en längre Bewillnings-Termin, önskade Herr Wachslager helst, att Hans Kongl. Maj:t Sjelf täcktes föreslå någon sådan tid; men om den till nästa Riksdag nödwändigt måste utsättas, wore han af kärlek till Fäderneslandet nöjd att dertill samtycka. Den utwäg som Preste-Ståndet föreslagit, att igenom ett Ständers Utskott emellan Riksdagar jemka och nedsätta Bewillningen efter wißa år, ansåg Herr Wachslager ej kunna förenas med wåra Lagar och Adelns Privilegier. Rättigheten att beklåda sitt ställe och gifwa

gifwa sin röst är hwarje Ätt medfödd, och större delen skulle genom denna nyhet deraf gå i mistning. Han utbad sig derföre underdånigst uteslutandet i propositionen af Preste-Ståndets Förslag, då han wille bifalla densamma hel korrt, att Bewillningen må continuera till nästa Riksdag.

Herr Leijonankar, Fredr. Wilh. Den wärda Ledamoten som nyß talt, hade borttagit hwad han ärnade säga: för att ej trötta med upprepandet af detsamma, conformerade han sig med honom. Rikssens Ständers rätt är ej i fråga, stålen äro helt och hållit politiska, och twinga oß till detsamma, som wi af Historien sedt hända sjelfwa Romarne; anfallne af Barbarne gåfwo de bort sin frihet, för att winna säkerhet för sine Personer. Han biföll att Bewillningen må wara till nästa Riksdag, och lämnade sig med fullt förtroende i sin Nådiga Konungs händer, som bäst finner hwad som likar, ser Fiendernas widsträckta Planer och Anslag, samt känner deras styrka och de anstalter som fordras att stå dem emot. När nöd är å färde, gäller Reglen: inter arma silent leges. Han tillstyrkte att låta rättigheten att utsätta bestämd tid, hwila; quæstio an är afgjord när Garantien antogs, wår skyldighet som Löftesmän åligger oß, wi få se hwad möjligt är; gå ej de 70 Tunnor Guld ut får man wara betänkt på ett bättre sätt.

Hans Kongl. Maj:t, som nu hört Ridderskapets och Adelns skål anföras, förklarade å nyo att Lagfrågan helt och hållit wore skild ifrån närwarande öfwerläggning, discutionen deröfwer hwilar till en lägligare tid då Riket ej är i fara. Hans Kongl. Maj:t behagade påminna Ridderskapet och Adeln om wigten af de skäl Han redan i Nåder anfört, samt att då Ridderskapet och Adeln påtagit sig Garantien för Rikets Gäld, Bewillningens fortsättande deraf wore en naturlig följd. Förord bryter Lag, Ridderskapet och Adeln har med Patriotisme ätagit sig Garantien, men skulle förlora hela frukten af det steget, om ej Bewillningen till nästa Riksdag bifalles. Följden blefwe wådelig för Riket, och det skulle alltid hetas att det första Ståndet ej till Honom hyste samma förtroende, och samma Enthousiasme för Fäderneslandets bästa, som de 3:ne andra Stånden ädagalagt. För sin del lade Kongl. Maj:t sådant på Ridderskapets och Adelns samwete, och wille ej swara för alla de wådeligheter, som af nekandet kunde uppkomma. Kongl. Maj:t gjorde derefter proposition:

Bifaller Ridderskapet och Adeln, att Bewillningen fortfar till nästa Riksdag?

Besvarades med Ja och Nej.

Friherre Wachtmeister, Carl Adam, utbad sig att det skulle wara Ridderskapet och Adeln tillåtet att få till Protocollet föra huru de tänkt och talt, hwilket Kongl. Maj:t så besvarade:

Ingen ting är billigare då Ridderskapet och Adeln gjort Mig så mycket till wiljes att de på Min persuasion gått ifrån sin rätt.

Kongl. Maj:t behagade att mot Ridderskapet och Adeln förklara Sin särdeles Nådiga benägenhet och wälwilja för deß nu tagne Beslut, samt fogade dertill det Nådiga uttryck, det Hans Kongl. Maj:t önskade att hafwa warit preparerad till att nog lifligt kunna tacka Ridderskapet och Adeln och betyga för

för detſamma Sin alltid hyſande aktning och benägenhet.

Friherre Wachtmeiſter, Carl Adam. Reſerverade till Protocollet att han underkaſtade ſig magten, ty ſtyrkan kunde betaga honom hans rättigheter men deß fria bifall kunde ej aftwingas eller deß öfwertygelſe förändras.

Med honom conformerade ſig Friherre Poſſe, Chriſter, Herr Nordenſtolpe, Anders, jemte flere andra Herrar från Bänkarne.

Hans Kongl. Maj:t förklarade i Nåder att ingen annan magt uppå detta Beſlut wärkade, än den, att Riket wore i fara, i fall Ridderſkapet och Adeln icke med ſine 3:ne Medſtånder inſtämde.

Grefwe Hamilton Adolph, wille endaſt begifwa ſig till Bewillningens fixerande på 4 år, och proteſterade emot hwad ſom ſkedt. Grefwe Lewenhaupt, Claës, Grefwe Gyllenborg, Johan Henning, Grefwe Ribbing, Adolph Ludvig, Friherre Kurk, Knut, med flere inſtämde med honom, och en eller annan hördes nämna om votering, hwaremot å andra ſidan ropades att ſaken wore afgjord.

Hans Kongl. Maj:t yttrade, att den wore att anſe ſåſom Deß och Rikets Fiende, ſom ſatte ſig emot, eller wille qwälja ett tagit Beſlut, ſamt att Ridderſkapet och Adeln ej borde tro det Riksens Stånder ju icke hädanefter ſkulle blifwa ſammankallade. Ridderſkapet och Adeln borde påminna ſig att år 1786 då ingen det förwäntade, hade Hans Kongl. Maj:t låtit utſkrifwa Riksdag, och han worde alltid med

med nöje ſeende Sina trogna Stånder när Rikets behof ſå fordrade. Ett Protocolls-Utdrag, ſom på Hans Kongl. Maj:ts Nådiga befallning emedlertid war förfaradt, blef till juſtering uppläſt, ſå lydande:

S. D. Beſlöt Ridderſkapet och Adeln att till näſta Riksdag utſätta den Bewillning ſom Ridderſkapet och Adeln i anledning af Bewillnings-Utſkottets project ſig åtagit, ſamt hwilket de andre respective Stånden tillkännagifwas ſkulle.

Men ſom härtill ropades Ja och Nej, och Reſervationen af Ridderſkapets och Adelns rätt, af Friherre Duwall yrkades, ſamt att Bewillningens utſättande på odeterminerad tid ej ſkulle lända till präjudicat i framtiden, åfwenledes att de nödige jemkningarne i anledning utaf hwad i Ridderſkapets och Adelns förra Plenum blifwit anmärkt, till Bewillnings-Utſkottets iakttagande ſkulle öfwerlämnas, hwarmed Ridderſkapet och Adeln allmänt inſtämde, ſå blef med Hans Kongl. Maj:ts Nådiga tillſtånd Protocolls-Utdraget ſålunda inrättat:

S. D. Beſlöt Ridderſkapet och Adeln att med Reſervation af ſin rätt, och utan präjudicat för framtiden, i anſeende till tiden, till näſta Riksdag utſätta den Bewillning, ſom Ridderſkapet och Adeln i anledning af Bewillnings-Utſkottets project ſig åtagit, ſamt att de nödige jemkningarne till Bewillnings-Utſkottets iakttagande öfwerlämnas; hwilket de andre respective Stånden tillkännagifwas ſkulle.

Hwilket Protocolls-Utdrag blef de öfrige respective Stånden meddelt, genom en Deputation ſom Hans Kongl. Maj:t befalte genaſt att afgå.

Fri-

Friherre Wachtmeiſter, Carl Adam. Som Hans Kongl. Maj:t om Ridderſkapets och Adelns oſkuld och rena affigter i Nåder lårer wara öfwertygad, ſå hoppades han det Hans Kongl. Maj:t i Nåder lårer tillåta att hela Allmänheten måtte få en lika upplyſning, och att derföre de hinder måtte förſwinna, ſom hittills åſtadkommit uppehåll i tryckningen af Ridderſkapets och Adelns Protocoller.

Hans Kongl. Maj:t ſwarade häruppå, att ſådant ej ſkulle wara Ridderſkapet och Adeln förment, allenaſt den warſamhet derwid iakttogos, att Protocollen och Dictamina noga genomſåges och granſkades, ſå att i dem icke något inflöte ſom kunde ſkada Rikets Credit.

Greſwe Lewenhaupt, Claës. I anledning af hwad jag för en liten ſtund ſedan hade den Nåden att föredraga, men ſom af Eder Kongl. Maj:t då förböds mig att omnämna, tagar jag mig den underdåniga frihet att nu fullfölja: Stormägtigſte Allernådigſte Konung! jag har haft den lyckan att meſt alla de få Peniidagar, Ridderſkapet och Adeln warit förunte, påminna Herr vice Landtmarſkalken, att å wårt Ståndes wägnar hos Eder Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, om wåre fångſlade Medbröders lösgifwande; med ſtörſta oro hafwa wi förnummit det Eder Kongl. Maj:t uttryckeligen förbudit honom, att nu mera ej något om dem nämna, jemte det att ingen Deputation uti detta ämne ſinge till Eder Kongl. Maj:t uppkomma. Stormägtigſte Allernådigſte Konung! De åro födde frie Swenſke Medborgare, de hafwa rättighet till Lagarnes hägn, och wi weta ej med dem något brott; af deßa skäl wågar

wågar jag att för dem åkalla Eders Kongl. Maj:ts höga rättwiſa.

Friherre Wachtmeiſter anhöll åſwenledes, att Kongl. Maj:t täcktes ſoulagera Ridderſkapet och Adeln genom deras fångſlade Medbröders frigifwande.

Hans Kongl. Maj:t. Jag hoppas att Ridderſkapet och Adeln känner för mycket mitt hjerta, för att twifla, det jag icke med ſärdeles nöje alltid bidrager till uppfyllandet af deß önſkan. I 17 år hafwa de deraf haft mångfaldiga prof.

Jag bör rättwiſa vice Landtmarſkalkens förhållande; jag är ſkyldig honom denna Juſtification, att, ehuru det warit ömt för honom, hafwa omſtändigheterne fordradt, att han ej kunnat ſwara Eder, han har dertill haft Min befallning. En explication hade mera kunnat ſåra än läka, och då omſtändigheterne twungit Mig till det ſteg jag widtagit, har det warit lika obehagligt för Eder att begåra, och för mig att neka.

Annorlunda förhåller det ſig nu här; Jag har ſagt att Jag är kommen, till att förſona Mig med Eder; Jag har gjordt det förſta ſteget, ej ſåſom Konung utan ſåſom Riddersman. Då Jag ſtäldt Mig under Min Stam-Faders den Store GUSTAF WASAS Sköldemärke; I hafwen gjort det andra ſteget; Jag har ſedt det ſtora wåld I gjort uppå Eder, Jag bär Eder och derföre i Mitt hjerta en upprigtig erkänſla.

Om Jag warit twungen att göra Mig förſäkrad om några af Edra Ledamöters Perſoner har det hwar-

hwarken warit Min tanka eller Mitt förwålland att det räckt så länge.

I sen här en af Edra Ledamöter med hwilken Jag igenom wänskap är förenad, och för hwilken Jag hyser en utmärkt aktning, så wäl för hans egen som för Deß Faders skuld; det räckte ej länge innan han återfick sin fullkomliga frihet.

Grefwe Brahe, Magnus. Jag wore owärd den Nåd Eder Kongl. Maj:t emot mig yttrar, om jag ej instämde uti det underdåniga utlåtande, att då jag på Grefwe Adam Lewenhaupts, å Eders Kongl. Maj:ts höga wånar gjorde tillsägelser, höll mig på min Kammare utan att se mina Wänner, war lydnad mitt swar.

Hans Kongl. Maj:t. Jag lämnade Eder, Min Grefwe, uti behageliga händer, uti Er Grefwinnas.

Grefwe Brahe, Magnus. Eder Kongl. Maj:t behagar nådigt adoucera termerne.

Hans Kongl. Maj:t. Öfwer en del af de arresterade, som uti sina Dictamina gifwit Kongl. Maj:t dementie, wille Kongl. Maj:t först låta examinera, huruwida han kunde förena sin rätt, med den Nåd han alltid wore benägen att wisa. Ibland andra wore en Man respectable, ålderstigen, känd för sina stora talents samt de wigtiga wårf honom warit uppdragne, hwars Familie ständigt warit admitterad i Kongl. Maj:ts Société: honom skulle ingen ting hända, utan honom snart tillåtas, att tillbringa lifwet i tranqvilité, och att se sina wänner.

En

En del åter hade Hans Kongl. Maj:t welat förhindra att skada sig sjelfwe och Honom.

Kongl. Maj:t försäkrade i Nåder och tog derföfwer Riddersskapet och Adeln till wittne, att så snart Riksdagen wore slutad skulle de komma tillbaka.

Grefwe Hamilton, Adolph. De äro oß alla ömma, wi wånta af Eders Kongl. Maj:ts Nåd, men i synnerhet af Deß rättwisa, samt i kraft af Privilegierne, att de samtelige blifwa försatte i den frihet som Swenske Riddersmän tillkommer.

Friherre Lantingshausen, Carl Albrecht, instämde i den underdåniga begäran att de alla måtte komma på fri fot, och allmänt ifrån Bänkarne hördes samma anhållan.

Friherre Duwall. Det är smärtande att blifwa undantagen, han suplicerade att Kongl. Maj:t så af Nåd som af rättwisa täcktes förunna alla wåra Medbröder sin frihet och låta dem få åtnjuta lika nåd och lika rätt, skulle någon wara brottslig, lärer Riddersskapets och Adelns tanka ej wara att den må undgå Laga Ransakning och Dom.

Friherre Wachtmeister bad, att ingen måtte blifwa undantagen, utan alla njuta lika rättwisa.

Han påminte i underdånighet att som Riksdagens slut snart nalkas, torde Riksdags-Beslutets granskande och communication med Plena, wara en angelägenhet.

Grefwe Lewenhaupt, Claës, instämde äfwen deruti, och: Hans Kongl. Maj:t lofwade i Nåder att Riksdags-Beslutet skulle blifwa Riddersskapet och

Adeln

Adeln meddelt, och hwarwid Kongl. Maj:t trodde att ingen underdånig erindran skulle behöfwa att åga rum.

Friherre Wachtmeister bad, att Kongl. Maj:t i Nåder wille illustrera dagen med den Grace, att låta alla wåra Medbröder i dag få komma på fri fot.

Ifrån alla Bänkar hördes det rop:

War så Nådig Eder Kongl. Maj:t!

Hans Kongl. Maj:t hoppades att Ridderskapet och Adeln lärer anförtro sig till Deß Nåd, och afwakta stunden, som ej skulle wara långt borta.

Sluteligen tackade Hans Kongl. Maj:t Ridderskapet och Adeln för deß wiste beredwillighet, samt bad Ridderskapet och Adeln wara öfwertygad om det nöje Kongl. Maj:t skulle känna, att städse orubbad bibehålla Ridderskapet och Adeln wid sina Privilegier, samt gaf den Nådiga försäkran, att Ridderskapet och Adeln nu som alltid i Deß höga Kongl. Nåd och ynnest skulle wara innesluttit.

Hwarefter Kongl. Maj:t begaf Sig från Riddarehuset, till Wagnen af Herr vice Landtmarskalken jemte en stor del af Ridderskapet och Adeln beledsagad.

Tisdagen den 28 April.

Oeconomiskt Plenum kl. 7 om morgonen.

Uppläſtes Riksdags-Beslutet, hwilket sedermera efter gjord proposition bifölls och förseddes med behörig påskrift.

Fri-

Friherre Wachtmeister, Carl Adam, föreslog om ej Riddarehus-Utskottets Betänkande rörande Riddarehus-ärenderne, hwilket flere dagar legat på bordet, nu kunde företagas, hwaruti

Grefwe Lewenhaupt, Claës, åfwen instämde, och trodde derjemte att det ej widare behöfde upplåsas, utan skulle kanske ändå bifallas om man genast finge proposition: flere conformerade sig härmed.

Herr vice Landtmarskalken. Wid de Riksdagar han warit med, hade han aldrig hört Beslut tagas öfwer något ämne, utan öfwerwägande: sådant wore ett nytt sätt att procedera.

Grefwe Lewenhaupt, Claës, detta ämne wore blott Oeconomiskt och förmodeligen så tillräckeligen kändt, att Ridderskapet och Adeln deröfwer hunnit stadga sina tankar.

Herr vice Landtmarskalken. Det wore icke blott Oeconomiskt, utan innebär flere för Ridderskapet och Adeln ganska angelägne saker. Skulle Ridderskapet och Adeln willa afgöra på sådant sätt, måtte han i detta ämne få göra sin tydeliga Reservation deremot.

Friherre Wachtmeister. Efter det är för ordningens skull, kunde ju Betänkandet upplåsas och proposition göras efter wanlig praxis.

Derefter upplåstes Betänkandet samt det deruti till fastställande anmälte Utlånings-Reglemente för Riddarehus-Caßan: och yrkades af många proposition till bifall å alltsammans.

Herr vice Landtmarskalken. Höglofl. Ridderskapet och Adeln torde tillåta mig att få göra några an-

anmärkningar till förmån och bewarande af deß Caſſa: Ridderſkapet och Adeln finner att denſamma lidit en anſenlig förluſt, men ſom knappt ſtådt att förekomma: för en huſtjuf och en filouteur kan ingen akta ſig. Det är alltſå ej för det framfarna utan för det tillkommande, jag wille tillſtyrka att några mått och ſteg toges. Jag kan ej här hafwa afſeende på den förſta inom Riddarehus-Directionen: han har wari och förblifwer ſå länge han lefwer detta Huſets heder och prydnad. Det är endaſt rörande de öfrige ſex Ledamöter jag wågar hemſtälla, om de ej böra wara till anſwarighet förbundne.

Friherre Wachtmeiſter. När det är genom en filou, genom et rent Taſkſpelerie, Caßan lidit denna förluſt, ſå kunde ju ingen akta ſig: när alltſå ſkulden ej kan tilläggas Directionen ſå behöfwa ej några mått och ſteg tagas att ſtälla dem till anſwar.

Grefwe Mörner, Carl Gabriel. Bewis att Direction warit om Caßan ſorgfällig, är att den nuwarande Kammereraren wid ſitt tillträde blifwit förbunden att ſätta borgen för 6000 R:dr.

Herr von Poſt, Hans Henric. Ehuru ſjelf Ledamot af Riddarehus-Directionen kunde han med öfwertygelſe ſäga, att han ej kände några förſig ighetsmått wara uraktlätne; och ſom nyß nämdes, hade Direction ej antagit Kammereraren utan med wilkor af genaſt ſtäld ſäkerhet för 6000 R:dr.

Herr vice Landtmarſkalken. Då han hört att ſäkerhet wanligen warit ſatt, frågade han om ej ett ſådant mått alltid bör wid Riddarehuſet iakttagas.

Fri-

Friherre Duwall, Joh. Diedric. Det har Directionen gjordt, ſom af deß Riksdags-Relation inhämtas.

Herr vice Landtmarſkalken. Skulle Ridderſkapet och Adeln ej anſe nödigt att Directionen blir hädanefter Ridderſkapet och Adelen anſwarig?

Herr von Engeſtröm, Jonas. När Directionen gör ſin ſkyldighet och nyttjar all förſigthet, att Caßan ej må förlora utan förkofras, ſå är den naturligen fri för allt anſwar: ty för ſådane tjuſwar ſom den ſiſta Kammereraren kan ingen menniſka akta ſig.

Herr vice Landtmarſkalken hade trodt wara högſt nyttigt, att ſamma anſwar ſom åligger alla Landshöfdingar för Landt-Räntierne åfwen borde Riddarehus-Directionen för Ridderſkapets och Adelns Caßa åligga. Wille Ridderſkapet och Adeln ej deruti ingå, ſå komme för hans Räkning i Protocollet att han ej anſåge ſaken ſåſom afgjord.

Friherre Wachtmeiſter. Men wi anhålla om propoſition endaſt på Utſkottets Betänkande, och då blir beſlutet för Ridderſkapets och Adelns räkning.

Herr Heijkenſköld, Carl Fredric. När Directionen ej går ifrån ſina inſtructioner ſå är någon anſwarighet icke för denſamma af nöden.

Herr vice Landtmarſkalken. En annan erindran, ſom han will underſtälla Ridderſkapet och Adeln, wore angående Brandwakts-Afgiften för Riddarehuſet, den Ridderſkapet och Adeln redan för en längre tid tillbaka bewiſjat till 8 R:dr 16 ß.; men

 hwarå

hwarå likwäl förhöjning nu föreslås till intet mindre än 25 R:dr om året. Han hade ej trodt att Directionen skulle komma med proposition till förhöjd Contribution för ett Hus, som efter tydeliga Privilegier är fritt från alla afgifter.

Friherre Wachtmeister. Denna proposition härröfver deraf, att till Riddarhuset hörer en Tomt hwarå åtskillige Byggnader blifwit uppförde till Stall, Wagnshus o. Förwaringsrum för Hö och Fourage, af hwilka Byggnader Riddarehuset njuter hyra.

Herr Heijkenskröld, Carl Fredric, hwad nu proponeras är intet annat än hwad wid en för 2:ne år sedan gjord ny Reglering af Brandwakts-Afgiften, hwarje Husägare sig åtagit, och hwaruti äfwen Riksens Ständers Banque ingått.

Herr vice Landtmarskalken. Derwid är den skillnaden, att detta Hus är priviligerat, men hwad Friherre Wachtmeister sagt äger grund: för den planen, men ej för Huset kan någon Afgift åtagas.

Friherre Wachtmeister. Deßutom är i Betänkandet och Relationen anmärkt, att det är friwilligt och utan prejudicat denna Afgift skulle åtagas.

Herr vice Landtmarskalken. Uti Lånings-Reglementet hade han funnit projecterat att Lån å Stenhus ej skulle sträcka sig längre än inom Stockholm; och å Landt-Egendomar endast till wißa Provincer. Han erindrade om det ej wore obillig, att förmena Lånings-förmonen åt Husägare i andre Städer och Poßeßionater i wißa Landsorter.

Fri-

Friherre Cronstedt, Fredric. Sådant kunde ej wara för Caßan nytig, när Direction ej har en särskilot Ombudsman som reser omkring och bewakar fordringarne.

Herr vice Landtmarskalken, han hade äfwen funnit den minsta Lånings-Summan wara utsatt till 500 R:dr, han hemställde om den ej wore nästan för hög. Ridderskapet och Adeln lärer ej wilja betaga Fattigare Adelsmän att äfwen få låna, när de derföre kunde prestera säkerhet, och torde allså finna billigt, att något nedsätta denna Summa.

Härtill swarades af många Nej!

Herr vice Landtmarskalken. Wid den puncten i Utskottets Betänkande, som rörde Gratificationer för Riddarhus-Betjeningen, wille han innan den afgjordes, påminna Ridderskapet och Adeln ett Beslut wid 1769 års Riksdag fallit uppå Hans Excellence Grefwe Ferlens egen proposition, att Riddarehus-Caßan ej med några Gratificationer skulle beswäras, hwilket Herr vice Landtmarskalken åstundade för sin räkning i Protocollet intagas.

Friherre Duwall, Johan Diedric. Sådant angick andre slags Gratificationer, men ej Discretioner åt Riddarehus-Betjeningen, hwarmed den wid samma Riksdag hugnades.

Herr vice Landtmarskalken. Sedan han för sin räkning fått sina erindringar i Protocollet, gjorde han med nöje den proposition Ridderskapet och Adeln åstundade.

Bifaller Höglofl. Ridderſkapet och Adeln Riddarehuſets Utſkottets Betänkande i hela ſin widd?

Beſwarades med allmänt Ja.

I anledning af de Riddarehus-Betjeningen härigenom tillagde Diſcretioner yttrade ſig Riddarehus-Secreteraren Bungencrona, att Höglofl. Ridderſkapets och Adelns ynneſt och bewägenhet wore i ſig ſjelf ſå dyrbar, att den ej behöfde förgyllas. Han hade för ſin del intet annat gjort, än hwad hans ſkyldighet åſkat; ehuru wida ſkild ifrån att äga rätt eller pretendera någon wedergällning, wore de deremot förmåtit af honom att opponera ſig emot en Grace, ſom genom Ridderſkapets och Adelns enhälliga Beſlut honom betygades; men Ridderſkapets och Adelns frikoſtighet wore ſå rundeligen tilltagen, att han wore helt förwånad och unſtändſatt att widare än med deſſa få ord uttrycka den fullkomliga erkänſla Ridderſkapet och Adeln alltid ägde att af honom fordra; och finge han härjemte under denna ſin tackſamhetsbetygelſe emot Ridderſkapet och Adeln åfwen inbegripa ſina Medarbetare inom Wärket; hwilke ock af Herr vice Landtmarſkalken i ſamma affigt anmältes.

Herr Jägerhorn, Claës, begärte få uppläſa ett papper, men uppå föreſtällning att i anſeende till Riksdagens i dag föreſtående ſlut, tiden wore dyrbar, och Protocolls-Juſteringen nödwändigare, afſtod han derifrån.

Juſterades Protocollerne för den 8, 14, 20, 21 och 24 April.

Wid

Wid den uti Protocollet för ſiſtnämde dag fälde utlåtelſe af Herr vice Landtmarſkalken, att han trodde de ingen under detta Regeringsſätt, då Landtmarſkalken bortgår ſtiger till Klubban; begärte Friherre Lantingshauſen öfwer deſſa orden förklaring, ſamt underrättelſe, om wi ägde annat Regeringsſätt än efter 1772 års Beſtourne Regeringsform.

Herr vice Landtmarſkalken förklarade orden böra lyda ſå, att när han derifrån uppbrutit ſtege ingen dit under detta Regeringsſätt.

Grefwe Hamilton, Adolph Ludwig. Detta föreföll honom något beynnerligit, när likwäl älſte Grefwen wore Ordförande i Landtmarſkalkens frånwaro enligt 1778 års Riksdags-praxis, den Kongl. Maj:t Sjelf gillat, hwaruti inſtämde Friherre Wachtmeiſter, Herr von Engeſtröm, Jonas, med flere.

Friherre Duwall. Landtmarſkalks-Klubban har ej allenaſt wid ſiſta utan och wid denna Riksdagen blifwit förd af Grefwe Brahe och han hade dertill, wid Riksdagen 1778 erhållit Kongl. Maj:ts eget tillſtånd.

Herr vice Landtmarſkalken juſterade ſina ord ſålunda: **när Landtmarſkalken derifrån uppbrutit och ſkildt Ridderſkapet och Adeln åt.**

Friherre Lantingshauſen. Efter denna tilläggning förklarade han ſig nöjd.

Herr Stierngranat, Carl. Sedan han af Riddarhus-Secreteraren blifwit underrättad, att några Protocoller ännu woro ojuſterade, men hwaruti finnes åtſkilliga anföranden utaf de fleſte af Ridderſkapets

pets och Adelns fångslade Ledamöter, hemstälte han om icke Justeringen lika fullt i allt öfrigt nu kunde för sig gå, med reservation af deße Herrar Ledamöters rätt att öfwerse och rätta sina ord. En sådan Justering wore nu så mycket mera nödwändig sedan Kongl. Maj:t Sjelf i går täckts bifalla wåra Protocollers tryckande.

Anmältes och emottogs af Tolf Deputerade Twenne Kongl. Maj:ts Öfwerste Kammar-Junkare Friherre Taube och Grefwe Wachtmeister, hwilka förklarade Kongl. Maj:ts Nådiga wälbehag wara, att Ridderskapet och Adeln i förmiddag kl. 11 infunne sig i Storkyrkan att aßhöra Riksdags-Predikan och derifrån wara Kongl. Maj:t följaktige till Slottet, för att sedermera uppå Riks-Salen bewista Riksdagens afslutande; samt att ett wanligt antal af Ridderskapets och Adelns Ledamöter i Nåder woro befalte att spisa middag på Kongl. Slottet: — hwarefter bemälte Öfwerste Kammar-Junkare återledsagades.

I anseende till tidens korrthet, föreslogs att Riddarehus Utskottets Betänkande af den 7 Mars öfwer Jungfru-Stifts Arrenderne, som sedan den 8 i denna Månad warit på Bordet hwilande, kunde utan widare uppläsande afgöras, hwarefter det genast uppå gjord proposition bifölls.

Herr vice Landtmarskalken. Sedan de öfrige respective Ständen nu bifallit, att till fägnadsbeygelse öfwer de lyckelige framsteg Hans Kongl. Höghet Kron-Prinsen uti Studier och Wetenskaper ädagalagt, en Medaille skulle slås, hwartill kostnaden

skulle

skulle af Riksens Ständers Banque utgå; proponerade han om ej Ridderskapet och Adeln behagade på samma sätt dertill samtycka.

Bifölls.

Friherre Wachtmeister, jemte mänge flere begärte till Protocollet, att Ridderskapet och Adeln wisserligen icke häruti låtit sig preveneras af de andra Ständen om Ridderskapet och Adeln warit så lyckliga att fått oftare Plenum.

Med bifall till den reservation Herr Stiernsgranat gjort för de fångslade Ledamöterne, företogs justeringen af Protocollerne för den 10, 12, 14 och 16 Februarii.

Ankom en Deputation ifrån det Wälloſl. Borgare-Ståndet, anförd af Rådmannen Wallin, som tillkännagaf, att i anseende till den sällsynte lyckan Swerige blifwit tillskyndad genom Segren wid Hogland under Rikets Stor-Amiral Hans Kongl. Höghet Hertig CARLS anförande och af en tapper krigsmagt. Borgare-Ståndet beslutit att uppå Riksens Ständers Banques bekostnad låta slå en Medaille hwartill Ståndet önskat att Hans Kongl. Maj:t Sjelf täckes efter sin höga wishet utse de bästa och lämpeligaste sinnebilder.

Sedan Deputation war återledsagad, gjorde Herr vice Landtmarskalken med Ridderskapet och Adelns samtycke genast proposition:

Bifaller Höglof. Ridderskapet och Adeln, att en Medaille öfwer den ärorika Segren wid Hogland

 den

den 17 Juli nästl. år må slås uppå Riksens Ständers Banques bekostnad?

Besvarades med Ja.

Friherre Wachtmeister. Som det warit han, som i går haft den Nåden att inför Kongl. Maj:t wäcka frågan om tryckningen af Ridderskapets och Adelns Protocoller, och Hans Maj:t dertill lämnat sitt Nådiga samtycke, wille han nu erindra om icke Secreteraren kunde anmodas, att genast låta dem till trycket befordras.

Herr vice Landtmarskalken, han hade haft den Nåden att sitta Kongl. Maj:t något närmare, och hört Hans Maj:t wid samma tillfälle yttra sig först wilja wid Protocollet göra någon erindran.

Friherre Wachtmeister besannade detta, men erindrade derjemte, att det ej angeck de öfrige Protocollerne, utan endast Protocollet för Gårdagen. Hwad detsamma beträffade, torde Kongl. Maj:t först wilja justera sina ord, men derefter önskade han att det öfriga måtte, i händelse Plenum ej widare kunde erhållas, åtminstone få inför Riddarehus-Directionen af Ridderskapets och Adelns närwarande Ledamöter justeras.

Herr vice Landtmarskalken yttrade sig ej kunna inse något hinder uti justeringen inför Riddarehus-Directionen.

Friherre Wachtmeister, påminte å nyo om den förra frågan angående Protocollernes utlämnande till tryckning. Det hade warit på hans underdåniga anmälan Hans Maj:t i går densamma bifallit twenne gångor. På Friherre Wachtmeisters erindran andra gången hade Hans Maj:t i Nåder uttryckeligen swarat: ja min Baron, med tillägg att försigtigheten fordrade det sådant uteslämnades som hos Utlänningen kunde störa wår Credit.

Häruti hördes flera instämma.

Herr vice Landtmarskalken påminte, att klockan straxt wore 11, då Ridderskapet och Adeln enligt kallelsen skulle sig i Kyrkan infinna.

Friherre Duwall, Johan Diedric, föreslog om ej i owißhet om något mera Oeconomiskt Plenum kunde erhållas, till wals förrättande af Banco Fullmägtige och Riddarehus-Directeurer, Ridderskapet och Adeln nu skulle wilja genom erhållen proposition af Herr vice Landtmarskalken de nuwarande wid sina Fullmägtigskap stadfäste, dock med tydelig reservation, att hwad sålunda nu händer ingalunda må kunna i en framtid såsom präjudicat åberopas.

Friherre Wachtmeister instämde häruti och föreslog Herr vice Landtmarskalken, att derom göra proposition åt hwarje Claß särskildt.

Herr Wachslager, Gustaf förbehöll, att stadfästelsen skulle ske i den händelse wi ej finge Plenum, men ej wara gällande om Plenum kunde erhållas.

Herr vice Landtmarskalken frågade om han i anledning häraf finge göra proposition och Claßewis.

Swarades enhälligt Ja.

Hwar-

Hvareſter han proponerade:

Biſaller Höglof Herre-Claßen, att i händelſe Plenum till wals förrättande ej erhålles, deß Fullmägtige i Banquen och i Riddarehus Directionen wid ſina Fullmägtigskap förblifwa, dock utan präjudicat för framtiden?

Biföllis enhälligt.

Riddare och Swänne-Claßerne erhöllo hwardera ſamma proposition, ſom af dem likaledes enhälligt bejakades.

Hvareſter på lika ſätt proposition om Banco-Reviſorernes faſtſtällande gjordes och biföllis.

Grefwe Mörner, Carl Gabriel, begärte af Herr vice Landtmarſkalken underrättelſe om det ej kulle tillåtas Banco-Utſkottet, att ännu en gång omfadt Riksdagens ſlut in Pleno ſammanträda till handlingars aflämnande och Utſkottets åtſkiljande. Såſom Ordförande derſtädes hade det ålegat honom att härom påminna.

Herr Wachſlager, Guſtaf, gjorde ſamma erindran för Bewillnings-Utſkottet i anſeende på de jemkningar i Bewillnings-Reportition, ſom ännu återſtode;

Grefwe Mörner, och hwilkas wärkſtällande Kongl. Maj:t i går i Nåder biföll.

Herr vice Landtmarſkalken. Låfwade bjuda till att för deßa Utſkott utwärda ſluteliga ſammanträden.

Friherre Wachtmeiſter påminte ytterligare om tillſägelſe åt Riddarehus-Secreteraren, att till tryckning

ning utlämna Protocollerne. Åfwenwäl angående Riksdags-Beſluet, att ſom tiden ej förde medgifwa den wanliga praxis, att 2 a 3 af Ridderſkapet och Adelns Ledamöter ſammanträda och collationera, innan det underſkrifwes, Herr vice Landtmarſkalken behagade göra ſig den mödan och på Ridderſkapets och Adelns wägnar detſamma genomgå och öfwerſe.

Herr vice Landtmarſkalken. Kl. wore ſlagen 11, och alltſå tiden inne att uppträda till Kyrkan.

Ridderſkapet och Adeln afgingo, och efter ſlutad Ceremonie på Riks-Salen å erkommo eftermiddagen på Riddarehuſet, dit åfwen Herr Öfwerſten och vice Landtmarſkalken Lilljehorn efter någon ſtund anlände, och tillkännagaf, att han efter wanligheten med en Deputation af alla 4 Ståndden till afſkedstagande uppwaktat den Kongl. Familien, ſom låfwat att Ridderſkapet och Adeln i Sin Nådiga hugkomſt och bewägenhet ſtädſe bibehålla.

Herr von Engeſtröm, Jonas anhöllt, att få weta om Ridderſkapet och Adeln ännu undfå något widare Plenum.

Herr vice Landtmarſkalken, under en korrt ſtund han haft den Nåden tala med Hans Maj:t hade Hans Maj:t tackts ſamtycka att Bewillnings-Utſkottet må till wärkſtällande af de jemkningar Ridderſkapet och Adeln yttrat, ſammanträda, åfwenſom Banco-Utſkottet till afſlutande af ſine göromål. Om något widare Oeconomiſkt Plenum kunde Herr vice Landtmarſkalken ej lämna underrättelſe, torde hända kunde någon i afton erhållas.

Nu

Nu återstode för honom, innan han lämnade det rum hon innehaft, att för Ridderskapet och Adeln betyga sin erkänsla öfwer deß honom bewiste ynnest och wälwilja. Under många bekymmersamma skiften, hade han med möda kunnat uthärda, om ej Ridderskapets och Adelns benägenhet lättat hans börda. Om Ridderskapet och Adeln funnit hos honom många brister, så åtföljde de allt menskligt: hwad han felat torde åtminstone Ridderskapet och Adeln wara försäkrade ej skedt af annat än ofullkomlighet. Han hade warit ställd emellan twenne ömtåliga skyldigheter: den att yrka Konungamagtens och Wärdets upprätthållande, och den att stödja Ridderskapets och Adelns rättigheter. Dem hade han efter yterstа förmåga sökt uppfylla, derom skulle hans sammwete wittna: och hwad han af ofullkomlighet kunnat fela, bad han Ridderskapet och Adeln förlåta och excusera, samt anhöll att uti deß ynnest och bewägenhet nu och alltid få wara innesluten.

Derefter bortgick Herr Öfwersten, medförandes Stafwen; och Ridderskapets och Adelns sammanwaro för denna Riksdagen upphörde.

In Fidem Protocolli,
A. G. Silwerstolpe.

Utdrag af Protocollet, hållit i Ridderskapets och Adelns Pleno den 28 April 1789.

S. D. Beslöts, att till fägnadsbetygelse öfwer de lyckliga framsteg Hans Kongl. Höghet Kron-Prinsen uti Studier och Wetenskaper ådagalagt, en

en Medaille skulle slås hwartill kostnaden af Riksens Ständers Banque skulle utgå.

Ut supra.

Utdrag af Protocollet, hållit i Ridderskapets och Adelns Pleno den 28 April 1789.

S. D. Beslöts, att uppå Riksens Ständers Banques bekostnad, en Medaille skulle slås till fröjdebetygelse öfwer den årorika Seger Swea Rikes Stor-Amiral, Hans Kongl. Höghet Hertigen af Södermanland, den 17 Julii nästledit år wid Hogland öfwer Ryska Flottan erhållit.

Ut supra.

Register.

Adelsvärd, Eric Göran. Pagina 876.
Adlerbeth, Gudmund Göran 297.
Adlermark, Carl Gustaf 481, 889.
Almfeldt, Johan 156.
Arresterad; sammanskott åt hans Hustru och Barn 611.
Almfeldt, Lorents Petter, 14, 37, 61, 68, 89, 153.
Arresterad, wal efter honom till Ledamot i Banco-Utskottet 304.
Andersson, von, Alexander 861.
Arbin, von, Axel Magnus 568, 575.
Arresterade Ledamöterne af Adeln, angående 255, 258, 277, 300, 301, 317.
Arfwode för Fullmägtige i Riksgälds-Contoiret. Se Fullmägtige 602, 617, 344, 515, 519, 543, 547, 552.

B.

Banco-Instruction, angående 90, 106, 107.
— Utskottet, wal till Ledamöter deruti 90.
— — de aflägga Eden 121.

Banco-Fullmägtige stadfästas 108.
— Revisorernes berättelse 124.
— Revisorerne för 1791 stadfästas 988.
Banquens tillstånd, berättelse derom från Banco-Utskottet 985.
Bewillningen angående 350, 354, 609, 753, 758, 760, 792, 904, 932, 938. Widare se Protocollet.
Bewillnings-Utskotts sättande 229, 344, 349.
— Utskott projecterat af Preste-Ståndet, mellan Riksdagarne 229.
Bergenstråle, Rudman 77, 251, 325, 328, 336, 465, 526, 561, 562.
Bergensköld, Zacharias 716.
Billberg, Fredric Otto 55, 71, 89, 147, 248. Arresterad 232.
Bilang, von 81, 454, 585, 602, 617, 718, 754, 764, 863, 882.
Bjelke, Thure 248, 292, 397, 554, 568, 597, 606, 694, 762, 853, 898, 911, 912.
Björnberg, C. D. 333.
Billetter från Kongl. Maj:t. Se Kongl. Maj:t.
Blix, Magnus 62, 68, 160.
Boije, Ludvig 550.
Brahe, Grefwe, Arresterad 256, 974.
Bref från Kongl. Maj:t om vice Riksmarskalks Förordnande 259.
Bungencrona, Riddarehus-Secreterare. Arresterad 255. Frigifwen 300.

C.

Calculer, öfwer de till Armeens behof öfwerstånde Proviants, Beklädnings etc. Persedlar, lämnade af Kongl. Maj:t ad Notitiam 129.

Car-

Carpelan, Carl Ephraim 809, 882.
Castanie, von, Abr. Georg 765.
Cederhjelm, Josias 72, 137, 247.
Cederström, Anders 554.
Celsingska Friherre-Ätten utslocknad 6.
Cock, Corsitz Ludvig 344, 532, 538, 553.
Concert på Riddarehuset tillåtes 611.
Cronhjelm, Charles Emil 492.
Cronstedt, Fredric 981.

D.

De Geer, Carl 16, 19, 22, 80, 91, 95, 100, 106, 107, 124, 130, 137, 142, 144, 145, 152, 226, 288, 246, 252, 253. Arresterad 256.
De Frietzcky, Claës 21, 22, 57, 66, 77, 89, 94, 118, 128, 130, 142, 147, 149, 185, 209, 227, 243, 248.
Deputation att complimentera Kongl. Familien 4.
— Från Bonde-Ståndet att complimentera Adeln 4.
— Från Borgare- och Preste-Ståndet d:o 5.
— Från Ridderskapet och Adeln, att Complimentera de andre Ständen 6.
— Från Preste-Ståndet om Tacksägelse till Kongl. Maj:t för Deß anstalter till Rikets försvar 59.
— Från Bonde-Ståndet om samma ämne, samt Tacksägelse till Hertig CARL 59.
— Från Borgare-Ståndet om Hemliga Utskottet; om Banco-Instruction; om Tacksägelse för Husbehofs-Bränning 90.

Deputation Från Adeln om Hemliga Utskottets Instruction 123.
— Från Preste-Ståndet om Banco-Instruction, samt Tacksägelse till Hertig CARL 105.
— Från Preste-Ståndet om Hemliga Utskottets Instruction 134.
— Från Adeln om Tacksägelse till Kongl. Maj:t och Hertig CARL 140.
— Från Borgare-Ståndet, om Privilegium för Ofrälse Ständen; om Tacksägelse till Stockholms Borgerskap; om Stats-Utskottet; om Hemliga Utskottets Ed 196.
— Från Bonde-Ståndet om Tacksägelse till Stockholms Borgerskap; om Hemliga Utskottets Ed; om Privilegier för Ofrälse Ständen 196.
— Till Kongl. Maj:t om de Arresterade, föreslagen 287, 299, 300.
— Med Tacksägelsen till Kongl. Maj:t 355.
— Till Kron-Prinsens Examens afhörande 356.
— Till Bonde Talemannens Begrafning 356.
— Med Tacksägelse hos Kongl. Maj:t för Kron-Prinsens Uppfostran 602.
— Från Borgare-Ståndet om Medaille öfwer Kron-Prinsens Examen, och om Gåfwan till Hertig CARL 750.
— Från Preste-Ståndet om Bewillningstiden 938.
— Från Borgare-Ståndet om Medaille öfwer Hertig CARL 985
— Till Landtmarskalken Grefwe Lewenhaupt, i följd af Hans gjorde beskyllningar, och Kongl.

Kongl. Maj:ts tillsägelse på Riksfalen; Deliberationen derom 239, 254.
Deputerade till Expeditionernes författande och öfwerseende 218.
Dictamen, Nordenadlers om Sprengtporten m. m. 109.
— von Engeströms om Police-Kammaren 157.
— Tigerstedt om säkerhet för Riksdagsmän 219.
— Landtmarskalkens. Se Landtmarskalk.
— Blix om Jordbruket 160, 184.
— Friherre Wredes om Justification för Riddarskapet och Adeln i anledning af Kongl. Maj:ts Tal den 17 Febr. 265, 286.
— Yxkulls om Justifications-Skriften 329.
— Cocks om Landtmarskalkens rättighet att för någon tid utesluta Ledamöter från Plena 532.
— Tigerstedt, om sitt lidande 609.
Dictamina om de Arresterade 256, 287, 298, 543. Rättigheten att dem owägerligen få upplåsa 530, 540.
Dohna, Abraham 831.
DuRietz, And. Rudolph 45, 261, 292, 314, 328, 340, 571, 718, 831, 876.
Duwall, Johan Diedric afsäger sig att wara Ledamot i Banco-Utskottet, men förmås att qwarbliswa 357. — 152, 227, 242, 250, 262, 294, 302, 304, 307, 308, 309, 310, 313, 316, 317, 319, 321, 323, 324, 334, 337, 338, 342, 347, 353, 354, 355, 356, 357, 370, 500, 503, 504, 505, 506, 521, 526, 527, 528, 529, 532, 538, 539, 546, 553, 554, 562, 563, 566, 582, 597, 603, 604, 606,

606, 607, 610, 617, 618, 619, 725, 727, 729, 743, 744, 747, 754, 764, 765, 809, 875, 876, 893, 898, 900, 904, 906, 907, 910, 917, 932, 935, 945, 975, 979, 981, 983, 987.
Düben, Henric Jacob 202, 313, 319, 340, 387, 561, 585, 609, 642, 758, 867, 904, 905, 908, 912, 960.
Düker, Carl 341, 347, 458.

E.

Eden från Hemliga Utskottet, angående 185.
Ehrenborg, Michael 295.
Ehrencrona, Johan Gustaf 351.
Ehrenmalm, Samuel 320, 324, 336, 339, 343, 451, 693, 820, 945.
Ehrenström, Gustaf Adolph 552.
Ehrensvärd, Fredric 720.
Engeström, von Johan Arresterad 256. — 34, 74, 157, 210, 225, 243.
— Jacob 473, 589, 710, 894.
— Jonas 718, 817, 896, 979, 989.
Electors-wal. Se Wal 20.
Electorer Arresterade 256, 263.
Examen Kron-Prinsens angående 356, 602.
Expeditions-Utskottet, angående 218, 344.
Extractum Protocolli från Borgare-Ståndet om Tacksägelsen till Kongl. Maj:t för Deß anstalter till Rikets Försvar 62.
— Från Adeln om Smädeskrifterne 63, 599.
— — om Instruction för Hemliga Utskottet 85.

Extrac-

Extractum Protocolli från Bonde-Ståndet om Privilegium för de Ofrälse Ständen 125.
— Från Borgare-Ståndet om Instruction för Hemliga Utskottet 140.
— — Bonde-Ståndet om dito 140.
— — Adeln om Tacksägelse till Kongl. Maj:t och Hertigarne 154.
— Om Nordenadlers Dictamen 150.
— Från Adeln om ett Stats-Utskott 214.
— — Bonde-Ståndet om Tacksägelse för fri Husbehofs-Bränning 218.
— — Preste-Ståndet om Instruction för Hemliga Utskottet 218.
— — Adeln om Privilegium för de Ofrälse Ständen 238.
— — Banco-Utskottet 321.
Extractum Protocolli från Hemliga Utskottet om Bewillningssumman 354.
— Från Preste-Ståndet, om Gåfwan till Hertig Carl 520.
— — Borgare-Ståndet om dito 601.
— Från Hemliga Utskottet om Riksgälden 597.
— — Adeln, om swaret på Säkerhets-Acten 598.
— — Bonde Ståndet om Smädeskrifterne 601.
— — Banco-Utskottet om Gåfwan till Hertig Carl 745.
— — Borgare-Ståndet om Fahlu Bergslags Discont-rättighet i Banquen 745.
— — Dito om Lån i Banquen på Spannemål 746.
— — Adeln om Garantien 748.

Ex-

Extract. Protocolli från Dito om Fullmägtige och Revisorer i Riksgälds-Contoiret 751.
— — Preste-Ståndet med project om ett Bewillnings Utskottet emellan Riksdagarne 753.
— — Adeln om Arfwode för Fullmägtige i Riksgälds-Contoiret 766.
— — Borgare-Ståndet om Gäfwan till Hertig CARL 601.
— — de Tre Ständen om Fullmägtige i Riksgälds-Contoiret 935.
— — Adeln om Medaille öfwer Kron-Prinsens Examen 920.
— — Dito om Medaille öfwer Hertig CARL 991.

F.

Fahlu Bergslags Discont-Rättighet i Banquen 745.
Fahnehjelm, Pehr Gustaf 339, 587.
Falkenberg, Georg Henric 546, 547.
Fersen, von Axel, Riks-Räd 15, 19, 39, 67, 72, 84, 89, 91, 96, 98, 99, 122, 131, 136, 138, 144, 149, 152, 200, 227, 228, 239, 248, 252, 253.
— Arresterad 304.
Financen, Memorial derom af Wallenstråhle 745.
Flach 348.
Flygarell näppses af vice Landtmarskalken 529.
Cocks Dictamen i följd deraf 532.
Frietzcky Arresterad 256.
Fullmägtige i Riksgälds-Contoirets wal, se Wal.
i Riksgälds-Contoirets Arfwode 755.

Fullmägtige i Banquen stadfästas 987.
Förenings- och Säkerhets-Acten. Se Säkerhets-Acten.

G.

Garantie af Rikets Gäld 618, 729, 745, 746, 748.
Gerdten, von, Carl Magnus 27, NB. Öfwersten Arresterad 304.
Gyllenadler, Samuel Jacob 135.
Gyllenborg, Henning 521.
Gäfwa till Hertig CARL 117, 121, 134, 520, 601, 751, 902, 935.
— till Hertig FREDRIC 134.
Gäld, Rikets. Se Riksgälden.

H.

Hamilton, Adolph Ludvig 115, 196, 301, 304, 312, 315, 342, 348, 520, 532, 553, 568, 575, 582, 886, 899, 910, 913, 965, 966, 970, 975, 983.
Hamilton, Johan Abraham 966.
Hederstam, Emanuel 296.
Heidenstam, Gustaf Carl Fredric 299.
Hermelin, Samuel 492, 567, 872.
Hermansson, von Johan 25, 89.
Hertzenhjelm, Carl 23.
Heijkensköld, Carl Fredric 826, 979, 980.
Hemliga Utskottets Instruction, se Instruction.

Hemliga Utskottets Ledamöter af Borgare-Ståndet walde 90.
— — Ledamöters antal angående 134.
— — Ledamot Aßeßor Lode, antydd att resa bort 159.
— — Ledamöter, några Arresterade 304.
— — Ed angående 185, 196.
— — Ledamöter lämna Plenum för att sammanträda i Utskottet, med Reservation att det ej länder till präjudicat.
Hjerta, Fredric Göran 259.
Horn, Fredric 55, 79, 150, 153, 206, 244.
Hård, 251.

J.

Ihre Riddarehus-Fiscal, arresterad 255, frigifwen 308.
Instruction för Hemliga Utskottet, angående 21, 66, 81, 90, 124, 140, 148, 218.
— Banco-Utskottet. Se Banco.
Jordebruket, Dictamen derom af Blix 160, 184.
Jungfru-Stifts-Directionens (Wadstena Adeliga) Riksdags-Relation 124.
Ärenderne.
— Riddarehus-Utskottets betänkande deröfwer 616, 984.
Justeringar 20, 90, 96, 109, 133, 152, 532, 598, 608, 939, 982, 985.
Justifications-Skriften för Ridderskapet och Adeln till

till Kongl. Maj:t 267, 286, 317, 322, 502, 746, 747, 764.
Jägerhorn, till Spurila Claës 75, 862, 982.
Järnefeldt, Carl Johan 552.

K.

Kafle, Johan Samuel.
Kallelse att sammanträda på Riks-Salen, till Riksdagens öppnande 5.
Kalling, Pehr 503.
Karlström, J. A. 139.
Klingsporre, Gerdt 401, 937.
Kongl. Maj:ts Billetter och yttranden om
Instruction för Hemliga Utskottet 66.
Stats-Utskottet 136.
Deputation angående de arresterade 299.
Säkerhets-Acten 357.
Garantien.
Bewillningen 904.
Kongl. Maj:ts närwaro på Riddarehuset. Widare se Protocoll.

L.

Lannerstierna, Johan Wilhelm 551.
Landtmarskalkens Grefwe Lewenhaupts Dictamen emot en del af Adeln uppläst på Riddarehuset 229, 239.
Uppläst på Riks-Salen och i följd deraf Deliberation på Riddarehuset 239 — 254.

Om

Om några Underskrifter derå 351, 547.
Underskrift i Säkerhets-Acten,
Allmän protest deremot 905.
Portrait får ej anskaffas och upphängas i Riddarehuset 762.
Landtmarskalk, vice förordnas 259.
Ledamot, en af Hemliga Utskottet antydd att resa borrt 159.
Ledamöter af Adeln Arresterade. Se Arresterade.
Lantingshausen, Albrecht 305, 527, 528, 530, 540, 542, 553, 575, 760, 859, 975, 983.
Leijonankar, Fredr. Wilh. 94, 96, 97, 117, 142, 147, 192, 227, 244, 495, 710, 968.
Leijonhufvud, Svante 191.
— Knut 301, 346, 479.
Lewenhaupt, Charles Emil 229, 377.
Lewenhaupt, Claës 262, 291, 302, 303, 310, 317, 342, 344, 375, 501, 503, 507, 515, 520, 537, 538, 553, 564, 588, 602, 603, 700, 728, 729, 747, 754, 849, 882, 891, 896, 904, 906, 907, 908, 910, 945, 959, 972, 975, 977.
Lilljehorn, Pehr 22, 50, 70, 78, 96, 117, 122, 123, 127, 128, 130, 137, 201, 211, 227, 241, 253.
Lilljestråhle, Joachim Wilhelm 86, 187.
Lilljeström, Danckwardt Carl J. 311, 342, 345, 400, 501, 563, 700.
Lillje, Brynte 551.
Linderstedt, Johan 250, 320, 335, 355, 539.
Lode, Jöran Wilhelm 159.

Lån

Lån i Banquen på Spannemål, angående 746.

M.

Macklean, Rutger 79.
Arresterad 304.
— Gustaf Arresterad 304.
Malmsten, af, Olof 145, 206, 497, 667, 710.
Mannerheim, Lars August 263, 472, 502, 708.
Marqvard 144, 496.
Medaille öfwer Kron-Prinsens Examen 750.
— — Hertig CARL 985.
Mörner, Carl Gabriel 262, 302, 305, 938, 978, 988.

N.

Nordenadlers Dictamen om Sprengtporten 109, 113, 150, 154.
Nordenstolpe, Anders 605, 609, 747.

O.

Ordförandes rättighet, äldsta Grefwens, angående 302.
Oxenstierna, Jacob Gustaf 259.

P.

Pasquiller om Adeln och Militairen. Se Smädeskrifter.
Pechlin, Carl Fredric 78.
Pfeiff, Daniel 194, 658, 951.

Pfeiff,

Pfeiff, Fredric 408, 608.
Plenorum utsättes på lika dagar och timmar hos alla Ständen, angående 124, 131.
Plenum oftare hos Adeln åskas 348, 516, 520, 598.
— På Riks-Salen den 17 Februari, hwarifrån Adeln blef af Kongl. Maj:t tillsagd att afträda och samlas på Riddarehuset, samt affärda en Deputation till Landtmarskalken.
Deliberation i följe af detta Plenum 239, 254.
Policekammaren, Engströms Dictamen derom 157.
Portrait Landtmarskalken Lewenhaupts. Se Landtmarskalk.
Posse, Christer Lindorm 380.
Post, von, Hans Hindric 978.
Privilegium, ett gemensamt för de Ofrälse Ständen, angående 125, 156, 184, 196, 220, 238, 288, 353.
Protocoll om Bewillnings-tiden, wid Kongl. Maj:ts närwaro på Riddarehuset. Se slutet af Vol.
Protocollernes (Pleni) ang. Se Tryckning.

R.

Raab, Claës 648, 936.
Rappe, Adam Wilhelm 33, 220, 251, 316, 576, 585, 655, 706, 832.
Reservation rörande val till Utskotts Ledamöter af Herre-Claßen 263.

Re-

Reservation rörande älsta Grefwens rätt att föra Ordet i Landtmarskalkens frånwaro 302.
Reuterholm, Gustaf 94, 100, 247, 313, 494.
Ribbing, Adolph Ludvig 94, 289, 318, 324, 335, 336, 345, 503, 504, 506, 554, 567, 631, 892, 899.
Riddarehus-Directionens Riksdags-Relation 122.
— — Ledamöter Confirmeras 987.
Riddarehus-Fiscalen, Arresterad 255.
— — Frigifwen 308.
— Secreteraren Arresterad 255.
— — Fri 300.
— Utskottets Ledamöter 22.
— Ärenderne.
— Utskottets betänkande derom 616.
Ridderstorm, Carl Fredric 631, 949.
Riksdags-Beslutet, Justering ang. 757.
— — Justeras 757.
Riksdagen Afbläses 339.
— Afslutas 984.
Riksdagsmäns säkerhet, Dictamen derom 219.
Riksens-Råds hörande öfwer Säkerhets-Acten 309, 316, 358.
Riksgälden ang. 597, 618.
Rosentvist, Hans August 99.
Rum, Riddarehus-Secreterarens förseglas 261, 262.
Revisorer öfwer Riksgälds-Contoiret. Se Wal.
— — Banco-Werket. Se Banco.
Rääf, Leonard 337.
Röök, von 862.

S.

S.

Sanderſköld, Pehr Olof 668.
Schultzenheim, von David 422, 450, 536, 571, 593, 670, 721, 724, 727, 836, 848.
Smädeſkrifter om Militairen och Adeln 16, 19, 63, 65, 534, 599, 601, 603, 605.
Spaldencreutz, Johan Adolph, Arresterad 256. 60, 75, 113, 134, 140, 147, 245, 306, 315, 320, 336, 342, 506, 539, 564, 569, 692, 875, 893, 928, 961.
Spannemål, Lån i Banquen derpå 746.
Sprengtportens (Öfwerſten Jöran Magnus) uteſlutande ur Ståndet, ang. 54, 62, 113, 149, 155.
Sparrſköld 70.
Stats-Utſkottet, ang. 118, 136, 184, 185, 218.
Stenhoff, Chriſtiern 53.
Stjernvall, Eric 352.
Stjerngranat, Carl 552, 572, 525, 726, 729, 746, 754, 796, 817, 874, 877, 896, 900, 901, 903, 912, 922, 939, 953, 983.
Stjernecreutz, Samuel 252, 688.
Stjerneld, Arresterad 256.
Stedt, Johan Axel 505.
Strokirk, von Carl Adolph 196.
Strömfeldt, Fredric Georg 877.
Säkerhets-Acten, ang. 309, 357, 501, 522, 554, 597, 598, 605, 609.
— NB. Deß införande i Riksdags-Beſluteſ präcaveras 757, 758.

T.

T.

Tal, Landtmarſkalkens 1.
— Friherre Reuterholms att Complimentera de andre Ständen 6.
— — om Smädeſkrifterne 100.
Tackſägelſe till Borgerſkapet i Stockholm för deras nitiſka förhållande 184, 196.
— till dito för Wackthållningen wid Riddarehuſet 14.
— till Kongl. Maj:t för Deß anſtalter till Rikets förſwar 59, 62, 113, 116, 129, 137, 140, 155, 602.
— till Hertig CARL 59, 90, 129, 140, 355.
— till Kongl. Maj:t för Husbehofs-Bränning 90, 218.
— till Hertig FREDRIC 115, 140, 355.
— till Konungen och Drottningen om Kron-Prinſens Uppfoſtran 602, 616.
Taleman, Bonde-Ståndets Begrafwes 356.
Tham, Pehr 94, 121, 229, 498, 515, 516, 555, 528.
Tigerhjelm, Seved Guſtaf 222, 343, 350, 639, 757.
Tigerſtedt, Guſtaf Adolph 219, 288, 574, 609.
Tryckningen af Ridderſkapets och Adelns Protocoller 14, 318, 322, 986.
— af Dictamina 86, 94.

U.

Ugglas, af, Samuel 703, 883, 900.

Underskrift, Landtmarskalkens på Säkerhets-Acten, protest deremot på Riddarehuset 605, 609.
Underskrifter till Bewittnande af Landtmarskalkens Dictamen. Se Landtmarskalk.

V.

Vice Landtmarskalk Förordnad 259.

W.

Wachslager, Gustaf. 80, 131, 288, 501, 726, 758, 880, 881, 914, 966, 987, 988.
Wachtmeister, Carl Adam 257, 261, 262, 264, 265, 287, 292, 301, 305, 310, 312, 324, 335, 337, 338, 340, 341, 345, 349, 355, 378, 501, 503, 504, 505, 515, 526, 527, 529, 540, 546, 567, 586, 587, 598, 601, 605, 607, 608, 700, 726, 744, 745, 746, 755, 883, 897, 898, 899, 901, 906, 907, 910, 913, 940, 944, 965, 969, 970, 973, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 985, 986, 987, 988.
Wal till Electorer 20, 21, 255, 260, 264.
— Ledamöter i Riddarehus-Utskottet 22, 65.
— — i Banco dito 22, 65, 107, 304, 307, 516, 522.
— — i Hemliga dito 124, 128, 150, 160, 304.
— — i Bewillnings- och Krigsgårds-Utskottet 350, 505.
— — i Expeditions-Utskottet 502.
— Fullmägtige och Revisorer i Riksgälds-Contoiret 743, 750, 751.

Wal

Wal till Fullmägtige och Revisorer af de andre Ständen 935.
Wallenstråhles, Memorial om Financen 477.
Wrede, Fabian Casimir 265.

Z.

Zeigler, von 862.

Å.

Åkerfeldt, Nils Hendr. 549.

Ö.

Öhrnsköld, Mårten Ludvig 759, 830, 911.